

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

yusuf küpeli

Tarihin İzinde Balkanlar ve ABD

Yusuf KÜPELİ

**TARİHİN İZİNDE
BALKANLAR
VE
ABD**

ÖNCÜ KİTAP
Nisan 2000 - ANKARA

Birinci Baskı

Nisan - 2000

ISBN : 975 - 6783 - 07 - 9

ÖNCÜ KİTAP LTD. ŞTİ.

Zafer Çarşısı No: 26 Kızılay - ANKARA

Tel : (0.312) 433 13 10 - 435 33 19

Fax : (0.312) 433 49 12

Dizgi : (0.312) 433 42 87

Baskı : Hürbilek Matbaası • 311 96 30

Kapak : Hasse Ahlèn

Yusuf KÜPELİ

**TARİHİN İZİNDE
BALKANLAR VE ABD**

İÇİNDEKİLER

TARİHİN İZİNDE BALKANLAR VE ABD'NİN ROLÜ	7
TARİHİN IRMAKLARI.	7-25
BÜYÜK GÜÇLERİN BALKANLAR İÇİN MÜCADELELERİ VE MİLLİYETÇİLİĞİN DOĞUŞU .	25-40
FAŞİZMİN İKTİDAR YILLARI VE BALKANLAR	40-53
SOĞUK SAVAŞ YILLARINDA BALKANLAR.	53-80
SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN YIKILIŞI, SOĞUK SAVAŞ SONRASI BALKANLAR VE YUGOSLAVYA .	80-90
YUGOSLAVYA: ÇÖZÜLME VE TRAJEDİ :	91-98
KOSOVA : BOMBARDIMANA AÇILAN YOL	98-114
NATO-ABD BOMBARDIMANI: HITLER'İN DİRİLEN RUHU.	114-129
YENİDEN BARIŞ ANLAŞMASI VE UZLAŞMAZLIK TOHURLARI.	130-142
ABD: YALANLAR VE GERÇEKLER	143-177

ABD'NİN DÜNYA HAKİMİYETİ POLİTİKASI VE BALKANLAR	177-197
ÇIKIŞ YOLLARI ÜZERİNE AYRINTILI OLMAYAN DÜŞÜNCELER	197-203
YARARLANILAN KAYNAKLAR	204-222

TARİHİN İZİNDE BALKANLAR VE ABD

Adem ile Havva'nın aynı Balkan halkından gelmediklerine tarih tanıktır. Bu halklar asırlar boyunca birbirlerini boğazlamışlardır. 78 gün süren bombardıman, Adem ve Havva'nın ABD ile yakınlığının olmadığını da kanıtlamıştır. Eğer bazı uzay yaratıkları dünyaya saldırırsa idiler, ABD ve NATO'dan daha farklı davranmazlardı herhalde. Dünyadaki toplumsal uzlaşmazlıkları manupule ederler, işbirlikçiler bulurlar, "haklı" gerekçeler yaratırlardı. Uzaydan saldıracak olanların gerekçeleri, NATO'nun veya daha doğru bir ifade ile Pentagon'un gerekçelerinden çok daha zengin ve inandırıcı olurdu. Uzaylılar "dünyayı felaketlerden kurtarmak amacıyla" operasyon düzenlediklerini iddia ederlerdi. ABD'nin ve diğer zengin ileri endüstri ülkelerinin bu küçük gezegeni nasıl acımasızca tahrip ettiklerini, nasıl kirlettiklerini, nasıl çölleştirdiklerini, insanları açlığa ve ölüme nasıl sürüklediklerini anlatırlardı. Başta ABD olmak üzere sözkonusu zengin ülkelerin planladıkları askeri darbeleri, destekledikleri diktatörlükleri, soğukkanlılıkla örgütledikleri soykırımları kanıtları ile sergilerlerdi. Uzaylıların propogandaları, USA ve ortaklarının Kosova'yı alet ederek sürdürdükleri propoganda saldırısından çok daha inandırıcı ve gerçeğe tamamen uygun olurdu.

TARİHİN IRMAKLARI

Balkanlara yoğun insan yerleşimi İ. Ö. 100.000-40.000 yıllarında başladı. İ. Ö. 4000 yıllarında tarım yapan topluluklara rastlandı. Bilinen en eski Balkan halkları, Arnavutlar'ın büyükbabaları olan İlliryalılar ve ön Bulgarlar olan Traklar'dır. Tuna nehrinin kuzeyinde, günümüz

Romanya'sında, Dakia halkı ve bu sonuncularla yakın kültürel bağ içinde olan Getae halkı yaşıyorlardı. Bazı tarihçiler Getae toplumu ile Gotlar'ı karıştırmışlardır. Ostrogotlar ve Visigotlar (Doğu Gotları ve Batı Gotları) olarak ayrılan bu Hint-Avrupai aşiretler Almanlar'ın atalarıdır. Baltık kıyılarından doğu Avrupa'ya, Ukrayna'dan, İspanya'ya dek yayılmışlardı. Hunlar'ın baskısı altında bir kısım Visigotlar, 300'lü yılların sonundan itibaren Tuna'yı geçerek Balkanlar'a, Roma İmparatorluğu sınırları içine yerleşmişlerdi.

İrlanda'ya, İngiltere'ye, tüm orta ve batı Avrupa'ya yayılmış olan Keltler, İ.Ö. 300'lü yıllarda kuzeybatıdan Balkanlar'a inmişler, İlliryalıları güneye doğru itmişler, Anadolu'ya dek girmişlerdir. Karadeniz'in kuzeyinde Hint-İrani aşiretler konfederasyonu olan savaşçı İskitler, Balkanlar'da, Tuna'nın kuzey kıyılarına, Dakia'ya dek hakimiyet kurmuşlardır. Balkanlar İ. Ö. 480 yılında Pers istilası yaşamıştır. Akıllı amcası Artabanos'u dinlemeyerek zamanının en güçlü ordusu ve en büyük donanması ile Atina'nın, Grekler'in üzerine Yürüyen Kserkses'in kaderi Salamis deniz savaşında terse dönmüştür. Grekler, akıllı ve uzak görüşlü politikacı Themistokles'in öğüdüne uyarak Kserkses'in Çanakkale Boğazı'na kurdurduğu köprüyü yakmışlar, Pers ordusunun kaçmasına izin vermişlerdir. Böylece Balkanlar'ı daha büyük yıkımlardan kurtarmışlardır. Arkasından, İlliryalıları ve savaşçı Trakları, Büyük İskender'in seçkin birliklerinin askerleri olarak görmekteyiz. Pers İmparatorluğu'nun yıkılmasına katkıda bulunmuşlar, alabildiğine zengin Zoroastrian kültüre ait tüm belgelerin yakılmasına suç ortaklığı yapmışlardır.

Romalılar, Adriyatik'in doğu kıyısını, günümüz Arnavutluğu'ndan çok daha geniş bir bölgeyi İllirya olarak

adlandırıyorlardı. İlliryalılar'ın, Arnavutlar'ın dedeleri olduklarının en somut kanıtı dilleridir. Arnavutça, Hint-Avrupai dil grubu içinde benzersiz, kendine özgü bir dildir. Gheg ve Tosk olarak adlandırılan iki lehçesi vardır. Roma İmparatorluğu'nun kuruluşundan önce ve imparatorluğun ilk yıllarında güney doğu İtalya kıyılarında konuşulan messapic lehçeside Arnavutça'dır. İkinci Dünya Savaşı sonrası Arnavutça Tosk lehçesine uyarlanmıştır. Albanoi veya Alban sözcüğü Arber veya Arbereshe adlı İllirya Aşiretinin adından türetilmiştir. Türkçe'deki Arnavut deyişi ise, aynı sözcüğün Grekçedeki söyleniş biçiminden gelmektedir. Bu dil günümüzde 4,4 milyon insan tarafından konuşulmaktadır.

İllirya İ.Ö. 358'de Makedonya Kralı II. Filip ve arkasından Filip'in oğlu Büyük İskender tarafından işgal edilmiştir. İllirya'lılar korsanlık yaptıkları için Roma İmparatorluğu İllirya kıyılarına sık sık cezalandırma seferleri düzenliyordu. Roma, İ.Ö. 168'de tüm İllirya'yı zaptetmiştir. Bundan sonra İllirya'lılar Roma alaylarının seçkin askerleri olarak tarih sahnesinde gözükmeye başlamışlardır. Doğuya ve kuzeye doğru genişleyen Roma İmparatorluğu, 101'de Tuna'nın kuzeyine, Daki'aya girmiş ve 107'de bölgede denetim kurmuştur. 271-275 yıllarında Romanya'nın tümü Roma İmparatorluğu'nun vilayeti durumuna gelmiştir. Geto-Dakia kültürü kısa süre içinde tarih sahnesinden silinmiştir.

Grek aşiretleri Balkanlara, Pelopones Yarımadası'na, Avrupa'nın erken bronz çağında, İ.Ö. 3000 yıllarında kuzeyden gelmeye başlamışlardır. Asıl büyük göç İ.Ö. 2000-1800 yıllarında olmuştur. Bu ilk gelenler Homeros'un İlyada'da anlattığı Miken Grekleri'dir. Miken, İlyada'da adı geçen ve Truva'yı yıkan Akha Kralı Agamemnon'un

başkentidir. Sözkonusu Grekler, İ.Ö. 1.400 yıllarında Girit'e hâkim olmuşlar, Minoan uygarlığını, Knosos'u yıkmışlardır. Kuzey Afrika ve Avrupa'nın Grek kıyılarına eşit uzaklıktaki Girit'in ilk halkı doğu Akdeniz kıyılarından ve Anadolu'dan gelenlerdir. İ. Ö. 3000 yıllarında yüksek bir bronz medeniyet kurmuşlardır. Girit, Mezopotamya ve Nil medeniyetlerinin Yunanistan'a, dolayısı ile Avrupa'ya atlama taşı olmuştur. Girit'in düşmesinin ardından, bağlaştığı olan Truva'da İ.Ö. 1250 yılında aynı Grekler tarafından yıkılmıştır. Bu büyük bronz medeniyetlerinin yıkılışında, o yıllarda yaygın olarak kullanılmaya başlayan ve maliyeti bronzdan çok daha düşük olan demirin barbarlara rahatça silahlanma olanağı sağlamasının da rolü vardır.

Balkanlara ikinci büyük Grek göç dalgası İ.Ö. 1100-1000 yıllarında olmuştur. Yeni gelenler henüz yazı dilleri olmayan Dor aşiretleri idi. İ.Ö. 1.000 yılında Girit'i zaptetmişlerdir. Önerine gelen herşeyi yakıp yıkıyorlardı. Geriye yazılı belge bırakmayan bu dönem "karanlık yüzyıl" olarak anılmaktadır. Dor'lar, Herakles (Herkül) efsanesini yaratan Grekler'dir. Herkül efsanesinin kültürel kökleri, Mezapotamyalı kahraman Gılgamış'ın yoldaşı Enkudu'ya uzanmaktadır. İ.Ö. 2.800 yıllarında yaşamış olan Uruk Kralı Gılgamış ile arslanları elleriyle parçalayan doğa insanı Enkudu'nun serüvenleri İ.Ö. 2000 yıllarında Sümerler tarafından çivi yazısı ile tabletlere kazınmıştır. Dünyanın bu bilinen ilk yazılı ve en insancıl destanı İ.Ö. 1.500-1.200 yıllarında tüm bölgede tanınmıştır. Hitit diline dahi çevrilmiştir. Bu nedenle, bölgeye 1.100 yıllarında gelmeye başlayan Dorlar'ın kendileri gibi medenileşmemiş olan Enku'du tipini sevip bir Dor olarak yeniden üretmeleri son derece anlaşılabilir ve tarihte sık görülen bir olaydır. Makedonya Kralı II. Filip ve oğlu Büyük İskender

(İ.Ö. 356 - 323) birer Dor idiler. Militarizmi ile ünlü Sparta'da bir Dor kenti idi. Hint-Avrupai bir dil olan Grekçe'nin üç ana, yirmi kadar da alt lehçesi vardır.

Tarihte en geniş sınırlara sahip üç büyük imparatorluk, Attila, Cengiz ve Timurlenkin önderlik ettiği Bozkır halkları tarafından kurulmuştur. Attila (434-453) Hunlar'ın başında batıya doğru ilerlerken, Ukrayna ve Doğu Avrupa'daki Got hakimiyetini yıkmıştır. Romanya'ya, Pelepones Yardımadasına ve italya'ya girerek çürüyen Roma İmparatorluğu'nu cezalandırmıştır. Romalılar Attila'yı "Tanrı'nın Kırbağı" (= Flagellum Dei) diye adlandırmışlardır. Attila'nın Got ve Roma hakimiyetini parçalaması yeni bir göç dalgası için yolları temizlemiştir. Bilinen ilk ana-yurtları Kuzey Doğu Karpatlar'da yaşayan Slav aşiretlerinin önleri açılmıştır. Slavlar'ın 400'lü yılların sonuna doğru başlayan göçleri 500'lü ve 600'lü yıllarda da sürmüştür. Batıya, Güneybatıya ve Kuzeydoğuya yayılmışlardır.

Göçeden Slavlar yeni yurtlarındaki halkları asimile ederlerken, Romanya'da, Karpatlar'da kalanlar, Dako-Roma kültürü tarafından asimile edilerek tarih sahnesinden silinmişlerdir. Balkanlar'a gelen Slavlar, Arnavutlar'ı ovalardan yüksek yerlere doğru sürmüşlerdir. İlk büyük Sırp devleti Kosova'da kurulmuş ve başkenti Prizen olmuştur. Günümüz Kosovası'nda orta çağdan kalma 200 kadar Ortodoks kilisesi manastırı vardır. Romanya günümüzdeki kültürel kimliğine aşağı yukarı 1000'li yıllarda kavuşmuştur. 15 ayrı lehçesi olan Hint-avrupai slav dilinin en yaygın konuşulanı Rusça'dır.

İ.Ö. 73'de Roma İmparatorluğu'nun temellerini sarsan büyük köle ayaklanmasının lideri Rodop'lardan bir Trak, Spartaküs idi. Günümüz Bulgaristan'ının güney kesimleri Trakya olarak biliniyordu ve buradaki Herodot halklarının

en sevimlilerinden olan savaşçı Traklar yaşıyorlardı. Traklar tarih sahnesinden çekilirlerken bölgeye Türkçe konuşan Bulgarlar gelmişlerdir. Volga Bulgarları olarak da bilinen bu yarı göçebe halkın ilk başkenti, Kazan'dan 90 km. mesafede, Volga ve Kama nehirlerinin birleştiği yere yakın Bolgar idi. Bunlar 400'lü yıllarda güneye inmişler, Aral denizi kıyılarında bir Kağan'lık kurmuşlardır. Kagan Kubrat (605-642) tüm Bulgar aşiretlerini birleştirmiş, Karadeniz'in kuzeyinde Bizans ile sınırı olan büyük bir Bulgaristan kurmuştur. Kubrat'ın beş oğlundan biri olan Kağan Asparuh, 679'da Tuna'yı geçerek günümüz Bulgaristan'ına girmiştir. Burgaz yakınlarındaki Güneşli Kıyı'da Doğu Roma (Bizans) ordusunu yenerek yeni yurtlarının kapısını açmıştır. Yeni gelenler, kendilerinden yüz yıl kadar önce gelmiş, toplumsal gelişmenin daha üst basamaklarında olan, tarımla uğraşan güney Slavları ile 681 yılında konfederatif Bulgar Devleti'nin temellerini atmışlardır. Konfederasyon'da asıl olarak savunma görevini üstlenen bu ilk Bulgarlar, süreç içinde Traklar, Visigotlar, Slavlar ile karışmışlar, güney Slavları'nın kültürü içinde erimişler, onların dillerini konuşmaya başlamışlardır.

Balkanlar sadece değişik halk gurupları için bir dörtyol ağız değil, aynı zamanda değişik kültürlerin karışıp kaynaştıkları alan olmuştur. Grek Mitolojisi'nin kökleri bilinmemekle birlikte, sözkonusu mitolojinin Mezopotamya, Mısır ve Girit mitolojilerinin etkisi altında kaldığı açıktır. İlliryalıların bilinen en büyük tanrıları, ışığın ve güneşin tanrısı olan Mithra idi. Değişik ve zengin görevler yüklenen Mithra, İran kökenli bir tanrıdır. İran'da Zoroastrian kültürden eski olan Mithra kültürü Grekleri, Romalıları ve diğer bölge halklarını da etkilemiştir ve Mithra Roma'nın en güçlü tanrılarından biri olmuştur. Traklar, zor durumlarda, sorunlarına çözüm bulabilmek amacı ile

aralarındaki en dürüst ve yiğit kişiyi yüksek bir yerden mızrakların üzerine atlatırlardı. Ölen yiğidin ruhu gecikmeden tanrı katına uçar ve çözüm bekleyen sorunlarını hilesiz hurdasız anlatırdı. Karadeniz'in kuzeyinden gelen Bulgarlar, Hunlar ve diğer Türkler gibi Şamanist idiler ve en büyük tanrıları Tengri veya Tangri olarak anılan cennetin efendisi idi. Hristiyanlık henüz yeraltında iken Balkanlar'a, özellikle İllirya'ya girmiş ve yayılmaya başlamıştır. Bölgede, Paganizm (çok tanrılılık), 800'lü yılların sonuna dek Hristiyanlık ile yanyana birlikte yaşamıştır.

Roma İmparatorluğu 395 yılında ikiye bölününce, İllirya Doğu Roma'nın sınırları içinde kalmıştır. Fakat inanç dünyası olarak Roma Katolik Kilisesi'nin bir parçası olmuştur. Farklı toplumsal-tarihsel süreçleri nedeniyle doğu ile batının düşünce tarzları, kurumlaşma biçimleri, hiçbir zaman aynı olmamıştır. Sözkonusu ayrılık kilise kurumuna da yansımış, 400'lü yıllarda İsa'nın doğası üzerine başlatılan tartışma kiliseyi bölmüştür. Hristiyan kilisesinin 1054'de resmen ikiye ayrılmasından sonra, Drina nehrinin batısı Roma Katolik Kilisesi'ne, doğusu ise Bizans Ortodoks Kilisesi'ne bağlanmıştır. İllirya'nın güneyi Bizans Ortodoks Kilisesi'nin etki alanı içinde kalmıştır. Bu nedenle, günümüzde de Arnavutluk nüfusunun yüzde 20'sini oluşturan Ortodokslar ülkenin güneyinde, nüfusun yüzde 13'ünü oluşturan katolikler ise kuzeyde yaşamaktadırlar. Arnavutluk nüfusunun yüzde 65'i ise müslümandır. Müslümanlık Balkanlar'a 1300'lü yılların ikinci yarısında Türklerle birlikte girmiştir. Slav halklarından olan Hırvatlar ve Slovenler, Roma Katolik Kilisesi'nin bir parçası olurlarken, Sırlar, Bulgarlar, Ukraynalılar, Beyaz Ruslar, Ruslar, Bizans Ortodoks Kilisesi'ne bağlanmıştır. Balkan halklarından sayılan Romenler'in yaklaşık yüzde 87'si Bizans Ortodoks Kilisesine, Macarların

ise yaklaşık yüzde 68'i Roma Katolik Kilisesi'ne bağlıdır-
lar. Grekler Doğu Roma İmparatorluğu'nun çekirdeğinde
duruyorlardı ve devletin resmi dili Grekçe idi. Bu nedenle
Bizans ortodoks Kilisesi'nin merkezindeki asıl itici güç
Grekler olmuştur.

Kökleri ve dilleri tam anlaşılamayan göçebe Avarlar do-
ğudan gelerek 550-575 yıllarında Macar ovalarına yerleş-
mişlerdir. Güçlü bir imparatorluk kurarak Bizans, İtalya
ve Fransa yönüne doğru akınlara başlamışlardır. Hırvat-
ları ve Sırları Adriyatik'e doğru sıkıştırmışlardır. 800'lü
yılların başında Franklar tarafından yenilerek Roma Kato-
lik Kilisesine bağlanmışlardır. Aynı yüzyılın sonlarına
doğru ülke Magyarlar'ın (Macarlar'ın) eline geçmiştir. Ural
dil ailesinden, Finno-Ugric dillerinden Uğric dilini konu-
şan Magyarlar (Macarlar), önce, ilk yurtları batı Sibir-
ya'dan güneye, Ukrayna'ya, Don Nehri'nin batı kıyılarına
inmişlerdir. Yedi göçebe Magyar aşireti, üç Hazar Türk
aşireti ile federatif bir birlik oluşturmuştur. Magyar-Hazar
aşiretler birliği komşuları tarafından On-Ogur (On-Ok)
olarak adlandırılmıştır. Slavlar bunlara Hungarian demiş-
lerdir. Sözkonusu aşiretler federasyonu 800'lü yılların so-
nunda Romanya üzerinden Macaristan'a girerek güney
Slavları ile Çekoslovakya ve Polonya Slavları arasındaki
bağı kopartmışlardır. Slavların arasına kama gibi girişle-
ri, politik bir amaca yönelik değil, sadece daha iyi bir yurt
bulabilmek içindir. 907'de Kralları Arpad önderliğinde
tüm ülkeye hakim olmuşlardır.

Cengiz Kağan 1227'de öldüğü zaman, geriye Kore'den,
Pekin'den, Volga kıyılarına ve İran'ın doğusuna dek geniş
bir göçebe imparatorluğu bırakmıştır. İmparatorluğun
içindeki medenî kentler ya haraca bağlanmışlar, ya da so-
yularak yakılmışlardır. Geleniğe aykırı olarak Cengiz'in

dört oğlundan üçüncüsü, Ögedey, en üst yönetici, asıl hâlef durumuna gelmiştir. Volga'nın doğusunu yöneten Cengiz'in torunu Batu, amcası Ögedey'in buyruğu ile, 150.000 kişilik bir süvari ordusunun başında 1236 yılında Avrupa'ya doğru saldırıya geçmiştir. Generallerden Sübötay'ın fiili yönetimindeki bozkır ordusu, 1239-1240 yıllarında güney Rusya ve Ukrayna'da hakimiyet kurarak Kiev'e girmiştir. Üç koldan ilerleyen ordunun bir gurubu Polonya'ya dalmış, Oder nehrini aşarak 30.000 kişilik bir alman ordusunu tamamen yoketmiştir. Başka zaferlerden sonra, 1241 Nisan başında üç ordu Peşte önünde birleşmiştir. Batu, savaştan önce bir dağ tepesine çıkarak bir gün bir gece Tengri'ye dua etmiştir. (Dağ tepeleri tüm çok tanrılı dinlerde, Zerdüşî dininde ve Şamanizm'de de tanrı katına yakın kutsal yerlerdir. Tengri, Şamanist bozkır ve Sibiryâ halklarının en büyük tanrısıdır. İlk var olan Cennet'in efendisi Tengri'dir ve bu gök tanrısının yeri batıdadır. Doğuda ise kötülüğü ve ölümü yayan şeytani ruhlar vardır. Tengri, insanları şeytani ruhların kötülüklerinden koruyabilmek için insan biçiminde Şaman varetmiştir vs. Günümüz Türkçesi'ndeki Tanrı sözü Tengri'den gelmektedir.) Savaşı yitiren Macar Kralı IV. Bela Hırvatistan'a kaçmıştır. Peşte'yi yakan Asyalılar Tuna'yı geçerek 1241 yazında Viyana önlerine gelmişlerdir. 1242 yılının başında bozkır ordusunun bir bölümü Bela'yı bulabilmek için Hırvatistan'a girmiştir. 1241 yılı sonunda Ögedey Kağan'ın Moğolistan'da ölmesi üzerine, Moğol, Tatar ve Türk koalisyonu bozkır ordusu, yeni bir Kağan seçimi için Bulgaristan üzerinden, Karadeniz'in kuzeyinden geriye çekilmiştir. Avrupa ve Balkanlar, çok daha büyük bir yıkımdan böylelikle kurtulabilmiştir. Zamanın Avrupa'sında bu orduyu durdurabilecek bir güç mevcut değildi.

Attila'nın, Cengiz'in ve Timurlenkin atlıları, veya sözkonusu güçlerin yaşamakta oldukları tarihsel ve toplumsal sürece denk düşen kültür; yerleşikleri, kentlileri, savaş-tan ve avcılıktan anlamayan, doğadan koparak köleşmiş, tarım arazileri açarak otlakları yokeden, toplumun malını bireysel mülk haline getiren, zararlı, işe yaramaz, hileci varlıklar olarak görüyordu. Bu nedenle, göçebe ve yarı göçebe yaşam tarzının zararına gelişen bu tarım medeniyetlerinin, sınıflı toplumların fertlerini acımadan cezalandırıyorlar, rahatça öldürüyorlardı. Asıl olarak feodal beyleri, aristokrasiyi cezalandırıyorlardı. Tarıma dayalı yerleşik medeniyetleri yokederek göçebe yaşam biçimini, aşiretlerin ortak malı olan otlakları, göçebe kültürünü korumaya çalışıyorlardı. Bunların bir kısmı da, toplumsal gelişmenin daha ileri basamaklarında olanları da, medeniyeti tahrip edip cezalandırmak yerine, askeri olarak yendikleri medeniyetin başına oturuyorlar, yendiklerine yeni bir güç katarak (Dr. Hikmet Kıvılcımlı'nın deyimi ile "gençlik aşısı yaparak") o medeniyeti yeniden üretiyorlardı. Başına oturdukları medeniyete kendilerinden de birşeyler katarak süreç içinde kendileri olmaktan çıkıyorlar, alt ettikleri medeniyetin kültürü içinde asimile oluyorlardı. İleride Balkanlarda yayılacak olan Osmanlı Devleti bu sonuncusuna verilecek örneklerden biridir. Bunun yanında savaş, göçebeler için bir üretim biçimi, kâr sağlayan bir eylemdi. Ticaret de kâr getirdiği için, özellikle Cengiz ve Timurlenk, doğu ile batı arasındaki ticaret yollarının güvenliğini mükemmel biçimde sağlamışlardır. Ateşli silahlar muharebe alanlarında ön plana çıkıncaya dek bu savaşçı göçebeleri yenebilecek bir ordu mevcut olmamıştır. Moğol, Tatar-Türk atlılarının Balkanlar'a, Viyana önlerine geldikleri yıllarda, sözkonusu bozkır süvarileri tüm Orta Doğu'da, İran ve Anadolu içlerinde askeri operasyonlar yapıyorlardı.

600'lü yılların ortasında İran'a hakim olan ve doğuya doğru yayılan İslamiyet, aynı yüzyılın sonunda Şamanist ve Budist Türklerle temasa geçmiştir. Kentliler, feodalleşmiş Türkler İslamiyeti daha çabuk kabullenirlerken, göçebe Türkler uzun süre direnmişler, İslamiyete karşı savaşmışlardır. Bu direnişleri 1300'lü yıllara dek sürmüştür. Türk aşiretleri 900'lü yıllarda Azerbeycan üzerinden Anadolu'ya girmeye başladıkları zaman, Türkler'in önemli bir kısmı halen Şamanist idiler. Müslüman olanlar da Şamanizmin inanç ve törelerini İslamiyet'in içine taşıyorlardı. Irak'da iktidar olmuş Selçuklu Türkleri, 1071 yılında Türkiye'nin güneyindeki Malazgirt'de Bizans ordusunu yenince, Anadolu'nun kapıları Türklere bütünüyle açılmıştır. Selçuklu Türk hakimiyeti batı Anadolu'ya dek uzanmış, yeni gelen göçebe veya yarı göçebe aşiretler sınırboy-larına yerleştirilmiştir. 1200 yıllarında Moğol baskısı nedeniyle Horasan'daki yurtlarından kalkarak Anadolu'ya göçeden islamlaşmış Kayı aşireti de, Bizans sınırına, Bursa'nın doğusunda Sakarya Irmağı kıyısındaki Söğüt'e yerleştirilmiştir.

Kayı aşireti Oğuz Türklerindendi. Göçebe Oğuz Türkleri, Aral Gölü'ne dökülen kuzeydeki Siri Derya Irmağı kıyılarından daha güneydeki Horasan'a dek yayılmışlardı. Horasan ticaret yolları üzerinde olduğu için, burada yaşayanlar daha çabuk zenginleşmişler ve islamiyeti daha erken kabuletmişlerdi. Oğuzlar islamiyete geçerlerken, eski Şamanlar, yeni Sufi dervişler oluyorlardı. Tanrı ile bütünleşmek için yoksul bir yaşamı seçen, özel mülk yükünden arınan dervişler, göçün önünde gidiyorlardı. Sufi merkezleri yoksullar için dayanışma yerleri idi. Bu merkezlerin yaydıkları Sufi inancı feodal Sünni İslamdan çok farklı birşeydi. Sünni İslamda Tanrı ile insanın aynılaşması diye birşey kabul edilmezdi. İslamın da kötünün de aynı

Tanrı'dan (Allah'dan) geldiğini" iddia eden Sünnilik, Sufizmin düalist düşünce biçimine kesinlikle karşı idi. Türklerin ilk yaşadıkları bölgeler aynı zamanda Hint-İrani Zoroastrian kültürün, düalist Zerdüşt dininin yaygın olduğu coğrafyalardı. Sufi inançların kökleri zengin düalist Zoroastrian kültüre uzanıyordu. Zerdüşt inancında tek tanrı olan Ahura Mazda (Akıllı Yaratıcı) tüm iyiliklerini simgesi idi, ondan hiçbir kötülük gelmezdi. Kötülüklerin kaynağı, şeytan rolünü oynayan Ahriman idi. Yaşam, iyiliklerin simgesi Ahura Mazda ile, kötülüklerin efendisi Ahriman arasında sürüp giden bir kavga ile belirlenip, şekilleniyordu. Zoroastrian kültürden derin biçimde etkilenmiş, Yeni Platonculuğun ve yine Zoroastrianism ile Platonizmin etkisindeki Hristiyanlığın görüşleri Sufi tarikatlara sızmıştı. Hristiyanlığı, Budismi ve Zoroastrianismi birleştirmek isteyen, ama asıl olarak Zoroastrian düşüncenin etkisinde olan düalist Mani dininin görüşleri de Sufi tarikatlara girmişti. Türkler islamiyete sadece Şamanizmi değil, Hint-İrani bir din olan Zerdüşt inancını da sokmuşlardır. Balkanlar'da ilerlerken sözkonusu dualist Sufi ideolojiler yollarının açılmasına yardımcı olmuştur.

Kayı aşireti, 1200'lü yılların sonunda, liderleri Osman Gazi'nin döneminde bağımsız devlet olma sürecine girdi. Adını liderinden alan yeni devletin, Osmanlı devletinin kuruluşu çoğu tarihçiler tarafından 1299 olarak kabul edilmektedir. Önce batıya doğru genişleyen Osmanlı devleti, başlangıçta, çökmekte olan Bizans (Doğu Roma İmparatorluğu) ile iyi ilişkiler içinde olmuştur. Bizans yöneticileri bu küçük devleti tehlike olarak görmemişler ve onun gücünden paralı asker olarak yararlanmayı düşünmüşlerdir. Bizans'ın asıl problemi Vatikan'la, Latınlılarla ve batı sınırlarını tehdit eden Sırplarla idi. Osman Gazi'nin oğlu Orhan Gazi devletin başını çektiğinde, Bizans

İmparatoru Katakuzenos, kızı Theodora'yı Orhan'a vermiş, onu kendine damat yaparak kullanmayı hesaplamıştır. Türk atlıları, Güney bulgaristan'a, Trakya'ya, Balkanlar'a, Grek subaylarının emrindeki Bizans ordusu ile girmişlerdir ilk olarak. Bu arada Bizans topraklarını da yağmalamaya başlamışlardır.

Osmanlı 1300'lü yılların ortasında artık gerçek anlamda feodalleşmeye başlamıştır. Yönetici durumda olanlar, geleneksel aşiret ilişkilerinden, savaşçı gazi geleneğinden kopmuşlardır. Fakat bu, bireysel mülk temelinde bir toprak feodalizmi değildir. Yine eski göçebe Türk geleneğinde olduğu gibi tüm ülke lidere ve ailesine aitti, ama artık savaşlarda yararlık gösterenlere Tımar diye adlandırılan topraklar veriliyordu. Verilen topraklar özel mülk olmuyorlardı, sadece kullanılıp gelir sağlamak ve asker beslemek içindiler ama, yine de bir çeşit feodal ekonomik ilişki biçimi idi bu. Aynı yüzyılın ortasında Yeniçeri adı verilen bir "köleler ordusu" veya "saray ordusu" kurulmuştur. Önce, Balkanlar'dan alınan genç Hristiyan esirler Türk ailelerin yanında dil öğrenip müslüman olduktan sonra, Osmanlı sarayına bağlı özel askerler olarak eğitilmişlerdir. Daha sonra, Yeniçeri yetiştirme işi sistematikleştirilmiş, küçük erkek çocuklar Balkanlardaki Hristiyan asıllı ailelerinden alınarak sarayda eğitime başlanmışlardır. Roma İmparatorluğu birliklerindeki lejyonerler gibi Yeniçerilerin de evlenmeleri, kendilerine özel bir yaşam kurmaları yasaktı. Tüm köklerinden, toplum ve aile bağlarından kopartılmış bu insanlar, hükümdara kölece bağlı idiler ve ondan emir alıyorlardı. Saray ve çevresi, artık başka bir kültürün insanları olmuşlardı ve bu nedenle Türk aşiretlerine güvenmiyorlardı.

Osmanlılar Balkanlar'da ilk ciddi direnişle 1389 yılında Kosova Polve'de karşılaşmışlardır. Birleşik Sırp-Bosna

ordusu ile çok kanlı bir savaştan sonra zaferi elde edebildiler ama, Kağan I. Murad savaş alanında Miloş Kobiliç adlı bir Sırp asilzadesi tarafından öldürüldü. I. Murad Kağan eski savaşçı gazi geleneklerini korumaya çalışan son devlet yöneticisi olmuştur. Osmanlı'da gelişen feodalizm ve feodalizmin dini Sünni İslam ile Süfi inançlara sahip Türk aşiretleri arasında denge unsuru olan bir hükümdardı I. Murad. Yerine geçen oğlu I. Beyazıd ise, gelişen feodalizmin ve Sünni İslamın temsilcisi idi. Beyazıd ile birlikte gazi geleneği artık Osmanlı sarayı tarafından tamamen unutulmuş, Türk aşiretleri hor görülmeye başlanmıştır. "İyiliğin de kötülüğün de Allah'tan geldiği" tezini savunan Sünni İslamın ideolojisi, süreç içinde tek elde toplanarak mutlaklaşan siyasi iktidara en uygun olanı idi ve zaten bu nedenle Osmanlı sarayı tarafından ön plana çıkartıldı.

Beyazıd, babasının kullandığı Türk liderlere ait Kağan ünvanını terkettti. 1394'de Kahire'deki Halife'den, Sünni Müslüman Arap hükümdarların kullandıkları, zengin ve güçlü bir iktidarı simgeleyen "sultan" ünvanını aldı. Mısır'daki Memluklu Türk Devleti'nin sultanı Barkuk'da bu işi onayladı. Barkuk, gelmekte olan Timurlenk fırtınasını sezmişti ve müttefik arıyordu. Beyazıd'ın önderliğindeki Osmanlı ordusu ile Timurlenk'in ordusu 1402'de Ankara yakınlarında karşılaştılar. Timurlenk ve ordusu biçimsel olarak ılımlı İslamın temsilcisi görünümünde idiler ama, özünde düşünce biçimleri Şamanist idi. Toplumsal gelişmenin askeri demokrasi aşamasında idiler, bozkırın savaşçı göçebe aşiret geleneğinden kopmamışlardı. Timurlenk savaşçıların yoldaşydı ve tek karılı idi. Kölelik ve cezaevi onların yaşamından uzaktı. Birlikleri, Moğollar, Tatarlar ve Türkler'den oluşuyordu. Savaş başlayınca Sultan Beyazıd'ın ordusundaki tüm Türkler karşı safa, kendilerine çok daha fazla benzeyen Timurlenk'in

safına geçmişlerdir. Beyazıd'ın yanında sadece yeniçeri ordusu ve Stefan Lazareviç komutasındaki Sırp zırhlı süvarisi kalmıştır. Sırplar da daha sonra kaçmak zorunda kalmışlar ve Beyazıd esir düşmüştür. Türk aşiretleri kendileri gibi olan Timurlenkin safına geçerek Osmanlı yönetimine karşı ilk ciddi isyanlarını gerçekleştirmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu tarihinin birinci perdesi Timurlenk'in eli ile kapanmıştır. İstanbul'un anahtarlarını Sultan Beyazıd'a teslim etmek için yola çıkmış olan Bizans heyeti, yenilgiyi duyunca geri dönmüştür. Timurlenk, İzmir'i Hristiyanlardan aldıktan, eski beylikleri ihya ettikten, ticaret yollarının güvenliğini sağladıktan sonra çekilmiştir. Osmanlı'yı sadece cezalandırmış, tamamen yoketmeyi düşünmemiştir.

Beyazıd'ın yenilgisinin ardından dört şehzade arasında başlayan taht kavgası, Timurlenkin fazla vakit geçirmeden çekilişi ile hız kazanmıştır. Batı Anadolu'da Şeyh Bedreddin önderliğinde bir halk ayaklanması gerçekleşmiştir. Bedreddin ile ilgili tüm belgeler yokedilmiş olmasına karşın, Şeyhin Manici veya Yeni Manici bir ideolojiye uygun olarak davrandığı ve bu nedenle Hristiyanları, Yahudileri ve Müslümanları ilk Hristiyan topluluklarına benzer eşitlikçi komünlerde birleştirebildiği anlaşılmaktadır. Sufi bir düşünür olan Simavnalı Bedreddin, feodallerin ve Sünni İslamın temsilcisi Çelebi Sultan Mehmet'e karşı isyan bayrağını kaldırmak zorunda kalmadan önce, şehzadelerden Musa Çelebi'nin Balkanlarda ilan ettiği devletin Şeyhülislamlığını yapmıştır. Ağabeyi Süleyman Çelebi'yi yenerek Osmanlı'nın Balkanlardaki geniş topraklarına hakim olan, bir kısım Sırp ve diğer Hristiyan unsurların ve Türkmen beylerinin çoğunluğunun desteğini alan Musa Çelebi'de Sufi inançlara bağlı idi. Başlangıçta asıl güç Musa Çelebi'de olmasına karşın, hareketli politikadaki dengesizlikler, denetimindeki

unsurların kontrolsuzlukları, sık saf değiştiren Türkmen dayanaklarından Candarlılar'ın entrikaları, Sünni dini liderlerin ve feodal unsurların düşmanlıkları nedeniyle kardeşi Mehmet Çelebi'ye yenilmiştir. Hristiyan unsurlarında karışıkları taht kavgası asıl olarak Balkanlar'da verilmiştir. Şehzade kavgalarına ve halk ayaklanmasına karşın, Balkanlardaki güçlü varlığı sayesinde Osmanlı'nın restorasyonu Sünni feodal güçlere dayanan Çelebi Sultan Mehmet tarafından sağlanabilmiştir.

Türkler 1389'da Sırp dineşini kırdıktan sonra batıya ve kuzeye doğru rahatça ilerlemişlerdir. 1453'de İstanbul'u alarak Bizans tarihine noktayı koymuşlardır. 1526'da Macaristan Krallığı'nı zaptetmişlerdir. Üç yıl sonra Viyana'yı birinci kez kuşatmışlardır. Viyana'daki Hasburglar'ın Macaristan'daki Osmanlı düzenini bozmaları bu saldırıya neden olmuştur. Osmanlı ordusunun öncü birlikleri Bavyera içlerine dek girmiştir. Tüm Avrupa Viyana'nın düşmesini beklerken, surlar önemli ölçüde yıkılmış ve Ferdinand kaçmışken, Osmanlı Sultanı (Kanuni) Süleyman, kış geliyor gerekçesi ile veya anlaşılamayan başka nedenlerle aniden kuşatmayı yarım bırakıp Ordusu ile İstanbul'a dönmüştür. Biçimsel egemenliklerine karşın, Türkler'in Balkanlar'ı bütünüyle kontrol etmeleri kolay olmamıştır. Osmanlılara karşı en uzun direnişi, ulusal kahramanları İskender Bey (George Kastrioti) liderliğinde Arnavutlar göstermişlerdir. İskender Bey'in 1468'de ölümünden sonra, Türkler, 1479'da İskodra'ya girerek tüm Arnavutluğu kontrol edebilmişlerdir. Balkanlar'ın tümüne ise ancak 1499'da hakim olabilmişlerdir ama, Karadağ'da hiçbir zaman iktidar olamamışlardır. (500'lü yıllarda, Slavlar, bu ülkeyi Crna Gora olarak adlandırmışlardır. Venedikliler Montenegro, Türkler ise Karadağ ismini vermişlerdir. Bu adların tümünde Karadağ anlamına gelmektedir).

Türklere karşı en uzun direnenler Arnavutlar olmakla birlikte, Türkler'den 1913 yılında en son ayrılanlar da Arnavutlar olmuşlardır. Arnavutlar, Balkanlar'da ve Anadolu'da Osmanlı'nın güvenilir jandarması rolünü oynamışlardır. Osmanlı'ya birçok vezir vermişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nun vezirlerinin çoğu Hırvat, Sırp, Grek veya Arnavut asıllıdırlar. Sultanların çoğunun karıları veya anaları, Rus, Güney Slavı, Yahudi, ya da Grek asıllı kadınlardı. Yeniçeri ordusunun asker kaynağı Balkanlar'dan devşirilen çocuklar olmuştur. Günümüz Türkiye'sindeki yönetici elitin önemli bir kısmı da Balkan kökenlidir.

Kağan I. Boris (852-889) zamanında Bulgaristan Avrupa'da en geniş sınırlara sahip ülke idi ve Hristiyan değildi. Boris'de henüz Hristiyan olmamıştı ama, Hristiyanlık sayesinde ülkenin birliğini sağlamlaştırabileceğini düşünüyordu. O nedenle önce Roma Katolik kilisesine bağlanmayı düşündü. Fakat, Bizans'a karşı savaşı kaybedince, Grek ortodoks kilisesine bağlanmak zorunda kaldı ve Mikael adını aldı. Aynı yıllarda, Ortodoks kilisesinden Kiril ve Methodi adlarında Bulgar kökenli iki papaz kardeş halkı hristiyanlaştırmak için çaba sarfediyorlardı ve kendi adları ile anılan alfabeyi yaratmışlardı. 1000'li yıllarda Bulgaristan toplumsal gelişmesinin en üst düzeyine ulaşmış ve ülkede sınıf çelişkileri keskinleşmişti. Ortodoks kilisesi üst sınıfların temsilcisi durumuna gelmişti. İşte bu yıllarda Bogomil adında bir papaz, tüm inançları aynı çatı altında toplamaya çalışan düalist Yeni Manici (neo-manichean) bir doktrinle kilise yönetimine başkaldırdı. Toplumunda kaybedenler, yoksullaşanlar, "Dağ başlarında da ibadet edilebilir!", diyen Bogomil'in arkasında birleşmeye başladılar. Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Aynı zamanda Işığın Havarisi olarak da tanınan Mani (216-274), Güney Babil'de yaşayan bir İranlı idi. Düalist Zerdüşt dinini, Hristiyanlığı, Budizmi birleştirerek evrensel bir din yaratmayı düşledi. Yarattığı dinde hakim olan Zoroastrian kültüdü ve sonuçta Manicilik Zerdüşt dinine adapte oldu. Manicilik Bizans sınırları içinde, İran'da ve hatta Çin'de hızla yayıldı ama, bu sonuncusunda yasaklandı. Orta Asya'daki Uygur Türkleri 840 yılında Maniciliği resmi din olarak kabul ettiler. Mani'nin düşünceleri Balkanlar'a ve Avrupa'ya ulaştığı zaman Yeni Manicilik adını aldı. Bu doktrin, tüm dinleri birleştirmek isteyen Bogomil'in önderliğinde ve onun adıyla 1000-1300 yıllarında tüm Balkanlar'da yayıldı. Özellikle Bosna-Hersek'de önemli bir güç haline geldi. Zoroastrian ve manici ideolojilerin Sufi tarikatlar aracılığıyla İslama girdiği, İslamlaşan göçebe geleneğinden kopmamış Türk aşiretlerinin çoğunluğunun sözkonusu Sufi tarikatlardan olduklarını daha önce yazmıştım. Osmanlı ordusunun en önünde Balkanlar'a giren Sufi savaşçılar, dilleri farklı da olsa, Bogomillerle kısa sürede rezonansa geldiler. Bogomiller, İslam içinde geniş bir hoşgörüyü temsileden Sufi tarikatların üyeleri olmaya başladılar. Türkler Hristiyanları müslüman olmaları için özel olarak zorlamadılar. Çünkü, Hristiyanlar'dan daha fazla vergi alıyorlardı ama, başlangıçta sözkonusu vergiler de ödenemeyecek kadar ağır değildi. Temmuz 1999'da Bosna'da bir katolik manastırında bulunan Fatih Sultan Mehmet'e ait 1463 tarihli ferman, Sultan'ın Bosna'daki Hristiyanlar'ın din özgürlüklerini garanti altına aldığını kanıtlamaktadır.

1600'lü yıllarda, müslüman olan Arnavutlar Osmanlı yönetimi tarafından Kosova'ya yerleştirilerek ödüllendiriliyorlardı. 1689'daki büyük Sırp başkaldırısının Osmanlı güçleri tarafından bastırılmasının ardından, Sırpplar göçe

zorlanırlarken, Arnavutlar kitleler halinde Kosova'ya yerleştirilmişlerdir. Bu yıldan sonra Kosova'daki Arnavut nüfusu Sırp nüfusunu geçmiştir. Türkler, Hristiyan halkı Müslümanlarla dengeleyerek daha rahat yönetebiliyorlardı. Günümüzde de Bosna-Hersek'in yüzde 40'ı, Bulgaristan nüfusunun yüzde 13'ü, Makedonya'nın yüzde 30'u ve Kosova nüfusunun ezici çoğunluğu Müslümandır. 1830 yılına dek Balkanlardaki halkın üçte biri Müslümandı.

BÜYÜK GÜÇLERİN BALKANLAR İÇİN MÜCADELELERİ VE MİLLİYETÇİLİĞİN DOĞUŞU

Her yöne açılan yollar üzerindeki konumu Balkanlar'ın kültürel zenginliklerinin kaynağı olduğu kadar, yaşadığı toplumsal tarihsel trajedilerin asıl nedenlerinden biridir. Avrupa'daki tüm büyük güçler, Asya'nın, Doğu Akdeniz'in, Afrika'nın, güney ve güneydoğudaki sıcak denizlerin zenginliklerine ulaşabilmek ve kendi güvenliklerini garanti altına alabilmek için Balkanlar uğruna yüzyıllar süren kanlı bir savaş yürütmüşlerdir. Balkanlar'da hakimiyet, Akdeniz, Kuzey Afrika, Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu'ndan geçen ticaret yolları üzerindeki hakimiyetin tamamlayıcısıdır. Yaşadığımız günlerde bu olguya, enerji yolları üzerinde kontrol sağlama kavgası eklenmiştir. Balkan ülkeleri içinde sayılmayan Girit'in ve Kıbrıs'ın kaderleri de Balkanlar'ın kaderi ile sıkı sıkıya bağlıdır. Tüm bunların ötesinde Balkanlar'ın kendine özgü zenginlikleri de vardır. Balkanlar'da 500 yıldan fazla süre kalan Türkler, problemsiz, kavgasız tek bir gün dahi geçirmemişlerdir. "Balkanlaşmak" deyiimi, politik terminolojide istikrar-sızlaşmak sözcüğü ile eş anlamlı kullanılmaya başlanmıştır.

1500'lü yıllarda Avrupa'da yeni iki büyük güç doğmuştur. Moskova Kontu Korkunç İvan yüzyılın ortasında Slavların birliğini sağlamış, Çar ünvanını almış, Kazan ve Astragan'daki Tatarlar'ın iktidarlarına son vermiştir. Bundan sonra Ruslar, Akdeniz'e inme düşü ile Osmanlı'yı kuzeyden sıkıştırmaya, Slav ve Ortodoks kardeşliğine dayanarak Balkanlar'da rol oynamaya başlamışlardır. Aynı yüzyılda Habsburglar, Fransa hariç, Avusturya'dan İspanya'ya dek iktidarda idiler. Osmanlı 1529'da Viyana kapılarına dayanmış, 1538'de Balkan kıyılarındaki Preveze'de, Avusturya'nın finanse ettiği, kendisinininkinden üç kez büyük birleşik İspanyol-Avusturya donanmasını yenmiştir. Böylece tüm Akdeniz'de kesin bir hakimiyet kurmuştur. Aynı yıllarda Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu hakimiyetini Piri Reis sayesinde Portekiz'in elinden alan Osmanlı İmparatorluğu gücünün en üst noktasına erişmiştir. Buna karşın, yine aynı yıllarda Batı Avrupa'ya Amerikan altını akmaya başlamış, yeni ticaret yolları ön plana çıkmış ve Akdeniz ticareti gerilemeye başlamıştır. Avrupa'da güçlü bir ticaret burjuvazisi doğmuş, bilim ve teknik ilerlemeye başlamıştır. Fakat bunlar merkezi Osmanlı sistemi içinde gelişememişlerdir. Habsburg aristokrasisi 1556-1564 yıllarında devlet sistemini yeniden örgütlemiş ve Osmanlı'ya karşı saldırıya geçmiştir.

Türkler'in 1571'de İnebahtı deniz savaşını yitirmeleri Akdeniz'deki kesin hakimiyetlerini noktalamış ve Osmanlı'nın yayılmasını durdurmuştur. Bundan iki yıl önce Girit'i, iki yıl sonra da Kıbrıs'ı almaları Akdeniz'de güçler dengesini sağlamalarına yardımcı olmuştur ama, artık eskisi kadar güçlü değillerdi. 1683'de Viyana kapıları önünde savaşı yitirmeleri, Balkanlar'da gerilemeye başlamalarının başlangıcı olmuştur. 1699 yılında Avusturya, Rusya, Venedik ve Polonya ittifakı, Osmanlı'yı Karlofca

anlaşmasını imzalamaya zorlamıştır. Karlofca anlaşması Osmanlı'nın Avrupa'da büyük topraklar yitirmeye başlamasının başlangıcı olmuştur. Bu anlaşma ile Türkler, Balkanlar'da, Macaristan'ı, Transilvanya'yı, Hırvatistan'ın ve Slovenya'nın büyük bölümlerini Avusturya'ya vermişlerdir. Bosna-Hersek'in kuzeyinden geçen Sava nehri yüz yıldan fazla süre iki imparatorluğun yeni sınırı olmuştur. Yine Balkanlar'daki Dalmaçya Kıyılarını, Mora'yı ve bazı önemli Ege adalarını Venedik'e terketmek zorunda kalmıştır Osmanlı. Padolya ve Güney Ukray'nayı Polonya'ya, Dniester'in kuzeyini Rusya'ya bırakmıştır. Karlofca anlaşması aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş sürecinin başlangıcıdır. 1700 yılları boyunca İmparatorluk küçük toprak parçaları yitirmeyi sürdürmüştür.

1800'lü yılların başında Balkanlar'da burjuva anlamda milliyetçi akımlar hareketlenmiştir. Grek, Slav, Bulgar ve hatta Romen milliyetçilikleri Türk milliyetçiliğinden çok önce tarih sahnesine çıkmıştır. Bunun nedeni, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde ticaretle asıl olarak Hristiyan halkın, özellikle Grekler'in, Ermeni'lerin vs. uğraşmalarıdır. Bu nedenle, sözkonusu halkların ulusal burjuvazileri ve ulusal edebiyatları Türklerinkinden çok önce doğmuştur. Kilise Hristiyan halkların birliklerini sağlıyor, geçmiş kültürlerinin unutulmasını engelliyordu. Bunun yanında, gelişen burjuvazi ile birlikte Avrupa'da doğan yeni aydınlanma düşünceleri, modern edebiyat, Osmanlı sınırları içindeki Hristiyan halk arasında öncelikle ve çok daha rahatlıkla yayılabiliyordu. İngilizler, Fransızlar ve Ruslar tarafından desteklenen Grek ayaklanması (1821-1829) başarıya ulaşmıştır ilk olarak. Birleşik İngiliz-Fransız-Rus donanması Osmanlı donanmasını yakmış, Rus Orduları İstanbul kapılarına dayanmıştır. Ruslar'ın Balkanlar'da daha büyük bir güç olmaları ve Akdeniz'e

inmelerini engellemek isteyen İngilizler'in müdahaleleri ile Ruslar durdurulmuştur. İngilizler ve Fransızlar büyük güçler olarak Balkan politikasında aktif rol oynamaya başlamışlardır. 1830 yılında, Osmanlı Sultanı Yunanistan'ın bağımsızlığını tanımak zorunda kalmıştır. Aynı zamanda Sırbistan, Moldova, Eflak (Wallachia) Osmanlı sınırları içinde ve Rus koruması altında otonomi elde etmişlerdir. Sırp devleti bu yıllarda biçimlenmeye başlamıştır. Grek isyanı ile aynı yıllarda, Yanya Arslanı olarak nam salmış Arnavutluk Valisi Tepedelenli Mehmet Ali Paşa, Tüm Osmanlı ülkesinde reformlar yapılması talebiyle başkaldırmıştır. Arnavut asıllı olan Mehmet Ali Paşa, kendi idari sınırları içinde kalan Yunanistan'ın kuzeyindeki Greklere ana dillerinde eğitim olanakları ve daha başka haklar tanımıştır. 1822 yılında Osmanlı ajanları tarafından öldürülmüş ve başlattığı reformcu başkaldırı durdurulmuştur.

1875 yılında Bosna-Hersek'de ayaklanma başlamıştır. Sırbistan ve Karadağ, başkaldıranların safında Osmanlı'ya karşı savaş açmışlardır. Osmanlı'nın ağır basması üzerine, İngiltere barış görüşmelerinin başlamasını istemiştir. Ruslar 1877 yılında aynı nedenle Türkler'e karşı savaş açmışlardır. 1878 yılında Osmanlı savaşı kaybetmiştir. Savaşı yitiren Osmanlı, Bosna-Hersek'i Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na devretmek zorunda kalmıştır. Rusların yardımıyla Sırbistan ve Karadğ sınırlarını genişletirken, Berlin Kongresi kararları ile Romanya ve Bulgaristan bağımsız devletler durumuna gelmişlerdir. Romanya, 1859 yılına dek Moldavya ve Eflak (Wallachia) adlarında iki prenslikten oluşuyordu. Grek isyanı ile birlikte 1821 yılında Moldavya'da, Türkler'e karşı Aleksandır İpsilanti liderliğinde bir ayaklanma başlamıştı ve yenilgi ile sonuçlanmıştır. Aynı yıl, Eflak'ta da başkaldırısı da

yenilgi ile sonuçlanmıştı. 1856 Kırım savaşı'ndan sonra toplanan Paris Barış Konferansı, Moldavya ve Eflak'ı biçimsel olarak Osmanlı yönetiminde ama, uluslararası koruma altında otonom ülkeler olarak tanıdı. 1859'da yapılan halk oylaması ile sözkonusu iki prenslik birleşik Krallık haline geldi ve 1947'ye dek yönetim biçimi krallık oldu. Ülke, 1861'de Romanya adını aldı. Bulgaristan'ın bağımsızlık mücadelesi 1800'lü yılların ortasında başladı 1878 yılında bağımsızlığına kavuşan bulgar halkının mücadeleleri, ütöpik sosyalist düşünceleri olan Vasil Levski, şair Hristo Botev gibi liderlerle yürütüldü. Aynı yüzyılın ikinci yarısında İvan Vazov ile birlikte gelişmiş bir Bulgar ulusal edebiyatı doğdu.

Tarihsel önemi olan 1878 Berlin Konferansı, "dürüst arabulucu" rolü oynayan Bismark'ın kanatları altında başladı. Olayın sembolik önemi, güç merkezinin Viyana'dan Berlin'e kayması, Avusturya'nın rolünü Almanya'nın oynamaya başlamasıdır. Bu konferansla birlikte, Avusturya, Rusya, İngiltere ve Fransa'nın yanında Almanya'da büyük bir güç olarak Balkan politikasında rol oynamaya başlamıştır. Rusya'nın Balkanlara attığı adım sözkonusu konferansla sabitleşmiştir. Aynı yıl Osmanlı, Ruslar'ın İstanbul'a girmelerini engelleyen İngiltere'ye yardımının karşılığı olarak Kıbrıs'ı vermiştir. Berlin Anlaşması ile Osmanlı, Grit'de yaşayan Hristiyanlar'a da kendi dillerinde eğitim yapmak gibi bazı kültürel haklar tanımıştır.

1890 yılında Balkanlar'da Osmanlı Devleti'nin elinde sadece Arnavutluk ve Makedonya kalmıştı. 1908'de, Avusturya-Macaristan, Rusya'nın Balkanlar'da yayılmasını durdurma amacıyla -denetiminde olan- Bosna-Hersek'i ilhak etti. Emperyalist güçler arasında çıkan I. Dünya Savaşı, ya da yeniden paylaşım savaşı yaklaşmakta idi ve Bosna'nın ilhakı savaş ateşleyecek kıvılcımlardan biri

oldu. Başlangıçta İtalya, Almanya ve Avusturya ile birlikte idi. İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya'nın ve Almanya'nın Balkanlardaki etkisini zayıflatmak ve İtalya'yı bu sorundan uzak tutmak istiyorlardı. Fransa ve İngiltere, İtalya'yı Balkanlar'dan uzak tutma amacıyla onu Osmanlı toprağı olan Libya'ya karşı kışkırttılar. Afrika, Banco di Roma'nın iştahını zaten kabartıyordu. Sonuç da, Fransızların ve İngilizlerin onayı ile İtalya, Libya'ya saldırdı ve Kuzey Afrika'da Osmanlı Devleti ile İtalya arasında bir yıl kadar sürecek Trablusgarb savaşı başladı. İtalya pek başarı kazanamadı ama, bu savaş Balkan Savaşı'nın ilk adımı oldu. İngilizler ve Fransızlar, 1908 devrimini gerçekleştiren, 1909'dan itibaren ülkeyi gerçek anlamda yöneten Genç Türkler'in Almanya'ya yaklaşmakta olduklarını görüyorlardı. Bu nedenle, 1909'da bir Balkan Paktı oluşturma, Türkleri sıkıştırma ve Almanya ile Osmanlı İmparatorluğu'nun arasına girme hesabı yaptılar. İngiltere ve bağlaşıklarının denetimindeki bir Balkan Paktı, İngiliz pazarlarına göz diken yeni emperyalist Almanya'nın yolunu kesmeye yarayacaktı. İtalya Kuzey Afrika'da Türkler'le ve Araplar'la uğraşırken Balkan Paktı projesini canlandırdılar.

Rusya'nın Bulgaristan ve Sırbistan, İngiltere'nin de Yunanistan üzerindeki etkileri ile bu üç Balkan devleti masaya oturtuldu. Savaştan elde edecekleri kârları nasıl paylaşacaklarını uzun süre tartıştılar ve anlaştılar. Daha sonra Karadağ'da Balkan birliğine katıldı. Osmanlı'nın güçlerini batıya çekebilmek için savaşı Karadağ'ın başlatmasını hesaplamışlardı. Savaşın yayılacağı ürküntüsünü vererek Almanya'yı tarafsız kalmaya zorluyorlardı. Almanya tarafsız kalırsa, Avusturya'nın da savaştan uzak duracağını biliyorlardı. Almanya ise, kontrollü olarak gelişmeyi izlemek istiyordu ve aynı zamanda Alman subayları

Osmanlı ordusunu modernize etmeye çalışıyorlardı. İktidara yeni gelmiş olan milliyetçi Genç Türkler'in yanlış Politikalarının da etkisi ile 1912 ilkbaharında Arnavutlar bağımsızlık talebi ile ayaklandılar. Arnavut ayaklanması Balkan devletlerine aradıkları fırsatı yarattı. Genç Türkler, henüz feodal toplumsal kabuğunu kırmamış, aşiret ilişkileri süren Arnavutları silahsızlandırmak ve Türkleştirmek istemişlerdi. Halbuki, Sultan Abdülhamit'in İslamcı politikası ile Arnavutlar denetim altında tutulabiliyorlardı. Karadağ, Arnavut ayaklanmasına aktif destek verdi ve 8 Ekim 1912'de Osmanlı'ya karşı savaş ilan etti. Bunun üzerine, savaşı kışkırtan büyük devletler, müdahalelerine bahane yaratmak amacıyla Osmanlı'nın Makedonya'da reformlar yapmasını istediler. 1909 yılında Balkanlar'da Makedonya'da ve doğuda Ermenistan'da başlayan ayaklanmaları Genç Türkler sert yöntemlerle bastırmışlardı. Bu olay özellikle İngiltere'yi ve Rusya'yı rahatsız etmişti. Karadağ'ın Osmanlı'ya karşı savaş ilan etmesinden on gün sonra, Balkan Pakti'nin diğer üyeleri de, Makedonya'da reform taleplerini gerekçe yaparak Osmanlı İmparatorluğu'na karşı savaşa girdiler. Yöneticileri yozlaşmış olan ve savaş için gerekli askeri ikmal yapamayan Osmanlı, Avrupa'daki son topraklarını da yitirdi. Bundan sonra Türkler'in Balkanlar'da oynayacakları bir rol kalmadı.

Savaş sonrası Yunanistan ve Sırbistan, Makedonya toprağından en büyük parçayı aldığı gerekçesi ile Bulgaristan'a karşı birleştiler. Romanya'da bu birliğe katıldı. Savaşın geldiğini gören, Avusturya'dan ve Almanya'dan cesaret alan Bulgaristan, 30 Haziran 1913'de Yunanistan'a ve Sırbistan'a saldırarak II. Balkan Savaşı'nı başlattı. Savaşı yitiren Bulgaristan, 10 Ağustos 1913'de barış antlaşmasını imzalayarak Makedonya'nın daha küçük bir

parçası ile yetindi. Daha büyük parçalar, kuzey ve orta Makedonya Sırbistan'a, güney Makedonya Yunanistan'a kaldı. İkinci Balkan Savaşı, Balkanlar'da Alman etkisinin varlığını sürdürdüğünün göstergesi idi aynı zamanda. 1897-1898 Türk-Grek savaşından beri İngiliz himayesinde parlamenter bir özyönetime sahip olan Girit, bu son savaşın ardından Yunanistan'a katıldı. Kosova Sırbistan'ın bir parçası oldu. Arnavutluk bir Alman Prens'in yönetiminde bağımsızlığına kavuştu. Ege Denizi'ndeki 12 ada, 1912'de Osmanlı'dan alınıp geçici olarak İtalya'ya verildi. İkinci Balkan Savaşı ile Osmanlı bazı küçük toprak parçalarını geri alabildi ise de, Balkanlardaki eski gücüne kıyasla bu o kadar önemli değildi. Balkan Savaşı I. Dünya savaşının provası oldu. Sürece doğrudan sokulmayan İtalya, Adriyatik Denizi'nin karşı yakasındaki Arnavutluğa aç gözlerle bakıyor, genç bir Emperyalist güç olarak Balkanlar'a yerleşmeyi düşünüyordu.

Birinci Dünya Savaşı, provasının yapıldığı topraklarda, Balkanlar'da ateşlendi. 28 Temmuz 1914 günü Bosna'nın başkenti Sareyevo'da, Avusturya-Macaristan İmparatoru Francis Joseph'in ağabeyi Francis Ferdinand ve eşi bir Sırp milliyetçisi tarafından öldürüldü. Güney Slavları'nı birleştirmeyi, Avusturya'yı Balkanlar'dan atmayı düşleyen "Birlik veya Ölüm" (Kara El) adlı küçük örgütün üyesi olan Gavrilo Princip, tetiği çekerken nelere gerekçe yaratacağını bilmiyordu. 36 devletin, 1,5 milyar insanın katıldığı ve 1914-1918 yılları arasında 10 milyondan fazla yaşama malolan I. Dünya Savaşı'nın asıl nedeni Sareyevo'da işlenen cinayet değildi şüphesiz. Almanya, Japonya gibi genç emperyalist güçler, dünyanın yeniden paylaşılmasını istiyorlardı. Bunların ekonomik gelişmeleri daha hızlı idi ve daha saldırgan idiler. Başka bir sürü daha az önemli çelişkiler birikti ve Sareyevo cinayeti tüm bunları

çözen gerekçe oldu. Örneğin, Avusturya-Macaristan, Balkan Savaşı ile Sırbistan'ın büyümesinden rahatsızlık duymuştu ve bunu Balkanlar'daki iktidarı için tehlike olarak görüyordu. Cinayeti bahane ederek Sırbistan'a saldırdı ve birbirlerini zincirleme olarak izleyen olaylar giderek artan bir iğme ile büyüdüler. Savaşın asıl güçler olarak bir yanda Almanya, Avusturya-Macaristan, Osmanlı İmparatorluğu vardı. Balkan devleti Bulgaristan'da bu ilk guruba dahildi. Karşılarındaki başlıca güçler ise, İngiltere, Fransa, Rusya, İtalya ve Japonya idi. 1917 yılından itibaren Amerika Birleşik Devletleri bu sonuncu guruba katıldı.

Ortadoğu petrollerinin önemini ilk farkedenden ve ilk işletme imtiyazlarını alan İngilizler oldu. İngilizler'in herşeye sahip olmalarını engelleyen, onlara rakip olan güç ise Amerika Birleşik Devletleri idi. İngilizler, petrol ön plana çıkmadan önce de Ortadoğu'nun, Mezepotamya'nın zenginliklerinin bilincinde idiler. Hint Okyanusu'na açılan Basra Körfezi, ellerindeki Hindistan'ın arka kapısı olarak İngilizler için özel önem taşıyordu. Bu nedenle, Osmanlı sınırları içinde olan ve körfezin çıkışını kontrol eden Kuveyt Emiri ile daha o yıllarda gizli ilişkiler kurmuşlardı. Rusya'nın etkisinde olan İran ve Afganistan'da Hindistan'daki iktidarları için önemli idi. Bu nedenlerle, 1800'lü yılların ortasında İskenderun Limanı'ndan Basra'ya uzanan bir demiryolu yapmayı planladılar. Osmanlı devletinden imtiyazı aldılar ama, proje mali nedenlerle rafa kalktı. Fransızlar 1869 yılında Süveyş kanalını açıp denizyollarını kısaltınca, İngilizler aynı demiryolu projesi ile rekabeti düşündüler. Fakat yapılan hesap pratiğe aktarılamadan yine sürüncemede kaldı ve unutuldu. 1800'lü yılların sonuna yaklaşıldığında, Anadolu'daki demiryollarının çoğunluğu Fransızların ve İngilizler'in elinde idi. Osmanlı'nın ağırlıklı dış ekonomik ilişkileri de birbirleri ile

rekabet halinde olan bu iki devletle idi. Fakat yüzyılın sonunda, genç emperyalist bir ülke olan Almanya'nın Osmanlı ile ekonomik ilişkileri çok hızlı gelişti. Sonunda Almanlar, 5 Mart 1903 günü Sultan Abdülhamit'den Berlin'den Bağdat'a ulaşacak bir demiryolu inşaatının imtiyazını resmen aldılar. Deutsche Bank'ın finanse edeceği proje, Osmanlı imparatorluğu üzerinde Alman etkisinin artmakta olduğunun en somut göstergesi idi. Proje, Deutsche Bank'a Osmanlı maliyesi üzerinde denetim olanağı da sağlıyordu. Balkanlar üzerinden Anadolu'ya uzanan hat, Suriye üzerinden Bağdat'a ulaşacaktı. Bağdat'ın 850 kilometre güneyindeki Basra Körfezi'ne dek uzayacaktı. Suriye ve İran içine uzanan kolları da olacaktı.

Türkler I. Dünya Savaşı'na girmek zorunda kalıncaya dek, İngilizleri ve Fransızları tam karşılıklarına almamışlar, Almanya ile bu iki güç arasında bir denge politikası izlemeye çalışmışlardır. Osmanlı'nın kara ordusunu Alman subayları modernize ederlerken, donanımının modernizasyonu bir İngiliz amirale, jandarma ise bir Fransız generale emanet edilmişti. Pan-İslamist Sultan Hamit'in ve daha sonra Pan-Türkist Genç Türkler'in Almanlara yaklaşımlarının nedeni, diğer iki emperyalist gücün İmparatorluğu parçalayıp pay etmekte kararlı olmalarıdır. Tarih sahnesine yeni çıkan Alman emperyalizminin böyle bir hesabı yoktu ve tam tersine denetimi altında bir Osmanlı İmparatorluğu'na gereksinimi vardı. 1908 devrimi ile anayasal bir yönetime geçişi sağlayan ve 1909 baharında İstanbul'daki kökten dinci ayaklanmayı bastıran Genç Türkler, asıl olarak Rumeli Ordusu'nun subayları idiler. Başka bir deyişle, devrimi gerçekleştirenler, İttihat ve Terakki Partisi'ne bağlı subaylardı. Avrupa'daki sivil aydınlar, Genç Türkler olarak bilinenlerin tümü Alman yanlısı değillerdi ama, iktidara silahla el koyan askerler Almanlar

tarafından eğitilmişlerdi. 1800'lü yılların son çeyreğinde, Alman subayları Türk ordusunu militarist Prusya geleneğine uygun tarzda eğitmeye başlamışlardı. Aslında, Osmanlı İmparatorluğu'nu Alman emperyalizmine yaklaştıran baş aktör, Pan-İslamist bir politika izleyen ve Genç Türkler tarafından devrilen Sultan Abdülhamit olmuştur. Vaktiyle Almanya'da askeri ateşe görevi yapmış olan, İttihat ve Terakki Partisi iktidarının bir numarası Harbiye Nazırı Enver Paşa'nın Alman hayranlığı da Osmanlı'nın tutacağı tarafı belirlemede belli bir rol oynadı. Tüm bunların ötesinde, Osmanlı İmparatorluğu'nun yaşamakta olduğu toplumsal-tarihsel süreç ve mevcut uluslararası ilişkiler ağı içerisinde Türkler'in tarafsız kalmaları olanaksızdı. Adeta zorla almanlar'ın safına doğru itildiler.

Almanya, doğu da Rusya, batı da ise Fransa ve İngiltere tarafından çembere alınmıştı. Adı geçen son iki ülke gibi sömürgeleri, dünya üzerinde yaygın bir etkinliği yoktu. Denizlerde aynı ölçüde güçlü değildi. Hızla gelişen Alman ekonomisinin yeni pazarlara açılabilmek, rekabet edebilmek için en uygun çıkış yolu Balkanlar ve Osmanlı İmparatorluğu'nun toprakları idi. Genç Türkler kaybedilen Osmanlı topraklarının en azından bir kısmını geri alabilirlerse, bunun Almanya'ya bir zararı yoktu. Bu nedenle Alman emperyalizmi, Abdülhamit'in İngilizleri ve Fransızları hedef alan Pan-İslamist politikasını ve arkasından iktidara gelen Jön Türkler'in bir kısmına ait Pan-Türkçü politikayı destekledi. Almanya'nın yeni pazarlara, Genç Türkler'in de ileri Alman teknolojisine gereksinimleri vardı. Yeni gelişen burjuvazinin temsilcisi durumundaki bu Genç Türkler, Japonya ile de ilişki aramışlardır. Şüphesiz, Alman-Türk ilişkilerinde, Genç Türkler ve askerler, kendilerini Almanlarla eşit yol arkadaşı olarak görselerde, gerçek karşı taraf için aynı değildi. Almanlar, Osmanlı

İmparatorluğu'nu kullanılacak ve zaferle birlikte yutulacak bir lokma olarak değere indiriyorlardı. Diğer emperyalist güçlerden farklı olarak İmparatorluğu parçalamadan bütünüyle kuklalaştırmak, satalit devlet haline getirmek istiyorlardı. Türk subayları, Gelibolu'da ve başka cephe-lerde zaferleri almanları dinlemeyerek kazandılar. Savaşın sonuna doğru Almanlar'dan tamamen uzaklaştılar.

Berlin-Bağdat demiryolu Almanlar'ın Süveyş su yolu- nu arkadan kuşatmalarına, Hindistan'ın arka kapısına dayanarak Hint Okyanusu'nun zenginliklerine ulaşmalarına, İran ve hatta Rusya üzerinde etkin olmalarına yar- dımcı olacaktı. İngilizler'in hem Hindistan'daki ve hem de Mısır'daki iktidarları tehlikeye giriyordu. Proje Osmanlı maliyesini ipotek altına sokuyordu ama, Türkler de bazı olanaklar sağlıyordu. Hat boyunca üretim ve ticaret arta- caktı. Bunun ötesinde, Osmanlı küçülmüş olmasına kar- şın halen sınırları çok geniş bir devletti ve demiryolu Türkler'in Arap dünyasındaki askeri denetimlerini güç- lendirecekti. İslam dünyasındaki etkinlikleri artarak süre- cekti ve bu durum Almanlar'ın da işine geliyordu. Çünkü, İslam dünyasına İngilizler ve Fransızlar elatmışlardı. Al- manya ve müttefiklerinin savaş kapasiteleri, karşılarda- ki gücün ancak yarısı kadardı. Bu nedenle, savaşı kazan- maları büyük bir sürpriz olurdu ama, herşeye karşın, ilk bölümü 1906'da hizmete giren ve tümü 1919'da tamamlanabilen Bağdat-Berlin demiryolu projesi 1914'den önce bitirilebilse idi, belki savaşın kaderini etkileyebilirdi.

Berlin-Bağdat demiryolu projesi Fransızlar'ın ve İngi- lizler'in rekabetlerini dondurarak birbirlerine yaklaştırmalarında ve Rusya'nın da bu bloğa katılmasında önemli rol oynamıştır. Günümüzde Hazar çevresi ve Ortadoğu ener- ji yolları nasıl önemli bir kavga nedeni ise, Berlin-Bağdat demiryolu projesinde zamanında aynı ölçüde kavga nedeni

olmuştur. Proje gündeme geldiği sırada Hindistan'da Kral'a vekalet eden Lord Curzon olayı, "İngiltere'nin kalbine saplanan bir hançer" olarak yorumladı ve hemen karşı saldırıya geçti. 1916'da Almanlar savaşın galibi olarak gözükmüyorlardı, Orta Avrupa ve Balkanlar'da hakimiyet kurmuşlardı. Türkler, Bağdat önünde İngiliz ordusunu generalleri ile birlikte teslim almışlardı. İngiliz, Fransız ve İtalyan gemilerinden oluşan zamanının en güçlü donanması Çanakkale'yi geçip Rus Çarı ile birleşememişti. Aynı emperyalist gücün Gelibolu'ya yaptığı çıkartmada başarısızlıkla sonuçlanmıştı. Sadece bu savaşta 500 bin genç asker ölmüştü ve bunların yarısı Türk tarafının kayıpları idi. Türkler bilincinde olamayarak Rusya'daki 1917 Ekim devrimine yardımcı olmuşlardı. Rusya'da devrimi başaranlar da bilinçli olarak Türkler'in ulusal kurtuluş savaşlarına (1919-1923) yardımcı olmuşlardır daha sonra, 1917 yılında savaşın kaderi terse döndü, Almanya kaybetmeye başladı. Aynı yaz Almanya'ya karşı saldırgan bir konuşma yapan ABD başkanı Wilson, Hamburg'dan Basra körfezine dek Alman hakimiyeti sürdükçe barışın sağlanamayacağını söyledi. Aslında, diğer emperyalist güçler ve ABD'nin kendisi de barış için aynı ölçüde tehlike idiler. 1800'lü yıllardan beri Osmanlı İmparatorluğu ile ticari ilişkileri olan ABD, Balkanlar'a ve Ortadoğu'ya güçlü olarak girmeye hazırlanıyordu. Wilson, gümrük duvarlarını yıkmakla, Amerikan sermayesine küçük ülkelerin pazarlarını sonuna dek açmakla ünlenmişti. Buna, "açık kapı politikası" diyorlardı.

Birinci Dünya Savaşı'nın Avrupa'daki en önemli sonuçlarından biri, yarı emperyalist Rus Çarlığı'nın yıkılıp, 1917 Ekim Devrimi'nin gerçekleşmesi oldu. Finlandiya ve üç küçük Baltık ülkesi bağımsız devletler oldular. Rusya ve Almanya'dan kopan Polonya bağımsızlığına kavuştu.

28 Haziran 1918'de imzalanan Versay anlaşması ile küçülen Almanya'nın eli-kolu bağlandı, gelecekteki bir savaşın ilmiikleri böylece örüldü. Bu ülke de monarşi yıkılır, Cumhuriyet rejimi doğarken, işçi devrimi de başarısızlıkla sonuçlandı. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu tarih sahnesinden silinir, monarşi yıkılırken, Macaristan Balkanlar'da yeni bağımsız bir devlet olarak doğdu. Yine Avusturya-Macaristan'dan kopan Çekoslovakya bağımsız bir devlet haline geldi. Tarih sahnesinden silinen Osmanlı İmparatorluğu 10 Ağustos 1920 Sevr Anlaşması ile paylaşıldı. Fakat, dört yıl süren bir ulusal kurtuluş savaşı ile Türkler Sevr'i geçersiz kıldılar ve 24 Temmuz 1923'de imzalanan Lozan anlaşması ile bağımsız Türkiye Cumhuriyeti uluslararası arenada resmen tanındı. Savaşın Balkanlar'daki en önemli sonuçlarından biri, Hırvatistan ve Slovenya'nın da Sırbistan'a katılması ile yeni Yugoslavya Devleti'nin doğuşu oldu. 1921 Anayasası ile biçimlenen Yugoslav monarşisinin başına Sırp Kara Georgeviç sülalesinden bir kral oturtuldu ve devletin başkenti Belgrad oldu. Karadağ, Bosna-Hersek, Makedonya'nın büyük kısmı yeni devletin parçaları idi ama, herhangi bir yasal ayrıcalıkları ve hakları yoktu. Sırbistan'ın dominant güç olduğu Yugoslavya Krallığı hiçbir zaman politik istikrara kavuşamadı. Savaş kazananların safında katılmış olan Romanya'nın toprakları, Transilvanya, Bukovina ve Beserabya'nın katılımı ile iki misli büyüdü. Savaş sonrası, Arnavutluğun büyük kısmını italyan orduları işgal ettiler. Geriye kalan topraklara da Sırp ve Grek orduları girdiler.

4 Ocak 1919'da açılan Paris (Versay) Barış Konferansı'nda, İngilizler, Fransızlar ve Grekler, Arnavutluk'un İtalya, Yunanistan ve Yugoslavya arasında paylaşılmasına karar verdiler. ABD başkanı Wilson, planı protesto etti,

tanımadı. "İlerici" ve "demokratik" görüşlü bir kişilik olarak tanıtılan Wilson'un asıl amacı, Arnavutluk aracılığı ile Balkanlar'a sağlam bir adım atabilmektir. Prof. Türkkaya Ataöv'ün, "Amerika NATO ve Türkiye" adlı kitabında aktardığına göre, William Appleman Williams, "The Tragedy of American Democracy" adlı yapıtında, Wodrow Wilson'u, "Zayıf ülkelerin kapılarını Amerikan sermayesine ve Amerikalı işadamlarına açtı", diye övüyordu. Başkan Wilson'un 8 Ocak 1918'de gün ışığına çıkarttığı ve adı geçen konferans da yeniden gündeme gelen ünlü 14 maddenin 13'üncüsü, "yeryüzündeki tüm ekonomik engellerin kaldırılmasını" öngörüyordu. Başkan James Monroe döneminde (1817-1825), 1823 Monro Doktrini ile Orta ve Latin Amerika'ya rakipsiz elkoyan ve 1800'lü yılların ortasında tekelleşen ABD sermayesi, artık dünya hakimiyeti peşinde koşuyordu. Yine yukarıda adı geçen kitapta aktarıldığına göre, Senatör W. E. Borah, "ABD Dışişleri Bakanlığı Wall Street'in çıkarlarının bir ileri karakolu gibidir", demişti. "Açıkkapı politikası" izleyen Wilson Amerikan mali sermayesinin yararlarını savunuyordu. Wilson, Avrupa'ya asker yollamadan önce Meksikayı işgal etmişti. Arnavutluğun "bağımsızlığını" savunur gözüken Wilson, aynı konferansda Amerikan heyetine verdiği raporda, Türkiye'de ABD'ye bağlı üç ayrı manda rejiminin kurulmasını önermişti. Anglo-Amerikan yararları için Orta Doğu'da zararlı gördüğü Türkiye'yi dünya haritasından silmek istiyordu. Aynı Wilson, sosyalist Bella Kun rejimi (1919) iktidarda olduğu için, savaş sonrası açlıktan kırılan Macaristan'a hiçbir yardım yapmamıştı. Günümüzdeki Clinton politikası ile Wilson politikası arasında önemli bir fark yoktur. Havana pürosuna özel ilgi duyan ve Yugoslavya'yı bombalama emri veren Clinton'un politikası da "yeni Wilsonculuk" olarak adlandırılmaktadır.

Arnavutlar 1920 yılında İtalyan birliklerini kovdular. 1921'de büyük devletler, 1913 sınırlarının geçerli olacağı bir Arnavutluğu tanıdılar. 1923 seçimini, aşiret lideri Ahmet Zogu kazandı. Ülke yeniden politik istikrarsızlık sürecine girdi. Zogu Arnavutluğu terke zorlandı ama, 1924'de İngiltere ve Yugoslavya'nın yardımları ile tekrar iktidara geldi. İki savaş arası, istikrarsız Arnavutluğun ekonomisini ve dış politikasını İtalya kontrol etti. Sonunda, 1939 yılında Mussolini'nin ordusu ülkeyi işgal etti ve Kral Zogu Kaçtı.

FAŞİZMİN İKTİDAR YILLARI VE BALKANLAR

1920'li yıllarda aşırı sağ örgütler ve faşizm tüm Avrupa'da güç kazandı. Polonya, Romanya, Avusturya anti-demokratik sağcı hükümetlerle yönetiliyorlardı. Çek ve Roman birliklerinin de müdahaleleri ile, Macaristan'da Bela Kun yönetimindeki genç Halk Cumhuriyeti (1918-1919) yıkıldı. 1922 yılında Mussolini İtalya'da iktidara geldi. Faşizm sadece tüm kara Avrupasında değil, İngiltere'de de güçlendi. Sağcı görüşleri bilinerek İngiliz İşçi Partisi'ne alınan ve 1929-1930 yıllarında Partinin en genç bakanı olan, ileride partisinin yeni lideri olarak gözüken Sir Oswald Mosley, partiden koparak 1932-1940 yıllarında Avrupa'nın en güçlü faşist örgütlenmelerinden biri olan İngiltere Faşistler Birliği'ni (British Union of Fascists) kurdu. Savaşa Almanya'nın safında katılmış olan Bulgaristan'da, savaş sonrası devrimci kriz başladı. Ekonomi çöküntü içindeydi ve güçlü bir köylü hareketi vardı. Köylülerin partisi olan Tarım Birliği'nin başkanı Aleksandır Stamboliski 1920'de Başbakan olarak tek başına hükümeti kurdu. Ülkede işçi sınıfının sayısal azlığına karşın, güçlü bir komünist parti vardı. Köylüler ve komünistler

1923 baharındaki seçimlerde oyların yüzde 75'ini aldılar ve Stamboliski yeniden hükümeti kurdu. Mussolini'nin fikirlerinden esinlenmiş olan Bulgar subayları, "Halkın Bağlaşıkları" (Peoples Concord) adında bir cunta kurmuşlardı ve 9 Haziran 1923'de Askeri darbe gerçekleştirdiler. Kral III. Boris, cunta lideri Prof. Aleksandır Tsankov'u başbakanlığa atadı. Cunta, faşist teröre başladı ve köylüler Eylül 1923'de ayaklandılar. Kısa bir süre sonra ayaklanmaya komünistler de katıldılar. Tarihin kaydettiği bu ilk anti-faşist ayaklanma 1925'de kırıldı. Kanlı Tsankov faşizmi, korku ve terör yöntemleri ile 20 yıl iktidarda kaldı.

Versay "barışı" Alman halkını tepkinin kucağına itmişti. Tekelci kapitalizmin desteği ile, Hitler'in Milliyetçi Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP) halkın öfkesini iktidarı yolunda kanalize edebildi. Faşist parti, 1929 ekonomik krizi sırasında büyük ilerleme kaydetti. 1930'da ikinci büyük parti durumuna yükseldi. Sosyaldemokratlar ile komünistlerin birleşememeleri, sosyaldemokrat hükümetlerin bulaştıkları yolsuzluklar faşistlerin yükselişine yardımcı oldu. Naziler, hertürlü yalanı rahatlıkla söylüyorlar, toplumdaki ekonomik ve politik haksızlıkları demagojik propogandalarına malzeme yaıyorlardı. Sosyalist söylemle halkın karşısına çıkıyorlar, Alman tarihini, ulusal kahramanların anılarını istismar ediyorlardı. Eklektik (yama-ma) propogandanın yetersiz kaldığı durumlarda yarı-askeri (para militer) SA gurupları ile şiddete başvuruyor, toplumu terörize ediyorlardı. Naziler, 1933 seçimlerinde birinci parti durumuna geldiler ve burjuva partileri ile bir koalisyon hükümeti kurdular. Aynı yıl Hitler Avusturya vatandaşlığından Alman vatandaşlığına geçti. I. Tananberg kahramanı ve Devlet Başkanı Hindenburg tarafından 30 Ocak 1933'de Başbakanlığa atandı. Bundan sonra bir daha serbest seçim olmadı.

Tek başlarına iktidar olabilmek için tüm muhalefeti ve öncelikle komünistleri yoketmeyi planlayan Naziler, 27 Şubat 1933 günü Meclis binasını yaktılar ve suçu komünistlerin üzerine yıkmaya çalıştılar. İleriye sürdükleri herhangi bir kanıt yoktu ama, binlerce komünist parti üyesini tutukladılar. Hiçbir partiye üye olmayan ve ruh hastası olan Hollandalı Marinus van der Lubbe adında bir işsizliğin birinci derecede sorumlusu olarak yargılandıktan sonra idam ettiler. Bu kişinin uydurma ifadelerine dayanarak komünist parlamento üyesi Togler'i, Bulgar sendika lideri Georgi Dimitroff'u ve iki Bulgar komünistini daha tutukladılar. Balkanlar'ı Almanya'nın arka kapısı olarak gördükleri için, güçlü Bulgar komünist hareketine ve uluslararası komünizme bir darbe vurmayı hesaplıyorlardı aynı zamanda. Fakat hesapları tutmadı. Dimitroff'un güçlü kişiliği karşısında yenilgiye uğrayıp, Togler'i ve Bulgarları serbest bırakmak zorunda kaldılar. Togler toplama kampına yollanırken, Dimitroff Sovyetler Birliği'ne gitti.

Hitler, 30 Haziran 1934'de, aralarında bir çeşit sosyalizme inananların da bulunduğu SA guruplarını kanlı bir eylemle dağıttı. Bu olay Nazi Partisi'nin Silahlı Kuvvetler içindeki konumunu güçlendirdi. 1921'de Hitler tarafından kurulan SA, 1932'de iki milyon üyeye sahipti ve başlarında radikal bir anti-kapitalist olan Ernst Röhm vardı. Röhm, kapitalizmin yokedileceği ikinci bir Nazi devrimi öneriyor ve SA'nın kendi komutasında resmi Alman ordusu olmasını istiyordu. "Uzun Bıçaklar Gecesi" olarak adlandırılan baskında, 1925'de Hitler'in kişisel koruma gücü olarak kurulan SS'ler kullanıldı. Röhm'ü, Münih yakınlarındaki bir otelden Hitler bizzat aldı ve hemen yargılanmadan öldürüldü. Düzinelerle SA lideri idam edildi. 1929'dan itibaren Heinrich Himmler'in yönettiği SS'ler,

polis, asker ve Hitler'in özel muhafızları olarak görev yaptılar, kitle katliamları örgütlediler.

2 Ağustos 1934'de Cumhurbaşkanı Hindenburg öldü ve Hitler O'nun görevini de devralarak Devlet Başkanı konumuna yükseldi. Artık, "Önder ve Başbakan" (Führer und reichskanzler) ünvanını kullanıyordu ama, asıl hoşlandığı Führer (önder) ünvanı idi. Almanya cehenneme doğru uygun adım ilerlerken, tüm Avrupa'yı, hatta dünyayı peşinden sürüklüyordu. Nürnberg duruşmaları sırasında, Orgeneral Halder, Hitler'in 1942'deki doğum günü partisinde, Göring'in "Meclis binasını ateşe verdiğimi kabul ediyorum", dediğine tanıklık edecekti. Nazi Almanyası'nın önde gelen mimarlarından ve 1922'den beri parti üyesi olan Göring, 1925-26 yıllarında İsveç'in ünlü Langbro Akıl ve Ruh Hastalıkları Hastahanesinde tedavi görmüştü. Hastahane kayıtları ilede psikopat karakteri sabit olan Göring, savaş suçlusu olarak idama mahkum edildiğini öğrenince, 15 Ekim 1946 günü Nürnberg'de zehir alarak intihar etmiştir. Hitler'de 30 Nisan 1945'de intihar etmiş ve bulunan cesedi yakılarak külleri bir lağım çukuruna atılmıştı. (Başka anlatımlara göre, Hitler'in cesedi Sovyetler Birliği'ne taşındı ve yapılan otopsiden sonra gizli bir yere gömüldü. Epey zaman sonra ceset gömüldüğü yerden çıkartıldı ve yakılarak yok edildi). Hitler'in intiharından iki gün önce partizanlar tarafından yakalanıp kurşuna dizilen Mussolini'nin cesedi, Milano'da Piazza Loreto'da baş aşağı bacaklarından asılmıştı. Bilime ve gerçeklere tamamen aykırı yöntemlerle, hastalıklı bir düşün ürünü olarak insanları "ırklara" ayıran, Almanlar ve "ari" saydığı diğer bir-iki millet dışındaki tüm milletleri, hatta Almanlar gibi Hint-Avrupai bir dil konuşan Çingeneleri, Slavları, Grekleri vs. en derin biçimde aşağılayan bir düşüncenin Alman halkına vadedeceği bir gelecek olamazdı, eninde sonunda mutlaka yenileceklerdi.

Solun ağır bastığı meclis, 1931 yılında İspanya'ya demokratik bir anayasa kazandırdı. 1932'de Salazar Portekiz'de sağcı bir diktatörlük kurdu. İspanya'da, Şubat 1936 seçimlerini Halk Cephesi adını alan sol gurup kazandı. Aynı yıl Temmuz ayında İspanya Ordusu yarı başarılı bir darbe gerçekleştirdi ve bu olay 1939'a dek sürecek iç savaşın başlangıcı oldu. Fas'daki askeri birlikleri ile Halk Cephesi'ne karşı saldırıya geçen General Franko, Ekim 1936'da sağcı ve faşist güçlerin kurduğu hükümetin, devletin ve silahlı kuvvetlerin başkanı oldu. İspanya içsavaşının başladığı yıl, Almanya, İtalya, Japonya anti-komintern pakt oluşturdular ve sonradan Franko İspanyası'nda bu birliğe katıldı ama, İspanya İkinci Dünya Savaşı'na girmedi. Franko faşizmi, Hitler'in ve Mussolini'nin yardımları ile Halk Cephesini ezerken, Avrupa'nın "demokratik" hükümetleri sadece seyrettiler. Fransa ve İngiltere, faşizme yardım anlamına gelen bu pasifliklerini 1938'de Alman orduları Avusturya'ya ve Çekoslovakya'ya girerken de sürdürdüler. Beklentileri, Hitler'in doğuya dönerek Sovyetler birliği'ni yoketmesi idi. Oyunun farkında olan ve zaman kazanmak isteyen Stalin, 1939'da Almanya ile Riberntrop-Molotov Paktı olarak anılan bir saldırı-mazlık anlaşması imzaladı.

1 Eylül 1939'da Hitler bir hile ile Polonya'yı işgal etti. 3 Eylül 1939'da İngiltere ve Fransa Almanya'ya karşı savaş ilan etmek zorunda kaldılar. Stalin, 17 Eylül günü Polonya'nın doğusuna girerek yanıt verdi. Aynı yıl Kasım sonunda Sovyetler Birliği'nin Finlandiya'ya saldırarak Kış Savaşı'nı başlatması Kızıl Ordu için büyük talihsizlik oldu. Sovyetler Birliği Mart 1940'da Finlandiya ile barış anlaşması imzalamak zorunda kaldı ama, Kış Savaşı Finlandiya'yı Nazi Almanyası'na yaklaştırdı. Finlandiya ve İsveç, Norveç'e saldırıran Alman ordusuna toprakları geçiş

izni verdiler. Daha sonra Finlandiya Barbarossa Operasyonu'na da katıldı. 14 Haziran 1940'da Paris düşünce, Stalin önce Litvanya'ya ve hemen arkasından diğer iki küçük baltık ülkesine, Letonya'ya ve Estonya'ya girdi. Kızıl Ordu Baltık ülkelerine girer ve Finlandiya'ya saldırırken, Nazilerin bir süre sonra doğuya döneceklerini biliyor, gelmekte olan savaşa hazırlanıyordu. Stalin, ülkenin dış dünya ile bağlarını güçlendirmek ve Leningrad'ın güvenliği için Baltık kıyısında mümkün olduğu kadar fazla limanı elinde tutmaya çalışıyordu. Nazi ordularını sınırları dışında karşılayarak uğrayacağı zararları azaltmak istiyordu. Bu, eski bir savaş taktiği idi.

Askeri stratejinin yasası, karşı güçler tarafından çevrili olan ülkenin önce en tehlikeli düşmanına saldırmasıdır. Kendisini çevrilmiş gören Almanya, I. Dünya Savaşı'nda tüm ağırlığı ile önce daha güçlü düşmanı Fransa ve İngiltere'ye saldırmıştı. Yine özünde değişen bir durum yoktu. Hitler, güçlü batı Avrupa'nın endüstrisi üzerinde tam bir denetim kurduktan sonra, güvenli olarak doğunun hammadde kaynaklarına yönelmeyi planlıyordu. 10 Mayıs 1940'da Alman orduları, I. Dünya Savaşı'nda olduğu gibi Belçika, Hollanda üzerinden Fransa'ya saldırdı. 10 Haziran 1940'da İtalya, İngiltere ve Fransa'ya karşı savaşa girdi. 22 Haziran'da Fransa teslim oldu. 27 Eylül'de Almanya, İtalya, Japonya anlaşma imzaladılar. Aynı yıl 28 Ekim'de İtalya Arnavutluk üzerinden Yunanistan'a saldırdı. Şubat-Mart 1941'de Rommel'in birlikleri kuzey Afrika'da operasyonlara başladılar. 2 Mart 1941 günü Alman birlikleri bağlaşıkları Bulgaristan'ın topraklarına girdi. Bulgar Çarı ve faşist hükümet Almanya ile işbirliği içinde idi ama, halkın ezici çoğunluğu geleneksel dostları Rusları (Sovyetler Birliği) destekliyordu. Bu nedenle Bulgar yönetimi Sovyetler Birliği'ne yönelik Barbarossa

Operasyonu'na askeri birlik veremedi ve ülkede Nazi karşıtı güçlü bir partizan hareketi örgütlendi.

Almanlar'ın, Sovyetler Birliği'ne güvenli saldırmaları için Avrupa'nın iki köşesinde hakimiyet kurmaları gerekiyordu. Norveç'de kuracakları hakimiyet, Kuzey Buz Denizi'ni kontrol etmelerini, İngiltere-Rusya bağını kopartmalarını, ABD'den Rusya'ya gelecek yardımları engellemelerini sağlayacaktı. Norveç'in, İngiltere ile yakın ekonomik ve politik ilişkileri vardı. 8 Nisan 1940 günü Churchill Norveç kıyılarını mayınlattırmaya kalktı ve ertesi gün Almanlar Danimarka ile Norveç'i işgal ettiler. Norveç bir ay direnebildi. Almanlar için ikinci asıl önemli köşe, Avrupa'nın arka kapısı sayılan Balkanlardı. Balkan hakimiyeti Batı Avrupa'daki Alman varlığını güvenlik altına alacağı gibi, Sovyetler Birliği etrafındaki çemberin de tamamlanmasını sağlıyordu. Almanlar Balkanlara yerleşirse, Rusların tüm çıkış yollarını tıkıyorlardı. Tarafsız kalmaya çalışan Türkiye'yi Almanya ile yakınlaşmaya zorluyor, Alman ekonomisinin beslenmesi için yeni bir yol açıyorlardı. Ayrıca Balkanlar, Kuzey Afrika'daki Alman ordusunun güvenliği ve ikmali için hayati önem taşıyordu. 6 Nisan 1941'de Naziler 340 savaş uçağı ile Yugoslavya'ya saldırdılar ve bu ülkeyi 74 saat devamlı bombaladılar. Uçakların 330 tanesi sadece Belgrad'ı bombaladı. 1999'da aynı işi NATO ve ABD, 1000'den fazla çok daha etkili savaş uçağı ile kesintisiz olarak 78 gün sürdürdü.

1940 sonbaharında Yunanistan'a girmiş olan İtalyan ordusu güçlü bir direnişle karşılaştı ve yetişen Alman yardımı ile yenilgiden kurtuldu. Yugoslav ordusu 11 gün direnebildi. Ülke, Almanya, İtalya, Macaristan ve Bulgaristan arasında bölündü. Sırbistan doğrudan Almanya'nın kontrolü altına girdi. Hırvatistan'da Ante Pavelich liderliğinde faşist Ustaşa İktidarı geldi. Söz konusu faşist örgüt

1928'de kurulduğu zaman sadece 650 üyesi vardı. Siyasi cinayetler işliyor, terör eylemleri örgütlüyordu. Ustaşa uzun yıllar Macaristan'daki faşist rejim ve Yugoslav monarşisi ile problemi olan Vatikan tarafından beslendi. Nazi Almanyası'nın emrinde çalışan ustaşa lideri Ante Pavelich'i Papa'da destekledi. Aynı örgüt savaş yıllarında 700.000'den fazla Sırp, Çingene, Yahudi, Müslüman ve ilerici Hırvat öldürdü. Ustaşa, sadece Bosna'da 14 bin Yahudiyi ve 100 binden fazla Sırp'ı katletti. Aynı kanlı faşist örgüt, savaştan sonra da yeraltında eylemlerini sürdürdü. Kollektif çiftliklere, halkın malı olan ekonomik kuruluşlara sabotajlar düzenledi, cinayetler işledi. Bazı sabotaj grupları Vatikan'a bağlı Katolik papazlar tarafından yönetiliyorlardı. Savaştan hemen sonra Zagreb'deki Fransiskaner Manastırı'nda 36 sandık altın ve diğer değerli eşyalar bulundu. Bazı Katolik papazlar, toplama kamplarındaki kurbanların saatlerini, evlilik yüzüklerini, değerli ağızlıklarını ve altın dişlerini toplamışlardı. Savaşın ardından ustaşa'nın Vatikan'a 200 milyon İsviçre Frangı teslim ettiği 1997'de anlaşıldı. Milliyetçi Sırp örgütü Çetnik'de 300 bin kadar Hırvat ve ilerici Sırp öldürdü. İtalya, kendi denetiminde büyük bir Arnavutluk düşü kuruyordu. En geniş bölümünü denetlediği Kosova'yı kuracağı büyük Arnavutluğa katmayı planlıyordu. 1 Mayıs 1941'de Alman paraşütcü birlikleri, kuzey Afrika ile Yunanistan kıyılarına aynı uzaklıktaki Girit'e indiler. Girit Nazi birliklerine pahalıya maloldu. Savaşta ilk büyük kayıplarını verdiler.

Almanya Balkanlar'da egemenliğini sağladıktan sonra, 22 Haziran 1941 günü Sovyetler Birliği'ne saldırdı. Kod adı Barbarossa olan operasyona, 3 milyon asker, 3.300 tank, 600 bin değişik araç, 7000'den fazla top, 625 bin at, 2.700 uçak katıldı. Nazi ordusu üç ana hedefe yönelmişti.

Leningrad'a girmeyi ve kuzey limanlarını denetim altına almayı hesaplıyorlardı. Rusya'nın kalbi olan Moskova'ya gireceklerdi. Güneyden ilerleyen kol, Ukrayna'nın buğdayına, Kafkasların petrolüne el koyduktan sonra Basra körfezine dek inecek ve kuzey Afrika'dan gelen Rommel'in ordusu ile birleşecekti. Hitler, Rusya hakimiyetinin ona dünya hakimiyeti sağlayacağına inanıyordu. Merkezinde "ari" Almanlar'ın olacağı "bin yıllık bir dünya imparatorluğu" düşünüyordu. Hitler'in mimarı albert Speer, 1975 yılında cezaevinde yazdığı anılarında, Slav kentlerinin nasıl yokedileceklerini, ne kadar köle emeği kullanılacağını, hangi ülkelerin anavatan topraklarına dahil olacaklarını, planlanan tüm insanlık düşmanı çılgınlıkları ayrıntıları ile anlattı. Hitler ve kurmayları "geleceği" ince ince planlamışlardı ama, Sovyet insanının direnme gücünü hesaba katmayı unutmuşlardı. Leningrad 900 gün direndi, teslim olmadı. 7 Ekim 1941'de Moskova önlerinde, içinde Orta Asyalı Türkler'in de yer aldığı ve çekik gözlü General İvan Panfilov'un komutasındaki 316. Piyade Tümeni'nin yığınca kahramanlığı ile Naziler durduruldular. 19 Kasım 1942'de Kızılordu Stalingrad önlerinde karşı saldırıya geçti ve 31 Ocak 1943'de 6. Alman Ordusu'nun komutanı Paulus teslim alındı. 5 Temmuz 1943'de her iki taraftan da 1000'den fazla tankın katıldığı güneydeki tarihi Kursk savaşında Hitler'in kaderi kesinlikle terse döndü. Sovyet askerleri batıya doğru ilerlemeye başladılar. Savaşın en ağır yükünü taşıyan, en büyük kaybı veren Sovyetler Birliği faşizme karşı zaferin asıl sahibi oldu. Sovyet halkının direnişi ve yardımları olmadan Avrupa'daki ve Balkanlar'daki partizanların direnişleri, utkuları olanaksız olurdu.

Yugoslav Komünist Partisi I. Dünya Savaşı sonrası kuruldu ve 1920 seçimlerinde 58 sayıla parlamentoya girdi. Ertesi yıl yasaklandı ve yeraltına indi. 1937 yılında

partinin genel sekreterliğine Joseph Broz Tito seçildi. Yugoslav Ordusu'nun teslim olmasından bir ay kadar sonra komünistler Tito'nun önderliğinde Partizan Ordusu'nu örgütlemeye başladılar. Partizan Ordusu, kardeşlik temeli üzerinde, değişik halk guruplarından ve dinsel inançlardan insanları biraraya getirdi. Örneğin, o sırada 49 yaşında olan Tito Hırvat idi ama, ikinci kişilik yoksul bir köylü ailesinden gelen 32 yaşındaki Sırp Rankovitj'den başkası değildi. Kosova'da dövüşen 40 bin kişilik Partizan Ordusu'nun 10 bini Arnavutlardan oluşuyordu. Bunun yanında, faşist İtalyan Ordusu ve Nazilerle çalışan silahlı Arnavut gurupları da vardı. Sözkonusu faşist Arnavut örgütlerinden Saban Poluza, (Poluza Köyünden Şaban'ın örgütü. Eğitim düzeyleri çok düşük köylülerden oluşuyor) 1951 yılına dek varlığını sürdürdü. Başlangıçta, Yugoslav partizanlarının ilişkileri sadece Sovyetler Birliği, Bulgar, Grek ve Arnavut partizanları ile idi. Kurulduğu zaman, Yugoslav Komünist Partisi'nin 12 bin, gençlik örgütünün de 30 bin üyesi vardı. 1943 yılında ise partizanlar 300 bin kişilik bir ordu olmuşlardı. Batı Sırbistan'da, Bosna-Hersek'de ve Karadağ'da çok geniş alanları kurtarmışlardı. Bazı İtalyan birlikleri de partizanların safına geçmişlerdi ve Garibaldi Taburları adıyla örgütlenmişlerdi. İspanya iç savaşına Cumhuriyetçilerin safında katılan 1.400 Yugoslav gönüllüsünün bir kısmı sağ dönmeyi başardı ve Partizan Ordusu'nun subaylarının ve generallerinin çoğunluğu bu kişilerden oluştu.

Hitler, 1 Alman eskerine karşılık 100 Yugoslav'ın veya Yahudi'nin öldürülmesini emretti. Sırbistan'daki Nazi birliklerinin komutanı General Von Schroeder kanlı bir temizlik operasyonuna başladı. Yugoslav halkı 500 yıla yakın süre esaret sürecinde yaşamıştı, sözkonusu sürecin son 150 yılında 28 önemli ayaklanma gerçekleştirmişti ama, Nazilerin işgal ve kanlı bir Arnavutluk yönetimi ile hiçbir

zaman karşılaşmamıştı. Almanlar, Kraljevo'da bir defada 1.500 sivil kurşuna dizdiler. Belgrad yakınlarındaki Banjitsa Toplama Kampı'nda 200 bin kişi öldürüldü. Ocak 1942'de Naziler Novi Sad'da bir defada 4.000 kişiyi idam ettiler. Hırvatistan'daki Jasenovat Toplama Kampı'nda 500 bin kişi öldürüldü. Öldürülenlerin çoğu kadınlar ve çocuklardı. Partizanlar bunların önemli bir kısmını yanlarına alarak kurtardılar. Söz konusu cinayetleri Almanlarla birlikte -özellikle- Hırvat Ustaşa ve Sırp Çetnik üyeleri de işliyorlardı. Partizanlar zaferi yalnız Almanlar'a karşı değil, bu adı geçen son ikisine karşıda kazandılar. Halk partizanlarla beraberdi.

Mayıs 1941'de, Alman işgalinden bir ay sonra, Yugoslav Kraliyet Ordusu'ndan Albay Drazha Mihailovich dağa çıktı ve Çetnik örgütünün kurulduğunu ilan etti. Londra'da çalışmasını sürdüren Sürgünde Yugoslav Hükümeti, Mihailovich'i generalliğe yükseltti ve Savaş Bakanı tayin etti. Çetnik örgütü Krallık Ordusu olarak kabuledildi ve İngiliz Hükümeti Mihailovich'e yardım etmeye başladı. Tito, partizan birlikleri ile Mihailovich'in gücünü birleştirmek, tek ordu haline getirmek istedi. Mihailovich, birliği kendi komutasında ve Yugoslav Ordusu'nun yasaları çerçevesinde kabulediyordu. Böyle bir ordu kalmamıştı ve yokolmuş Kraliyet Ordusu'nun yasaları ile sınırlanmak partizanların halkla bağlarını kopartırdı. Ayrıca, Çetnik kuvvetlerinin Almanlara karşı ciddi bir direniş gösterdikleri yoktu. Sonunda, Kasım 1941'de Almanlar'ın toplu saldırıları ile eşgüdümlü olarak Çetnik güçleri partizanlara karşı saldırıya geçtiler. Aynı zamanda komünistlerin adlarını Alman gizli polisi Gestapo'ya vermeye başladılar. Anlatılan yöndeki gelişme Çetnik örgütünün üçe bölünmesine neden oldu. Çetnik üyelerinin bir bölümü partizanların safına katıldı, diğer bölümü eskisi gibi hem

Almanlara ve hem de partizanlara karşı saldırılarını sürdürdü, önemli bir kısmı da doğrudan doğruya Alman Ordusu'nun hizmetine girdi. Çoğunlukta olan bu sonuncuların asıl motivasyonları, Yugoslavya'nın kurtuluşu değil, anti-komünizm idi. 1943 yılında İngiliz askeri heyeti Tito'nun karagahına geldi ve bu ünlü gerilla lideri ile masaya oturdu. Tito İngiliz heyeti ile görüşürken, partizanlara karşı sürdürülen en geniş kapsamlı ortak Alman-İtalyan saldırısına 15.000 Çetnik askeri de katıldı. 28 Kasım - 1 Aralık 1943'de toplanan Tahran Konferansı'nda Churchill, Roosevelt ve Stalin, Tito'yu Yugoslavya'daki ulusal direnişin resmî lideri olarak tanıdılar. Bundan sonra Tito, sadece Sovyetler Birliği'nden değil, İngiltere'den de yardım almaya başladı. 1944 yazında Churchill ile Tito, çizmenin güney batı kıyısındaki Napoli'de (Neapel) göüştüler. bu buluşmanın arkasından Kraliyet Hava Kuvvetleri (RAF) ve Kraliyet Donanması partizanlara ateş desteği vermeye başladı.

Savaşın sonuna doğru Tito'nun partizanlarının sayısı 800 bin kişiye ulaştı. 6 Eylül 1944'de Sovyet Kızılordusu ile Yugoslav partizan birlikleri temasa geçtiler ve birlikte operasyonlara başladılar. Kanlı savaşlardan sonra, 20 Ekim 1944'de Belgrad'ı birlikte kurtardılar. Mart 1945'de Hırvatistan ve Slovenya'daki Faşist direnişi kırdılar. Sadece bu savaşlar 30 bin cana ve 70 binden fazla yaralıya mal oldu. Aynı yıl 8 Mayıs günü, Zagreb, 15 Mayıs gününü de tüm Yugoslavya Nazi Ordusu'ndan ve faşist işbirlikçilerinden temizlendi. Zaferin fiyatı yüksekti. 3,5 milyon insan evsiz kaldı. Tarım alanlarının büyük çoğunluğu, etinden ve sütünden yararlanan hayvanların üçte ikisi yokoldu. Demiryollarının yarısı, elektrik üreten barajların ve madenlerin büyük kısmı tahrip oldu. Bir milyon köylü, 90 bin endüstri işçisi, 40 bin aydın Almanlar

ve işbirlikçileritarafından öldürüldü. 1940 yılında nüfusu 15,6 milyon olan Yugoslavya'nın tüm kayıpları iki milyon kişiden fazla oldu ve bunun sadece 300 bin kadarı askerdi. Ülkenin maddi değerlerinin toplam olarak yüzde 37'si yokedildi. dört buçuk yıllık Nazi işgalinin bilançosu, kısaca anlatılan bu gerçeklerdi. 1999 baharında NATO ve ABD'nin 78 gün süren bombardımanı da yaklaşık aynı ölçüde maddi zarara yolaçtı.

Yugoslav Komünist Partisi'nin yardımcıları ile 1941 yılında Arnavut komünistleri örgütlendi ve partinin ilk Genel Sekreteri Enver Hoca oldu. Arnavutluktaki partizan direnişi de yine aynı gücün yardımcıları ile örgütlendi. Bu nedenle, başlangıçta iki ülkenin ilişkileri çok iyi idi. Enver Hoca Arnavutluğu'nun Yugoslav yardımına gereksinimi vardı. Hoca, Ekim 1944'de geçici bir hükümet kurdu. 29 Kasım 1944'de ülke dış müdahale olmadan işgalci güçlerden temizlendi. 14 Mart 1946'da Sosyalist Halk Cumhuriyeti ilan edildi ve bir anayasa kabul edildi. Ülke, tek partili bir sistemle Arnavutluk İşçi Partisi tarafından yönetilmeye başladı. Yugoslavya'da ise, 29 Kasım 1943'de Ulusal Kurtuluş Komitesi oluşturuldu ve komite geçici hükümet görevini üstlendi. Müttefikler, Londra'da kurulmuş olan monarşist ve burjuva karakterli Sürgünde Yugoslav Hükümeti'ni Tito ile birlikte çalışmaya zorladılar ve sözkonusu hükümetin üyelerini 20 Eylül 1944'de Belgrad'a yolladılar. 1945 sonbaharında Yugoslavya'da seçimler yapıldı ve Kasım 1945'de federatif anayasal Yugoslavya Halk Cumhuriyeti ilan edildi. Federatif Cumhuriyet'in anayasası Sovyet Anayasası'nın bir benzeri idi. Ülke, Slovenya, Hırvatistan, Bosna-Hersek, Sırbistan, Karadağ ve Makedonya adlarını alan altı federe cumhuriyetin birliğinden oluşuyordu. Nüfusunun çoğunluğu Arnavut olan Kosova ve yoğun bir Macar nüfusuna sahip olan Voyvodina iki

ayrı vilayet olarak Sırbistan'a bağlandılar. Cumhuriyetlerden hiçbirinin nüfusu homejen değildi ve Sırlar tüm cumhuriyetlerde yaşıyorlardı. Sırbistan'da ve diğerlerinde de her cumhuriyetten halk vardı. Kosova'nın Arnavut komünistleri ve Arnavutluk lideri Enver Hoca, nüfusunun çoğunluğu Arnavut olan Kosova'nın Sırbistan'a bağlanmasını onayladılar. O yıllarda Avrupa'nın bu bölgesinde bir Balkan Federasyonu oluşturmayı planlayan Arnavutluk, Bulgaristan ve Yugoslav liderlerinin arasında herhangi bir toprak sorununun olması düşünülemezdi.

Yunanistan'daki anti-faşist direniş, komünistlerin komutasındaki EAM (Ulusal Kurtuluş Cephesi) ve ELAS (Ulusal Halk Kurtuluş Ordusu) tarafından yürütüldü. Bunların dışında, EDES (Helen Demokratik Milli Ordusu) adlı bir örgüt İngilizler tarafından kurulup desteklendi. EAM ve ELAS, Şubat 1945'de, Yunanistan'daki 31 idari bölgenin 27'sini, ülkenin beşte dördünü kontrol ediyordu. Başka bir ifade ile, Atina yakınlarındaki Faleron Körfezi ve Selanik yakınlarındaki Patras dışında ülkenin yüzde doksanbeşi EAM-ELAS'ın kontrolü altındaydı. Ekim 1943 ve Şubat 1944'de İngilizler'in kışkırtmaları ile iki gerilla grubu çarpıştı. İngilizlerin fiilen EDES'i desteklemelerine karşın, Aralık 1944'de EAM-ELAS, EDES'i dört günde parçalayıp dağıttı. Halkın desteği EAM-ELAS'ın arkasında idi. Ülkenin tüm iyi yürekli gençleri ve aydınları bu saflarda yer almışlardı.

SOĞUK SAVAŞ YILLARINDA BALKANLAR

Japonya'nın Moskova büyükelçisi Sato, 13 Temmuz 1945 günü Sovyetler Birliği yetkililerine başvurarak, ABD ile aralarındaki savaşın bitirilmesi için arabulucu olmalarını istedi. Önerinin Japon İmparatoru'na ait olduğunu da

bildirdi. Stalin, Postdam Konferansı (17 Temmuz - 2 Ağustos 1945) sırasında ABD Başkanı Truman'a Japonya'nın barış önerisini ilettili. Buna karşın, Postdam kararlarının ilanından birkaç gün sonra, 6 Ağustos 1945'de ABD, Hiroşima'ya ilk atom bombasını attı. 8 Ağustos 1945 günü Kızılordu Mancurya'daki güçlü Japon ordusuna karşı harekete geçecekti ve Truman bunu biliyordu. Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya karşı savaşa girmesini engelleyerek Yalta Konferansı'nın (4-11 Şubat 1945) kararlarını geçersiz kılmak isteyen ABD, Rus saldırısından iki gün önce tarihte ilk kez atom bombasını kullandı. ABD, Sovyetler Birliği'nin Japonya'ya karşı savaşa girdiğinin ertesi günü, 9 Ağustos 1945'de Nagazaki'ye ikinci atom bombasını attı. Sivil halka yönelik bu iki büyük katliamın başka önemli nedenleri de vardı. Sovyetler Birliği'nin savaşa girmesini engelleyerek Yalta Konferansı kararlarını geçersiz kılmanın ötesinde, ABD, zaten savaşı bitirmek isteyen Japonya'ya bombaları atarak, Sovyetler Birliği'ne ve tüm dünyaya gözdağı vermek istemişti. Churchill'in anılarında aktardığına göre, Postdam konferansı sırasında Truman, korkutma amacıyla, ABD'nin elinde yeni bir bomba olduğundan söz etmişti Stalin'e. Bombaların Japonya'yı yıkmasının hemen arkasından, The London Daily Express, ön sayfasına, "Bu dünyaya bir uyarıdır!", manşetini attı. 1999 baharında Yugoslav halkının kafasına yağın 22 bin tom bomba da benzer bir uyarı idi aynı zamanda.

Sürekli "insan hakları" savunucusu rolü oynamaya çalışan ABD yönetimi, kullandığı nükleer bombalarla 400 bin sivil insanın ölümüne, tarifsiz acılara, yüzyıl biterken dalılı sürmekte olan hastalıklara, ölümlere neden oldu. The New York Times'ın 24 Temmuz 1941 tarihli sayısında Truman, "Savaşın kaderi Almanya'dan yana dönerse

Rusya'ya, Rusya'dan yana dönerse Almanya'ya yardım etmeliyiz; böylece taraflar mümkün olduğunca fazla insan öldürmüş olurlar", diye yazmıştı. Amerikalılar ve İngilizler, Kızılordu Polonya sınırına dayandığı zaman Normandiya çıkartmasını yaptılar. Nasıl olsa mümkün olduğu kadar fazla insan ölmüştü ve artık tüm Avrupa'nın Sovyet etkisine girmesini engellemek gerekiyordu. Nazi Almanyası 7 Mayıs 1945'de teslim olduktan sonra, 8 Mayıs 1945'de ABD Sovyetler Birliği'ne yaptığı tüm ödünç verme ve kiralama yardımlarını durdurdu. ABD yönetimi, bir yandan Nazi bilim adamlarını ülkesine taşıırken, öbür yandan önde gelen Nazi liderleri ve istihbarat elemanları ile hemen anlaştı ve onların deneyimlerinden Sovyetler Birliği'ne karşı yararlanma yoluna gitti. Eylül 1947'de kurulan CIA'nın, bir gurup Nazi istihbarat subayı ve Alman askeri istihbaratının Sovyetler Birliği ile ilgili bölümünün şefi General Reinhardt Glen'in yardımları ile kurulduğu bir sır değildir. Truman, Hitler'in "bin yıllık imparatorluk" düşünüyü devralmıştı. Sovyetler Birliği'nin 1949'da ilk atom bombasını patlatması, ABD'nin sözkonusu düşünün ertelenmesine yolaçtı. Japonya üzerine düşen atom bombaları, soğuk savaşın başladığını ilan ettiler aynı zamanda.

Aslında soğuk savaş, bir anlama, 1917 Ekim devrimi ile başladı. Emperyalist iktidar odakları, Çarlık rejiminin Rus halkına ve diğer halklara karşı ne ölçüde zalim ve suçlu olduğunu unutturmaya, devrimi boğmaya çalıştılar. Kanlı çarlık rejimini restore edebilmek için beyaz generaleri desteklediler, iç savaşın uzamasına, daha fazla kan dökülmesine neden oldular. Sovyet Hükümeti'nin barış ve ekonomik ilişkileri geliştirme istemine, ağır bir ekonomik ve politik ambargo uygulaması ile yanıt verdiler. Emperyalist politika totaliter Stalin rejiminin değirmenine su akıttı. Lenin, değişik yapıtlarında argümanları ile defalarca

açıkladığı gibi, demokrasısız sosyalizmin mümkün olamayacağını bilincinde idi. Bu nedenle Lenin, Rusyayı bir an önce "savaş sosyalizmi"nden kurtarmaya, özel girişime de kapıları açan "yeni ekonomi politikası" (NEP) ile gerçekçi bir sosyalizmin temellerini atmaya çalıştı. Ezici çoğunluğu köylü olan Rus halkının tarihsel olarak kayda değer bir demokrasi deneyimi yoktu ve Lenin çok kısa yaşadı. Emperyalist baskı politikası yeterli demokratik deneyimi olmayan Rus toplumunu sertlik yanlısı yönetimlerin eline teslim etti. "Büyük" İskender'in çözemediği düğümü keserek çiftleştirmesi gibi, Stalin'de birikmiş sorunları aynı yöntemle kesip biçerek bitirmeye kalkarken çoğalttı. Ağır emperyalist baskılara, yoketme çabalarına ve uygulamadaki yanlışlara karşın, devrimden önce eğitim düzeyi son derece düşük olan Rus halkı ve diğer Sovyet halkları kendilerini eğittiler, ayaklarının üzerinde yükselerek dimdik durdular, ileri teknolojiye dayalı ağır endüstriyi yoktan varettiler. Nazizmin saldırısını püskürtüp ininde boğdular ve baştan aşağı yıkılmış ülkeyi yeniden kurdular. Bunları, emperyalist ülkeler gibi kolonilerini sömürerek yapmadılar, tam tersine Çin, Hindini, küba devrimlerine, Asya ve Afrika'daki birçok ulusal kurtuluş hareketine yaşamsal yardımları sağlarken gerçekleştirdiler. Soğuk savaş, Sovyet sistemini, veya baskı altındaki insanlığın özgürlük, eşitlik, demokrasi ve barış umutlarını yoketme eylemine verilen ad ise eger, 1917 Ekim devrimi ile birlikte başladı.

İkinci Dünya Savaşı sonrası, nükleer güç dengesi, ekonomik-teknolojik yarış ve tüm dünya yuvarlağı üzerinde politik bir kavgıya temelinde yükselen soğuk savaş, şüphesiz kendi başına farklı bir uluslararası toplumsal-tarihsel katagoriye verilen addır. Sözkonusu savaşın en yoğun verildiği alanlardan biride Balkanlar oldu. Wilson, Paris (Versay) Konferansı'nda Arnavutluğun bağımsızlığını

savunarak Balkanlara adım atmak istemişti. 1947'de ABD, Truman doktrini ve Marshall yardımı aracılığıyla Balkanlar'a sabit bir adım attı. Tamamı, ABD ulusal gelirinin yüzde beşi olan 13,15 milyar Dolar (günümüzdeki değeri 100 milyar doları biraz aşıyor) tutarındaki Marshall yardımından Yunanistan ve Türkiye'ye 400 milyon dolar ayrıldı. Propoganda mekanizması, yardımın Avrupa'nın yeniden kuruluşu için verildiğini söylüyordu ama, asıl amaç komünizmin yayılmasını engellemektir. Başka bir ifade ile, Sovyetler Birliği'nin varlığı ve Nazizme karşı kazandığı zaferle birlikte yükselen prestiji, uluslararası etkisi, ABD'yi Avrupa'ya yardıma zorlamıştı. ABD yardımı ile birlikte, Amerikan askeri varlığı da Avrupa ve Balkanlara sabit biçimde yerleşti. Grek halkı, havuçdan çok kamçının tadını aldı.

Yunanistan'da acılarla dolu üç yıllık sert anti-faşist direnişin galibi komünistler, EAM-ELAS idi. Ülkeye adım atmış olan İngiliz ordusu, hile ile ELAS'ı silahsızlandırırken, gerici faşist güçleri yeniden organize etmeye başladı. Komünistler, İngilizlerin "silahlar bırakılırsa, yeni yönetimin tamamen demokratik bir biçimle belirleneceği" yalanına kanıp, silahlarını teslim ettiler veya gömdüler. Halkın ezici çoğunluğunun kendilerinden yana olduğunu biliyorlardı. Hile ile yönetme yöntemlerinin ustası koloniyalist İngilizler, zaman kazanmaya çalışıyorlardı. Bu süre içinde yandaşlarını örgütlerlerken, komünistleri ve onların askeri gücü ELAS'ı halktan kopararak eritip yoketmeyi planlıyorlardı. Yunanistan'a Kuzey Afrika'dan yeni tümenler, tanklar ve uçaklar nakletmeye başladılar. Uygun ortamlarda yakaladıkları solcuları, komünistleri guruplar halinde tutuklayıp Kuzey Afrika'ya naklediyorlardı. Nazilerle işbirliği yapanları kurtarmak için yeni yasal biçimlemelere gittiler. Yeniden organize etmeye başladıkları Grek

Ordusu'na, Kralcı, intikamcı güçleri yerleştirdiler. Nazilerin emrinde çalışmış 1319 subayı yeni orduda göreve alırlarken, ELAS subaylarını pasifize etmeye, sürmeye başladılar. İngilizlerin yardımları ile örgütlenen faşist ölüm mangaları, sistematik biçimde ELAS partizanlarını öldürmeye, kurbanların kimliklerini gizlemek ve dehşet duygusu yaratmak için kafaları gövdelerden ayırmaya başladılar. 18 Haziran 1945'de, ELAS'ın efsanevi lideri Aris'in kesik başını Trikkala meydanında bir platforma çivilerle çaktılar. 16 Şubat 1945'de, Grek Komünist Partisi (KKE), Thessalia düzlüklerinin kuzey batıda dağlarla birleşen bu köşesinde, Trikkala'da, silahları bırakma emrini vermişti. Söz konusu büyük kıskırtma olayının ardından, 6 Ocak 1946'da sendikaların insiyatifi ile Atina'da toplanan 350 bin kişi, İngilizler ile işbirlikçilerinin saldırılarını protesto etti ve genel greve gidildi. Hükümet direnişi kıramayınca, faşist ölüm mangaları yeniden eylemlerini yoğunlaştırdılar. Bunun üzerine partizanlar, gömdükleri silahlarını alarak dağlara çıktılar.

Aradan epey zaman geçtiği için partizanlar artık eskisi kadar kalabalık ve güçlü değillerdi. Halk yorgundu ve hiçbir yerden silah yardımı alamıyorlardı. Yalta Konferansı (4-11 Şubat 1945) sırasında Balkanlar Churchill ile Stalin arasında paylaşılmıştı. Romanya ve Bulgaristan Sovyet nüfus bölgesi olarak belirlenirken, Yunanistan, İngilizlere bırakılmıştı. Yugoslavya ise yarı yarıya etki alanları içinde idi. Dağa çıkan partizanlar henüz bu gerçeği bilmiyorlardı. Çatışmaların yeniden başladığı günlerde zamanı uygun bulan İngilizler, 31 Mart 1946'da hemen bir genel seçim örgütlediler ve oyların yüzde 48'ini geçersiz sayarak seçimi EAM-ELAS'a kaybettirdiler. İngilizler işlerini "yasalara uygun" yürütüyorlardı. Bulgar komünistleri mevcut politik durum nedeniyle yeterli yardımı yapamıyorlardı.

Tito'nun 1947'de Stalin tarafından aforoz edilmesi de Grek partizanlarının aleyhine oldu. 1949 yazında kralcı kuvvetler son saldırılarına hazırlanırlarken, ellerinde ABD'den aldıkları yeni üretilmiş napalm bombaları bile vardı. O yıllarda nüfusları yedi milyon olan Grekler, 1942-49 anti-nazist direnişi ve faşizme karşı iç savaş günlerinde 600 bini aşan kayıp verdiler. Soğuk savaşın balkanlardaki ilk kurbanı Grek halkı oldu.

1 Ocak 1942'de henüz savaş sürerken, Almanya'ya, İtalya'ya ve Japonya'ya karşı savaşan 26 ülke, savaş sonrası dünyanın biçimlenişi ile ilgili istemlerini açıklayan bir deklarasyonu imzaladılar. Söz konusu 26 ülke ilk kez Birleşmiş milletler adını kullandı. 25 Nisan 1945'de Sanfransisko'da toplanan uluslararası Kuruluşların Birleşmiş Milletler Konferansı (UNCIO) adını alan girişimle örgüt son biçimini aldı. Ertesi gün sonuçlanan konferansa çoğunluğu Amerika kıtasından 50 ülke davet edildi. Örgütün 111 maddeden oluşan yönetmeliği, katılan devletlerin temsilcileri tarafından 26 Haziran'da imzalandı ve 24 Ekim 1945'de yürürlüğe girdi. Yönetmeliğin ikinci maddesi, devletler arası ilişkilerde savaş tehdidinin veya savaşın bir yöntem olarak kullanılamayacağını yazıyordu. Fakat bu karar hiçbir zaman uygulanamadı. Ulusal plandaki sosyal eşitsizlikler gibi uluslararası planda da derin eşitsizlikler olduğu, devletler arasında bir güç dengesi olmadığı için, Birleşmiş Milletler, kuruluş çalışmalarından itibaren anti-demokratik biçimde işledi. En güçlü devlet olan ABD, örgütü yalnız başına veya az sayıdaki ortağı ile manupule etti, kendi kararlarını Birleşmiş Milletler'in kararları gibi dünya kamuoyuna sundu. Örneğin, Truman'ın insiyatifi ile, daha başlangıçta, savaş boyunca Nazi Almanyası ile yakın işbirliği yapan, savaş sonrası önde gelen Nazilere yataklık eden Arjantin Sanfransisko'daki

toplantıya kurucu üye olarak çağrılırken, savaşta altı milyondan fazla evladını yitirmiş olan Polonya dışlandı.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 10 Aralık 1948'deki tarihi toplantısında 30 maddelik İnsan Hakları evrensel Bildirgesi kabul edildi. Bildirge, bireylere, güvenlikli, eşit, özgür, sağlıklı iyi bir yaşam vadeliyordu. Beslenme, tedavi, eğitim, kişiliği geliştirme, yasalar karşısında eşit olma ve yaşam haklarını garanti altına alıyor, işkenceyi, hertürlü aşağılamayı ve baskıyı yasaklıyordu. Bildirgenin son maddesi, sözkonusu hakların hiçbir devlet tarafından çiğnenemeyeceği garantisini veriyordu. Bunlar çok güzel kararlardı ama, insanlığın ezici çoğunluğu için yaşamının bir parçası olamadılar. İnsan Hakları Bildirgesi'nin kararları öncelikle, ileri teknolojiye sahip, en gelişmiş silahları üreten zengin ülkelerin yöneticileri tarafından çiğnendiler. Gezegenimizin zenginliklerini büyük bir açgözlülükle dengesiz biçimde talaneden sözkonusu zengin ülkeler, bir yandan doğanın dengesini bozarak tüm canlıların ve insan soyunun geleceğini tehdit ederlerken, öbür yandan kâr için savaşlar kışkırtarak, diktatörlükleri destekleyerek büyük insani trajedilerin temel yaratıcısı oldular. 1945'den bu yana bilimin, tekniğin sürekli gelişmesine, kişi başına düşen üretimin artmasına karşın, insanlığın çoğunluğunu oluşturan ve "üçüncü dünya" adını alan ülkelerde yoksullaşma, hastalıklar ve açlık sürekli bir artış gösterdi. Zenginlerle yoksullar arasındaki uçurum artan bir hızla büyüdü. Mevcut verilerin ışığında, günümüzün insanlığı geleceğe umutla bakamıyor.

Birleşmiş Milletler'de yönlendirici rol oynayan ABD, İngiltere, Fransa gibi büyük güçlerin de içinde olduğu 12 ülke, 4 Nisan 1949'da Kuzey Atlantik Anlaşması Örgütü'nü

(NATO) kurarak, dört ay önce imzalamış oldukları İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne inançsızlıklarını, verdikleri sözlerin boşluğunu kanıtladılar. Bir yandan insanların yaşam haklarına saygıdan sözediyorlar, öbür yandan çok güçlü bir savaş makinesi oluşturuyorlardı. Kurdukları savaş makinesinin amacını da, paradoksal olarak, barışı, uygarlığı ve refahı korumak(!), olarak açıkladılar. Bir savaş makinesinin ve savaşın kendisinin, barışın, uygarlığın ve refahın en büyük düşmanı olduğunu insanlık çok kısa bir süre önce yaşayarak öğrenmişti ve yaşanan felaketin izleri halen canlı idi. NATO'nun iki temel ilkesinden birincisine göre, savunma amacı ile kuvvete başvurulacaktı. İkincisine göre ise, kuvvete ancak NATO ülkeleri sınırları içinde başvurulacaktı. Yazılı hale getirilen bu sözde ilkelere yığınların gözünü boyamaya yönelikti sadece ve askerler için bir anlam taşımıyordu. Savaşın temel prensiplerinden biri, en iyi savunmanın saldırı olduğu idi. Ayrıca, başlayan uluslararası bir çatışma hiçbir zaman önceden belirlenen sınırlar içinde süremezdi. Yazılı hale getirilen yaldızlı yalanlara karşın, tüm soğuk savaş yılları boyunca dünyanın her köşesine kurulan erken uyarı sistemleri ile tetikte beklendi ve öldürücü ilk darbeyi kimin en etkili biçimde vuracağı hesapları yapıldı. Nükleer başlıklı kıtalararası füzeler taşıyan denizaltılar buzulların altında dolaşırlarken, tüm kıtayı yokedebilecek güçte atom ve hidrojen bombaları ile yüklü B-52 uçakları Avrupa semalarında devriye uçuşları yaptılar. 1966 yılında, dört hidrojen bombası taşıyan sözkonusu uçaklardan biri İspanya kıyılarında düştü. Karaya düşen üç bomba şans eseri patlamadı. Denize düşen ise ancak 80 gün sonra bulunabildi ve ne ölçüde radyasyon yaydığı hiçbir zaman açıklanmadı. Benzer veya benzemez sayısız tehlike yaşandı, yanlışlıkla bir üçüncü dünya savaşının patlaması bittikçe,

kez engellendi. Sonunda NATO, temel prensiplerinin değiştiğini iddia ederek, sınırları dışında bir saldırı operasyonu başlattı ve Yugoslavya'yı vurdu. Aslında değişen, NATO'nun prensipleri değil, ABD'ye "dur" diyecek bir gücün dünya da kalmamış olması idi.

NATO'nun kuruluşundan altı yıl sonra, 14 Mayıs 1955'de yedi sosyalist ülke Varşova'da bir savunma anlaşması imzaladılar. Sovyetler Birliği ile Avrupadaki Halk Demokrasileri arasında yapılan savunma anlaşması, Batı'da "Varşova Paktı" olarak anıldı. Çin ve Yugoslavya söz konusu askeri birliğin dışında kaldılar. "1968 Prag Baharı" olarak bilinen olaylar üzerine Varşova Paktı'na bağlı askerler Çekoslovakya'ya girdiler. Bu müdahale üzerine Arnavutluk birlikten ayrıldı. 1989 yılına gelindiğinde Varşova Paktı pratikte işlemez bir durumdaydı. 1 Mayıs 1991'de resmen çözüldü.

20 Kasım 1945'de çalışmalarına başlayan Nurnberg Mahkemesi, hukukun üstünlüğü, yasalar karşısında eşitlik, insan hakları gibi kavramların içlerinin büyük güçler tarafından nasıl boşaltıldığının bir başka kanıtı oldu. Duruşmalar 10 Ekim 1946'da son bulduğu zaman 22 Nazi lideri suçlu bulundu sadece. Bunlardan 12 tanesi ölüme mahkum edildi. Halbuki İkinci Dünya Savaşı'nda 60 milyon civarında insan öldü. Bu sayının en az 25 milyonu Sovyetler Birliği'nin kaybı idi ve ülkenin Avrupa parçasında taş üstünde taş kalmadı. Polonya, önemli kısmı Yahudi olan 6 milyon vatandaşını yitirdi ve Nazilerin sistematik olarak katlettikleri Yahudi sayısı 6 milyonu buldu. almanya'nın kaybı 4 milyon kişiydi ve bunun 3,5 milyonu askerdı. İtalya toplam 550, İngiltere 425, Fransa 550 bin kayıp verdi. ABD'nin Normandiya çıkartmasından sonra Avrupa kıtasındaki kaybı sadece 12 bin askerdı. İnsan

kaybının yanında büyük bir maddi yıkım vardı ve kaynaklar askeri harcamalara gitmişti. Bu korkunç zararın en azından Avrupa kıtasında olanından doğrudan doğruya sorumlu olanlar Nazilerdi, onları destekleyen tekелci sermaye çevreleriydi, "ince hesaplarla" Nazilerin güçlenmelerine gözyuman batının demokratik hükümetleriydi, Versay "barışını" Almanya'ya dayatan güçlerdi. tüm olanlardan 22 kişinin sorumlu tutulması komikti, gerçeklerin üzerine ilmikleri yalanla örölü bir şal örtmekti, benzer yeni felaketlerin kapısını açık tutmaktı. Nazilerin nasıl iktidara geldikleri, bu kişileri hangi ekonomik güçlerin finanse ettiği sorgulanmadı. Duruşmalar hızla, bir an önce bitirildi. Sovyet temsilcileri, Krupp ailesinden bir kişiyi sembolik olarak yargıladılar sadece. Berlin'in birkaç yüz kilometre doğusundaki Ravensbrück toplama kampı kadın mahkumlar için 1938 yılında inşa edilmişti ve kampın içinde ünlü Simens'in fabrikaları vardı. Kadınlar bu fabrikalarda köle işçi olarak çalıştırıldılar ve belirlenmiş üretim düzeyini aşamayanlar öldürüldüler. Olayın tanıklarının önemli bir kısmı halen sağdır ve kamp işkence hücreleri ve aletleri ile ziyaretçilere açıktır. Sağ kalanlar, savaştan sonra Simens'i mahkemeye verdiler ama, hiçbir yanıt alamadılar. Simens'in ruhu Amerikan, İngiliz, Avrupa kökenli tekellerde yaşamını sürdürüyordu. Örnekler uzar gider.

1950'de, savaşın en şiddetli olduğu yıllarda Türkiye Kore'ye askeryolladı ve buna karşı çıkan barış yanlısı aydınlar hapsedildiler. burada dökülen Türk ve Kürt insanların kanlarına karşılık 18 Şubat 1952'de Türkiye NATO'ya üye yapılarak ödüllendirildi. Aynı gün Yunanistan'da NATO üyeliğine kabul edildi. NATO ve ABD askeri güçleri, Akdenizdeki amerikan 6. Filosu, her iki ülkenin

de limanlarından ve hava üslerinden yararlanmaya başladılar, bu ülkelere yeni askeri üsler inşa edildi. Sovyetler birliği 1948'de Arnavutluk'a askeri ve ekonomik yardıma başlamış ve donanması için burada bir deniz üssü kurmuştu. 1950 yılında ABD ve İngiltere, kriminal unsurlardan oluşan Nikaragua'daki Kontras benzeri karşı devrimci silahlı bir örgütünü Arnavutluk'da yaratıp kullanmaya çalıştılar ama, girişimleri yenilgi ile sonuçlandı. Balkanlar, 23 ekim 1956'da Budapeşte'de başlayıp bir hafta kadar süren halk ayaklanması ile sarsıldı. Olay Polonya'da da gösterilerin başlamasına neden oldu. Aynı yılın baharında Kruçov'un Stalinizm'in izlerini silmeye yönelik konuşması, halk cumhuriyetlerindeki reform yanlısı güçleri hareketlendirmişti. Macaristan'daki reform hareketinin önderi İmre Nagy 1953-55 yıllarında hükümetin başındaydı ve daha bağımsız bir dış politika izlemek istiyordu. 30 Ekim 1956'da kurulan koalisyon hükümetinin başında üst düzeyde bir aydın olan İmre Nagy vardı yeniden. Hareket sovyet askeri gücü ile bastırıldı ve 200 bin kadar Macar dış ülkelere göçetti.

1948 yılına dek Arnavutluk ile Yugoslavya'nın ilişkileri son derece sıcaktı. Aynı yıl Yugoslavya Kominform'u terke zorlanınca, Arnavutluk Yugoslavya'dan uzaklaştı ve katı Stalinist bir politik çizgi izlemeye başladı. Yugoslavya ise, ABD'den ve İngiltere'den yardım almaya başladı. Nikita Kruçov'un 1955 yılı sonbaharında Yugoslavya'yı ziyareti, Sovyet-Yugoslav ilişkilerini yeniden normalleştirdi. Tito Yugoslavyası aktif bir dış politika çizgisi izledi ve "Bağlantısızlar" diye adlandırılan bir gurup "gelişmekte olan" ülkenin lideri konumuna yükseldi. Buna karşın Arnavutluk ile Yugoslavya'nın ilişkileri düzelmedi. 1945'de Mançurya'da güçlü Japon ordusunu teslim alan Sovyet Kızılordusu, tüm ağır ve hafif silahları, uçakları vs. Mao Tse Tung'a

devretmişti. Böylece Çin Kızılordusu Chang Kay. Shek'in milliyetçi Komintang güçlerine karşı saldırı olanağı kazanmıştı. Komintang'ı destekleyen USA'nın iki gücü kendi etkisinde uzlaştırma çabaları boşa gitti. Mao Tse Tung'un güçleri 1 Ekim 1949'da tüm ülkeye hakim oldular ve devrimi gerçekleştirdiler. Çin'de ağır endüstrinin kuruluşuna da Sovyetler Birliği'nin büyük katkıları oldu. Çin Komünist Partisi devrimi gerçekleştirdiği yıl üye birleşiminin sadece yüzde dördü işçi kökenli idi ve Çinliler son derece milliyetçi idiler. 1960'da Çin-Sovyet ilişkileri koptuğu zaman, Balkanlarda Arnavutluk Çin'in safında yer aldı.

1972'de Başkan Nikson ve Henry Kissinger Çin'i ziyaret ettiler. ABD-Çin ilişkileri ziyaretten çok önce başlamıştı. ABD, Senatör Joseph McCarthy'nin kişiliğinde sembolize olan komünizm paranoyasını üzerinden atmıştı. Kore savaşı yıllarında General McArthur'un Çin'e karşı nükleer bomba kullanma düşünceleri çok gerilerde kalmıştı. ABD yönetimi, Çin komünistlerinin ne ölçüde milliyetçi olduklarını çok iyi kavramıştı. McCarthycilığın saldırısına uğramış olan Çin tarihi uzmanı Prof. John K. Fairbank gibi kişilikler, ABD yönetimini Çin'e karşı sertlik politikası uygulamaktan vazgeçirmeye çalışmışlardı. Fairbank, Çin'deki milliyetçilik nedeniyle Çin-Sovyet ilişkilerinin yakında bozulacağı öngörüsünde bulunmuş ve bu durumun ABD dış politikası açısından öneminin altını çizmişti. Nikson'un Çin'i ziyaret ettiği günlerde ABD propoganda makinesi, "Sovyetler Birliği'nin Yugoslavya'yı işgal edeceği(!)" söylentisini yaymaya başladı. Yayıkları yalanı demagojisine dayanak yapan Henry Kissinger, Yugoslavya'nın ABD açısından önemini vurguladıktan sonra, Yugoslavya uğruna bir nükleer savaşı göze aldıklarını ilan etti. ABD yönetimi, Yugoslavya için neleri göze aldığını 1999 baharında 78 gün süren hava saldırısı ile kanıtladı ve nükleer

bomba kullanmasına gerek kalmadı. Çin-ABD ilişkileri derinleşirken, CIA'nın gizli elinin yardımları ile tüm dünya da Maoist gurupçuklar çiçek açmaya başladı. Sözkonusu gelişme Arnavutluğu Çin'den uzaklaştırdı. 1978 yılında Çin, Arnavutluğa yaptığı tüm ekonomik ve askeri yardımlarını durdurdu. Bundan sonra Arnavutluk tamamen izole olmuş bir ülke olarak varlığını sürdürdü. 1985'de ölen Enver Hoca'nın cenaze törenine dış ülke temsilciliklerinden hiçbiri katılmadı.

Soğuk Savaş yıllarında Balkanları yakından ilgilendiren önemli olaylardan biri de Eylül 1962'de patlayan Küba krizi oldu. Amerikalılar Küba'ya nükleer başlık taşıyan Sovyet füzeleri yerleştirildiğini keşfedince, gerilim yükseldi. Aynı zamanda benzer ABD füzelerinin çok daha önce Türkiye'ye yerleştirilmiş olduğu ortaya çıktı. Türkiye halkının ve yönetiminin iradesi dışında sözkonusu füzeler pazarlık masasına oturtuldu. Türkler ilk kez nükleer bir savaşın hedefi olduklarını böylece öğrendiler. Ağustos 1963'de Sovyetler birliği, ABD ve İngiltere, uzayda, havada ve suda nükleer denemeleri yasaklayan bir anlaşma imzaladılar. Çin ve Fransa dışında 90 devlet bu anlaşmayı onayladı. Soğuk savaşın son bulduğu inancı yaygınlaştı. Bu sırada, Kasım 1963'de Başkan Kennedy Dallas'da katledildi. Aynı yıl Vietnam'da darbe oldu ve diktatör Diem öldürüldü. Küba politikasındaki başarısızlığı, 1960'lı yılların ortasından itibaren ABD'nin Vietnam'da savaşı tirmandırmasına yol açtı. Kendi buluşları olan "domino teorisi"ne dayanarak, Vietnam düşecek olursa, ABD'nin tüm Hindicini'yi ve güney Asya'yı yitireceğini iddia ediyorlardı. Aslında, Vietnam'da savaşın alevlenmesinin önde gelen nedeni, ABD ekonomisinin ikinci Dünya Savaşı yıllarında militarize olması ve silah üretiminin tekellere sağladığı yüksek kârlardı. 1943 yılında ABD'deki tüm

üretimin yüzde 38'i savaş malzemesi idi. Kennedy'nin öldürüldüğü yıl Yunanistan'da, olimpiyat şampiyonu, say-lav ve büyük barış savaşçısı Gregorius Lambrakis katle-dildi. Cinayetin gerisinde, güçlü barış hareketini ABD'nin Balkanlardaki askeri varlığı için tehlikeli gören CIA ve Yu-nan gizli polisi vardı. Ekim 1964'de Kruçov iktidardan uzaklaştırıldı ve yeniden soğuk savaşa doğru tırmanış başladı. Bazı politik analizler soğuk savaş sürecini iki dö-neme ayırmakta ve birinci perdenin 1963'de imzalanan nükleer denemeleri durdurma anlaşması ile kapandığını söylemektedirler. Bu yıllarda Sovyetler birliği'nin uzayda sağladığı üstünlük, ilk perdenin sözkonusu gücün zaferi ile kapanmasını sağlamıştır.

1950'li ve 1960'lı yıllar Arap milliyetçiliğinin yükselişi-ne tanık oldular. Suriyeli Hristiyan bir Arap olan Michel Aflag'ın ideoloğluğunu yaptığı milliyetçi Baas partisi tüm Arap ülkelerinde nüans farkları ile örgütlendi. Bu hareket bir çeşit milliyetçi sosyalist ve anti-emperyalist karakter taşıyordu. Suriye ve Sudan'da komünist örgütlenmeler de ileri boyutlara ulaştı. Sovyetler Birliği'nin Arap dünyasın-daki etkisi yükselmeye başladı. 1954 yılında Mısır'da Ab-dül Cemal Nasır'ın iktidara gelmesi ile Süveyş Kanalı mil-lileştirildi. 1956 sonbaharında, ABD destekli İngiliz, Fran-sız ve İsrail birlikleri ortak bir operasyonla Sina yarımada-sını işgal ederek yanıt verdiler. Nasır Sovyetler Birli-ği'nden silah satın almaya başladı. 14 Temmuz 1958'de Irak'da halk yığınlarının desteğini alan bir darbe ile İngi-liz kuklası monarşi yıkıldı. İktidara gelen Abdül Kerim Ka-sım 1959 yılında Bağdat Pakti'ndan ayrılarak bloklar dışı bir politika izlemeye başladı ve Sovyetler Birliği'nde yaşı-yan Kürt lideri Barzani'yi ülkesine geri çağırdı. 1965 yılı-na dek iktidar asıl olarak Baas partisinin elinde oldu ve Irak Sovyetler Birliği'ne yaklaştı. Aynı yıllarda Sovyetler

Birliği'nin Kuzey Afrika ve Hint Okyanusu'nda da etkisi artmaya başladı. Sovyetler Birliği'nin etkisine açık, Türkiye ve Arap dünyasına komşu İran'da, 1949 yılından itibaren Anglo-Iranian Oil Company (AIOC) problemleri günler yaşadı. Hiçbir partinin üyesi olmayan yeni Başbakan Muhammet Musaddık, İran petrolünü millileştirdi, İngilizleri ülkeden attı ve Şah'ın yetkilerini kısıtladı. Komünist TUDEH partisinin ve geniş halk yığınlarının desteği Musaddık'ın arkasında idi. 1953 yılında Musaddık görevden alınmaya kalkılınca, çok büyük yığinsal gösteriler başladı ve Şah Muhammet Rıza Pehlevi ülkeden kaçtı. Birkaç ay sonra CIA başarılı bir askeri darbe örgütledi ve Şah geri döndü. 1957 yılında CIA'nın yardımı ile İran şahının kanlı istihbarat örgütü SAVAK kuruldu. Söz konusu gelişmelerin tümü, Arap milliyetçiliğinin yükselişi ve İran'da halkın büyük desteğini alan Musaddık'ın başarısı, ABD'nin gözünde Yunanistan'ın, Türkiye'nin ve kaderi Balkanlara bağlı olan Kıbrıs'ın önemini olağanüstü arttırdı.

1950'li yıllarda İngiliz Milletler Topluluğu üyesi Kıbrıs'da güçlü bir demokratik hareket doğdu. Sovyet yanlısı komünist partisi AKEL ile Grekleri ve Türkleri aynı çatı altında örgütleyen sendikalar yığinsallaştılar. Başpiskopos Makarios liderliğindeki Enosis (Yunanistan'a bağlanma hareketi) büyük güç kazandı. Söz konusu gelişme, giderek önemi artan ada da İngiliz-Amerikan yararları için bir tehdit oluşturmaya başladı. Vaktiyle Nazi Almanyası ile birlikte çalışmış, iç savaş yıllarında İngilizlerin emrine girmiş Albay Georgios Grivas, bu kez CIA tarafından öne sürüldü. 1955 yılında Kıbrıs'da Grivas'ın önderliğinde ve faşist unsurlardan oluşan EOKA adında silahlı bir örgüt kuruldu. İkinci Dünya Savaşı sonrası Filistin'de sahneye konmuş olan senaryonun bir benzeri Kıbrıs'da sahnelenmeye başlandı. Enosis istemini öne çıkartan ama, Makarios'dan

farklı bir politik çizgisi olan EOKA, önce İngiliz askerlerine saldırdı. Filistin'de de siyonist çeteler önce İngilizlere saldırmışlar ve daha sonra Araplara dönmüşlerdi ve asıl desteklerini ABD'den alıyorlardı. Zora düşen İngilizler, 1956 yılında Makarios'u adadan sürdüler. 1958 yılında EOKA Kıbrıslı Türklere saldırmaya başladı. Türkler, uzun yıllar İngiliz idari mekanizması içinde savcılık yapmış Rauf Denktaş'ın önderliğindeki Volkan-TMT örgütü ile EOKA saldırılarına yanıt verdiler. Kıbrıs'ın bölünmesini hedefleyen Volkan-TMT, adanın bütünlüğünü ve bağımsızlığını savunan Türkleri öldürerek eylemlerine başladı. İki halk arasındaki mesafe hızla açıldı. Türk-Grek düşmanlığı ve çatışması yaratılarak adada gelişmekte olan demokratik harekete darbe vuruldu. Demokratik bağımsız bir Kıbrıs'ın veya rakip iki ülkeden sadece birine bağlı Kıbrıs'ın Doğu Akdeniz'de bir ABD üssü olarak kullanılması pek kolay değildi. Adadaki demokratik gelişme iki toplum arasında çatışmaya dönüştürülerek, ikiside NATO üyesi olan Yunanistan ve Türkiye üzerindeki ABD etkisi arttı. İngiltere geriletilirken, Kıbrıs politikasında ABD ağırlık kazandı.

1959 yılında İngiltere ve Yunanistan'ın baskıları ile Makarios masaya oturdu ve Kıbrıs'ın bağımsızlığı ile ilgili anlaşmayı imzaladı. Başpiskopos Makarios Cumhurbaşkanlığına, Kıbrıs Türk topluluğunun lideri Dr. Fazıl Küçük'de Yardımcılığına seçildi. Ada nüfusunun yüzde yirmisini oluşturan Türkler, iki kamaralı mecliste üçte bir, hükümet kuruluşlarında yüzde otuz, silahlı kuvvetlerde de yüzde kırk oranında temsil edildiler. Kıbrıs'ın bağımsızlığı, Türkiye, Yunanistan ve İngiltere tarafından imzalanan bir anlaşma ile garanti edildi. Yeniden soğuk savaşa dönüşün başladığı 1964 yılında iki topluluk arasında provokasyonlar hız kazandı ve çatışmalar başladı. Birleşmiş

Milletler Kıbrıs'a Barış Gücü yolladı. Türk Hava Kuvvetleri adada operasyon yaptı. Aynı yıl ABD, Türkiye'nin adayı işgali için yeşil ışık yaktı. İngilizler Türk işgalini durdurabilmek için üç piyade tümenini Kıbrıs'a naklettiler. Bu satırları yazan kişinin gizli yanlarını bilmediği nedenlerle ABD, Türk ordusunun Kıbrıs'ı işgalini son anda engelledi. Başkan Johnson'un müdahalesi Türkiye Cumhuriyeti yönetimini göreceli olarak ABD'den uzaklaştırdı, yeni dış dengeler aramaya ve Sovyetler Birliği ile ilişkilerini geliştirmeye itti. Aynı yıl Filistinliler Arap dünyasının desteği ile İsrail içlerinde askeri operasyonlara başladılar ve Balkanlar'da -petrolü olan- Romanya Sovyetler Birliği'nden bağımsız bir politika izlemeye başladı.

1967 yılında Yunanistan'da yapılacak seçimleri merkez ve sol partilerin kazanacağı anlaşılmıştı. Bu durum, Balkanlar ve Kıbrıs'da ABD etkisinin azalması, Sovyet etkisinin artması ile eşanlamlı idi. 20 Nisan 1967'de Papadapulos önderliğinde bir gurup Albay darbe yaptı. Papadapulos, 1952 yılında CIA modeline göre yeniden örgütlenen gizli haberalma örgütü KYP subayı idi. Yine aynı yıllarda CIA'nın denetiminde tüm NATO ülkelerinde örgütlenmiş olan tamamen yasadışı "Kontur Gerilla" örgütünün Yunanistandaki kolu olan "Kızıl Teke Postu" adlı örgütün üyesiydi Papadapulos. Kızıl Teke Postu, KYP'nin şemsiyesi altında çalışıyordu. Albaylar darbeyi, 1950'li yıllarda NATO çerçevesinde yapılmış olan ve birlikte uygulanması kararlaştırılan bir plana göre gerçekleştirdiler. Atina'nın tüm stratejik noktalarını 20 dakika içinde kontrol altına aldılar. Sol ve merkez partileri yasakladılar, yöneticilerini hapsedtiler. Aralarında Dostoyevski, J.P. Sartr gibi ünlülerinde bulunduğu bir sürü insancıl yazarı yasakladılar. Yunanistandaki CIA darbesinden kısa bir süre sonra İsrail "Altı Gün Savaşı"nı başlattı. Akdenizdeki Amerikan

6. Filosu'nun yardımları ile Mısır Hava Kuvvetleri'ne daha yerde iken öldürücü ilk darbeyi vuran İsrail kolay bir zafer kazandı. Ertesi yıl Varşova Paktı birlikleri Çekoslovakya'ya girerek Balkanlar'da Yunanistan'daki CIA darbesine ve Orta Doğu'da İsrail saldırısına yanıt verdiler. İki gücün eylemleri arasındaki fark, ABD'nin ateşi maşa ile tutup kendini gizleyebilmesi, diğerlerinin ise tepkileri üzerlerine çekecek biçimde davranışları idi.

Türkiye'de 27 Mayıs 1960 askeri darbesi üniversite gençliğinin ve halkın çoğunluğunun desteğini kazandı. 1961 Anayasası Türkiye tarihinin en ilerici anayasası sıfatını haklı olarak kazandı ve ülkede o güne dek görülmemiş yığinsal demokratik örgütlenmeler çiçek açmaya başladı. Kitleler ABD'nin Türkiye'deki askeri varlığını, anti-demokratik ikili anlaşmaları, Türk ordusunun denetimi dışındaki nükleer silahların doğuracağı tehlikeli sonuçları sorgulamaya başladılar. Türkiye Cumhuriyeti tarihinde 1925 yılından sonra ilk kez sendikalar yasal grev hakkına sahip oldular ve bu hakkı doğru biçimde kullanmaya başladılar. Yığinsal gençlik hareketi resmi devlet çizgisinden koparak işçi hareketi ile bütünleşme eğilimi gösterdi. Dünyadaki anti emperyalist yükseliş Türkiye toplumunu da etkilemişti, halk kitleleri, yoksul köylüler hiçbir zaman olmadığı kadar büyük bir uyanış içinde idiler. 1938'den sonra sessizliğe gömülen Kürt toplumu demokratik taleplerle kıpırdamaya başladı. Kürtler, Türk sosyalistleri ile birlikte örgütlenmeye, birlikte eylemler yapmaya başladılar.

Sözkonusu gelişme -aynen Yunanistan'da olduğu gibi- Türkiye'deki NATO'cu güçleri, Amerikancı güçleri rahatsız etti. Vaktiyle ırkçı ve faşist düşünceleri nedeniyle yargılanmış, Pentagon tarafından eğitilmiş, Hitler hayranı, kendi asıl adını bırakarak Alparslan Türkeş adını almış,

görünüşü Türklere hiç benzemeyen Kıbrıslı bir Albay emeklisi politik arenaya sürüldü. Bu kişi, 27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi'nin önde gelen subaylarından idi ama, 10 ağustos 1969'da, "karşı olduğu halde darbeye ajan gibi katıldığını, amacının sola kayışı engellemek olduğunu" itiraf etti (Siz bunu demokrasiye geçişi engellemek olarak anlayabilirsiniz). CIA ve Almanya'daki Neo Nazilerle yakın işbirliği halindeki Pentagoncu Albay, 1965 yazında kendisine benzeyen arkadaşları ile birlikte CKMP adlı partiyi ele geçirdi ve bu partinin çatısı altında faşist örgütlenmesini başlattı. Dünder Taşer adlı bir diğer Albay emeklisi de CKMP'ye bağlı "Bozkurtlar" veya "Komandolar" adını alan paramiliter gençlik örgütünü eğitmeye başladı. CKMP'nin kurduğu sözde gizli askeri kamplar, buralarda verilen eğitim, herşey Türkiye yasalarına aykırı idi. Fakat CKMP'nin kampları, CIA ile işbirliği içinde olan gizli haberalma örgütlerinin, Yunanistan'daki Kızıl Teke Postu adlı örgütün Türkiye'deki karşılığı NATO'cu "Kontur Gerilla" örgütünün himayesi altında çalışıyorlardı. Dünder Taşer karanlık bir kamyon kazası ile yaşamını yitirince, Türkeş tek "Başbuğ" (Führer) olarak kaldı. CKMP, 9 Şubat 1969 kongresinde Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) adını aldı. "Bozkurtlar", uzun vadeli bir CIA planı çerçevesinde 1968'in son ayından itibaren sistematik olarak üniversite gençliğine, ilerici örgütlere ve sendikalara saldırmaya, demokratik gelişmeyi terörize etmeye, siyasi cinayetler işlemeye başladılar. Yine aynı gizli ellerin yardımları ile demokratik gençlik hareketinden kopan bazı küçük gurupçuklar bireysel terörün batağına saplandılar ve böylece 12 Mart 1971 askeri darbesi için gerekli ortam yaratıldı. Provakasyonlar darbeden sonra da, CIA ekibinin kesin haki-miyetine dek sürdü. Böylece, 1961 Anayasası ile kazanılan demokratik haklar yokedilmeye başlandı. ABD, Yunanistan'daki ve Türkiye'deki konumunu sağlamlaştırdı.

1970'li yılların başında Detand adını alan uluslararası yeni bir yumuşama süreci başladı. Başkan Richard Nikson Moskova'ya tarihi bir ziyaret yaptı ve 26 Mayıs 1972'de SALT-1 anlaşması imzalandı. Anlaşmaya göre, nükleer başlık taşıyan anti-balistik ve stratejik füzeler stabilize ediliyorlar, bunların bir kısmı limite indiriliyordu. Daha kapsamlı bir indirimi öngören SALT-2 görüşmelerinin 21 Kasım 1972'de başlaması kararlaştırıldı. Taraflar, sorunların silahlı çatışmalar yerine diplomatik yöntemlerle çözümünü benimsediler ve "birlikte varolma" fikrini kabul ettiler. 1979 yılının sonuna dek sürececek olan yeni süreç, NATO ve Varşova Paktı sınırları içinde belirli bir güven, barış ve stabilite sağladı. Sözkonusu gelişme ile birlikte dünya yüzeyinde çatışmalar tamamen durmadı. 11 Eylül 1973 Şili darbesi, 1975'de Angola'da başlayan savaş, Etopya ve Somali'deki çatışmalar, 20 Temmuz 1974'de Türkiye'nin ABD desteği ile başlattığı Kıbrıs çıkartması sözkonusu çatışmaların bazı örnekleridir. Detand süreci, Balkanlarda Yunanistan'ın yeniden demokrasiye dönüşüne ve Türkiye'de nisbi demokratik bir ortamın yeniden yaratılmasına katkıda bulundu.

1967 yılında adayı terke zorlanan Grivas, Yunanistan'daki Albaylar Cuntası'nın desteği ile 1971 yılında Kıbrıs'a döndü ve EOKA-B adı ile eski örgütünü restore etti. Komünist AKEL partisi çok güçlenmişti ve Makarios onlarla işbirliği yapıyordu. Türkiye'ye 65 km., Suriye'ye ise 160 km. mesafedeki Kıbrıs, doğu Akdeniz'in kontrolü ve Sovyet roketlerini havada vurabilecek sistemlerin yerleştirilmesi açısından büyük stratejik önem taşıyordu. ABD, Akdeniz'in bu üçüncü büyük adasında Sovyetlerle işbirliği yapabilecek güçlerin gelişmesine izin vermezdi. Grivas'ın 1974'de ölümünün ardından, EOKA-B subaylarından Nikos Sampson, 15 Temmuz 1974'de Cumhurbaşkanı Makarios'u askeri darbe ile devirdi. Makarios İngiliz

üsleri üzerinden Kıbrıs'ı terketti ve ülke kaosa sürüklendi. Kıbrıs'ın işgali için üç aşamalı Türk-ABD planı çoktan hazırlanmıştı ve 20 Temmuz 1974 günü Türk paraşütçü birlikleri adaya inmeye başladılar. ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger ile Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit telefon aracılığı ile devamlı temas halinde idiler. Türklerin ABD'nin isteminden daha fazla bir alanı işgal ettikleri haberleri bilinçli olarak yayıldı isede, muhtemelen Sovyetler birliği ile ABD arasında yapılan gizli bir anlaşma sonucu Türk askeri birlikleri durduruldu. Adada "komünizm tehlikesi" bertaraf edilirken, ABD'nin bölünen Kıbrıs üzerindeki etkisi arttı. Yunanistan'da görevini tamamlamış, alanı yeterince temizlemiş olan Albaylar cuntası, adadaki Türk işgalinden sorumlu tutularak devrildi. Yunanistan NATO'nun askeri kanadından birsüre uzaklaşırken, ABD-adanın işgali için destek verdiği- Türkiye'ye silah ambargosu uygulamaya başladı. ABD'nin Türk ordusuna karşı sürdürdüğü ambargo baskısı, Türkiye'yi tekrar tam anlamıyla kendi yörüngesine oturtma amacı taşıyordu. Ambargo, ülkede faşist "Bozkurtlar" ve aşırı "sol" guruplar yardımıyla yükseltilecek terör provokasyonunu tamamlıyor, gelmekte olan CIA darbesinin yolunu temizliyordu. ABD Türk ordusunun Kıbrıs'a girişine yeşil ışık yakarken, sadece Kıbrıs üzerindeki değil, asıl olarak Türkiye üzerindeki etkisini arttırmayı hesaplamıştı. Kıbrıs, Balkanlardaki ABD varlığının güvenliği kadar, Türkiye'nin, İsrail'in ve bu ülkelerdeki ABD yararlarının güvenliği açısından hayati önem taşımaktadır. Kıbrıs'ın bölünmüşlüğü sürdüğü sürece; ABD'nin adadaki ve bölgedeki etkinliği garanti altında olacaktır.

Detand süreci ABD'deki askeri-senayi kompleksleri rahatsız etti. En yüksek kârlar, silah üretimi ve ticaretinden, özellikle karmaşık yapıdaki ileri teknolojiye dayalı silahların üretiminden elde edildiği için, barış süreci

tekellerin işlerine gelmedi. Şüphesiz sözkonusu üretimin ve ticaretin bedelini Amerikan vergi mükellefleri, yoksul ülkelerin halkları, insan yaşamı için gerekli nesneleri üreten kuruluşlar ödüyorlardı ama, Amerikan ekonomisi militarize olduğu için, siyasi güç de sözkonusu tekellerin elindeydi. Askeri-sanayi kompleksler ile birlikte çalışan Pentagon (ABD Savunma Bakanlığı) ve CIA, ABD'de barış isteyen güçlerin yollarını kesiyorlardı. 18 Haziran 1979'da Viyana'da J. Carter ve L. Brejnev çok daha kapsamlı bir silah indirimini öngören SALT-2 anlaşmasını imzaladılar. Fakat, askeri-sanayi komplekslerin etkisinde olan ABD senatosu anlaşmayı onaylamadı. 4 Kasım 1979 günü ABD'nin Tahran Büyükelçiliği basıldı ve 53 ABD vatandaşı rehİN alındı. bu son olay, zaten Senato'da güçlü olan Detant karşıtı güçlere yardımcı oldu. 12 Kasım 1979'da NATO ülkeleri Dışişleri ve Savunma Bakanları Bürüksel'de toplandılar. Karaya koşullandırılan orta menzilli ABD füzelerinin ve buna paralel Pershing II sistemlerinin Avrupa'ya yerleştirilmesi kararını aldılar. Böylece yeniden soğuk savaş bütün hızı ile başladı. Füzelerin Avrupa'ya yerleştirilmesinden onbeş gün sonra Afganistan hükümetinin çağrısı ile Sovyet askeri birlikleri bu ülkeye girdiler. CIA'nın Sovyetler Birliği'nin etrafında "yeşil kuşak" oluşturma, kökten dinci islamcı güçleri örgütleyip destekleme provokasyonu, kızıldurdunun Afganistan'a girişi ile ilk meyvasını verdi.

1980'de ABD başkanlık seçimlerini askeri-sanayi komplekslerin, Pentagon'un desteğini almış olan Cumhuriyetçi Ronald Reagan kazandı. Bu sayede Pentagon tüm dünya yüzeyinde dişlerini göstermeye başladı. Senato'nun yasağına karşın, Nicaragua'daki karşı devrimci kriminal Contras örgütüne ABD desteği arttı. ABD yasaları çiğnenerek İran'a gizlice silah satıldı ve elde edilen 48 milyon dolar Nicaragua halkına karşı cinayetler işleyen Contras'a

verildi. Lübnan'a deniz piyadeleri yollandı. 1983'de küçük Grenada adası işgal edildi. Mart 1983'de ABD tarihindeki en büyük askeri yatırım yapıldı. Muhtemel nükleer saldırılara karşı stratejik savunma sistemi (SDI) projesi kabul edildi. Aynı zamanda "Yıldız Savaşları" olarak da anılan projeye, ABD bütçesinden o zamanki değeri ile önce 112 milyar dolar ayrıldı ve bu miktar giderek yükseltildi. Projenin pratikte somut bir yararı görülmedi ama, uluslararası gerilim alabildiğince arttı, silahlanma yarışı hızlandı ve Sovyetler Birliği silahlanmaya daha fazla kaynak ayırmak zorunda kaldı. ABD bütçesinden sosyal fonlara, sağlığa vs. ayrılması gereken paralar silah tekellerinin kasalarına aktarıldı. Askeri-sanayi kompleksler altın yıllarını yaşamaya başladılar. Ronald Reagan, 29 Ocak 1981 tarihli basın konferansında, ABC News'den Q. Sam Donald'ın sorusuna şu yanıtı verdi: "Detand Sovyetler Birliği'nin işine yaradı. Amaçları dünya devrimidir. Onlar moralsizdirler vs." Söz konusu proje 1993 yılında Clinton yönetimi tarafından rafa kaldırıldı. 1999'da Yugoslavya'yı bombalayan güçler, aynı yıl Yıldız Savaşları projesini dillttiler. Projeye ilk elde yeniden on milyar dolar ödendi.

Nazi Almanyası'nda SS gurup lideri olan Neo Nazi Hans Otto, 9 Eylül 1952 günü Frankfurt Cinayet Masası'na geldi ve herşeyi itiraf etti. Planlanmış sabotaj eylemlerini, uçurulacak köprüleri, öldürülecek politik kişilikleri bir bir anlattı ve örgütlerinin mali kaynaklarını açıkladı. Baskınlar başladı ve bir sürü eski Nazi subayı tutuklandı. Otomatik silahlar, cephane, patlayıcı maddeler, Komünist Partisi (KPD) ve Sosyal Demokrat Parti (SPD) üyesi politikacıların adlarının sıralandığı ölüm listeleri ele geçirildi. Alman Gençlik Birliği (BJD) adı ile çalışan gizli örgütün yöneticileri 22 Ocak 1951'de Başkan Truman'a bılı mektup yollamışlardı. Söz konusu örgütün Teknik

Hizmetler adlı üst düzeyde gizli bölümü, Nurnberg yakınlarındaki Grafen Wöhr ABD askeri üssünde silahlı eğitim veriyordu. Eğitime, cinayet ve işkence yöntemleri dahildi. Eğitimi, Albay üniforması taşıyan Sterling Garwood adlı bir Amerikalı veriyordu ve bu kişinin beş ayrı adı daha vardı. Eğitim gören eski Nazi subaylarının aylıkları 500 ile 1000 Mark arasında idi ve 1950'li yıllar için bu yüksek bir ücretti. Paraları Sterling Garwood getiriyordu. Coca Cola, Bosch, Salamander, reemtsma, Mercedes'i üreten Daimler Benz firması ve daha birçok büyük şirket sözde gizli örgüte ekonomik yardım yapıyordu. Para sorunları yoktu. Eğitim görenlerin arasında, Fransa'da Oradour'da bir kilise de aralarında kadın ve çocukların da olduğu 548 sivil öldürmekten aranan ve yine Tulle'de 120 sivil öldüren SS celladı Heinz Lammerding'de vardı. Örgütün içinde sorumlu konumlarda olan benzer kişiliklerin adları uzun bir liste oluşturuyordu. Mevcut yüzlerce somut kanıt karşın, tutuklular iki hafta sonra serbest bırakıldılar ve dava sessizce kapatıldı. Çünkü, ABD Dışişleri Bakanlığı yargıya müdahale etti ve yakalananların Amerika'nın gizli haberalma eylemleri çerçevesinde çalıştıklarını bildirdi. Federal Almanya henüz NATO üyesi değildi, topluluğa 6 Mayıs 1954'de katıldı. Davayı ustaca kapatan başsavcı Hubert Schrobber, Ağustos 1955'de Federal alman gizli istihbarat örgütü BND'nin başına getirilerek ödüllendirildi. Hubert Schrobber, Arıayasayı Koruma örgütü olarak bilinen BND'nin başında 18 yıl kaldı.

ABD Dışişleri Bakanı olduğu yıllarda Vietnam'da katledilen 3 ile 5 milyon arasındaki insanın ölümünden birinci derecede sorumlu olan Henry Kissinger, 1945 yılından 1949 yılına dek Yüzbaşı rütbesi ile ABD'nin Avrupa'daki istihbarat örgütünde çalıştı. Verdiği raporlardan bir kısmı

1985 yılında açığa çıktı. Yahudi asıllı olan Kissinger, 6 milyon Yahudinin sistematik olarak katledilmesinden sorumlu Nazi subaylarının ABD tarafından yeniden örgütlenmesini istiyordu. Almanya'da patlayan ve hemen kapatılan skandal, Kissinger ve benzerlerinin gerçekleştirmiş olan düşleri idi. Kissinger'in istediği anti-komünist ve anti-demokrat yasadışı ABD örgütlenmesi -aslında- ilk olarak İtalya'da başladı. 1948'de İtalya'da seçimler olacaktı. ABD yönetimi, komünistlerin hükümete katılmaları durumunda iç savaş kışkırtma kararı aldı. Yaptığı işin ve toplumsal olayların politik özünün bilincinde olmayan Salvatore Giuliano desteklenerek, Sicilya istikrarsızlaştırıldı. Giuliano zenginleri soyuyor, yoksul köylülere veriyordu. Yoksul halkın arasında efsaneleşmiş olan bu karakter, Sicilya'nın İtalya'dan ayrılmasını istiyordu. Aynı Giuliano, 1 Mayıs 1947'de işçi gösterisine saldırtıldı ve lokal komünist liderleri öldürdü. Provokasyonu tezgahlayanlar, arkadan en yakın adamlarından birine Giuliano'yu vurdurttular. Böylece komünistler ile diğer politik grupların arasına nifak sokulurken, Giuliano öldürülerek izler silindi ve operasyon başarı ile sonuçlandı.

İtalya başarısının ardından ABD Dışişleri Bakanlığı, Politik Planlama Karargahı'nın yöneticisi George Kenan'a tüm Avrupa'da kalıcı bir örgüt kurma görevi verdi. Kenan'ın kuracağı örgüt tamamen gizli olacaktı. Bütçesi CIA tarafından karşılanacaktı. Dışişleri ve Savunma Bakanlıkları tarafından denetlenecekti ama, sözkonusu bakanlıklar eylemlerin hiçbirinden sorumlu olmayacaklar, asla gözükmeyeceklerdi. Hiçbir kural tanımadan çalışacak olan örgüt, sağcı-faşist gruplara yardımcı olmakla, yeraltı örgütleri oluşturmakla, aşırı "solcu" grupların içine girerek onları yönlendirmekle, provokasyonlar ve sabotaj eylemleri örgütlemekle görevli idi. 1949'da NATO'nun

kurulmasının ardından sözkonusu gizli örgüt NATO komutanlığının emrine girdi. NATO'ya üye olmayan Avusturya, İsveç ve İsviçre'de de paralel örgütler kuruldu. İleride CIA'nın başına geçecek olan William Colby, 1951-1953 yıllarında Stocholm'de askeri ateşe olarak çalıştı. Honourable Man (Saygıdeğer veya Onurlu Adam) adlı anılarında, tüm İskandinavya'da sözkonusu örgütü kurmakla görevli olduğunu anlattı. Tüm Avrupa'da örgütlenen, mafya gurupları, faşist çeteler ve aşırı "sol" örgütlerle iç içe çalışan, cinayetlerinin, suçlarının bir kısmı açığa çıkartılabilen kural dışı savaş uygulayıcısı örgütün Türkiye'de kullandığı kod adı "Kontur Gerilla", Yunanistan'da "Kızıl Teke Postu", Almanya'da "Gençlik Birliği" (BJD), İtalya'da Gladio" vs. idi.

NATO'nun kuruluş amacı, yayınladığı resmi bildiriye göre demokrasiyi ve insan haklarını korumaktı. ABD Ulusal Güvenlik konseyi'nin (National Security Concil) 30 Ocak 1951 tarihli yazısı, NATO üyesi ülkelerle yapılan gizli bir anlaşmanın metni idi. Gizli NATO anlaşmasının 5 nci paragrafı, komünistlerin seçimle iktidara gelme, veya hükümette önemli mevkiler elde etme durumlarında ABD'ye ve bağlaşıklarına müdahale hakkı tanıyordu. Metin de müdahale için kullanılacak araçlar sıralanıyordu. ABD Genel Kurmay Başkanlığı'nın (Joint Chief of Staff) bir başka çok gizli (top secret) yazısı, İtalya ve Fransa'da komünistlerin gücünü kırmanın nihai hedef olduğunu açıklıyor, bu amaç uğruna her türlü aracın kullanılabileceğini kaydediyordu. Sözkonusu amacın en önemli uygulaması 1978'de İtalya'da gerçekleşti. 1977-1978 yıllarında İtalya'da derin bir politik kriz vardı. Hristiyan Demokrat l'arti lideri Aldo Moro beş kez hükümet başkanlığı yapmış deneyimli bir politikacı idi. Ülkeyi krizden kurtarabilmek için Komünist Partisi ile koalisyon hükümeti kurmaya

karar verdi. Gizli NATO anlaşmasına aykırı davrandığının ve kendi idam hükmünün altına imza attığının bilincinde değildi. Asıl suçluyu gizleyen usta işi cinayet metodları vardı, ateşi elle almak yerine maşa ile tutma yöntemi çoktan keşfedilmişti. 16 Mart 1978 günü Aldo Moro kaçırıldı ve katledildi. Mayıs 1978'de bir binek otomobilinin bagajında ölüsü bulundu. Olayı, kendilerini "Kızıl Tugaylar" olarak adlandıran aşırı "sol" bir gurup üstlendi ve bunların 13 üyesi yakalanıp yargılandı. Fakat İtalyan polisi bir süre sonra cinayetin asıl sorumlularının izini buldu. "Kızıl Tugaylar", Gladio adlı gizli NATO örgütü tarafından infiltre edilmişti ve yönlendiriliyordu. Gladio'ya ait gizli silah depoları bulundu, tutuklamalar oldu vs. ama, Gladio'nun arkasındaki asıl güç varlığını koruyordu. 1950'de Arnavutlukta karşı devrimci silahlı eylem başlatan, Yugoslavya'nın istikrarsızlaştırılıp parçalanmasında başrolü oynayan, Pentagon'a ve NATO'ya bağlı aynı gizli örgütten başkası değildi. "Özgürlük" yalanının arkasına gizlenilerek demokrasi bombalanır, sabote edilirken, komünistler de baskıcı yöntemlere itiliyorlardı.

SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN YIKILIŞI, SOĞUK SAVAŞ SONRASI BALKANLAR VE YUGOSLAVYA

1970'li yıllardan itibaren Sovyetler Birliği'nin ekonomik gelişme hızı yavaşlamaya başladı ve daha sonra inişe geçti. Şüphesiz bu, özel olarak incelenmesi gereken renkli bir süreçtir. Herşeye karşın, bu satırları yazanın kalın çizgileri ile görebildiği nedenselliklerden birincisi, sosyalizm ile demokrasi arasındaki uyumun sağlanamamış olmasıdır. Ekonomik ve politik gücün tekelleşmesi, karar mekanizmaları ile yığınlar arasındaki uçurumun giderek

büyümesi, kitlelerin ne tek parti mekanizması içinde ve ne de diğer toplumsal kurumlar içinde kendilerini ifade edememeleri, yönetenlerle toplum arasındaki bağları kopartmıştır. Toplumsal kandaşımının durması, denetimsizlik, politik ve ekonomik işleyişte yanlış kararların alınmasına neden olduğu kadar, rüşvetin, kayırmanın, yalanın, entrikanın, toplumsal çürümenin temel nedeni olmuştur. Fedakar ve çalışkan insanlar, güzel bir geleceğe ve enternasyonalizme gerçekten inananlar geri plana itilmişlerdir. Kitlelerden kopuk Politbüro üyelerini dolandıran yöneticiler ekonominin köşebaşlarına yerleşmişlerdir. Toplumsal mülk süreç içinde özel mülk olmaya başlamıştır.

İkincisi, Sovyetler Birliği'nin ABD gibi dünya yüzeyinde sömürgeleri yoktu ve ekonomisinin motivasyonu, çekici gücü azami kâr prensibi değildi. Böylesine devasa bir mekanizmayı planlar ve komutlarla tek merkezden yönetmek çok zordu. Ekonomi sonderece dengesiz büyümüştü; eksikliği duyulan tüketim malları üzerindeki fiyat kontrolü, Stalin döneminin hataları nedeniyle bilgisayar teknolojisi gibi bazı teknolojilerin gelişmemiş olması, sistemin toplanmasına neden oluyor, enflasyonu körüklüyordu. 1980'li yıllardan itibaren Sovyetler Birliği'nin bağlaşıklık ülkelere verdiği yardımların sistematik olarak azaldığı gözlemlendi. Brejnev'in iktidarda olduğu bu yıllarda bütçe, ulusal gelirin yüzde yedisi veya sekizi oranında açık vermeye başladı.

Bir üçüncü neden olarak, ABD'nin kışkırttığı silahlanma yarışı Sovyetler birliği Ekonomisini zora sokarken, Reagan yönetimi stratejik teknolojilerin Sovyetler Birliği'ne satışını yasakladı. Bir çeşit ekonomik ambargo uygulaması başlattı. Buna paralel olarak, CIA Direktörü William Casey, Suudi Arabistan yöneticilerini ikna etti ve

1985 yılında 25 ABD Doları civarında olan varil başına petrol fiyatları, 1986 yılı başında birdenbire 10 Doların altına düştü, hatta 5 Dolar civarına dek indi. Sovyetler birliği'nin petrol ihracatından beklediği milyarlarca Dolar tutarındaki gelir bir anda yokoldu. (1970'li yıllardaki yüksek petrol fiyatları, Halk Cumhuriyetleri'nin ekonomilerini olumsuz yönde etkilemişti). Yine 1980'li yıllarda ABD, Avrupa'daki bağlaşıklarına baskı yaparak, Sibirya'dan Avrupa'ya doğalgaz taşıyacak boru hattı projesinin gerçekleşmesini engelledi. Proje belirsiz bir tarihe ertelenirken, Sovyetler birliği ikinci kez büyük bir gelir kaynağından mahrum kaldı. ABD'nin baskısına boyun eğen Avrupa kendi bağımsız geleceğini de ipotek altına alıyordu. Sonuçta, idaresi zorlaşan devasa ekonomik mekanizmanın iç sorunları, çok ağır silahlanma masrafları, kaybedilen petrol ve doğalgaz gelirleri sonucu Sovyetler Birliği 1990 yılında pes etmek zorunda kaldı.

1989-1990 yıllarında Sovyetler Birliği'nin çözülmesi, Doğu Avrupa ve Balkanlardaki Halk Cumhuriyetleri'nin de pazar ekonomisine ve çok partili sistemlere geçmesine yolaçtı. Romanya ve Yugoslavya yönetimleri sözkonusu sürece en uzun süre direnenler oldular. Romanya, Sovyetler birliği'nden bağımsız bir politik çizgi izliyordu ve çok az dış borcu vardı. Yönetenlerin siyasi iktidarlarını eskisi gibi sürdürmek istemeleri ve pazarlarını uluslar üstü tekellere açmakta direnmeleri üzerine kıskırılan olaylar büyüdü. Halk kitleleri bir anda en zengin Batı Avrupa ülkelerinin yaşam standardını yakalayacaklarını sanıyorlardı. Yapılan güçlü propogandanın etkisi ile, Bengaldeş'de de, Zaire'de de veya Guatamala'da da sistemin kapitalizm olduğunu, açlıkla boğuşan 1,5 milyar insanın yaşadığı Afrika'nın da, Güney Asya'nın da, Orta ve Latin Amerika'nın da kapitalist sistemin parçaları olduğunu

düşünemiyorlardı. Tutuklanan Devlet Başkanı Nikolay Çavuşesku ve eşi Elana göstermelik bir mahkemede acele yargılanıp aynı gün, 25 aralık 1989'da idam edildiler. Haklarında özel yaşamlarını da içeren yoğun bir karalama kampanyası başlatıldı. Onlara hiçbir savunma hakkı tanınmadı. Söz konusu karakterler, anti-demokratik uygulamaları olan ve özellikle dış dünyada sevimi görünümleleri olmayan insanlardı. Fakat, haklarında sürdürülen karalama kampanyası da somut kanıtlara dayanmıyordu. Kapitalist ülkelerdeki politikacıların bulaştıkları karanlık işler, yarattıkları skandallar yanında, Çavuşesku ve eşine yöneltilen suçlamalar çok önemsiz olaylardı. kısacası, onlara yapılan uygulama, sözde savunulan insan haklarının ve demokrasinin prensiplerine kesinlikle aykırı idi. İktidara elkoyan güçler, savunma hakkınında kullanılabildiği açık bir yargılamadan korkmuşlardı. Başlayan yeni süreç Romanya'ya politik istikrar ve ekonomik refah getirmedi. Ülkenin ekonomik durumu giderek çok daha kötüleşti. Yoksulluk, işsizlik arttı. Birleşmiş Milletler'in basına açıklanan verilerine göre, Doğu Avrupa ülkelerinde açlık sorunu tehlikeli boyutlara ulaşmış durumda.

Jivkov Bulgaristan'ı hızlı bir endüstrileşme süreci içine girmişti. Yaşam standardı zengin Batı Avrupa ülkeleri düzeyinde değildi ama, aç, evsiz ve işsiz insan yoktu. Toplumda herkesin sosyal garantisi vardı. Bulgaristan gelişmekte olan birçok ülke için örnek olabiliyordu ve yardım ettiği Asya, Afrika ülkeleri vardı. Fakat Bulgar ekonomisinde de Sovyet ekonomisinde olanlara benzer hastalıklar ortaya çıkmıştı. Yakın ilişki içinde olduğu Sovyetler birliği ekonomisinde olan gelişmelerden hızla etkileniyordu. Ülkenin en önemli bir diğer sorunu da, demokratik kültürün eksikliği ve Türk asıllı bir milyona yakın vatandaşını zorla Bulgarlaştırmaya kalkması idi.

"Globalleşme" adı verilen süreçte, uluslarüstü tekeller tüm dünya pazarlarına rakipsiz hakim olmaya çalışırlarken, ulusal hükümetleri zayıflatmak, ulusal ekonomileri parçalayabilmek için en büyük silah olarak azınlıklar problemini kullanmaktadırlar. Savunur gözüktükleri azınlıklara veya etnik guruplara insancıl bir ilgi duymaları, onların mevcut zorluklarını veya geleceklerini düşünceleri sözkonusu değildir şüphesiz. Tarn tersine ABD, elinde tuttuğu iletişim tekeli ile şiddetin ve tüketimin kültürünü tüm dünya da öne çıkartmakta, tek renkliliği hakim kılmakta, etnik kültürleri, hatta çok daha güçlü ulusal kültürleri yoketme yolundadır. Yine aynı güç, direnen ulusal hükümetleri sıkıştırabilmek için mevcut etnik sorunları mükemmel bir silah olarak kullanmaktadır. Etnik problem aracılığı ile yapılan şantaj tutar, istenilen taviz kopartılabilirse, ezilenler için biraz timsah gözyaşları döküp işin peşini bırakmakta, olayı unutturmaktadırlar. Direnen devletlere karşı, olayın trajik sonuçlarını görerek, umut verdikleri etnik gurubun başına gelecek felaketleri bile bile sorunu kışkırtıp büyötmektedirler. Karşılarındaki ekonomiyi batağa çekerken, kendi kamuoylarını da bu sorunla meşgul edip iç problemlerini örtbas etmekte, insan hakları savunucusu rolü oynamaktadırlar. Her halükarda pazar bir şekilde açılmaktadır. Aralarında problemler olan komşu ölkelerin hükümetleri de sürece kendi hesaplarına uygun biçimde katılmaktadırlar. Ölkelerinde yaşayan farklı kökenden vatandaşlarını, kendi mevcut azınlık guruplarını ezerlerken, komşularındaki azınlık haklarının koruyucusu rolünü oynamaktadırlar. Yalan, şantaj ve zor silahları ile üstünlük sağlama politikasının bedelini etnik olan veya olmayan halklar ödemektedirler.

İleride Yugoslavya'nın parçalanmasında da rol oynayacak sorunun hızla yaklaştığını gören Bulgar hükümeti

önemli bir hata yaptı. Düğümü çözmeye çalışacağına keserek bitirmeye kalktı ve düğüm sayısını çoğalttı. Burada-ki Türkler 1300 yıllarında Osmanlı İmparatorluğu ile bölgeye gelmişlerdi ve hiçbir kökten dinci müslüman değildi. Anti-Nazist mücadele yıllarında Bulgar halkı ile saf tutmuşlar, Nazilerle işbirliği yapmamışlardı. Dimitroff yönetimi yıllarında geniş kültürel haklar elde etmişlerdi. Kendi dillerinde kitap, gazete, radyo yayınları vardı ve çocukları Türkçe eğitim görebiliyordu. Ekonomik durumları da genellikle çok iyi idi. Bunların yanında birde, müslüman olan ve "Pomak" olarak adlandırılan Slavlar vardı. Sağcı, tutucu düşünceler bu gurubun içinde yaygındı. Jivkov yönetiminin söz konusu Türk azınlığın kültürel haklarını yoketmesi ve isimlerini değiştirmeye kalkması, ülkedeki politik istikrarsızlığı derinleştirdiği kadar, geniş bir göçe yolaçarak zaten problemleri olan ekonominin ikinci bir darbe yemesine neden oldu. Kasım 1989'da Jivkov iktidardan indirildi. Çok partili sisteme geçildi ve iç pazar yabancı sermayeye açıldı. Bulgaristan'da da, Romanya'da olduğu gibi işsizlik, hızlı bir yoksullaşma, açlık ve beraberinde moral çöküntüsü sorunu ortaya çıktı.

Enver Hoca'nın 1985'de ölümünün ardından, Arnavutluk Devlet Başkanlığı'na Ramiz Aliya atandı. Arnavutluk İşçi Partisi, 1989'da, köklü reformlar yapılacağını işareti verdi. 1990'da ülkede gösteriler başladı. 1991'de çok partili sisteme geçildi ve seçimler yapıldı. Büyük ekonomik yıkıntı, kaos ve yoksulluk nedeniyle İtalya'ya göç başladı. Arnavutluk Balkanlar'ın en az endüstrileşmiş, en yoksul ülkesi idi ve halende öyle. 22 Haziran 1991'de ülkeyi ABD Dışişleri Bakanı James A. Baker III ziyaret etti. İlk kez bir ABD Dışişleri Bakanı ülkeyi ziyaret ediyordu. Bu ziyaretle birlikte ABD, Akdeniz'deki 6'ncı Filosu için Arnavutluk'da limanlar elde etti. İkinci Dünya Savaşı

sonrası Sovyet savaş gemileri için kurulan tesislerden şimdi Amerikan savaş gemileri yararlanacaktı. Jaames Baker sadece 38 milyon dolarlık yardım vadetti. Arnavutluğa yerleşmek ABD için son derece ucuza maloldu. Başkan Woodrow Wilson'un 1919 Paris (Versay) Barış Konferansı sırasında atmak istediği adım, Wilson gibi Princeton Üniversitesi'ni bitirmiş olan, Princeton Üniversitesi Woodrow Wilson Uluslararası Merkezi'nde de çalışan pragmatist Baker tarafından gerçekleştirildi. Artık ABD Arnavutluğu, Kosova, Makedonya, Yunanistan gibi yoğun Arnavut nüfusu olan ülkelere karşı Balkan politikasının bir aracı olarak kullanabilecekti.

Ülkedeki tüm siyasi grupların görüşlerini temsil etmese bile Arnavutluğun yeni politik çizgisi, çok kısa bir süre önce savunduğu keskin anti-emperyalist, anti-Amerikan politikası ile yüzde yüz çelişir bir görünüm içinde idi. Aslında, uluslaşma sürecini bir türlü tamamlayamamış bu küçük halkın takındığı yeni tavır, uzun tarihsel serüveni boyunca izlediği veya izlemek zorunda kaldığı asıl politik çizgisi ile hiç de çelişmiyordu. Uzun tarihi boyunca direnemediği büyük güçlerle, Makedonyalılarla, Romalılarla, Osmanlı ile işbirliği yapmak zorunda kalmıştı ve şimdi de güçlü olan ABD idi. Geçitlerde, büyük güçlerin kapı eşiklerinde yaşamak zorunda kalan halkların kaderleri birbirlerine benziyordu. Bu durumdaki zayıf toplumların ve hemde böyle toplumların bireylerinin yaşam çizgileri istikrarsızlığın, kararsızlığın, ani dönüşlerin, derin zikzakların yolu oluyordu. Arnavutlar halen kendi içlerinde çok güçlü kan bağlarını, aşiret ilişkilerini korudukları gibi, Kosova Arnavutları ile Arnavutluk Arnavutları arasında da derin kültürel kopukluk vardır. Makedonya'daki Arnavut nüfusu resmi istatistiklere göre yüzde yirmibir, bazı arnavut kaynaklarının iddiasına göre ise

yüzde otuza yakındır. Fakat Makedonya Balkanlar'da ABD'nin ayaklarından biri olduğu için, orada olay çıkarmaktadır. Yunanistan'da ve Türkiye'de İkinci Dünya Savaşı sonrasında beri varolan varlığı bir yana bırakılacak olursa, ABD'nin Balkanlardaki üçüncü ayağı Bosna-Hersek'dir. Askeri varlığı ile Balkanlara sağlam biçimde yerleşen ABD'nin bölgedeki en yakın bağlaştığı, buralarda 500 yıldan fazla süre kalmış olan Osmanlı İmparatorluğu'nun mirasçısı Türkiye Cumhuriyeti'dir. Jaames A. Baker III'ün Arnavutluk ziyaretinden sonra Kosova'da olayların akışı giderek artan bir hız kazanmıştır.

Yugoslavya'daki sosyalizm uygulamasının bir başka benzeri yoktu. Bir kısım endüstri kuruluşları, fabrikalar, işyerlerinde çalışanların ortak mülkü idi. Çalışanların ortak kararları ile yönetiliyorlardı. "Özyönetim" olarak da adlandırılan bu biçim, bir çeşit kapitalizm idi. Ülkenin kuzey Cumhuriyetleri, Hırvatistan ve Slovenya çok daha fazla endüstrileşmişlerdi ve daha zengin idiler. Güneydeki Makedonya, Karadağ, Bosna-Hersek ve Sırbistan'ın güneyi tarım ülkeleri idiler ve gelir düzeyleri daha düşüktü. Cumhuriyetlerin dengesiz ekonomik gelişmişlik düzeyleri, doğal olarak farklı ekonomik talepleri gündeme getiriyordu. Bu durum Cumhuriyetler arasındaki politik uzlaşmazlıkları körüklüyordu. Tito yönetimi "üçüncü dünya ülkeleri"ne liderlik yapmaya çalışırken, endüstrileşmiş Hırvatistan ve Slovenya Avrupa Ortak Pazarı (Avrupa Birliği) ile bütünleşmek istiyorlardı. Tüm geliştirme fonlarına karşın, kuzey ile güney arasındaki ekonomik farklılıklar giderek derinleşti. Ülke yönetimini demokratikleştirerek cumhuriyetler arasındaki ilişkileri dengeli hale getirebilme düşüncesi ile, 1968 ve 1971 yıllarında ve son olarak da 1974 yılında anayasa değişiklikleri yapıldı. 1974

anayasası altı cumhuriyete de geniş bağımsız yetkiler tanıdı. İki bölümlü bir Parlamento'ya ve Devlet Başkanlığı'na sahip oldular. Sırbistan'a bağlı kuzeydeki Voyvodina ile güneydeki Kosova otonom bölgeler durumuna yükseldiler ve yukarıda ifade edilen haklara sahip oldular.

Merkezi otoritenin zayıflatılmasının ardından, altı cumhuriyet ve iki otonom bölgenin komünist parti yönetimleri, Yugoslavya'nın ortak yararlarını görmezden geleerek sadece kendi bölgelerini temsil ediyorlarmış gibi davranmaya başladılar. Yerel parti örgütlerinin yönetimlerine partinin ait olduğu cumhuriyetin veya otonom bölgenin çoğunluğunu oluşturan halk gurubundan kişiler hakimdi. Söz konusu yerel parti örgütlerinin üst yönetimleri, kendi halklarından olanları veya en yakınlarını kayırmaya başladılar. Yeterli demokrasi kültürü olmadığı, milliyetçi duygular varlıklarını korudukları, parti mekanizmaları demokratik işlemediği için, ülkeyi demokratikleştirme amacı ile yerel yönetimlerin güçlendirilmesi amaçlananın tam tersi bir sürece hız verdi. Cumhuriyetlerin yönetiminde milliyetçi, anti-demokratik uygulamalar giderek arttı. Farklı halk gurupları arasında giderek derinleşen çelişkiler doğmaya başladı ve etnik milliyetçilik güçlendi. Emperyalist güçlerin müdahalelerine gerekçe yaratacak bir ortam olgunlaşmaya başladı.

Birlikten kopma istemi yüklü ilk eylem 1971 yılında Hırvatistan'da gerçekleşti. Gösteri yapanlar görünüşte kültürel temelde bir milliyetçiliği savunuyorlardı. Slav milletlerinin çoğunun kullandığı Kril alfabesi ile eğitim yapılmasına karşı çıkıyorlardı sözde. Sırlar ve Hırvatlar bazı nüans farkları bir yana bırakılırsa aynı dili konuşuyorlardı ama, bilinen inanç farklılığı vardı aralarında. Bu tarihsel inanç ayrılığının, Katolik ve Ortodoks çelişkisinin

yardımıyla Hırvatistan ve Slovenya, Vatikan'ın ve Almanya'nın ilgi alanları içinde oldular hep. Özellikle Hırvatistan'da faşizmin derin kökleri vardı ve faşist örgütler varlıklarını komünizm döneminde de korudular. Alman gizli haberalma örgütü BND, İngiliz haberalma örgütleri kanalıyla Yugoslav komünist Partisi içindeki çelişkileri öğrendi. 1962 yılından itibaren yeraltındaki faşist USTAŞA'ya giderek artan bir yardım yapmaya başladı. BND, 1966 yılında ve onu izleyen yıllarda Yugoslavya'nın içinde ajan çalışmalarına ağırlık verdi. Hırvatistandaki 1971 eylemine BND'nin büyük yardımları oldu. İleride Federal Almanya Dışişleri Bakanı olacak olan Klaus Kinkel, BND'nin başkanı olduğu yıllarda, 1980-1981'den itibaren elindeki tüm olanakları Yugoslavya'nın parçalanması için seferber etti. Klaus Kinkel'in biyografisini yazan Erich Schmidt, yapılanları ayrıntıları ile anlatmaktadır. Yugoslavya'nın parçalanmasında başrolü oynayan güç Almanya olmuştur. Fakat patlayan silahlı çatışma, üstün askeri teknolojisi, özellikle havadaki üstünlüğü nedeniyle insiyatifin ABD'ye geçmesine neden olmuştur. ABD, bir yandan Balkan pastasının arslan payını kaparken, öbür yandan Avrupa'yı ve Rusya'yı denetim altında tutabilme amacıyla Balkanlara askeri varlığı ile yerleşmiştir.

Kendi denetiminde büyük bir Arnavutluk düşü kuran İtalya, İkinci Dünya Savaşı sırasındaki işgal yıllarında, büyük bölümü denetiminde olan Kosova'yı Arnavutluğa kattı ve bu ülkeden aldığı 75 bin Arnavudu Kosova'ya yerleştirdi. Aynı yıllarda 100 bin Sırp Kosovayı terke zorlandı. Son 30-40 yılda, olaylar başlamadan önce 400 bin Sırp daha Kosova'dan göçetti. Kosova'nın Sırp nüfusu 1948'de yüzde 23,6 iken, 1981'de yüzde 13,2'ye indi. Kosova Arnavutlarına herhangi bir kültürel baskı sözkonusu

olmadı. Kosovadaki Albancoloji enstitüsü 1970 yılında Arnavut Üniversitesi'ne dönüştürüldü. Aynı yıllarda Arnavut dilinde onlarca gazete ve dergi yayınlanıyordu. Arnavutça Radyo ve TV yayınları vardı. Priştina'daki Arnavut Üniversitesi kısa sürede Yugoslavya'nın üçüncü büyük üniversitesi konumuna yükseldi. 1981 yılında adı geçen üniversitenin 35 bin öğrencisi vardı. Aynı yıl ayrılıkçı eylemler bu üniversite'de başladı. Eylem yapanlar Kosova'ya cumhuriyet statüsü verilmesini istiyorlardı. Federal ordu olaylara müdahale etti, ölenler ve yaralananlar oldu.

1980 yılında Tito öldüğü zaman Yugoslav ekonomisi inişe geçmişti. Dış borçlar artmış, kişi başına üretim düşmüştü. 1989 yılında ülke düzeyinde enflasyon yüzde 2.700 civarında seyretti ve fiyatlar her ay ikiye katlanarak arttı. Buna paralel olarak milliyetçi akımlar tüm cumhuriyetlerde yükseldi. Sırbistan da mevcut gelişmenin dışında değildi. Parti içinde milliyetçi bir çizgi izleyen Slobodan Miloseviç, 1983 yılında Yugoslav Komünist Partisi'nin Merkez Komitesi'ne girmeyi başardı. 1987 yılında Sırbistan Komünist Partisi içinde Miloseviç'in milliyetçi çizgisi ağır bastı ve bu kişi partinin başkanlığına seçildi. 1988'de anayasa değişikliği yapıldı ve otonom statülerini yitiren Voyvodina ile Kosova doğrudan Sırbistan'a bağlandılar. İki milyon nüfuslu Voyvodina'da 26 ayrı halk gurubu yaşamaktadır. Nüfusunun yüzde 57,3'ü Sırp, yüzde 16,9'u Macar, kalanları da diğer halklardandır. Daha önce de belirtildiği gibi, Kosova nüfusunun yüzde 87 kadarı arnavut asıllıdır. Sırp milliyetçiliği sorunu daha da derinleştirecekti ama, ok yaydan çıkmıştı bir kez. Yugoslavya'ya müdahale için pusuda bekleyen emperyalist güçlere en güzel fırsatlardan biri yaratıldı.

YUGOSLAVYA: ÇÖZÜLME VE TRAJEDİ

Ocak 1990'da Yugoslav Komünist Partisi reformlar yaparak ülkedeki politik istikrarsızlığı yoketme, birliği yeniden sağlama hedefi ile toplandı. Slovenya delegeleri -önceden- hazırlanmış bir plan çerçevesinde kongreyi terk ederek çalışmayı sabote ettiler. Toplantı kaos ile sonuçlandı. Ardından cumhuriyetler arası hızlı bir çözülme süreci başladı. Temmuz 1990'da Hırvatistan ve Slovenya fiilen bağımsız duruma geldiler. Federal Almanya'nın yardımı ile silahlılanmaya, kendi ordularını kurmaya başladılar. 25 Haziran 1991'de her iki cumhuriyet de (Hırvatistan ve Slovenya) bağımsızlıklarını ilan ettiler. 29 Şubat ve 1 Mart 1992 tarihlerinde yapılan referandumların ardından ayrılıkları resmileşti. Çoğu bölgelerde Sırlar ve Hırvatlar iç içe yaşıyorlardı. Sırbistan sınırları dışındaki sırları örgütlemiş olan Karadziç'in partisi, Sırp nüfusunun yoğun olduğu bölgelerde aynı yılın Mayıs ayında referandum yaptı. Çoğunluk Hırvatistan'dan ayrılma yönünde oy verdi. Geniş bir alanda Sırlar ile Hırvatlar arasında kanlı bir çatışma başladı. Aralarında 20 bin kadar Alman Neo Nazisi'ninde bulunduğu Avrupalı faşistler Hırvatlar'ın safında savaşa katıldılar. Savaşan güçlerin her ikisi de -özellikle Hırvatlar- kanlı bir etnik temizliğe başladı. USTAŞA faşizmi ve Çetnik milliyetçiliği hortlamıştı. Avrupa Birliği'nin müdahaleleri ile kısa ateşkes dönemleri yaşandı ama, çatışmalar durmadı. Çünkü, Almanya ve Vatikan Hırvatların arkasında idi. Almanya'nın Balkanlar'da daha fazla yayılmasını engellemeye çalışan Fransa ve İngiltere ise belli ölçüde Sırlara yardımcı oluyorlardı. Bu konuda davranışları Rusya ve ABD'ninki ile çakışıyordu. Sonuçta, her iki taraf da uluslararası planda destek bulabildiği için çatışmalar uzadı. Hırvatların denetimindeki bölgelerin üçte biri Sırların eline geçtikten sonra, Birleşmiş Milletler

veya daha doğru bir ifade ile ABD duruma müdahale etti. Hırvatların kaybettiği bölgelerde yaşayanların çoğunluğu Sırp idi. Sonuçta, bölgeye barışı koruma birlikleri yollandı ve çatışmalar durduruldu.

1981 nüfus sayımına göre Bosna-Herkes halkının yüzde 39,5'u müslüman, yüzde 32'si Sırp Ortodoks, yüzde 18,4'ü Hırvat Katolik, geriye kalanları da diğer halklardan oluşuyordu. Bu çok kültürlü toplumda 1 Mart 1992 günü yapılan halk oylamasında çoğunluk bağımsızlık yönünde oy kullandı ve Bosna-Hersek 7 Nisan 1992'de Yugoslav Federasyonu'ndan ayrıldığını ilan etti. Avrupa ülkelerinin çoğunluğu ve ABD ülkenin bağımsızlığını resmen tanıdılar. Aliya İzzet Begoviç'in başkanlığında üç partili bir koalisyon hükümeti kuruldu. 22 Mayıs 1992'de, Bosna-Hersek, Birleşmiş Milletler'e tam üye olarak kabul edildi. Başkent Sareyevo nüfusunun yaklaşık yedide birini oluşturan Ortodoks Sırp'lar ile Müslüman halk ve diğerleri problemsiz birlikte yaşıyorlardı. Sufi tarikatlarından olan müslümanlar kökten dincilikten çok uzaktılar. Fakat bir kez Pandora'nın kutusu devrilmiş, tüm kötülükler ortalığa saçılmıştı. Çetnik milliyetçileri ve USTAŞA faşistleri burada da kanlı bir etnik temizlik kampanyası başlattılar. Birleşmiş Milletler tüm Yugoslav Cumhuriyetleri'ne silah ambargosu uyguladığı için, Bosna-Hersek'in açıkça silah satın alması mümkün değildi. Bazı müslüman ülkelerden ve - Türkiye'nin o yıllardaki Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş'in ifadesi ile- Türkiye'den Bosna-Hersek'e gizlice silah ve cephane akışı başladı. İran, Suudi Arabistan, Pakistan, Afganistan gibi ülkelerdeki kökten dinci örgütler gönüllü yollamaya başladılar. Gelen kökten dinci müslüman gönüllüler ile Bosna-Hersek müslümanlarının hiçbir kültürel birliği yoktu ama, ağır baskı koşullarının etkisi ile, sınırlı da olsa yerli müslümanlar arasında bazı kökten dinci eğilimler başgösterdi.

Kan düşmanı olan Hırvatistan Cumhurbaşkanı aşırı sağcı Franco Tujman ile Sırbistan Devlet Başkanı milliyetçi Slobodan Miloseviç müslüman halka karşı birleştiler. Birleşmiş Milletler'in ve Avrupa Birliği'nin 1992 Eylül ayı içinde diplomatik yollarla savaşı durdurma çabaları boşa gitti. NATO ve ABD'nin gözleri önünde 250 bin civarında insan öldürüldü, yüzbinlerce kişi evlerini terketmek zorunda kaldı. Onbinlerce önemli kitaba sahip büyük kütüphaneler yakıldı, paha biçilemez değerde tarihi yapılar yıkıldı. "İnsan hakları ve demokrasinin yılmaz savunucusu" rolündeki ABD'nin Dışişleri Bakanı (Secretary of State) Warren Christopher, "... does not affect our vital national interests, America will not intervene." ("... bizim yaşamsal ulusal çıkarlarımızı ilgilendirmiyor, Amerika müdahale etmeyecektir.") dedi. İngiltere ve Fransa gibi NATO'nun diğer batılı üyeleri de Bosna-Hersek'deki etnik temizlik karşısında benzer bir ilgisizlik içinde idiler. Franco Tujman'ın arkasında Vatikan, Almanya ve Avrupa'nın faşist güçleri vardı. ABD yönetimi de bu ülkeye yerleşme, özellikle Almanya'nın etkisini dengeleme çabası içinde idi. Ayrıca ABD, durumu sıkışık olan Sırbistan'ı Rusya'dan kopararak kendi safına çekebileceğine, bu ülkeye de askeri varlığı ile yerleşebileceğine o yıllarda inanıyordu. Bu nedenlerle Bosna-Hersek halkı kurban ediliyordu.

Avrupa'ya büyük bir Bosna-Hersekli müslüman göçü başladı. Bu durum, dış göçe karşı sınırlarına bir duvar örmeye çalışan Avrupa Birliği üyelerini rahatsız etti. Haziran 1993 başında, Avrupa Birliği'nin ilgili bakanları, göçün denetim altına alınıp sınırlandırılmasını konu edinen bir toplantı örgütlediler. Hem Avrupalı müttefikleri ve hem de halkı müslüman olan bağlaşıkları ABD'ye savaşı durdurması için baskı yapmaya başladılar. Buna karşın ABD, Bosna-Hersek'e doğrudan müdahale etmedi ama

ağırlığını aşırı sağcı Tujman'dan yana koydu. Müslüman halka karşı Sırlardan çok daha acımasız davranan Hırvatlar ile Bosna-Hersek temsilcilerini Mart 1994'de Washington'da biraraya getirdi. Şemsiyesi altında bir Hırvat ve Bosna-Hersek Federasyonu oluşturdu. Bosna-Hersek halkının başka çaresi yoktu, mecburen ABD'nin istemine boyun eğdiler. Yine Mart ayı içinde Hırvatistan Savunma Bakanı Pentagon'a mektupla başvurarak silah istedi. Birleşmiş Milletler ambargosuna karşın Hırvatistan'a ABD silahları akmaya başladı. Yollanan ABD silahlarının arasında tanklar ve MI-24 saldırı helikopterleri de vardı. Söz konusu gelişmenin ardından Krajina'da 170 bin Sırp bir anda göçe zorlandı. Bu o zamana dek görülen en büyük toplu göç hareketi oldu. Bosna-Hersek olayından önceki çatışmalar da dahil, Kosova'da başlayacak trajediye dek iki milyondan fazla insan etnik temizlik kampanyasının kurbanı olarak evlerini, yurtlarını terketmek zorunda kaldı, onbinlercesi öldürüldü. ABD'nin Hırvatlar ile Müslümanları birleştirmesi ve ambargoya karşın Hırvatistan'a silah vermeye başlaması sonucu, taraflar arasındaki güç dengesi yok oldu. Sonuçta Sırlar gerilemek zorunda kaldılar.

Desteklediği taraf ağır basınca, ABD'nin istemlerini kabul ettirmesi kolaylaştı. Kasım 1995'de, Ohio'da bir hava üssü olan Dayton'da, Amerikalı diplomat Richard Holbrooke'nin başkanlığında Avrupa Birliği temsilcisi İsveçli Carl Bild, Bosna-Hersek Hükümeti Başkanı Aliye İzzet Begoviç, Sırbistan Devlet Başkanı Slobodan Miloseviç ve Hırvatistan Cumhurbaşkanı Franco Tujman biraraya geldiler. Bosna-Hersek'de resmen çarpışanlar yerel Sırp, Hırvat ve Müslüman halkının silahlı güçleri idi ve diplomatik geleneklere göre yerli halk gruplarının temsilcilerinin masaya

oturup görüşmeleri gerekirdi. Birleşmiş Milletler'in bağımsızlığını tanıdığı Bosna-Hersek'in iç sorununun çözümü için olaya resmen taraf olmayan Tujman'ın ve MiLOSEVIÇ'in masaya oturmaları diplomatik geleneklere kesinlikle aykırı idi ve ilk kez böyle bir olay oluyordu. Bu aynı zamanda ABD'nin demokrasi anlayışının veya antidemokratik özünün en somut göstergelerinden biriydi. Ayrıca, dünyada ilk kez bir "barış" konferansı sadece ABD'nin askeri ve politik desteği -veya zoru- ile gerçekleşiyordu. Birleşmiş Milletler'in ne ölçüde fonksiyonlarını yitirip iğdiş olduğu, ABD'nin güce dayalı politikasının hangi ölçülere ulaşabildiği açıkça görülüyordu. Yepyeni olan bir başka olgu da, Dayton'da sadece bir "barış" anlaşması değil, aynı zamanda yeni bir "devletin" doğuş anlaşmasının yapılması idi. Birleşmiş Milletler tarafından tanınmış olan Bosna-Hersek Devleti yerine, bambaşka yeni bir Bosna-Hersek biçimleniyordu. Yeni devlet ABD'nin istemi ile ve olaya taraf olmayanların kararları ile doğuyordu. İleride aynı şekilde yokedilebilirdi.

Yapılan anlaşmaya göre Bosna-Hersek iki bölümden oluşuyordu. Ülkenin yüzde 49'u Sırp Cumhuriyeti, yüzde 51'i de Müslüman-Hırvat Federasyonu oluyordu ve bu iki parça bir konfederasyon çatısı altında birleşiyordu. Sırp-lar, Hırvatlar ve Müslümanlar arasında denge kurulmuş-tu güya ama, bu bir ölü doğumdu, pratikte işlemeyecekti. Bosnalılar ve faşist Hırvatlar Mostar'da hiçbir zaman birlikte yaşamıyacaklardı. ABD'nin isteği de sorunun çözümü değil, kendi denetiminde sürmesi idi. Sorunların çözülerek barışın sağlanması Amerika'nın bölgedeki varlığını gerekçesiz bırakırdı. Balkanlar'daki ABD askeri varlığı Avrupa'nın, özellikle Almanya'nın ve Rusya'nın kontrolü, Hazar havzasında ve Orta Asya'da süren kavga açısından

hayati önem taşıyordu. Bu nedenle Dayton mimarisi barışa yönelik değildi; tam tersine uzlaşmazlığı derinleştirerek sürekli kılan, ABD'nin Bosna-Hersek'deki askeri gücünü sabitleştiren usta işi paranoid bir hile idi. ABD, Dayton'a uzanan yoldaki manevraları ile Hırvatistan'da varolan Alman nüfusunu gerileterek bu ülkenin politik ve ekonomik yapılanmasında da önemli mevziler kazanmayı başardı. ABD tuzağı veya Dayton anlaşması 14 Aralık 1995'de Paris'te imzalandı.

Önce, IFOR, sonra SFOR adını alan "Barışı Koruma Gücü" Bosna-Hersek'e yerleşti. Türkiye'nin de katılımı ile ABD, Bosna-Hersek ordusunu silahlandırmaya ve eğitime başladı. Başta İngiltere ve Fransa olmak üzere Avrupa ülkeleri ve Rusya "Barışı Koruma Gücü"ne asker verdiler ama, gücün asıl sahibi ABD idi. ABD Bosna-Hersek'e yerleşirken, Bosna'nın kuzeydoğusunda Sava ırmağı yakınlarındaki kayda değer petrol yataklarını da Tuzla'nın kuzeyine kurulan Amerikan askeri karargahının sınırları içine aldı. Müslüman halka karşı yürütülen etnik temizlik kampanyasındaki başarıları ve ABD'ye ülkesinin kapılarını açması nedeniyle Franco Tujman ödüllendirildi. Artık Hırvatistan ABD'den silah alabilecek ve Amerikan askeri yardımından yararlanabilecekti. Tujman ülkesinin yollarını inşa etmek için ABD'den borç da alıyordu. Artık Amerikan sermayesi Alman tekellerinin yanında Hırvatistan'da da sözsahibi oluyordu. Yeni Wilsoncu bir ödevden sözeden Clinton'un asıl amacı, Balkanlar'ı Amerikan sermayesine açmak değil, Balkanlar aracılığı ile adı geçen sermayeye yepyeni büyük dünyalar açmaktı.

Nüfusu iki milyonu biraz aşan Makedonya'da halkın yüzde 65'i bir Slav dili olan Makedonca konuşmaktadır. Bu dilin nüans farkları ile ayrılan iki ayrı konuşma biçimi

vardır. Resmi verilere göre halkın yüzde 21 kadarı Arnavutça, yüzde 5 kadarı Türkçe, gerisi Çingenece (Romanca), Sırpça konuşmaktadır. Ülkede bir miktar da müslüman Slav (Pomak) yaşamaktadır. Makedonların çoğunluğu Roma-Katolik klisesine bağlıdırlar. Arnavut halkın çoğunluğu ise müslümandır. Makedonya, Balkanlar'da Osmanlı-Türk egemenliğine giren ilk bölgedir ve 1912'de İmparatorluktan kopmuştur. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında, Almanya ile ittifak yapan Bulgaristan hükümetleri tarafından işgal edilmiştir. Tito Yugoslavyasında Federe Cumhuriyet konumuna yükselen Makedonya'nın küçük bir bölümü Bulgaristan Halk Cumhuriyeti, daha küçük bir bölümü de Yunanistan sınırları içinde kalmıştır. Georgi Dimitrov, Tito ve Enver Hoca bir Balkan Federasyonu kurmayı planladıkları için, Makedonya'nın bölünmüşlüğü onların döneminde sorun yaratmamıştır. Bulgar ağırlıklı Prin Makedonyası ile Yugoslav ağırlıklı Vardar Makedonyasını birleştirme düşü, Stalin ile Tito'nun bozuşması ve Bulgaristan Devlet Başkanı Dimitrov'un 1949'da ölmesi sonucu suya düşmüştür. Bundan sonra Makedonya, Yugoslavya ile Bulgaristan arasında tansiyonun zaman zaman yükselmesine neden olmuştur.

Konuşulan iki Makedon dilinden biri Sırpçaya, diğeri Bulgarcaya yakın olmakla birlikte, Makedonca'nın ayrı bir dil olduğu kabul görmektedir. Makedonya'da Komünistler 1989 yılında çok partili sisteme geçmişlerdir. 1990 seçimlerinde, 120 sandalyeli parlamentoda, Makedonya'nın üç parçasının birleştirilmesini isteyen milliyetçi parti 37 sandalye ile çoğunluğu elde etmiştir. Komünistler 31, liberaler 19, iki Arnavut partisi ise 25 sandalye kazanmıştır. Kasım 1991'de yapılan yeni anayasaya göre parlamento dört yıl için seçilirken, cumhurbaşkanının da ayrı bir seçimle beş yıl için seçilmesi öngörülmüştür. 1991 yazında

Slovenya ve Hırvatistan'ın bağımsızlık yönünde attıkları adımlar Makedonyayı etkilemiştir. Sırp ve Arnavut grupların protestolarına karşın, 7 Eylül 1991 günü yapılan halk oylamasında çoğunluk bağımsızlık istemiştir. 17 Kasım 1991'de Makedonya Cumhuriyeti resmen ilan edilmiştir. Makedonya Ocak 1992'de ilk kez Bulgaristan tarafından ayrı bir devlet olarak tanınmıştır ama, ayrı bir ulus olarak kabul edilmemiştir. Arkasından Türkiye, Rusya ve diğer bazı devletler Makedonya'nın bağımsızlığını tanımışlardır. Yugoslavya, Hırvatistan'a ve Slovenya'ya karşı gösterdiği sert tepkiyi Makedonya'ya göstermemiştir. Ayrılığı kabullenmiştir ve federal ordunun son birlikleri Mart 1992'de ülkeyi tertketmişlerdir.

Makedon milliyetçiliğinin yarattığı ürküntü, Makedonya Anayasasındaki bazı maddeler ve ülkede Grek dilinin durumu, kendi sınırları içindeki parçada da olaylar çıkabileceği çekinceleri ile Yunanistan, Makedonya'yı bağımsız bir devlet olarak tanımak istememiştir. Bu tavrında Sırbistanla yürüttüğü dayanışma politikasında belirli bir etkisi olmuştur. 1994 yılına dek 33 devlet tarafından tanınmış olan Makedonya, sonunda, Yunanistan'ın da kabullendiği "Eski Yugoslav Cumhuriyeti Makedonya" adıyla Avrupa Birliği'ne üye ülkeler tarafından da tanınmıştır.

KOSOVA: BOMBARDIMANA AÇILAN YOL

Sırp milliyetçiliğinin parti örgütü içinde hakimiyet kurmasında dış güçlerin, Yugoslavya ile özel olarak ilgilenen Alman gizli istihbarat örgütünün etkisinin olup olmadığı bu satırları yazan tarafından bilinmemektedir. Fakat sonuçta, milliyetçilik rüzgarını arkasına alarak iktidara gelen Miloseviç, 1989 yılında Kosova'nın otonomisini

yokedince, olaylar hız kazandı. Arnavut halkının geniş bir katılımı ve desteği olmasa da, giderek artan şiddet eylemleri için demagojik gerekçe oluştu. Şiddet eylemlerine yönelen halktan kopuk küçük grupların asıl amaçları, politik ortamı bir dış müdahale için olgunlaştırmaktı. Polis ve federal ordu bilinçli olarak şiddet uygulamasına kışkırtıldılar. Küçük Arnavut grupların terörü aynı zamanda Sırp milliyetçiliğini besledi. Kitleler açısından sadece reaksiyoner bir tepki olan, dar bir grubun menfaatlerini tüm ulusun yararları imiş gibi yutturan milliyetçiliğin herhangi bir soruna çözüm getirme yeteneği yoktu ama, insan soyu en eski hastalığı olan delilikten, veya daha net ifade ile şizofreniden henüz kurtulmuş değildi. Belirli tarihsel koşullarda gerçeğin bir yanını deforme edip abartarak ön plana çıkartan, idealize eden ve at gözlükleri takmış kişilere "tanrısal görev" yükleyen delilik, bulaşıcı bir hastalık olarak en geniş yığınları pençesine alıyordu. Çoğunluğun delirdiği toplumlarda gerçekleri daha açık görebilenlerin yeri yoktu ve delilerde birbirine saygı duyarlar, "çok akıllı olduklarına" inanırlardı.

Nazi Almanyası ile birlikte çalışan Saban Poluza örgütünün 1951 yılına dek Kosova'da varlığını sürdürdüğünü daha önce söylemiştim. 1960'lı yıllarda Arnavut milliyetçileri bir seri ufak gizli komiteler oluşturdular. 1974 yılında, "Kosova Ulusal Kurtuluş Cephesi" adlı gizli bir örgütün varlığı ortaya çıktı. 1970'li yılların sonunda benzer sekiz örgüt belirlendi. 1980'li yıllarda Kosova'da, "Kosova ve Yugoslav Arnavutluğu'nun Diğer Parçalarının Kurtuluş Hareketi", "Kosova Marksist-Leninist Örgütü", "Yugoslavya Arnavutlarının Marksist-Leninist Komünist Partisi", "Kızıl Ulusal Cephe" adlarında belli başlı dört gizli örgüt vardı. Adı geçen dört örgüt, arkalarına CIA'nın desteğini,

aralarına faşist ve kriminal unsurları alarak, 1990'lı yıllarda, UÇK veya KLA adları ile tanınan örgütü oluşturdular. "Marksist-Leninist", "kıızıl", "komünist" sıfatlarını veya benzerlerini kullanan, kriminal unsurlardan oluşan, uyuşturucu ticaretinden gelir sağlayan kitlelerden kopuk küçük terör örgütleri sadece Kosovaya has bir olay değildi. Fakat Kosova'da bunların gerçek kimlikleri açıkca gözükiyordu. Ayrıca bu tip örgütlenmeleri CIA ve benzeri gizli istihbarat kuruluşlarının, daha önce adı geçen NATO'cu Kontur Gerilla (Gladio vs.) adlı yasadışı örgütün kullanıp yönlendirdiği, belirli müdahaleler için politik iklimin olgunlaştırılmasında katalizatör olarak kullandığı da bir sır değildi.

Yukarıda anılan örgütler 1981 - 1988 yıllarında 203 şiddet, 311 adet de tehdit eylemi gerçekleştirdiler. 1 Kasım 1987 tarihli The New York Times'de gazeteci David Binder özet olarak şunları yazdı: "Polis, yargı organları, vatandaşlarla ilgili tüm hükümet kurumları, okullar, fabrikalar tamamen Kosovalı Arnavutların kontrolunda. Orduda Sırplar hakim ama, orada da Arnavut askerleri var. Gizli örgütlerle ilişkisi olan Aziz Kelmendi adlı bir Arnavut askeri uyuyan Sırp arkadaşlarına ateş açtı, ölenler ve ağır yaralananlar oldu. Sırplar bilinçli olarak kışkırtılıyorlar, şiddete zorlanıyorlar. Komünist Partisi'ne üye olan Fadıl Hoca adlı biri, Parti'nin resmi bir toplantısında, 'Tatmin olma amacıyla Arnavut erkekleri Sırp kadınlarının ırzına geçebilirler!', dedi. Sözünü açıkca söyleyen kişi, Sırp kadınlarının gösterilerinden, büyük toplumsal baskıdan sonra Arnavutların iktidarda oldukları Kosova Komünist Partisi'nden ihraç edildi. Kosova bilinçli olarak Lübnanlaştırılmak isteniyor. 1980-1987 yıllarında 20 bin Sırp ve Karadağlı ülkeyi terke zorlandı vs."

David Binder'in aynı yazısında anlattığına göre, gerilimi yoketme, sorunu barışçı yollarla çözme amacıyla Sırbistan Komünist Partisi yönetimi, Kosova parti örgütünün sekreteri Azem Vlasi ile ortak bir çizgi saptamaya çalıştı. Ortak çabalar 1987 Eylül ayına dek sürdü. Eylül sonunda Sırp Komünist Partisi 30 saat süren bir toplantı yaptı. Sertlik yanlısı milliyetçi Miloseviç, yatıştırıcı bir politika izlemeye çalışan Belgrad parti örgütü sekreteri Dragisa Pavloviç'i iktidardan indirdi. Partinin en güçlü ve en büyük örgütü Belgrad birimi idi. Sonunda Arnavut terör örgütlerinin kışkırtmaları meyvasını vermiş, Sırbistan Komünist Partisi içinde sertlik yanlıları yönetime hakim olmuşlardı. Arkasından, Kosova Parlamentosu'nun onayı olmadan ülkenin otonomisi limite indirildi.

22 Haziran 1991'de James A. Baker III'ün Tiran'ı ziyaretinin hemen arkasından, 2 Temmuz 1991'de, yukarıda adı geçen örgütler bağımsız "Kosova Cumhuriyeti"ni ilan ettiler. Tiran Hükümeti sözde bağımsız "Kosova Cumhuriyeti"ni hemen tanıdı. Aynı yıl Eylül ayında referandum yapıldı ve çoğunluk bağımsızlıktan yana oy kullandı. Mayıs 1992'de yapılan seçimi, şidet yöntemlerine kesinlikle karşı olan yazar İbrahim Rugova kazandı. Ekim 1992'de Kosova yöneticileri ile Sırbistan temsilcileri yüzyüze konuştular. Halen barışçı çözüm yolları tamamen tıkanmamıştı. Fakat ABD yönetimi Yugoslavya'yı biraz daha parçalamaya, Kosovaya'da yerleşmeye kesinlikle karar vermişti. İnisiyatifi dışında gelişen her türlü girişimi baltalayabilecek aletlere sahipti. Söz konusu küçük örgütler terör eylemlerini yükselttiler. 1991 yılından 1998'in Mart ayına dek 45 büyük terör saldırısı gerçekleşti. Sırp polisine karşı 110, sivil Sırp halkına karşı ise 68 önemli saldırı yapıldı. Mart 1998'den itibaren Sırp güvenlik güçleri giderek yükselen bir tempo ile karşı saldırıya geçtiler. Sonunda,

ABD yönetimi ile bağlantılı küçük örgütlerin provokasyonları başarıya ulaştı, çözümsüzlüğün, kanlı bir trajedinin ilk adımları bu şekilde atıldı. Arnavut ve Sırp halklarının ortak trajedileri ABD yönetiminin kârı oldu. Bir İsveç deyimi ile, "Birinin ölümü, diğerinin ekmeği" idi.

Arnavutca UÇK (Ustrhria Clidimatare e Kosoves), İngilizce KLA (Kosova Liberation Army) sembolleri ile ifade edilen "Kosova Kurtuluş Ordusu", 20 Haziran 1996 günü ilk kez varlığını duyurdu ve eylemlerinin sorumluluğunu üstlendi. Mart 1999'da Türk gazeteci Aslı Aydıntaşbaş UÇK'nın ABD'deki mali sorumlusu Florin Krasniki ile örgütün New York Brooklyn'deki merkezinde görüştü. Krasniki, "UÇK'yu ilk kurduğumuz sırada, Kosova halkının kolay kolay savaşa yanaşmayacağını, onları biraz iteklememiz gerektiğini biliyorduk", diyecekti bu görüşme sırasında. Krasniki'nin sözleri, Pentagon ve kuklaları tarafından savaşın nasıl kışkırtıldığının itirafı idi. Kosova halkı ve onun yasal temsilcisi İbrahim Rugova barış yanlısı idiler ama, halkın iradesine karşın tüm demokratik süreçler Pentagon ve kuklası UÇK tarafından sistematik olarak baltalanıyor, Kosova ve Yugoslavya adım adım savaşa sürükleniyordu. Aslında, Kosova Arnavutlarının hepsi Sırp'lara düşman değillerdi. Kosova dışından katılanlarla birlikte UÇK'nın asker sayısı 1999 yılında ancak 30 bin kişiye ulaşabilmişti. Örgütün içinde farklı emirler veren iki askeri komutanlık ve üç politik fraksiyon vardı. Haşim Thaci'nin liderliğindeki gurubu kesinlikle ABD kontrol ediyordu. Sayıları oldukça kabarık olan Pandeli Mayko gurubu Arnavutluktaki sosyalist Fatos Nano hükümetine yakındı. Fatos Nano ise, Sırbistan'ı destekleyen Grek hükümeti ile sıkı bağlar içinde idi. Birde Rugova yanlıları vardı ve Arnavutluğun eski Cumhurbaşkanı Salih Berişa bu gurubu destekliyordu.

1999 Haziran ayının ilk haftasında, "fizikci ve UÇK'nın üst yöneticilerinden olduğunu" belirten Bujor Bukoşi adlı biri, en büyük günlük Türkçe gazetelerden olan Radikal'in muhabirine şunları söyledi: "UÇK'nın basit ama, etkili bir planı vardı. Sırp polisleri vuracaktı. Sırp lar, Balkan doğasına uygun olarak baskı ve katliamla tepki vereceklerdi. Bunun üzerine ABD ve Avrupa'nın birçok ülkesi UÇK'nın safında savaşa girecekti vs." ABD ve bazı Avrupa ülkelerinin UÇK safında savaşa gireceklerinden nasıl emin olabildi Bukoşi? IRA onlarca yıldır İngiliz polislerini vuruyordu ve çok daha haklı gerekçeleri vardı. Asırlardır yoksul katolikler aşağılanmışlar ve İngilizlerin baskısı sonucu Kelt dili kaybolma sınırına gelmiş, pratikte kullanılır bir dil olmaktan çıkmıştı. Buna karşın Bukoşi'nin andığı devletlerden hiçbiri IRA'nın safında savaşa girmemişlerdi ve girmiyorlardı. Nüfusun yüzde yirmisini oluşturan İsrail vatandaşı Filistin halkına karşı yıllardır apartheid (ırk ayrımı) politikası uygulanıyordu. Yahudi asıllı İsrail vatandaşları ile Arapça konuşan Filistinliler hiçbir zaman aynı haklara sahip olmamışlardı ve halende sahip değillerdi. Sistematik baskılarla yurtlarını terke zorlanmışlar, teneke kamplarda olağanüstü ağır ekonomik zorluklarla, hastalıklarla boğuşmuşlar ve defalarca soykırım trajedileri yaşamışlardı. Acıları halen en ağır biçimde sürüyordu ama, Bukoşi'nin sıraladığı devletlerden hiçbiri Filistinlilerin safında savaşa girmemişlerdi ve girmiyorlardı. Güney Afrika Siyahların öz yurdu olduğu halde, 1990'lı yılların ortasına dek azınlığı oluşturan ırkçı beyazların baskıları sürmüştü. En ağır ırk ayrımı (apartheid) politikasının sonucu, siyah halkın örgütü ANC'de silaha sarılmak zorunda kalmıştı. Buna karşın adı geçen devletlerden hiçbiri ANC'nin safında savaşa girmedikleri gibi, ırkçı Güney Afrika yönetimi ile ilişkilerini bir şekilde sürdürmüşlerdi.

Kaldığı ANC, en geniş halk yığınlarının aktif desteğine sahipti. Özellikle ABD, sözkonusu ırkçı yönetime silah satıldığı gibi, 1975 yılında Güney Afrika Ordusu'nun Angola'ya yaptığı başarısız saldırıyı desteklemişti. ABD desteği bundan sonra da sistematik olarak sürmüştü. Örnekler uza-yıp gidiyordu ve burada anılan gerilla örgütlenmeleri UÇK gibi halktan kopuk kriminal bir gurup değillerdi. Türkçe gazeteye konuşan Bujor Bukoşi, başlatacakları provokasyonun ardından ABD ve bazı Avrupa ülkelerinin saflarında savaşa gireceklerinden emindi; çünkü, savaşı isteyen Kosova Arnavut halkı değil, ABD idi. Zaten Bukoşi ve benzerleri de Arnavut halkının istemlerine göre değil, Pentagon'un emirlerine göre davranıyorlar, Arnavut halkına değil ABD'ye güveniyorlardı. Bukoşi, bilincinde olarak veya olmayarak UÇK yönetiminin sıradan kriminal provakatörlerden ve savaştan kâr sağlayan kuklalardan oluştuğunu itiraf ediyordu.

The New York Times yazarlarından Chiris Hedges'in anlatımına göre, işsizliğin yüzde 70'e ulaştığı Kosova'da UÇK'ya katılan gençlerin çoğunun eğitim düzeyleri son derece düşüktü. Katılanların önemli bir kısmı kriminal veya yarı-kriminal kişiliklerdi. Aralarında İkinci Dünya Savaşı yıllarında İtalyan faşistleri ile çalışanların soyundan, faşist ailelerden gelen militanlar vardı. 14 ve 15 Haziran 1999 günleri basılan günlük Hürriyet gazetesinde tanınmış Türk gazetecilerinden Enis Berberoğlu, ABD Dışişleri Bakanlığı raporlarına dayanarak, UÇK'nın gelirinin büyük kısmının uyuşturucu ticareti ile sağlandığını ve örgütün kökten dinci terörist Usame bin Laden ile ilişki içinde olduğunu, yazdı. Aynı gazeteciye göre, ABD uyuşturucu ile mücadele örgütü DEA (US Drug Enforcement Agency) raporlarına göre, Türkiye, Bulgaristan ve Yunanistan üzerinden Avrupa pazarlarına ulaşan uyuşturucu

yolunun son durağını UÇK kontrol ediyordu. UÇK'nın kazancı Türk mafyasınınkinden hemen sonra ikinci geliyordu. ABD Adalet Bakanlığı'nın Avrupa'daki uyuşturucu kaçakçılığı ile ilgili 1996 yılı raporu (U. S. Department of Justice - THE NNICC REPORT 1996) Enis Berberoğlu'nun verdiği bilgileri doğruluyordu. Rapora göre, Asya'dan gelen uyuşturucu Türkiye sınırları içine girerken bölgedeki etnik elementler tarafından kontrol ediliyordu. Balkanlar üzerinden Avrupa'ya girerken de Kosovalı Arnavutlar tarafından kontrol ediliyordu. Avrupa'ya giren eroinin yüzde 75'i bu yoldan geçiyordu. Birleşmiş Milletler Suçu Engelleme ve Suç Yargısı Komisyonu'nun 4 Nisan 1996 tarihli raporu (United Nations Commission on Crime Prevention and Criminal Justice - Report) aynı bilgileri bir kez daha doğruluyordu. Raporda aynen, "...Örneğin, kontrol merkezleri Yugoslavya'da Kosova olan Avusturya'ya yerleşmiş bazı kriminal etnik Arnavutların başlıca faaliyetleri, uyuşturucu trafiği, fuhuş, silah kaçakçılığı ve mülkiyete karşı işlenen suçlar olarak sıralanabilir.", diye yazıyordu. Yine Berberoğlu'nun yazısında ifade edildiğine göre, Yunanistan Enterpolü ülkesine giren uyuşturucunun birinci kaynağı olarak Kosovalı Arnavutları gösteriyordu. Uyuşturucu trafiği üzerine uzmanlaşmış olan bağımsız Fransız GOD örgütü, UÇK'nın yılda iki milyar Dolar değerinde uyuşturucuyu Avrupa ülkelerine soktuğunu iddia ediyordu.

Alman uyuşturucu ajanları, Kosova uyuşturucu mafyasının yıllık 1,5 milyar dolar tutarındaki kârını 200 kadar özel banka ve döviz bürosunda akladıkları bilgisini vermektedirler. Oxford'da modern tarih dersleri veren Mark Almond, UÇK'nun kaçakçılık ve uyuşturucu ticareti ile uğraştığını, Arnavutluk'dan İtalya'ya kaçak yollarla sokulanlardan kişi başına 1.500 dolar gelir elde ettiğini

anlatmaktadır. 13 Ağustos 1999 tarihli The Berlin Welt Journal, UÇK'nın mafya örgütü gibi çalıştığını ve başlıca faaliyetinin uyuşturucu ticareti olduğunu yazdı. Ünlü Spigel dergisi, 8 Ağustos 1998 tarihli sayısında, "Arnavut Mafyası'nın Almanyadaki Örümcek Ağı" (Spider's net of the Albanian Mafia in Germany) başlıklı yazısında aynı konu hakkında çok geniş bilgi veriyordu. The New York Times yazarı Chiris Hedges, "... yıllanmış ABD diplomatı Robert Gelbart, terörist bir gurup olarak eylemlerini sürdürüp krizi derinleştirdiği ve kosovayı savaşa sürüklediği için UÇK temsilcileri ile görüşmeyi reddetmiştir", diye duyurdu. ABD'nin eski Türkiye Büyükelçisi Morton I. Abramowitz, 24 Haziran 1998 günü Balkan Enstitüsü'nde yaptığı konuşmada, UCK için terörist sıfatını kullanıyor ve "... UÇK'nın Sırp sivil halkına karşı saldırıları ve onları Kosova dışına sürme çabaları durdurulmalıdır", diyordu. NATO Yugoslavya'yı bombalamaya başladığı sırada örgütün genel sekreteri olan Javier Solana, memleketi İspanya'daki Cadena SER radyosuna yaptığı konuşmada, "Kosova'nın bağımsız bir ülke olamayacağını, bölge sınırlarının yeniden belirlenmesinin Avrupa'nın güvenliğini tehdit edeceğini", söyledi. ABD'nin en yakın bağlaştığı olan İsrail'in Dışişleri Bakanı Ariel Şaron, ileride Arnavutluk ile birleşme ihtimali olan bağımsız müslüman bir devlete karşı olduklarını açıkca belirtti. Solana ve Şaron'un açıkca söyledikleri gibi bağımsız bir Kosova istenmiyorsa, Kosova ve Yugoslav halklarına ödetilen ağır bedelin, bunca trajedinin gerçek nedeni neydi? ABD'nin ve diğer bazı batılı devletlerin yöneticilerinin terörizm, kriminalite, uyuşturucu kaçakçılığı konularındaki bilgilerine ve bu gerçekleri açıkca ifade etmelerine karşın, UÇK'yı silahlandırarak, eğiterek, örgütleyerek, propogandasını yaparak desteklemeleri, emperyalist odakların Arnavut halkına

verdikleri gerçek değerin en somut göstergesidir. Bunun yanında, akla gelen diğer bir soruda, halkın desteğini almış barış yanlısı Rugova bir kenara itilirken, Mafya örgütü gibi çalıştığı çok iyi bilinen UÇK'ya verilen desteğin, bu kriminal unsurlara bir "ulusal kurtuluş ordusu" görünümünü vermeye çalışmanın, mafya babası konumundaki örgüt liderlerine "diplomatik statüsü" vermeye kalkışmanın asıl nedeni nedir? Bunun yanıtı, haksızlığın temel silahının yalan olduğudur. Yugoslavya'ya saldırmak için gerekçe arayanların yalandan başka bulabilecekleri bir dayanak yoktur ve kendileri UÇK'dan çok daha tehlikeli, eğitilmiş uzman suçlulardır.

Güvenlik Konseyi'nin bombardımanı durduran ve bölgeye barış gücü yollamasını belirleyen 1244 numaralı kararına dayanarak Rusya'nın yolladığı gücü denetim altına almak, pasifize etmek isteyen ABD Dışişleri Bakanı Madeleine Albright, "Eğer Rusya ortak komutanlığın emrine girmezse, UÇK'nın silah bırakması çok zorlaşır!", diyerek şantaj yapacaktı. UÇK eğer bir "ulusal kurtuluş ordusu" ise, bu gücün nasıl davranacağı konusundaki kararları Kosova Parlamentosu'nun, Cumhurbaşkanı Rugova'nın ve diğer ulusal kurumların vermesi gerekirdi. Fakat UÇK'nun adı geçenlerin hiçbiri ile ilişkisi yoktu, kuruluşu Kosova Parlamentosu ve Rugova tarafından resmen tanınmamıştı ama, asıl patronun ABD olduğu Albright'ın sözlerinden anlaşılıyordu. Albright elinde tuttuğu UÇK adlı kirli sopayı sallayarak Rusları tehdit ediyordu. UÇK, bölgeye yerleşmeye çalışan ABD'nin kullandığı aletlerden biri idi sadece. Nitekim, Ekim 1998'de Yugoslavya Hükümeti, Federal Ordu'nun Kosova'dan çekilmesini ve barışı gözleme amacıyla silahsız NATO birliklerinin gelmesini kabul etti. İki bin silahsız gözlemcinin bölgeye gönderilmesi kararlaştırıldı. Avrupa Birliği'nin kabul ettiği sözkonusu

projeyi Washington desteklemedi. Üç ay sonra UÇK yeniden saldırdı ve Bujor Bukoşi'nin Radikal muhabirine anlattığı gibi Sırp polislerini öldürmeye başladı. Yugoslavya'yı yıkmaya kararlı olan ABD'nin kullandığı alet, örgütlenen provokasyon, herşey gözler önünde idi. Albright, aynı terör aleti ile Rusları ürkütmeye çalışıyordu.

1989 AGİT (Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı) Viyana Bildirisi, "Üye ülkeler nerede olursa olsun terör suçunun yöntem ve uygulamalarını kınarlar, hiçbir koşul altında teröre hak vermezler", diyordu. 1990 Paris Şartı, "Devletlerin egemenlik ve toprak bütünlüklerini tehlikeye sokan eylemlere karşı demokratik kurumları savunmak için işbirliği yapılacaktır, terör her ülkede suç sayılacaktır", ifadesine yerveriyordu. 1992 AGİT Helsinki Bildirgesi, "Terör eylemleri kayıtsız şartsız kınanacak, terör tehdidinin kalkması için işbirliği yapılacaktır", ifadesini kaydediyordu. 1993 Viyana İnsan Hakları Dünya Konferansı kayıtları, "Egemen ve bağımsız ülkelerin toprak bütünlüğünü ve siyasal birliğini tamamen veya kısmen tehlikeye sokacak hiçbir eylem makul karşılanamaz, teşvik edilemez", demektedir. Sıralanan sözkonusu sözleşmelerin, verilen sözlerin ABD yönetimi ve Dışişleri Bakanı Albright tarafından unutulmuş olması düşünülemezdi. ABD, UÇK terörünü destekleyerek tüm adı geçen ve geçmeyen sözleşmeleri çiğnediği gibi, çiğnemeye devam edeceğini de şantajları ile ifade ediyordu. Olay ABD yönetimi açısından yeni değildi. İkinci Dünya Savaşı'nın bitminden itibaren, başta İtalya olmak üzere birçok Avrupa ülkesinde küçük terörist guruplar ABD'nin gizli elleri tarafından desteklenmişler, politik istikrarsızlık yaratma amacıyla kullanılmışlardı. Sözkonusu terör örgütlerinin biraz daha iriceleri, ABD'nin işine gelen her bölgede, Afganistan'da, Kafkaslar'da, Balkanlar'da devreye sokulmuşlardı. Yeryüzünde

yalan iktidar olduğu sürece değişik uluslararası toplantılarda güzel sözler verilebilir, dokunaklı metinlerin altına imzalar atılabilirdi.

Savaş Lordu deyimi politik terminolojiye uzun trajik Çin tarihinin son yüzyılı ile bağlantılı olarak yerleşmiştir. İşsizliğin, açlığın ve bunların ikizi yasadışılığın yığınsallaştığı, merkezi otoritenin ülke üzerinde kontrolünü yitirdiği yıllarda, değişik idari bölgeler, birbirlerine karşı kullanma amacı ile özel ordular kiralamaya başlamışlardır. Kişisel ordularını kurarak savaşı karlı bir ticaret aracına dönüştüren "Savaş Lordları" (Savaş Ağaları) çıkmıştı sahneye. İşsizliğin ve açlığın yığınsallaştığı bir ortamda ucuza asker bulmaları zor olmuyordu. Günümüz dünyasında ise benzer süreç bir üst düzeyde daha karmaşık olarak yaşanmaktadır. Özellikle son yirmi yılda dünyamızda toplumsal uçurumlar alabildiğine artan bir hızla derinleşmiş, işsizler ve açlar milyarlarla ifade edilmeye başlanmıştır. Devletler arasındaki ekonomik ve politik güç dengesizliği derinleşmiş, demokratik yasalarla belirlenmiş evrensel bir otoritenin yokluğu çok daha yoğun olarak hissedilmeye başlanmıştır. Soğuk savaş yıllarının ürünü olan Birleşmiş Milletler'in, büyük güçlerin ve asıl olarak ABD'nin kuklası durumunda olması, demokrasiye, eşitliğe, adalete dayalı bir yaptırım gücünün bulunmayışı sorunları derinleştirmektedir. Böyle bir süreçte, Savaş Lordu olgusu evrenselleşmiş, dünya yüzeyinde çatışmaların yoğunlaştığı her bölgede Savaş Lordları boy göstermeye başlamışlardır. Ulusal devletlerin çoğundan defalarca daha büyük bütçelere sahip olan uluslar üstü tekellerin, büyük devletlerin, dünya yüzeyinde yaygınlaşan Savaş Lordlarını ulusal silahlı güçlerine alternatif olarak kiralamaları ekonomik açıdan çok daha kârlı olmaktadır. Savaş Lordları'nın güçleri çoğu zaman sonuca ulaşacak askeri operasyonlar için

yeterli olmasalar bile, bölgeyi istikrarsızlaştırarak büyük güçlerin müdahaleleri için politik iklimi olgunlaştırma görevini rahatlıkla yerine getirmektedirler. Balkanlar'da, Kosova'da, Kafkaslar'da, Orta Doğu'nun herhangi bir köşesinde veya Afrika'nın, Asya'nın doğal zenginlikleri olan problemlili köşelerinde sözkonusu Savaş Lordları sahte bir "idealin", sahte bir "ideoloji"nin temsilcileri rolünde boy göstermektedirler. "İdeal", bir yurdun "kurtarılması" yalanı olabilmektedir. "İdeoloji" ise, herhangi bir "dini inanç", "milliyetçilik", içi boşaltılmış "solcu" düşünce biçimi veya bunların eklektik bir karışımı olarak kendisini göstermektedir. Sıralanan sözkonusu illizyonlar, doğdukları andan itibaren efsanelerle, yalanlarla beslenerek büyütülmüş, delirtilmiş, eğitim düzeyleri çok düşük, işsiz ve umutsuz bireylerin oluşturduğu yığınlar çekici gelmektedir. Savaş Lordları, bu illizyonların yardımcıları ile çok daha ucuza ve çok daha fazla asker toplayabilmektedirler. Büyük devletler veya uluslarüstü tekeller için ulusal askeri güçleri doğrudan çatışmaya sokmak yerine, herhangi bir "idealin" veya "inancın" maskesini takmış savaş lordlarını arenaya sürmek, uluslararası planda demagojik propoganda olanaklarını arttırdığı kadar, iç politikada da halklarının çatışma ile ilgili tepkilerini asgariye indirmektedir. Artık Vietnam'da olduğu gibi Amerikan askerleri ölmemekte, "yabancılar" canvermektedir.

Ergin Yıldızoğlu'nun Cumhuriyet gazetesinde aktardığına göre, The Age yazarı Avusturyalı gazeteci John Pilger, Bosna-Hersek'de süren savaşın ilk yıllarında ABD yönetiminin Miloseviç'e yardım ettiğini kanıtları ile sergilemiştir. Pilger'in açıkladıkları özet olarak şunlardır: "Yugoslavya dağıldığı zaman Federal Ordu'nun silahlarının Sırlara bırakılmasını sağlayan ve Kosova'nın otonomisini tamamen yokeden planı hazırlayan kişi Cyrus Vance idi. ABD,

Miloseviç'i istediği gibi kullanamayacağını anladıktan sonra ona karşı cephe aldı vs." Avusturyalı gazeteci J. Piller'in açıkladığı gerçek hiç de şaşırtıcı ve ABD politikası açısından yeni bir olay değildir. ABD daha önce de Kadafi ve Saddam Hüseyin ile yakın işbirliği yapmış ve daha sonra birden bire bu kişilerin "dünyanın en tehlikeli diktatörleri olduklarını" keşfetmiştir. ABD yönetimi bir yandan kökten dinci islamın tehlikesinden söz etmekte, öbür yandan mevcutların en tehlikelisi olan Taleban'ı örgütleyip Afganistan'da desteklemektedir. ABD ve NATO'nun kurtarma için 500 bin asker yığıldıkları Kuveyt dünyanın en anti-demokratik ülkelerinden biridir. Haremlere doldurulan kadınların hiçbir siyasi hakları yoktur. ABD'nin en yakın müttefiği Suudi Arabistan'da şeriat yasaları geçerlidir; bu yazı yazılırken kadınların kişisel kimlik kartına sahip olmaları ve otomobil kullanmaları bile yasaktır. Diktatörlüklerle yönetilen İslami devletlerin hemen hepsi ABD'nin en yakın bağlaşıklarıdır. Orta ve Latin Amerika'da, Asya ve Afrika'da, Orta-Doğuda en kanlı rejimleri, askeri diktatörlükleri ABD'nin desteklediği, CIA'nın askeri darbeler ve siyasi cinayetler örgütlediği herkes tarafından bilinmektedir. Bu nedenle Clinton yönetiminin Miloseviç'i diktatörlükle suçlaması, savaşlarının Yugoslav halkına karşı değil, Miloseviç'e karşı olduğunu iddia etmesi acıklı bir komedidir sadece.

ABD yönetiminin başta kendi halkı olmak üzere hiçbir halka sevgisi ve saygısı yoktur. Gücünü ve zenginliğini halkları sömürerek, savaşları kışkırtarak sağlamaktadır. Yugoslavya'da, Irak'da veya dünyamızın bir başka köşesinde ateşlediği savaşlar doğrudan doğruya halklara karşıdır. Savaşların kurbanları halklardır; kazananlar ise, silah üreten, dünyadaki enerji ve hammadde kaynaklarını denetleyebilen tekellerdir. ABD yönetiminin, kosova'yı

tarafsız, ordusuz, sınırları açık bir devlet olarak tanımlayan seçilmiş parlamentosunu ve barış yanlısı seçilmiş Cumhurbaşkanı Rugova'yı bir yana iterek yasa dışı UÇK'ya kan vermesi, Miloseviç politikasına meşruiyet, haklılık kazandırmıştır. Miloseviç'in Yugoslav halkının desteğini almasına yardımcı olmuştur. ABD yönetimi bunu tamamen bilinçli olarak yapmıştır, süreci bilinçli olarak kanlı bir yıkıma doğru tırmandırmıştır. 6-17 Şubat 1999 tarihlerinde gerçekleşen Rambouillet "barış" görüşmeleri Clinton yönetiminin son büyük savaş kışkırtması olmuştur. Jan Oberg'in de belirttiği gibi, Kosova Parlamentosu ve Rugova, UÇK'yu Kosova'nın yasal askeri gücü olarak tanımamışlar ve eylemlerini onaylamamışlardır. Buna karşın, Paris yakınlarındaki Rambouillet Şatosunda toplanan barış konferansına, yasal hiçbir statüsü olmayan UÇK'nun bazı yöneticileri Kosova halkının "temsilcileri" rolünde davet edilmişlerdir. Basına yansıyan, Robin Cook'un davet ettiği UÇK yöneticileri arasında cinayet suçu ile aranan iki kişide vardı. Rambouillet organizasyonunun yasalara aykırılığının bilincinde olan ABD ve İngiltere, anlaşma metnine UÇK'nın adını yazmamışlar, "savaşan diğer güçler" diye belirsizlik içeren bir not düşmüşlerdir.

Uluslararası arenada resmî hukuki olarak tanınan Yugoslavya gibi bağımsız bir devletle, kendi kendini bağımsız ilan etmiş ve henüz hiçbir devlet tarafından resmen tanınmamış Kosova'nın, Kosova Parlamentosu tarafından da tanınmayan UÇK'nın Rambouillet toplantısında aynı düzeyde kabul görmeleri uluslararası yasalara, geleneklere aykırı olduğu kadar, bilinçli açık bir kışkırtma olmuştur. Kışkırtıcı bir ortamda hazırlanan anlaşmanın seksene yakın maddesi Kosovayı değil, doğrudan doğruya Yugoslavya'yı ilgilendirmektedir. Astor Larsen'in de

yazdığı gibi, anlaşmadaki ek B maddesi, NATO'nun Karadağ dahil Sırbistan'da ne gibi "haklara" sahip olduğunu karara bağlamaktadır. Bunların arasındaki ek B nokta 8, tüm NATO donanımının, araçlarının, gemilerinin, uçaklarının ve personelinin Yugoslavya'nın her köşesinde ülkenin tüm olanaklarından yararlanmasını karara bağlamaktadır. Nokta 2'de, ülkenin tüm yollarının, demiryollarının, limanlarının, hava alanlarının hiçbir ödeme yapılmaksızın NATO tarafından kullanılabileceği yazılmıştır. Nokta 15'de, Yugoslavya'nın tüm iletişim ve haberleşme araçlarının NATO tarafından karşılıksız kullanılabileceği ve kontrol edileceği kaydedilmiştir. Söz konusu kontrole ülkedeki tüm radyo yayınları da dahildir. Böyle maddeler içeren ve yasal olmayan güçler tarafından imzalanan Rambouillet anlaşmasına Yugoslavya'nın imza atması demek, devlet olarak bağımsız varlığını inkar etmesi, intihar etmesi anlamına gelirdi.

Albright, anlaşma metnine adı yazılamayan UCK'nın başkanı rolündeki Haşim Thaci'nin eline, ABD üç yıl sonra yapılacak bağımsızlık referandumuna karşı değildir, yazılı bir belge vermiştir. Alper Görmüş'ün aktardığına göre, 6 Nisan tarihli The Independent'de Robert Fisk, "Başından beri Kosova'nın bağımsız bir devlet olmasına karşı olduğunu belirten ABD, bağımsızlığın yolunu açan belgeyi Haşim Thaci'nin eline vererek Arnavutları savaşa kışkırtmıştır!" diye yazmıştır. Türk bilim adamı Dr. İlhan Uzel'de, özet olarak, "ABD, bilinçli politikaları sonucu müdahalenin ortamını, koşullarını yaratmıştır. Kosova'ya 28 bin NATO askerinin yerleştirilmesi ve üç yıl sonra bağımsızlığa giden yolun açılması gibi Sırların kabul edemeyeceği maddeleri Rambouillet Anlaşması'na yerleştirerek bombardımana giden yolu açmıştır", diye yazmıştır. Aslında ABD, her iki tarafı da, Arnavutları'da Sırları'da

savaşa kıskırtmıştır. Sırların askeri gücünü tamamen kırarak bölgeye sorunsuz yerleşebilmek, politikalarında farklılaşmalar beliren NATO üyeleri üzerinde, Avrupa üzerinde denetimini sağlamlaştırabilmek için bilinçli olarak savaşı kıskırtmıştır. ABD'nin bu kanlı oyununa, büyük ekonomik zorluklar içinde olan, IMF ve ABD'den kredi bekleyen Rusya'nın gücünü ve tepkisini denemek de dahildir. Hesabın bir başka yönü de, militarize olmuş ABD ekonomisinin savaşa birlikte kazanacağı canlılıktır.

Sırlar doğal olarak sözkonusu anlaşmayı imzalamamışlardır. Bunun üzerine ABD, güdümündeki yasal olmayan güçleri Rambouillet'de tekrar biraraya getirmiştir. 18 Mart günü, uluslararası kurallara göre yasallığı olmayan sözkonusu güçlerle birlikte, kendi kendine, hukuki geçerliliği olmayan bir anlaşma imzalamıştır. Sırların katılmadıkları sözkonusu toplantıda Arnavutlara başkanlık eden UÇK'dan Haşim Thaci, daha sonra, ABD bombardımanının durmasını isteyen Rugova'yı ölümle tehdit etmiştir. The New York Times ve The Guardian gazeteleri, Rugova'ya sempati duyan 6 UCK yöneticisinin Haşim Thaci'nin adamları tarafından öldürüldüklerini yazmıştır. 23 Mart günü, Richard Holbrooke, herhangi bir sonuç alamayacağını bilerek usulen Belgrad'ı ziyaret etmiştir. 24 Mart günü NATO Genel Sekreteri Javier Solana hava saldırısı için gerekli yetkiyi vermiştir. Ve bombardıman başlamıştır.

NATO-ABD BOMBARDIMANI : HİTLER'İN DİRİLEN RUHU

Bu kez ABD, 1950 Kore, 1991 Kuveyt savaşlarında olduğu gibi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ni kullanmadı. Durum böyle olunca, varlık nedeni bile tartışılmalı hale gelmiş olan NATO, BM ve Güvenlik Konseyi'nin tüm

yetkilerini devralmış gibi davrandı. Koruyucu "aziz" olarak sorumluluk alanını genişleten, başının üstüne yeni "haleler" ekleyen NATO, 50 nci yaş gününde, "insan hakları" ile ilgili sorunları, "etnik sorunları" çözme görevi ile "yükümlü" olduğunu iddia ederek, ilk kez kendi yasaları ile belirlenmiş görev alanı ve savunma işlevi dışında bir saldırı operasyonu başlattı. Kendisine "uluslararası topluluğu" temsil ediyor görünümü veren NATO'nun, kısa bir süre önce örgüte katılan üç Doğu Avrupa ülkesi ile birlikte 19 üyesi vardı sadece. Birleşmiş Milletler'e üye 188 devletin varlığı ise NATO için küçük bir ayrıntı idi. Aslında ABD, sürekli "düşmanlar" yaratarak üye ülkelerin gözünde NATO'nun "gerekliliğini" kanıtlamaya çalışıyordu. NATO varolduğu sürece ABD, üstün askeri teknolojisine dayanarak Avrupadaki varlığını ve hegemonyasını sürdürebilirdi. ABD'nin Avrupa üzerindeki denetimini yitirmesi, Orta Doğu, Hazar havzası ve Orta Asya'daki yararlarını tehlikeye sokardı. Almanya merkezli Avrupa ülkelerinin Rusya ve İran ile rahatca işbirliği yaparak tüm bu alanlarda etkili olmasını kolaylaştırırdı. Bombardıman sırasında NATO Genel Sekreteri olan Javier Solana, Balkanlar'da sınırların yeniden çizilmesine kesinlikle karşı çıkarken, Avrupa'da ABD'ye en yakın ülke olan İngiltere'nin Dışişleri Bakanı Robin Cook, "Balkanlarda ulusal sınırların yeniden çizilmesi gerekmektedir, NATO kendisine yeni strateji ve görevler belirlemiştir!", diyecekti. Farklı ifadeler NATO üyeleri arasındaki ayrılığın altını çizdiği kadar, Balkanlar'da sınırların yeniden çizilmesi, problemleri, uzlaşmazlıkları, savaşları sürekli hale getirerek NATO'nun ve dolaşısı ile ABD'nin Avrupadaki varlığını sabitleştirirdi. ABD, Yugoslavya'yı bombalarken ve Balkanlar'da sınırları yeniden çizmek isterken, çatışmaları kronikleştirerek Avrupa'daki varlığını sabitleştirmeyi hedefliyordu asıl olarak.

ABD, Avrupa hakimiyetini dünya hakimiyetinin ilk ve asıl adımı olarak görüyor, Hitler'den ödünç aldığı düşe her zamankinden daha yakın hissediyordu kendisini. Javier Solana ise, ABD hakimiyetinden kurtularak bağımsızca dünya pazarlarına girmek isteyen Avrupa ülkelerinin utangaç başkaldırısını seslendirmişti sadece.

NATO'nun yeni görevlerini ve stratejisini asıl patron ABD belirledi. 78 gün sürecek olan bombardımandan hemen sonra, "Clinton Doktrini" adlı kısa bir metin yayınlandı. Metne göre, bir etnik gurubun sistematik biçimde yokedilmeye çalışılması, ABD çıkarlarının ciddi olarak tehlike altında olması, ABD'nin askeri kapasitesinin sorunu çözecek güçte olması durumlarında ABD, askeri müdahalede bulunacaktı. Bu metin, Yugoslavya'ya müdahalenin asıl sorumlusunun ABD olduğunu kanıtlamaktaydı. "Clinton Doktrini" adlı metnin başına konan "etnik gurupların sistematik olarak yokedilmeye çalışılması" ile ilgili ifade, uluslarüstü tekellerin yolunu açacak müdahalelerin en popüler bahanesi idi sadece. Fakat sözkonusu bahane her zaman ve her yerde öne çıkartılmamaktaydı. ABD ile yakın işbirliği içindeki ülkelerin sınırları içinde yaşayan etnik gurupların ezilmelerine, yokedilmelerine gözyumulabilmekteydi. Aslında hiç kimse Kosova Arnavutlarının varlıklarını inkar etmemiş, dillerini yoketmeye kalkışmamıştı ama, Türkiye Cumhuriyeti halen Kürtlerin varlığını resmen kabuletmemekteydi ve dilleri yasaklıydı. ABD ve İngiltere'nin Asya'daki en yakın bağlaşığı Endonezya, ülkesindeki etnik gurupları 1999 yılına dek sessiz sedasız katletmişti. Örnekler uzayıp giderdi. ABD yönetiminin etnik guruplar üzerine söylediğı yalanlara ve ikiyüzlülüğüne de şaşırmamak gerekirdi. Katolik Latinler, Orta ve Latin Amerika'da büyük katliamlar, soykırımları yapmalarına karşın, yine de yerlilerle evlenip karışmışlar,

güneyde melez bir halk doğmuştu. Kuzey Amerika'ya gelen Protestan Anglo-Saxon ve Germen beyazlar ise, o ölçüde ırkçı idilerki, yerli halkla asla evlenmemişler, karışmamışlar ve yüzlerce Kızılderili kabilesini sistematik olarak tamamen yoketmişlerdi. Aynı ırkçılığın Afrika'da yaptığı tahribatlar ve Afrika'dan getirilen zenci kölelerin Kuzey Amerika'da yaşadıkları serüven, olayın bir başka korkutucu yüzü idi. Protestan ırkçılığı Hitler'den çok önce varoldu ve Hitler bu temel üzerinde yükselebildi. En büyük ve en güçlü ırkçı örgütlerin merkezi olan ABD, İrlanda asıllı tek Katolik Cumhurbaşkanı Kenedy'ye bile tahammül edemedi, "casus" gözü ile baktığı başkanı yoketti. Sadece O'nu yoketmekle kalmadı, politika da ilerleyebilecek tüm aile fertlerini de yoketti. Bu nedenlerle, Clinton yönetiminin etnik gurupların savunucusu rolünü oynaması komik olmaktadır ama, genç kızları kandırma-ya yarayacak üsluplarla ulusları aldatmaya çalışan Clinton'un herşeyi komiktir. Şu sıralarda Amerikan halkı O'nun burnunun Pinokyo'nunki gibi mi, yoksa bir Havva-na purosusu gibi mi uzadığını tartışmaktadır.

Bir diğer iddia, kişiliğine yönelik çok sayıdaki şantaj malzemesinden yararlanılarak Clinton'un tamamen işlevsiz bırakıldığı, kuklalaştırıldığı, Yugoslavya'ya saldırı kararını verenlerin asıl olarak Pentagon ve CIA olduğudur. Bu iddia pratikte bir anlam ifade etmemektedir ama, asıl işlevsiz bırakılan örgütün Birleşmiş Milletler olduğu açıktır. İkinci büyük günlük İsveç gazetesi Svenska Dagbladet'de Tom Heyman, "Birleşmiş Milletler Tüzüğü'nün en merkezi maddesi saldırı savaşını yasaklamaktadır ve uluslararası anlaşmazlıklara müdahale hakkı olan tek örgüt Birleşmiş Milletler'dir. NATO'nun söz konusu tüzüğü kendine göre yorumlaması, Birleşmiş Milletler'in varlığının devamına yönelik tehdittir", diye yazmıştır. Şüphesiz

Tom Heyman'ın değerlendirmesi ve benzer tüm değerlendirmeler teorik olarak yüzde yüz doğrudurlar ama, pratikte Birleşmiş Milletler zaten çoktan ölmüştür. Birleşmiş Milletler'in varlığı hiçbir ezilen ulusu, halkı kurtarmaya yetmemektedir. Ayrıca NATO, Yugoslavya'ya saldırırken sadece Birleşmiş Milletler tüzüğü'nü çiğnememiş, kendi tüzüğünün 5 nci maddesini de yok saymıştır. NATO Tüzüğü'nün 5 nci maddesinde, "İttifak saldırıya uğradığı zaman savunma amacı ile kuvvete başvurulabilir ve yapılan askeri operasyon üye ülkelerin toprakları ile sınırlı olur", ifadesi yazılıdır.

Açıklanan tüm anlaşmaları çiğneyerek başlayan, büyük maddi yıkıma ve tamiri olanaksız insani trajedilere yolaçan NATO saldırısının ilan edilen gerekçesi, "İnsan hakları için müdahale", idi. Ünlü Noam Chomsky, Faşist Mussolini'nin 1931'de Habeşistan'a aynı gerekçe ile saldırdığını, militarist Japonya'nın Mançurya'ya aynı gerekçe ile girdiğini, Nazi Almanyası'nın Çekoslovakya'nın Südetler bölgesini yine tamamen aynı gerekçe ile işgal ettiğini anlatmaktadır. Noam Chomsky'ye göre, "insan hakları için müdahale etmek" gibi bir uluslararası norm yaratılması, güçlünün eline istediği zaman ve istediği şekilde kullanabileceği bir silah vermek olacaktır. Chomsky, "insan hakları" gerekçesi ile ilgili olarak, Kolombiya, Laos, Türkiye örneklerini vererek uygulamanın nasıl bir çifte standart ürünü olduğunu sergilemektedir. Yugoslavya'ya saldırı eyleminin "insan hakları" ile hiçbir ilişkisinin olmadığı, tam tersine en ağır insan hakları ihlallerine yol açtığı, asıl amacın Yugoslavya'yı dağıtarak bölgeye yerleşmek olduğu açıkça gözükmemektedir. İnsan hakları gerekçesi ile başlayan operasyon, insanların kafalarına 22 bin ton bomba yağdırmış, Yugoslav, Arnavut ayırımı yapmadan tüm halkı en derin acılara boğmuştur.

6 Nisan 1941'de Naziler Yugoslavya'ya 340 uçakla saldırmışlardı. Nazi saldırısından 58 yıl 13 gün sonra NATO, 1000'den fazla uçak, 54 Apache helikopteri ve savaş gemilerinden atılan roketlerle saldırdı. Askeri operasyona sadece 13 NATO üyesi ülke katıldı ve ağırlık ABD Hava Kuvvetleri'nde idi. Basına göre, tüm masrafların yüzde 67'sini ABD karşılıyordu. Radarların göremediği ve herbirinin değeri 2,1 milyar Dolar olan iki adet B-2 bombardıman uçağı ABD Missouri'deki üslerinden kalkıyorlar, tanesi 50 bin Dolar değerinde laser güdümlü 908 kg. ağırlığında bombalarını hedeflerine atıyorlar ve tekrar üslerine geri uçuyorlardı. Tek bir B-2 uçağının sözkonusu seferdeki yakıt masrafı 441 270 Dolar tutuyordu. Herhangi bir savaş uçağı bir saatlik uçuş süresinde yaklaşık 5 bin Dolar değerinde benzin yakıyordu ama, B-2'nin yakıt masrafı çok daha yüksekti. Lockheed firmasının üretimini durdurduğu hayalet uçak F-117'nin tanesi 45 milyon Dolar idi. B-1 bombardıman uçakları 200 milyon, B-52 bombardıman uçakları ise 30 milyon dolar değerinde idiler. F-15 uçakları 43 milyon, F-16 uçakları 20 milyon, F-18 uçakları 35 milyon, tank avcısı A-10 uçakları ise 8,8 milyon dolara satılıyorlardı. E-3 Awacs erken uyarı uçakları 270 milyon dolarlık değerleri ile en pahalılar kategorisi içinde idiler. Tomahawk füzelerinin değeri tiplerine göre 1 ila 2 milyon dolar arasında idi. AGM-86C tipi füze 1 milyon 160 bin, AGM-130A tipi füze ise 300 bin dolar değerinde idi vs. Yugoslavya'ya yapılan saldırı, büyük bir reklam kampanyası. uçakların ve füzelerin kanlı ve gürültülü bir defilesi idi aynı zamanda. Silah pazarı yeniden açılıyordu, müşteriler artacaktı. Dünyadaki silah satışları 1997 yılında 41,3 milyar Dolardan 46,3 milyar Dolara yükselmişti. Bu pazarda en yüksek kârı sağlayan ülke ABD idi. 1998 yılında ABD, silah satışından 13,9 milyar Dolar elde

etmişti. Soğuk savaşın bitimi ile düşen silah satışları yeniden yükselişe geçmişti. Yugoslavya bombardımanının başlaması ile birlikte, Wall Street'de Dow Jones indeksi tarihinde ilk kez 10 bin puanın üzerine çıkarak kapandı. Özellikle ileri teknolojiye dayalı silah üreten şirketlerin hisse senetleri yükseldi. Yugoslav halkının felaketi ABD borsasının bayramı oldu. Dow Jones indeksinin en önemli göstergelerinden biri de, militarize olmuş ABD ekonomisinin kan ve ateşle beslendiği idi.

NATO Avrupa Kuvvetleri Başkomutanı Wesley Clark, The New York Times'e, "Yaptığımız savaş değil, çek kesiyoruz!", diye böbürlenecekti. Herkes bu dünyada övünecek birşey buluyordu ve bulunan övünme konusu, olay veya nesne insanların kültürlerine, ruhsal biçimlenmelerine göre değişiyordu. Bazıları da Wesley Clark gibi işlediği suçların büyüklüğü ile övünürdü. Doğrusu, bol para harcayarak, yoksulların, evsizlerin, açların, yetimlerin, kimsesizlerin, sakatların sayısını arttıracak çok büyük bir yıkımı başarıyordu Wesley Clark'ın güçleri. Böyle göz kamaştırıcı büyük başarıları sağlayabilmek için, ABD bütçesinde savunma harcamalarının payı sürekli yükseltiliyordu. 1999 bütçesinde askeri harcamalara 281 milyar Dolar ayırırken, eğitim harcamalarına 35, sosyal güvenlik ve sağlık harcamalarına ise sadece 6 milyar dolar ayırmışlardı.

Pentagon "Çek keserken", sadece başka ülkelerin halklarını değil, ABD toplumundaki düşük gelirli, işsizleri, çocukları ve yaşlıları da yerle bir ediyordu. Tüm NATO ülkelerinin, Japonya ve Güney Kore'nin toplam savunma bütçeleri ABD'ninkinden 79 milyar Dolar daha düşük bir sayıya, ancak 202 milyar Dolara ulaşabiliyordu. ABD, 2005 yılına dek silah harcamalarını 112 milyar dolar

daha arttırmayı planlıyordu. NATO uzmanlarının hareket başlamadan önce yaptıkları hesaba göre, operasyonun aylık masrafının 16 milyar dolar civarında olması gerekiyordu. Bu hesaba göre, 78 gün süren NATO operasyonunun masraflarının 40 milyar doları aşmış olması gerekir.

Başlangıçta günde ortalama 300 sorti (uçak kalkışı) yapılırken, giderek saldırılar yoğunlaşmış ve bu sayı günde 600 sortieye dek çıkmıştı. 10 Haziran 1999 günü saldırılar durduğu zaman, yaklaşık 35 bin sorti gerçekleşmişti. Yugoslavya'nın Cenevre'deki Birleşmiş Milletler temsilcisi Branko Brankoviç'e göre NATO'nun harcamaları 60 milyar dolar civarında idi. NATO yönetimi veya Pentagon herhangi bir açıklama yapmadı. Gerçek masraflarının bilinmesini istemiyorlardı. Sonuçta, harcanan 40 veya 60 milyar dolar, veya daha fazlası, yapmak için değil, yıkmak için harcanmıştı. Yıkılanların da ayrıca değerleri vardı şüphesiz. Masrafı ne olursa olsun Pentagon'un kaybettiği birşey yoktu. ABD bütçesinden silah tekellerinin kasasına aktarılan miktar arttıkça, Pentagon'un önemide artıyordu. Harcananlar silah reklamlarının masrafları olarak fiyatlara eklenecek, ABD vergi mükelleflerine, silah alıcısı ülkelerin halklarına ödetilecekti. Pentagon, daha şimdiden Avrupalı ortaklarının füzeler ve ağır bombardıman uçakları konusundaki eksikliklerini tamamlamalarını istemeye başlamıştı. NATO'ya yeni üye olan Doğu Avrupa ülkelerinin tüm silah sistemlerini değiştirmeleri de yakında gündeme gelecekti muhtemelen.

Birzamanlar Batı Avrupa ülkelerinin gelişmişlik düzeyini yakalamış olan yugoslavya, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) raporuna göre, uygulanan ambargo nedeniyle 58 milyar dolar zarara uğramıştı. Aynı ambargo nedeniyle kişi başına ulusal gelir bin doların

altına düşmüştü. Halkın dörtte biri yoksulluk düzeyinin altında bir yaşam sürüyordu. Ülke 1996'da yeniden kendisini toparlamaya başlamıştı. Fakat NATO bombardımanını sadece toparlanma sürecini durdurmakla kalmadı, elde kalan herşeyi de yoketti. The Daily Telegraph'ın yazdığına göre, 78 gün süren bombardımanın ardından Yugoslav ekonomisi İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki günlerine geri döndü. Gazete, Yugoslavya'nın kayıplarını 60 milyar Sterlin (yaklaşık 100 milyar Dolar) olarak tahmin ediyordu. Başka kaynaklar Yugoslavya'nın zararını 100-150 milyar dolar olarak gösterdiler. Basında, Yugoslavya'nın yeniden inşaaası için 45 yılda 150 milyar dolar gerekli, diye bilgiler verildi. IMF ve Dünya Bankası, bombardımandan zarar gören Balkan ülkeleri için 20 milyar Dolar civarında bir yardım paketi hazırladı. Saldırı nedeniyle sadece Yugoslavya değil, tüm Balkan ülkeleri zarar görmüştü. Hollanda'daki Rabobank'ın hesabına göre, bombardımanın Yugoslavya dışındaki Balkan ülkelere verdiği zarar 30 milyar Dolar civarında idi. Makedonya, Bosna-Hersek ve Arnavutluk ekonomileri en çok zarar görenlerdi. Arnavutluk Mayıs başına dek ulusal gelirinin yüzde 12'sini mültecilere harcamıştı. Avrupa Yatırım ve Yeniden Yapılanma Bankası (EBRD), bombardımanın olumsuz etkileri Doğu Avrupa ekonomilerindeki büyük daralma ile gözükcektir, dedi. Bu ülkelerin özellikle dış ticaretleri büyük zarar gördü. Yunanistan turizminin kaybı 1 milyar 100 milyon Dolar civarında idi. IMF ve Dünya Bankası'nın 20 milyar Dolar tutarındaki yardım paketinden Yugoslavya'ya hiçbir şey verilmedi.

Saldırıya gerekçe yapılan "insan hakları" pratikte hiçbir zaman hatırlanmadı. Saldırı ile birlikte silah pazarı açıldı, askeri-sanayi komplekslerin hisse senetleri piyasada yükseldi ve kârları katlanmaya başladı. Yugoslavya'da-

ki büyük yıkımın ardından, yeniden inşa pastasından en büyük payı kimin kapacağı kavgası başladı. uluslararası Af Örgütü (Amnesty International); "Kosova barış planına insan hakları çerçevesinde yaklaşılmıyor!", diye sesini yükseltti. NATO'nun operasyon için ileri sürdüğü diğer gerekçeler, "göçü durdurmak" ve yeni bir "Balkan savaşı-nı engellemek" idi. Saldırı, tam tersine göçü on misli artırdı. Savaş savaşa engellemek komik bir gerekçe idi şüphesiz. Daha önce de açıkladığım gibi, ABD'nin asıl amacı, sınırları değiştirerek yeni çatışmaların şartlarını yaratıp bölgedeki varlığını sürekli kılmaktı. "Savaşlarının Milosoviç'e karşı" olduğunu ilan edenler, attıkları 22 bin tom bombaya karşın Miloseviç'e kişi olarak hiçbir zarar veremediler. Tam tersine O'nun iktidarını güçlendirdiler ama, Yugoslav ve Kosova halklarına verdikleri zararlar saymakla bitecek gibi değildi.

NATO saldırısı en az iki bin sivilin ölümüne, altı bin kişinin ise yaralanmasına neden oldu. 121 fabrika ve atölye, 22 rafineri ve petrol deposu tahrip edildi. Bunlardan 50 tanesi büyük modern fabrikalardı. Otomobil üretimi tamamen durdu. Ülkenin üç büyük petrol rafinerisinden iki tanesi eksiksiz tahrip oldu. Bunlardan biri, Yugoslav ekonomisinin incisi sayılan bir milyar Dolar değerindeki Petrohemiya idi. Bombardımanın 73 ncü gününde NATO sözcüsü, Yugoslavya'nın petrol rezervlerinin yüzde 57'sini yokettik, diye övünerek açıklama yaptı. Aynı açıklamaya göre, 34 otomobil ve 11 demiryolu köprüsü tahrip edilmişti. Bombardıman durdurulduğu zaman, 100 hastahane ve sağlık merkezi, 200 tanesi okul olan 400'den fazla halka açık resmi yapı, toplam 66 köprü, 23 tren istasyonu ve demiryolu, 10 anayol, 8 havaalanı, 10 baraj ve elektrik dağıtım merkezi, 24 ortaçağ kilisesi ve manastırı tamamen tahrip olmuştu. Binlerce ev yıkılmış, kullanılmaz duruma gelmişti.

Yıkım, yukarıda sıralananlarla sınırlı değildi şüphesiz. Tüzüğüne "özgürlükleri" ve "insan haklarını" korumak için varolduğunu yazan NATO, Yugoslav halkının en temel özgürlüğü ve insani hakkı olan kendini ifade olanaklarına da saldırdı. Radyo ve TV istasyonlarını, antenlerini bombaladı. NATO açıklamalarında, radyo ve TV yayınlarının yüzde 38'inin yokedildiği övünülerek bildirildi. Tahrip edilenler arasında, Belgrad ve Novi Sad'daki en büyük TV yayın merkezleri de vardı. 3 Mayıs 1999 gecesi Grafit Bombası atıldı. Yumuşak Bomba olarak da adlandırılan Grafit Bombası ilk kez Yugoslavya'da kullanıldı. Bombanın yaydığı karbon zerrecikleri, tüm elektrik santrallerini, elektronik aletleri, elektrik iletişimini felce uğratiyordu. "Merak edilecek birşey yok, bomba doğaya zarar vermiyor!", diye açıklama yaptı NATO sözcüsü. Doğayı çok düşünüyor rolü oynuyorlardı ama, bombanın insanlara verdiği zararlar konusunda bir açıklama yapmak akıllarına gelmedi. 14 Haziran 1999 tarihli günlük İsveç gazetesi Aftonbladet'de yayımlanan Dünya Doğa Fonu'nun (WWF) açıklamasında, "Yugoslavya, Romanya, Bulgaristan, Moldavya ve Ukrayna'da 10 milyon insan tarafından kullanılan Tuna Nehri'nin suyu bombardıman nedeniyle sızan kimyasal maddeler ve petrol ile zehirlenmiş olmalı." deniyordu. Aynı örgütün 14 Eylül tarihinde İsveç basınına yansıyan açıklamasında ise, NATO bombardımanı nedeniyle Balkanlar'da temiz su bulmanın çok zorlaştığı, sularda civa ve diğer tehlikeli madde oranlarının çok yükseldiği bildirildi. WWF'nin araştırmasına göre, Novi Sad'daki sularda yüksek oranda petrol, tüm Balkanlardaki sularda ise yüksek oranda civa vardı. Elektrik ve su dağıtım şebekeleri tahrip edildiği için, halkın yarısı, beş milyondan fazla insan içme suyundan ve elektrikten tamamen yoksun kalmıştı. Kış gelirken açlık, ilaç ve ısınma sorunları ağır biçimde hissediliyordu.

Yugoslav endüstrisi tamamen tahrip edildiği için, tarımın ulusal ekonomideki oranı birden bire yüzde 35'den yüzde 50'ye fırladı. Aslında, bombardıman tarım alanlarının büyük kısmını kullanılamaz hale getirdiği için, tarım üretiminde de büyük bir düşüş vardı. İşsizler ordusuna 600 bin kişi daha eklendi. Nüfusu 10,5 milyon olan Yugoslavya'da işsiz sayısı iki milyona yükseldi. Resmi istatistiklere göre, 2,5 milyon insan günde bir Doların altında gelirle yaşamaya, açlıkla boğuşmaya mahkum oldu. 22 Temmuz 1999 günü, İsveç'in en büyük günlük gazetesi Dagens Nyheter'de, Ulf Bjereld ve Maria Demker birlikte, "Yugoslavya'ya yönelik bombardımanın Avrupa'da modern zamanların en büyük insani felaketine yolaştığı gerçeği kimse tarafından inkar edilemez", ifadesini içeren bir makale yazdılar.

Bir halkın felaketine bilinçli olarak yolaçanların, başka bir halkın iyiliğini düşünmeleri olanaksızdır. ABD ve NATO yöneticilerinin Kosovadaki Arnavut halkını düşünüp korumaları akla aykırıdır. Saldırı için sıralanan nedenler arasında yer alan "Kosova'dan göçü durdurma" gerekçesi de uydurma idi, kamuoyunu aldatmaya yönelikti. NATO bombardımanı başlamadan önce sadece 128 bin kişi terketmişti Kosovayı. Bunların çoğunluğu Arnavut idi. Bombardımanın başladığı 24 Mart gününden Temmuz'un ilk haftasına dek -çoğu Arnavut olan- 855 bin kişi göçetti. Kosova'nın nüfusu 1 milyon 800 bin kişi idi. Bombardımanın başlaması ile birlikte nüfusun yarısı göçetti. Kosova'da da kentlerin ve su depolarının bombalanması göçün başlıca nedenleri arasında idi. Alman basınına göre, Arnavut radyolarının yaydığı panik ve halkın, NATO, UÇK, Sırp ateşi arasında kalma korkusu göçü hızlandırdı. 14 Nisan günü, NATO uçakları bir göçmen konvoyuna saldırdılar ve 64 Kosovalı Arnavutu öldürdüler. 13 Mayıs günü

Kosova'nın Korisa köyünü bombalayan NATO uçakları 87 etnik Arnavutu daha öldürdüler. Felaketlerle ilgili örnekler uzayıp gidiyordu. Bombardımana milyarlar yatıran ABD ve müttefikleri, Arnavut göçmenleri sadece geçici olarak kabul ediyorlardı. Göç olayı tam bir kaos ve ilgisizlik ortamında geliyordu. ABD, kabul ettiği 20 bin Arnavutu sınırları içine bile almadı, Küba'daki Guantenamo askeri üssüne yerleştirdi. Batılı ülkelere yollanacak kişiler insancıl olmayan davranış biçimleri ile rastgele toplanıyor, aileler parçalanıyordu.

Kamplarda hizmet veren Sınır Tanımayan Hekimler örgütünün başkanı James Obrinski, haftalık Alman gazetesi Die Zeit'de yayımlanan röportajında, "Sığınmacılara çuval muamelesi yaparsanız eğer, Makedonya'daki Blace kampında olduğu gibi binlerce sığınmacı ailesini parçalarsınız. Bu davranışınız sığınmacı haklarına ve insani yardım ilkelerine tamamen aykırıdır", diyecekti. Obrinski, asıl sorumlunun NATO olduğunu ve NATO ülkelerinden örgütlerine gelen her türlü yardımı reddettiklerini sözlerine ekliyordu. NATO ülkelerinin yardımlarını reddetmelerinin asıl nedeninin halkın gözünde güvenilirliklerini yitirmemek olduğunu açıklıyordu. Bu da, halkın çoğunun, göçedenlerin, NATO'ya güven duymadıklarını gösteriyordu. Obrinski, NATO operasyonunun Yugoslavya'daki krizi derinleştirdiği kanısında idi. Dikkatlerden kaçan bir başka gerçek de, bombardımanın başlaması ile birlikte her türlü zorluğu ve çok ağır kamp koşullarını göze alarak evlerini, yurtlarını terkeden insanların davranışlarının gerisindeki asıl psikolojik gerekçe idi. Savaşı kendi uğraşı olarak gören insanlar kaçmazlar, silahlanırlar, UÇK veya bir başka örgütünsaflarında dövüşürlerdi. En azında dövüşenlere yardımcı olurlardı. Göç olayı, UÇK'nın kitleden kopukluğunu, insanlara istemedikleri bir kavganın zorla

dayatılmaya çalışıldığını, NATO ve ABD propoganda mekanizmasının yalana dayalı olarak işlediğini bir kez daha kanıtlıyordu.

Bombardıman bittikten sonra da uçaklardan atılanların insanlara etkileri, verdiği zararlar sürdü. NATO ve ABD uçakları, Kosova ve Yugoslavya'ya 11 bin adet Misket Bombası atmışlardı. Patlayan her Misket Bombası, küçük ve patlamaya hazır 202 bomba daha yayıyordu etrafa. Etrafa yayılan küçük bombalar, sarı renkli metal meşrubat kutuları, çocuk oyuncakları biçiminde ve büyüklüğünde idiler. Patlayınca Anti-personel mayın etkisi yapan bu meşrubat kutusu vs. biçimlerinde kamufle edilmiş bombalar, aslında birer fabrikasyon "aptal tuzağı" (booby trap) idiler. Özellikle çocuklar, içecek veya oyuncak sanarak bunları alıyorlar ve kullanmaya kalktıkları zaman ellerinde patlayarak ölümlere, ağır yaralanmalara neden oluyorlardı. 7 Mayıs 1999 günü Nis kentinde bir hastahane yakınlarında bu bombalar en az 15 ölüme ve çok daha fazla insanın yaralanmasına neden olunca, Merkezi ABD'de olan Human Rights Watch (İnsan Haklarını Gözleme Komitesi) tarafından kullanılmaları kınandı ve protesto edildi. Söz konusu bombalar, savaşın halka karşı olduğunun en somut kanıtı idiler. Miloseviç'in veya Sırp askerlerinin, sarı renkli meşrubat kutularını, araba biçimindeki çocuk oyuncaklarını ellerine alıp oynayacak halleri olmadığını bombaları atanlar da bilirlerdi. Atılan tuzaqları, askerlikle ilişkisi olmayanların, cahil ve yoksul insanların, çocukların ellerine alıp kurcalayacaklarını herkes düşünebilir.

Makhintos bilgisayarları ile donanımlı, laser güdümlü, hedefini en çok 10 metre şaşıran Tomahawk Cruise füze-leri tekniğin son harikası idiler. Bunlarla öldürülenlerin

yakınları, merhum Tomahawk ile vuruldu, diye övünebilirlerdi. Fakat daha harika silahlarda vardı. Tank Katili olarak da anılan A-10 uçaklarından ve apache saldırı helikopterlerinden atılan roketlerin başlıklarına Tüketilmiş Uranyum (DU-Depleted Uranium) yüklü mermiler yerleştirmişlerdi. Tüketilmiş Uranyum (DU) yüklü mermiler hedefe temas ettikleri zaman muazzam bir enerji açığa çıkarıyor, en kalın zırhlar bile hemen eriyordu. Bu mermiler, beton sığınaklara, koruganlara, tanklara vs. karşı kullanılıyorlardı. Aynı mermiler, toplar ve diğer anti-tank silahlar aracılığıyla da kullanılabiliyorlardı. 1991'de Irak bombalanırken de kullanılmış olan bu mermiler, havaya zehirli, kansere neden olan uranyum oksit yayıyorlardı. Uranyum oksit, havadan içme sularına karışıyor ve herkese bulaşabiliyordu. Özellikle akciğer ve kemik kanserine, böbrek hastalıklarına yolaçıyordu. Harika Tomahawk Cruise füzelerine de yerleştirilen DU yüklü mermiler, Yugoslavya saldırısı sırasında bol miktarda kullanıldılar. ABD eski başsavcısı Ramsey Clark, merkezi New York'da olan Action Center'in (www.iacenter.org) başkanlığını yapıyor ve bu silahın kullanımına karşı savaşım veriyordu. Action Center'in DU Eğitim Projesi'nin sözcüsü Jolin Catalinotto, "Tüketilmiş Uranyum (DU) yüklü mermilerin kullanılmaları Yugoslavya'da savaşa yeni bir boyut kazandırmıştır!", diyecekti. Savaşın kazandığı yeni boyut, geleceğe uzanıyor, kemik kanseri, akciğer kanseri ve böbrek hastalıkları ile acılar içinde ölecek olanların sayılarını belirliyordu.

DU yüklü mermiler sadece ABD ve İngiltere'de üretiliyorlardı. Doğal Uranyum'dan zenginleşmiş Uranyum elde edilirken, geriye Tüketilmiş Uranyum (DU) kalıyordu. DU, normal uranyumun sadece yüzde 60'ı kadar radyoaktif madde içeriyordu. DU yüklü mermi hedefe çarpınca,

içindeki radyoaktif elementlerin yüzde 70'i mikro parçacıklar olarak havaya yayılıyorlar, rüzgarlarla taşınıyorlar, sulara karışıyorlardı. Solunum yolu ile alınıp akciğere yerleşen bu parçacıkları temizlemek olanaksızdı. 1991'de ilk kez Irak'a karşı kullanılan DU yüklü mermilerin etkisi ile Amerikan ve İngiliz askerlerinde "Körfez sendromu" olarak anılan rahatsızlıklar ortaya çıktı. Olay önce kapatılmaya çalışıldı ise de, körfez savaşına katılmış 100 bin Amerikan askeri hastalanınca, Tüketilmiş Uranyum (DU) yüklü mermilerin kullanıldığı saklanılamadı, açıklanmak zorunda kaldı. Bu mermilerin etkisi ile Irak'da yıllardır dudaksız, gözsüz, burunsuz, cinsel organsız, kanserli ve kan kanserli çocuklar doğmaktadır. Bu şekilde doğan onbinlerce çocuğun babalarının savaş alanından geldikleri kesinlikle bellidir. Yüzbinlerce insan aynı nedenle hastadır ve kansere yakalananların sayıları hızla artmaktadır. Ağustos 1996'da, Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Mahkemesi, tüketilmiş Uranyum (DU) yüklü mermilerin kullanılmalarını kınadı. 1997/36 numaralı kararı ile Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, aynı mermilerin ve diğer bazı kitle imha silahlarının BM tarafından yasaklanmasını yazılı bir raporla talep etti. Fakat dünyamızın yaşamakta olduğu süreç içerisinde ABD'yi durdurabilecek bir güç olmadığı için, insan hakları ile ilgili tüm talepler bir yana atıldı. ABD, DU yüklü mermilerin Irak'da yarattıkları sonuçları bile bile bunları Kosova'da ve Yugoslavya'da da kullandı. Arnavutlar ile Sırpların ve bölgedeki diğer halkların soludukları hava aynı idi ve DU'lu mermilerden yayılan radyasyonlu parçacılara Sırplarla Arnavutları birbirlerinden ayırt edebilecek bilgiler yüklenmemiştir. ABD ve NATO, "insan haklarını" ve Kosova'da arnavutları bu şekilde koruyordu(!)

YENİDEN BARIŞ ANLAŞMASI VE UZLAŞMAZLIK TOHUMLARI

Gorbaçov'un izlemeye başladığı barış politikası, NATO üyesi ülkeler arasında başlamış olan ayrışmanın biraz daha belirginleşmesine yardımcı oldu. Sovyetler Birliği'nin 1989'dan itibaren batı ile birleşme çabaları, sözkonusu ayrışmayı daha da etkiledi. 1991'de Sovyetler birliği'nin çökmesi, Varşova Paktı'nın dağılması NATO'nun varlığını tartışılır hale getirdi. ABD'nin Avrupadaki askeri varlığını hangi gerekçe ile sürdüreceği?, sorusu ön plana çıktı. Tam bu sırada, ABD'nin Orta Doğu'da en yakın işbirlikçilerinden olan Saddam Hüseyin, aldatıldı ve kıskırtıldı. Amerika'nın Irak Büyükelçisi April Guiseppe, Saddam'a Kuveyt'in işgaline gözyumacıkları işaretini verdi. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Kuveyt Irak'ın bir parçası, körfezin çıkışını kontrol eden önemli bir liman idi. Sınırlar Birinci Dünya Savaşı sonrasında İngilizler tarafından yapay olarak çizilmişti. İngilizler, uzun zamandır gizlice işbirliği yaptıkları aşiret reisine ülkeyi hediye ederek Irak'ın nefes borusuna bir kelepçe takmışlardı. Bölgedeki denetimlerini kolaylaştırabilmek için petrol yataklarını iki ayrı kukla devletin mülkiyetine bırakmışlar, Irak'a petrolünü kendi başına dış pazarlara ihraç edebilmesini sağlayacak iyi bir liman vermemişlerdi. Bu nedenle Irak yönetimleri Kuveyt'i kendi parçaları olarak görmüşlerdir hep. Ayrıca Saddam hüseyin, İran'a karşı verdiği uzun savaşın, yaptığı hizmetin Amerika tarafından ödüllendirilmesini bekliyordu ve Kuveyt hediyesi ile savaş masraflarının da karşılanacağını düşünüyordu. ABD temsilcisinden işareti alan Saddam Hüseyin'in beklemesi için bir neden yoktu. Kuveyt'e girdi ve gürültü koptu. Pentagon, aradığı fırsatı yakalamamanın sevinci içinde propoganda mekanizmasını işletti. Kadınların oy hakkına bile sahip olmadık-

ları "küçük tatlı Kuveyt"i, Emir'in tavuk kümesine benzeyen haremni, petrolleri ve asıl olarak ABD'nin Orta Doğu ve Avrupa'daki askeri varlığını kurtarmak için Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi harekete geçti. NATO'nun varlığı konusundaki tartışma noktalandı. Pentagon, bir yandan yeni silahlarını denerken, öbür yandan petrol fiyatlarını ayarlama olanağına kavuştu. Gorbacov'un barış politikası ile birlikte daralmaya başlayan silah pazarı yeniden canlandı. NATO'nun varlığı konusundaki tartışmanın yerini NATO'nun yeni görevinin ne olacağı?, tartışması aldı. Saddam Hüseyin'in ikinci büyük yardımı ile ABD yönetimi Avrupadaki askeri varlığını ve hegemonyasını yeniden tartışmasız kıldı. CNN'deki röportajında Saddam'a kuveyt'in işgali için yeşil ışık yaktığını kabul eden April Guiseppe, "... bütününü işgal edeceğini tahmin etmemiştik(!)", diyecekti.

Pentagon, "düşmanların" ortadan kalkmadığını, NATO'ya yeni bir doktrin ve yeni görevler gerektiğini kanıtlama çabası içine girdi. Türk basınının aktardığına göre, The Age yazarı John Pilger, ABD'nin 1991'den bu yana NATO'ya yeni bir konsept (kavrayış, düşünce) dayattığını yazmaktadır. Buna göre, NATO artık petrol bölgelerini koruyacak, Rusya'yı kuşatacak, Üçüncü Dünya'yı denetleyecektir. NATO içinde ABD tarafından hazırlanan raporlardan biri, NATO'nun "üçüncü dünya ülkeleri"ne karşı nükleer bir güç olarak yeniden şekillendirilmesini tartışmaya açmaktadır. O zaman doğal olarak şu soru akla gelmektedir: Tüm sözkonusu değişiklikleri yaparak varlığını sürdüren NATO, asıl olarak üyelerinden hangisinin yararlarını korumaktadır? Sorunun ikircimsiz yanıtı, yapılan değişikliklerle varlığı kalıcılaştırılmaya çalışılan NATO, sadece ABD'nin yararlarını korumaktadır. Hem eski alanlarını yitirmemek ve hem de yeni açılan Hazar havzasına ve

Orta Asya pazarlarına girebilmek, enerji kaynaklarını ve enerji yollarını denetleyebilmek için, ABD, Avrupadaki varlığını korumak zorundadır ve bu da ancak NATO'nun varlığı korunarak sağlanabilir. Sözkonusu pazarları ve kaynakları denetleyemeyen bir ABD ise, ne Avrupayı ve ne de dünyayı denetleyebilir. Yine Türk basınının aktardığına göre, eski NATO Genel Sekreteri Manfred Wörner, NATO ya kendi görev alanı dışına çıkacak ya da dağılacak demişti.

Balkanlar'da ve özel olarak Kosova'da kışkırtılan savaş, NATO'nun varlığı konusundaki tartışmaları bir kez daha geçici olarak geri plana itti. Manfred Wörner'in önerisine uygun olarak alanı ve görevleri dışına çıkıp Yugoslavya'ya saldıran NATO, varlığını -Pentagon denetiminde- bir süre daha koruma şansına kavuştu. Kissinger'in ifadesi ile, sözkonusu saldırı ile ABD, NATO içindeki liderliğini koruyabildi. Buna karşın, aynı zamanda bu saldırı NATO içinde filizlenen ayrışmayı, farklı bir Batı Avrupa savunma gücü oluşturma düşüncesini de güncelleştirdi. Süreç iki yönlü işlemeye başladı. ABD bu kez Güvenlik Konseyi'ni kullanamadığı gibi, NATO'nun da sadece 13 üyesi askeri operasyona katıldı. Yunanistan katılmayanlar arasında idi ve savaşın ellibeşinci günü, en çok zarar gören ülkelerden Arnavutluk ile Makedonya, Yunanistan'a başvurarak saldırının durdurulması için yardım istediler. Yunanistan Dışişleri Bakanı Yorgo Papandreu, Türkiye Batı Anadolu'daki üslerini operasyon için kullanma açarsa, hava koridoru vermeyeceklerini açıkladı. Fransa'nın baştan beri itirazları vardı ve Yugoslavya'ya gemilerle yollanan petrolün engellenmesi istemine kesinlikle karşı çıktı. Almanya ve İtalya'daki güçlü sol partiler operasyona karşı idiler. Hava hareketinin üçüncü haftasında, Kosova Cumhurbaşkanı Rugova, Miloseviç ve

Rusya büyükelçisi ile görüşerek saldırının durdurulmasını istedi. Belgrad yönetimi ile politik çözüm sağlayabildiğini iddia etti. Rusya, Karadeniz filosundan yedi savaş gemisini Adriyatik'e yollama kararı aldı. 1992'de imzalanan Avrupa Konvensiyonel Kuvvet İndirimi anlaşması'nı (AKKA) ve Ocak 1993'de Başkan Bush ile B. Yeltsin arasında imzalanan STAR-2 adlı nükleer silahların önemli bir kısmını yoketmeyi öngören anlaşmayı yürürlükten kaldıracığı tehdidini ortaya attı. Yine Rusya, savaşın durdurulması için G-7 ülkeleri nezdinde yoğun bir diplomatik kampanya başlattı. Operasyon uzadıkça NATO üyeleri arasındaki görüş ayrılıkları da açığa çıkmaya başladı.

Varşova Pakti'nin dağılması sonrası, Rusya Cumhuriyeti NATO'nun da dağıtılmasını istemişti. Fakat NATO, Çek Cumhuriyeti, Macaristan ve Polonya'yı içine alarak doğuya doğru genişledi. Yine NATO, 1991'de "Barış İçin Ortaklık" adı altında bir inisiyatif başlatarak Ukrayna ve Azerbaycan ile de ilişkiler içine girdi. ABD, "Barış İçin ortaklık"dan söz ediyordu ama, aynı zamanda Azerbaycan'da bir askeri üs elde etmeye çalışıyordu. Kafkas petrollerini tek başına ele geçirme çabası içine girmişti. Tüm bu gelişmelerin Rusya'yı rahatsız etmemesi olanaksızdı ama, ülke büyük ekonomik zorluklarla boğuşuyordu. Yenemeyeceğin rakibin ile birlikte davranma kuralı eski bir politik taktikti ve Rusya'da "Barış İçin Ortaklık" anlaşmasına katıldı. Diplomatik kanalları sonuna dek kullanarak manevra yapmaya çalışıyordu. Artık Rusya'da NATO içinde görüş belirtebilecekti ama, karar mekanizmalarında yeri yoktu. NATO'ya da üye olmak istemesine karşın, Rusya'yı davet eden olmadı. Amerika'nın Kosova ve Yugoslavya saldırısı gevşek bağlanan ipleri koparttı. NATO'nun Moskova temsilcisi istenmeyen kişi ilan edildi. ABD, son saldırısı ile Rusya'nın Akdeniz ile olan bağını kesmeye,

etrafında kurmaya çalıştığı çemberi tamamlamaya, onu boğmaya çalıştığını açıkca göstermişti. Bu saldırı aynı zamanda, Batı Avrupa -özellikle Almanya- ile Rusya arasına yeni bir Berlin duvarı örme, Rusya ile Batı arasındaki tüm ilişkileri denetim altına alma girişimi idi. Avrupalı politikacıların sözkonusu gerçeği görmemeleri olanaksızdı. Operasyon sürerken üzerinde konuşulmayan ama, NATO içindeki çelişkilerin derinleşmesinde rol oynayan faktörlerden biri, hatta birincisi buydu.

Sonunda, G-8 ülkeleri (G-7 ve Rusya) inisiyatifi ele aldı. 28 Mayıs günü Yugoslavya resmi haber ajansı Tanyug, G-8 ülkelerinin barış planlarının Yugoslavya tarafından kabul edildiğini duyurdu. 1 Haziran günü Yugoslav Hükümeti, G-8 ülkelerinin barış planını kabul ettiğini ve bombardımanın durdurulmasını istediğini Almanya'ya resmen bildirdi. İletişimin ABD ve İngiltere ile değil, Almanya ile yapılması bile anlamlı idi. Rusya'nın Balkan temsilcisi Viktor Çernomirdin, Avrupa Birliği'nin Kosova arabulucusu Marti Ahtisari ve ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı Strobe Talbot tarafından hazırlanan Barış planı, 3 Haziran günü Yugoslav Parlamentosu tarafından kabul edildi. Kabul edilen anlaşma da, Rambouillet'de yazılan metinden farklı olarak, Kosova'nın özyönetiminin Yugoslavya'nın bağımsızlığına ve sınırlarının bütünlüğüne zarar vermeyeceğinin altı çiziliyordu. Artık bu metinde UCK'dan söz edilmiyordu. Savaşı başlatan Rambouillet görüşmeleri ABD ve İngiltere tarafından örgütlenmişken, yeni anlaşma ile Kara Avrupası ağırlıklı G-7 ülkeleri ve Rusya inisiyatifi ele almışlardı. Gelişme Yugoslav Hükümeti için ileri bir adım sayılabilirdi. Clinton yönetimi Yugoslavya'nın barışı kabullenme tavrını düşük bir iyimserlikle karşıladı. İşin gerçeği, ABD yönetimi gelişmeden rahatsızdı, süreci istediği gibi yönlendiremiyordu. Aynı gün Clinton, askeri

liderliği Beyaz Saray'da topladı ve barış planının başarı-sızlığa uğraması durumunda yapılacak yeni operasyonun planını tartıştı. Anlaşılan asıl isteği barış anlaşmasının bozulması idi. Böyle bir toplantı ile kararlılığını gösterirken, Yugoslavya'ya ve diğer muhaliflerine gözdağı veriyordu.

25 Mayıs günü oluşturulmasına karar verilen 50 bin kişilik barış gücüne Rus askerleri alınmadı. Yeltsin'in Clinton ile yaptığı uzun bir telefon konuşmasının ardından, NATO komutası dışında bir Rus birliğinin uluslararası barış gücüne katılması kabul edildi. 8 Haziran günü Bon'da yapılan G-8 ülkeleri toplantısında, Batılı Ülkelerin Dışişleri Bakanları ile Rusya temsilcisi Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne sunulacak barış planı üzerinde anlaşıldı. Güvenlik Konseyi'ne verilen rapor, önerilen çözümün politik olduğu, aynı zamanda G-8 ülkelerinin 6 Mayıs Bon toplantısı prensiplerine ve 4 Haziran günü Çernomirdin ile Ahtisari tarafından alınan kararlara uygun olduğu tümcesi ile başlıyordu. Plana göre, Yugoslav askerleri, polisleri ve yarı-askeri güçleri Kosova'dan çekilirken, Birleşmiş Milletler yönetimindeki sivil ve askeri güç eşzamanlı olarak bölgeye girecekti. UCK ve diğer silahlı Kosova Arnavut gurupları saldırılarını durduracaklar, uluslararası güç tarafından silahtan arındırılacaklar, askeri bir güç olmaktan çıkmayı kabul edeceklerdi. Uluslararası varlık bölgede ilk olarak 12 ay için görev yapacak, Güvenlik Konseyi aksi yönde karar vermezse görevini sürdürecekti. Öneri başka ayrıntılar da içeriyordu. Dagens Nyheter'de öneriyi yorumlayan gazeteci Per Jonson, asıl kaybedenin UCK olduğunu yazdı.

Yugoslavya'nın reddettiği Rambouillet anlaşmasına göre, ileride yapılacak bir halk oylaması sonucu Kosova

bağımsızlığa gidiyordu. Aynı anlaşmaya göre, NATO yönetimindeki barış gücü KFOR, tüm Yugoslavya coğrafyasında ve hava sahasında serbestce hareket edebilecekti. İku- buçuk ay süren bombardımanın ardından G-8 ülkelerinin Güvenlik Konseyi'ne verdiği önerilerin içinde bunların hiçbiri yeralmıyordu. Ancak, UÇK'nın silahsızlandırılarak askeri bir güç olmaktan çıkartılması gerektiği açıkça belirtiliyordu. 10 Haziran 1999 günü G-8 ülkelerinin önerileri 1244 numaralı Güvenlik Konseyi kararı olarak kabul edildi. Aynı gün bombardıman durdu. Güvenlik Konseyi'nin 12 üyesi karara kefil olmuşlardı ve karar 14 üyenin oyları ile kabul edildi. Karşı oy yoktu ama, Çin çekimser oy kullandı. Çin, Yugoslavya'ya yönelik bombardımanı başından beri şiddetle protesto etti. Sınırları içinde değişik etnik gurupları, farklı ulusları barındıran Çin Halk Cumhuriyeti, elçiliğine yönelik NATO bombardımanını kasıtlı bir eylem olarak yorumladı ve şiddetle protesto etti. Yugoslavya'ya yapılan saldırının örnek oluşturacağı, başka ülkelere yapılacak benzer saldırıların kapısını açacağı kanısında idi ve bunda da haklıydı. Anlaşmaya olumlu veya olumsuz oy vererek NATO operasyonunu bir şekilde tanımış olmak istemiyordu.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kofi Annan, kararda "Sivil Varlık" olarak anılan gurubun başına bir daimi temsilci tayin edileceğini bildirdi. Sözkonusu gurubun görevi Kosova'da bir geçiş yönetimi oluşturmaktı. Görevleri arasında, özyönetim organlarının yeniden yapılanmasına yardımcı olmak, göçedenlerin dönüşleri ile ilgilenmek ve yardımları örgütlemek vardı. Kosova'nın geleceğini üç yıl sonra tartışmaya açan Rambouillet kararı, Güvenlik Konseyi'nin 1244 numaralı kararı ile kesinlikle kaldırıldı. Ağustos başında toplanan Yurtdışı Sırp Örgütleri Belgrad Konferansı'nda Miloseviç, çatışmalara son veren anlaşma

ile Birleşmiş Milletler'den ülkenin bütünlüğünün korunacağına dair garanti aldığını, her türlü statü değişikliğinin geçersiz sayılacağını ve Yugoslavya tarafından kabul edilemeyeceğini duyurdu. Yugoslavya direnmek zorunda kalınca çok büyük kayıplar vermişti ama, bu sayede bağımsızlığını koruyabilmişti. Boyun eğse idi, muhtemelen kayıpları daha büyük olacaktı. Fakat Yugoslav halkının bu başarısı, Miloseviç politikasının ötesinde NATO ülkeleri arasındaki yarar ayrılıkları ile de ilgili idi. Miloseviç milliyetçiliği yerine tüm bu çelişkileri doğru analiz edebilen bir ulusal politika ile belki bombardımanı da engelleyebilir, Pentagon'un oyununu baştan bozabilirdi. Miloseviç iktidarı Yugoslavya'ya uygulanan baskılara gerekçe yaratmayı sürdürmektedir.

Bir çeşit polis görevi görecektir olan KFOR Kosova'ya Birleşmiş Milletler şemsiyesi altında girdi ama, askerlerin çoğunluğu NATO ülkelerinden geldikleri için, pratikte ABD Kosova'ya yerleşmiş oldu. BM kararlarına göre, KFOR'un yerleşmesi için Kosova beş sektöre ayrıldı. İtalyan ve Alman birlikleri güneybatıya, Karadağ ve Arnavutluk sınırlarına yerleştiler. Amerikalılar tam güneye, Makedonya ile sınırı olan bölgeye girdiler. Makedonya zaten ABD'nin nüfuz alanı içinde idi. İngilizler ve Fransızlar kuzeye, Yugoslavya sınırına geldiler. Ruslara hergani bir bağımsız sektör verilmedi. UÇK içindeki ABD eli olan Haşim Thaci gurubunun, Ruslara bağımsız bir bölge verilirse, silahı bırakmayacağını söylemesi gerekçe yapılıyordu. Bu sözü Thaci'ye söyletenler de Amerikalılardı şüphesiz ama, tiyatronun böyle oynandığını herkes biliyordu. Haşim Thaci'nin oynadığı Ruslara karşı tepki rolü, Madeline Albright'ın, "Rus birlikleri NATO komutası altına girmezlerse, UÇK'nın silah bırakması zorlaşır!", şantaj ile doğrudan bağlantılı idi. ABD bir yandan Güvenlik

Konseyi kararına uyar rolü oynar, UÇK'nın silahsızlandırılmasını kabullenir gözükürken, öbür yandan pratikte bu kararları sabote etmeye çalışmaktadır. ABD, kabullenmek zorunda kaldığı 1244 numaralı karardan memnun değildir ve UÇK'nın silahlı varlığını birşekilde sürdürmek, ileride yeniden Kosava'nın kopuşunu sağlayacak ortamı hazırlamak istemektedir. Henry Kissinger'in ifadeleri bu memnuniyetsizliği açıkca ortaya koydu. Kissinger, sözkonusu barış planının ABD açısından büyük riskler içerdiğini, ABD'yi bir gerilla savaşına sokma olasılığı olduğunu söyledi. Sivil varlık, geçiş yönetimi, Yugoslavya'nın bütünlüğünü koruyarak Kosava'ya özerklik verilmesi, bu özerkliğin Güvenlik Konseyi'nin güvencesi altında olması, demokratik özerk yönetim kurumlarının geliştirilmesi, Kissinger'i rahatsız eden anlaşma maddeleri idi.

Kissinger veya ABD rahatsızlıklarında haklı idiler. Çünkü bu sıralanan Güvenlik Konseyi kararlarının tümü Kosova'da göreceli demokratik bir sürecin başlamasına yolaçacak, ABD yönetiminin geriye ittiği Cumhurbaşkanı Rugova'nın yeniden sahnenin önüne çıkmasına yardımcı olacaktı. Geniş halk yığınlarının desteğini almış Rugova yönetimi barıştan yanaydı ve UÇK'ya, özellikle UÇK içinde ABD'nin eli olan Haşim Thaci gurubuna karşıydı. Böyle bir gelişme, ABD'nin bölgede ileriye yönelik provokasyon planlarını belli ölçüde bozabilirdi. Kissinger'in isteği, anti-demokratik yöntemlerle iktidarın hiçbir halk desteği olmaya Haşim Thaci gurubuna devredilmesi idi. Böylece ABD tüm ipleri eline alacak, sivil sırların Kosova'dan sürülmeleri süreci hız kazanacaktı. Bu başarısızlığına göre, başka bir formülle ve adla UÇK yaşatılabilirdi. Hiçbiri olamazsa, Haşim Thaci'ye Nikaragua'da Kontras'ın veya Angola'da UNITA'nın rolü verilebilirdi. Kissinger'in sözünü ettiği, "ABD'nin bir gerilla savaşına sokulması riski", bu

olmalıydı. Şüphesiz Kissinger'in terminolojisinde ufak bir bilimsel terslik vardı. ABD, gerilla savaşı değil, ancak kriminal unsurların içinde yer aldığı halka karşı geçici-faşist bir kontur-gerilla veya kontrast savaşı başlatabilirdi. Elindeki hazır alet ise UÇK içindeki Haşim Thaci kılığı idi. Kontras savaşının ilk işaretleri gözükmeye başlamıştı bile. Aynı zamanda mafya olarak örgütlenmiş UÇK gurupları, Birleşmiş Milletler yardım konvoylarını ve Sırp'ların evlerini soymaya başladılar. Uyuşturucu ticareti büyük artış gösterdi. Sivil Sırp'lar, Çingeneler öldürülmeye, evler yakılmaya, mallar yağmalanmaya başladı. KFOR'un görevi başlamasının ardından, Eylül ayı sonuna dek 200 binden fazla Sırp, Karadağlı ve Çingene Kosova'dan kaçmak zorunda kaldılar.

Clinton ile Yeltsin arasındaki anlaşmaya ve Güvenlik Konseyi kararına karşın kendilerine sektör verilmeyen ve dışlandıklarını gören Ruslar, 11 Haziran günü saat 02.30'da 200 kişilik bir birlikle stratejik konumu olan Priştina havaalanına girip karargah kurdular. Rusların sayısı 2.500 ile 10.000 arasında değişen bir birlik yolları karara bağlanmıştı. 10.000 asker yılda 150 milyon Dolar'a malolacağı için Ruslara pahalı geldi. Sonuçta, G-8 ülkelerinin 13 Haziran tarihli Helsinki toplantılarında, Almanya Başbakanı Gerhard Schröder'in çabaları ile Ruslar'ın katılımı sağlandı. Rusya'nın ABD, Alman ve Fransız sektörlerine 3600 asker yerleştirmesi kararlaştırıldı. Bunların 750 tanesinin 16 subay eşliğinde İngiliz sektörü içinde olan Priştina havaalanına konumlanmaları kabul edildi. Beş taburdan oluşacak Rus birliklerinin iki taburu ABD, bir taburu Fransız, iki taburu Alman bölgesine yerleşti. Rus askerlerinin statüleri Güvenlik Konseyi'nin 1244 numaralı kararının askeri-teknik çerçevesi içinde idi. Ruslar kendi birlikleri üzerinde tam bir politik ve

askeri denetime sahip oldular. Anlaşmaya göre, ileride KFOR'da olabilecek indirimlere paralel ve orantılı olarak Ruslarda asker sayılarını azaltacaklardı.

Anlaşma, birçok yorumcu tarafından Rusların bir zafe-ri olarak yorumlandı. Şüphesiz Ruslar böyle bir başarıyı tek başlarına elde edemezlerdi. Başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkeleri, Rusya'nın dışlanması kendi konumlarını da zayıflatacağını görmekteydiler. Rusya'ya yönelik Alman desteği, Hazar havzası ve Orta Asya Pazarları ve enerji kaynakları üzerinde AB ile ABD arasında gide-rek yükselecek bir rekabetin işareti idi aynı zamanda. Anlaşmanın imzalandığı gün Dagens Nyheter'de yazan Bengt Albons, Tony Blair'in, "Avrupa, arka bahçesinde ortaya çıkan her problemde ABD'nin rol almasını bekleyemez. Avrupa, ABD'ye daha az bağımlı olmalıdır. Bu nedenle Avrupa, savunma güçlerini, İngiliz ruhu ile soğuk savaş sonrası koşullarına uyacak biçimde yeniden modernize etmelidir", dediğini yazdı. Bu sözleri söyleyen kişi İngiltere Başbakanı idi ve İngiltere AB içinde ABD ile en yakın işbirliği yapan ülke konumundaydı. Blair'in bu sözleri Pentagon'dan bağımsız ve Pentagon'a karşı söylemiş olduğu düşünülemezdi. Anlaşılan, Avrupa'nın er veya geç ABD'den koparak askeri gücünü oluşturacağına Pentagon da inanıyordu ve yeni oluşumda inisiyatifin kendisine en yakın ülke olan İngiltere'nin elinde olmasını istiyordu. Fakat bu askeri modernizasyonun nasıl olacağı da bir başka soru işaretidir. Avrupa şimdilik ABD'nin yüksek savaş teknolojisine, özellikle uzay teknolojisine gereksinim duymaktadır ve bu nedenle NATO'ya karşı kesin bir tavır alamamaktadır. Daha doğrusu, zaman kazanmaya çalışmaktadır. Bir yandan kendi savunma gücünü oluşturmaya çalışmakta, öbür yandan NATO ile olan ilişkilerini belirli bir denge çerçevesinde sürdürmektedir. ABD'nin

saldırganlığının en önemli nedenlerinden biri de, eski konumunu koruyabilmek içindir. Bu konumunu koruyamazsa, yeni mevziler kazanması olanaksızlaşacak, dünya hakimiyeti düşü iflas edecektir. Kissinger, operasyon boyunca NATO'nun birliğini koruyabildiğini, fakat Kosova bombardımanından sonra aynı NATO olarak kalamayacağını, altını çizerek yazdı. Taraflar, AB ve ABD, gelişmenin hangi yönde olduğunu görerek oyunlarını sürdürmektedirler. Rusya'nın kazanabildiği mevziler de bu gerçekle yakın ilişki içerisinde.

KFOR'a 13 bin asker ile en yüksek katılımı İngiltere yaptı. İngiltereyi 8 bin asker ile Almanya, 7.200 askerle ABD, 7 bin askerle Fransa, 5 bin askerle İtalya izledi. Dokuz ülke daha asker yolladılar. KFOR birliklerine Sir Michael Jackson adlı İngiliz generali komuta etmektedir. Basına yansıtılan habere göre, Rus birlikleri Priştina Havaalanı'na girdikleri zaman, NATO Avrupa Kuvvetleri Komutanı -Amerikalı- Wesley Clark, Jackson'a Ruslara karşı "zor kullanması, onları mevzilerinden sürüp atması" emrini verdi. Jackson, "sizin için üçüncü dünya savaşı çıkartmam vs.", diyerek emri geri çevirdi. Şüphesiz söz konusu yalan inanılması için yayılıyor ama, bunun basit bir çocuk tiyatrosu olduğunu düşünen herkes rahatca anlayabilir. Bu yalanla hem ABD'nin "güçlülük" imajı ve hem de Avrupanın "namusu" kurtarılmaya çalışılırken, KFOR'un da ne ölçüde "adaletli" ellerde olduğu kanıtlanıyor(!) Aynı yalanla İngiltere ile ABD arasında "mesafe olduğu" fikri dolaylı yolla yayılmaya çalışılıyordu. Yine yalana dayalı propoganda mekanizması ile varolmayan toplu mezarlar keşfedilirken(!), öbür yandan UÇK sivil halkı öldürmeyi sürdürüyordu. Aynı güçlerin propoganda mekanizmaları Miloseviç'in kötü bir çocukluk geçirdiği, eşinin ve kendisinin psikolojik problemleri olduğunu yayıyordu.

Şüphesiz İkinci Dünya Savaşı yıllarında doğup büyümüş olanların, özellikle Yugoslavya gibi bir ülkede doğup büyümüş olanların güzel bir çocukluk geçirmeleri çok zordu. Miloseviç hakkında söylenenler doğru olsa bile, hangi sağlıklı beyin bu tip gerekçeler ileri sürerek bir halkın üzerine 22 bin ton bomba atar., milyonlarca insanı açlığa ve yoksulluğa mahkum eder ve ayrıca doğayı tahrip ederdi? The International Herald Tribune'nin haberine göre, General Wesley Clark'ın dedesi 1890 yılında Rusya'dan kaçan bir yahudi idi. Clark, yirmi yaşına dek soyadını taşıdığı üvey babasını öz babası sandı. Gerçeği öğrenince şok geçirdi. Miloseviç'den ve Ruslar'dan özel olarak nefret etmektedir vs. Baş rollerde olan 64 yaşındaki Albright çocukluğunun geçtiği İkinci Dünya Savaşı yıllarında Naziler'den kaçan Çek Yahudisi ailesi ile birlikte Sırp lar sığındı ve bir Sırp köyünde uzun süre saklanıp korundular. Clinton'un serüvenleri ise şimdiden erotik filmlere konu olmaktadır ama, ileride uzun bir komedi serisi olacağı kesindir. Şimdi tüm bu çoğaltılabilecek örnekler e bakarak, ABD'nin bombalanması gerektiğine kimler karar verebilir? Şüphesiz ABD politikasını belirleyenler kişiler değil, askeri-sanayi komplekslerin, uluslar üstü tekellerin doymak bilmez azami kâr hırslarıdır. Böyle bir sistemin ağır basan kültürü içinde insanlar, doğal olarak asıl yararlarına, özlerine yabancılaşmaktadırlar. Hastalıklı bireyler üreten sistemin varlığını koruyabilmesi için yalana gereksinimi vardır. Bu nedenle, gerçeği görmeye ve savunmaya çalışan sağlıklı beyinlerin, dürüst insanların, ABD'de ve sistemin benzer şekilde işlediği ülkelerin politik arenalarında ön plana çıkan aktörler olmaları olanaksızdır.

ABD: YALANLAR VE GERÇEKLER

NATO ve ABD hava kuvvetleri, Yugoslavya'nın tüm iletişim ağını işlemez hale getirir, radyo, televizyon, telefon, internet bağlantılarını tahrip ederken, otaçağ karanlığının temsilcisi Taleban'ın Afganistandaki gücünü pekiştirmek için Amerikan şirketi TSI bu ülkeye otomatik telefon ve internet şebekesi kuruyordu. Kız çocuklarının eğitimi, kadınların hastahanelerde bakımlarını ve çalışmalarını bile yasaklayan Taleban, CIA'nın yardımları ile örgütlenmiş ve yine aynı gücün yardımını alarak Afganistan'ın en geniş kısmında kontrol kurmuştur. ABD petrol şirketi UNUCAL ve Suudi Arabistan sermayeli Delta Oil Taleban'a Dolar akıtmaktadırlar. Taleban rejimi aracılığı ile Afganistan'a yerleşen "demokrasi aşığı" ABD yönetimi, bir yandan Pakistan'daki varlığını güvenlik altına alırken, öbür yandan İran'a, Orta Asya ülkelerine, Çin'e rahatca sızma ve bu ülkeleri ucuza vurma olanakları elde etti. ABD, Afganistan'daki varlığı ile, İran, Rusya ve Hindistan arasında kurulabilecek ve Orta Asya ülkelerini de içine alacak güçlü ekonomik ilişkileri baltalama olanağına kavuşmaktadır. ABD, Türkmenistan petrolünü ve gazını bir boru hattı ile Afganistan ve Pakistan üzerinden Hint Okyanusu'na akıtmayı planlamaktadır. Sözkonusu projenin gerçekleşmesi, tüm Orta Asya pazarlarının rahatça ABD'nin kucağına düşmesini sağlayacağı kadar, Rusya ve İran'ın boyun eğdirilmesine de yardımcı olacaktır. Bu nedenle, Afganistan'da Üslenmiş olan Suudi Arabistanlı terörist Usame bin Laden, sözde aranırken, Bosna'ya, Kosova'ya ve Çeçenistan'a adamlarını rahatça yollayabilmektedir. Aynı kişinin ABD ve Avrupa bankalarındaki paraları bloke edilmemektedir. ABD, Usame bin Laden'in Afganistandaki karargahı olarak sunulan alana göstermelik bir-iki roket atarken, 20 Eylül 1998 günü TSI temsilcisi Gary

Brishinsky Taleban temsilcileri ile 240 milyon dolarlık bir anlaşmanın altına imza atmıştır. TSI, iletişim sistemleri üzerine çalışan bir Amerikan firmasıdır. Afganistan'ın tümünü kapsayacak bir otomatik telefon şebekesi ve Taleban'ın dünya ile bağını sağlayacak bir internet şebekesi kurulacaktır. Hisselerin yüzde 80'i TSI firmasına, yüzde 20'si Taleban'a ait olacaktır. Kuruluş 15 yıl TSI tarafından işletildikten sonra Taleban'a teslim edilecektir. Anlaşılan ABD yönetimi, karanlık Taleban rejiminin en az 15 yıl daha iktidarda kalacağı konusunda şirkete garanti vermiştir.

Taleban-ABD ilişkileri, Beyaz Saray'ın insan haklarına verdiği gerçek değerın en açık göstergesidir. İnsan haklarına karşı sözkonusu suç ortaklığı ne ilk ve ne de tek örnektir. Nazi savaş suçlularını avlamakla ünlenen Simon Wiesenthal Merkezi'nin ortaya çıkarttığı son belgelere göre, zamanın ABD yönetimi Naziler'in insanlığa karşı işledikleri suçlara göz yummuştur. 1940 yılında, Leipzig, Stuttgart ve Berlin'deki ABD konsoloslukları Naziler'in Yahudi katliamlarını hükümetlerine rapor etmişlerdi. Fakat ABD yönetimi susmuş, herhangi bir tepki göstermemişti. Haham Marvin Hier, "Ekim 1940'da ABD Berlin'i protesto etse idi, Hitler ürkecek, politikasını değiştirecekti. Olay yankılanacak, insanların boğazlandığını tüm dünya duyacaktı. Doğal olarak Alman halkı da bölünecek, bir bölümü tepki gösterecekti", demiştir. Şüphesiz Haham Marvin'in söyledikleri yüzde yüz doğrudur ama, susan ABD yönetiminin de kendine göre "haklı" nedenleri vardı. Hitler'in güç kazanmasına için için sessizce sevinen ABD yönetimi, Nazi Almanyası'nın Avrupayı ve Sovyetler Birliğini yıkmasını bekliyordu. Bu savaş Hitler'i de yıpratacağı için, dünya pazarlarının rahatca, olgun bir meyva gibi avucuna düşeceğini hesaplıyordu Beyaz Saray. Savaş

bitirken başkanlığa gelecek olan Truman, 21 Temmuz 1941'de The New York Times'e, "Savaşın kaderi Almanya'dan yana dönerse Rusya'ya, Rusya'dan yana dönerse Almanya'ya yardım etmeliyiz, böylece taraflar mümkün olduğunca fazla insan öldürmüş olurlar", diye yazarken, ABD yönetiminin düşünce biçimini açıkca ifade ediyordu. Kızılordu'nun Moskova önlerinde karşı taarruza geçtiği 6 Aralık 1941 tarihinin ertesi günü Japon filosu ve hava kuvvetleri Hawai'de Pearl Harbor'daki Amerikan filosuna saldırmasa idi, ABD savaşa girmek için daha çok bekleyecekti. 11 Aralık günü Almanya ve İtalya, Beyaz Saray'dan daha hızlı davranarak Amerika'ya karşı savaş ilan edeceklerdi. Bu nedenle, Haham'ın söyledikleri tamamen ahlaki gerçekler olmakla birlikte, ABD'nin Yahudi katliamına veya bir başka halkın katliamına göz yumması son derece anlaşılabilir bir olaydır.

Tony Blair, "Uluslararası ilişkilerde artık sadece ulusal egemenlik kavramı değil, demokrasi ve bireyin hakları da önemli", diyerek NATO'nun Yugoslavya'ya saldırısını haklı göstermeye çalışıyordu. Halkın kafasına 22 bin ton bomba yağdırıp, 2 milyondan fazla insanı açlığa, 5 milyondan fazla insanı derin bir yoksulluğa sürükleyerek hangi bireyin haklarını nasıl korudukları belli değildi ama, benzer yalanları daha önce Hitler ve Mussolini de söylemişlerdi. Konuşanlar arasında en ilginç olanı, İngiltere Dışişleri Bakanı Robin Cook idi. Bir konuşmasında Yugoslavya'yı kastederek "Faşizme geçit vermeyeceğiz(!)", diye haykırmıştı. Cook'un İngiltere Dışişleri Bakanı olduğu bilinmeseyse, İspanya iç savaşında Cumhuriyetçiler safında dövüşen bir gönüllü olduğu sanılabilirdi. Anlaşılan Cook, Avrupa'nın en güçlü Neo Nazi örgütlerinden olan Combat-18'in merkezinin Londra'da olduğunu unutmuştu böyle bağırıırken. Amacı, Hırvatistandaki faşist USTASA'ya veya

İngilteredeki Combat-18'e saldırmak değildi şüphesiz. Cook'un unuttuğu başka gerçekler de vardı. Sir Oswald Mosley, İngiliz İşçi Partisi Hükümeti'nin en genç ve parlak bakanı iken partiden ayrılmış, 1932'de Avrupa'nın en güçlü Faşist örgütlerinden olan İngiliz Faşistler Birliği'ni kurmuştu. Mosley'in aşırı sağcı düşünceleri partiye üye yapılırken ve bakanlık koltuğuna oturtulurken de bir sır değildi. Mosley benzerlerinin kaç tanesi partideki varlıklarını sürdürmekteydiler acaba? Eğer günümüzde Mosley yaşasa ve Cook'un koltuğunda oturuyor olsa idi, Yugoslavyaya saldırırken O'da aynen Cook gibi bağırır, demagoji yapardı. Faşizmin adının karalandığı günümüz koşullarında Hitler'in Propoganda Bakanı Göbels yaşasa, O'da saldıracağı zayıf ülkelerin yönetimlerini "faşistlik" ile suçlar, Cook'dan farklı şekilde bağırmazdı. Görünüşü ile Hollywood'da ancak kötü adam rolleri alabilecek olan Robin Cook, İngiliz imparatorluğunun kanlı izleri üzerinde yürüyen ve çok çabuk unutulacak olan sıradan bir memurdu sadece.

Sömürgeci İngiliz İmparatorluğu'nun kanlı izleri beş kıtada canlılıklarını korumaktadırlar. Avustralya'da yayınlanan The Sydney Morning Herald gazetesi, ağustos 1999'da, İngiliz Hükümeti'nin 100 kadar Nazi bilim adamını İkinci Dünya Savaşı sonrası Avustralya'da sakladığını açığa çıkarttı. İngiliz Hükümeti'nin sakladıkları arasında 31 tane Nazi partisi üyesi vardı ve bunların 10 tanesi toplama kamplarında Yahudilerin toplu imhalarında kullanılan Zyklon-B gazını bulup üreten kişilerdi. Robin Cook'un bakanlığı olayla ilgili olarak soruşturma başlattığını açıklamak zorunda kaldı. Tam o sırada yeni bir benzer skandal patladı. İngiliz gizli istihbarat örgütü MI-6, Chris Clark adlı profesyonel bir hırsız kirli işleri için yıllarca kullanmıştı. Clark'ın yaptıkları arasında, Güney Afrika

ırkçı rejimine karşı savaşım veren ANC'nin merkezini bombalamak da vardı. Bu olay, "demokrasi aşığı" Blair ve Cook için küçük bir kaza olarak kabul edilse bile, MI-6'nın başardığı daha büyük işler de vardı. 1965 yılındaki başarılı Endonezya darbesini MI-6 ve CIA birlikte örgütlemişlerdi. Haziran 1999 tarihli İngiliz The Independent gazetesi, General Suharto'nun kanlı darbesindeki İngiliz gizli servisinin rolünü belgeledi. 1965 sonbaharında, İngiliz Dışişleri Bakanlığı'ndan propoganda uzmanı Norman Reddaway cebine 100 bin Sterlin koyarak Endonezya'ya uçmuştu. Bugün 81 yaşında olan Reddaway, Endonezya darbesini İngiltere Dışişleri Bakanlığı'nın "en başarılı operasyonu" olarak tanımlıyordu. Robin Cook, bakanlığının bu büyük başarısı ile gurur duyabilirdi şüphesiz. Reddaway toprağa ayağını basar basmaz, cebindeki 100 bin Sterlin'in yardımı ile devrilecek Cumhurbaşkanı Sukarno aleyhine büyük bir karalama kampanyası başlatmıştı. Sukarno'nun günahı, bazı endüstri ve finans kuruluşlarını yoksul halkın yararına millileştirmeye kalkmış olması idi. Amerikan ve İngiliz tekelleri, yedikleri pastanın ellerinden alınacağı, Sukarno'nun komünistlere yaklaştığı korkusuna kapılmışlardı. CIA'nın ve İngiliz Dışişleri Bakanlığı'nın büyük yardımları ile 1965'de darbeyi başaran General Suharto, 1968 yılında Cumhurbaşkanlığı koltuğuna da oturarak 30 yıl için tüm iktidarı avuçları içine alacaktı. Darbe sırasında General Suharto'nun bir milyon insanı öldürtmesi, bir o kadarını da hapsedmesi "demokrasi aşığı" İngilizlerin ve Amerikalıların gözünden kaçan küçük bir ayrıntı olmalı idi. 1990'lı yıllarda Dagens Nyheter'de yayınlanan bir habere göre, öldürülmesi istenen dört bin kişinin isim listeleri ABD elçiliği tarafından Endonezyalı generallere verilmişti. O sırada ABD elçiliğinde görev yapan Morton Abromovitz, 1980 askeri darbesinden

sonra -deneyim sahibi biri olarak- Türkiye Büyükelçiliğine atanacaktı. 1975 yılında General Suharto, Kosova bahanesi ile yeri yerinden oynatan ABD ve İngiliz yönetimlerinden hiçbir tepki almadan Doğu Timor'u işgal edecek ve 1999 yılının başına dek bu ülke halkın dörtte birini sessiz sedasız katledecekti. Çin, ASEAN ülkeleri için farklı bir güvenlik sistemi önerince, Doğu Timor ABD ve İngiltere tarafından anımsanacak, barışı sağlama gerekçesi ile bölgeye askerlerini sokacaklardı. Bölgede etkinliği artmaya başlayan Çin'i çembere alabilmek için, Atlantik Okyanusu ile Hint Okyanusu arasındaki geçitleri tutmaları gerekiyordu.

Türk basınında Zafer Arapkirli'nin aktardığına göre, gazeteci Sean McPhilemy, Kraliyet Polis Örgütü RUC içinde bazı kişilerin Kuzey İrlanda'daki faşist Protestan terör örgütleri ile işbirliğini kanıtlamıştı. Bu kişilerin karışıkları faili meçhul cinayetleri konu alan, "Committee: Political Assassination In Northern Ireland" adlı kitabın İngiltere'de satışı mahkeme kararı ile engellenmişti. Kitabın yazarı McPhilemy ve avukatı Rosemary Lurgan devamlı tehditler alıyorlardı ve adı geçen ikinci kişi daha sonra öldürüldü. İngiliz polisinin ülkedeki yabancılara ve yabancı kökenli vatandaşlarına karşı ırkçı bir tavır içinde olduğunu artık herkes biliyordu. Scotland Yard yetkililerine göre, İngiltere'de yeni bir ırkçı kuşak yetişiyordu. Robin Cook'un, "faşizme gecit vermeyeceğini(!)", ilan ettiği günlerde, Mart sonu ve Nisan ayında Londra'nın en kalabalık semtlerinden olan Brixton, Brick Lane ve Soho'da birer hafta ara ile ard arda çivili bombalar patladı. Genç bir çift, hamile bir kadın ve iki yaşında bir çocuk öldü. 64 kişi ağır yaralandı. Patlamaların sorumluluğunu Combat-18 ile bağı olan Beyaz Kurtlar adlı bir Neo Nazi örgüt üstlendi. Hitler'in 110'ncü doğum yıldönümünü NATO bombardmanına

yakışır bir şekilde kutlamışlardı. Adolf Hitler'in adındaki A harfi alfabenin birinci sırasında, H harfi de sekizinci sırada oldukları için, örgüt adını Combat-18 (Savaş-18) olarak almıştı. Modern istihbarat örgütlerinin babası olarak 1789 Fransız devrimi yıllarının Joseph Fûche'si ünlenmiş olsa da, İngiliz istihbaratının kökleri daha eski idi. Deneyimli ve güçlü İngiliz polisinin varlığına karşın, Combat-18 yaşamını sürdürüyor, suçlular yakalanamıyordu.

Vatikan henüz Clinton'u "dünyamızın koruyucu azizi" olarak resmen tanıyıp ilan etmedi ama, O kafasının üzerinde "özgürlük", "demokrasi" ve "barış" haleleri ile dolaşıyor. 1 Mart 1999 günü "aziz" Clinton, Guatemala'da olanlar için özür diledi. Anlaşılan tatsız olayları yeni duymuştu ve çok üzülmüştü(!) 1950'li yıllarda Ünitè Furit Company Guatemala topraklarının hemen hemen hepsini elinde tutuyordu. Bu topraklarda muz yetiştiriyor, 40 bin işçiyi 50 sent karşılığı bir ücretle günde 12 saat çalıştırıyordu. Muzu ABD'ye nakleden demiryolları da şirketin malı idi. United Furit Company, zamanın parası ile yılda 65 milyon dolar kâr ederken, Amerikalılar ucuza bol bol muz yiyorlardı. Guatemala halkının işsizliği, yoksulluğu, açlığı o kadar önemli değildi. Fakat, 1952 yılında küçük bir yanlışlık oldu ve Jakobo Arbenez adlı idealist bir aydın Guatemala'da cumhurbaşkanlığına seçildi. Arbenez, çoğu kızılдерili olan yoksul halkın karnını doyurabilmesi amacıyla şirketin topraklarının bir kısmını çok ucuza satın aldı ve 200 bin köylüye dağıttı. Kullandığı toprakların birazını satmak zorunda kalan United Furit Company'nin patronu Sam Zamurray çok üzüldü. Zamurray üzülmünce, CIA Direktörü Allen Dulles, adı geçeninin kardeşi Dışişleri Bakanı John Fuster Dulles ve Başkan Eisenhower duyguландılar. İşleri yeniden yoluna sokmak için, Castillo armaz adlı birini çok ucuza satınaldılar. 15 Haziran 1954

günü Başkan Eisenhower, Dulles kardeşlere, hazırlanan darbe planının işleme konması için gerekli emri verdi. Böylece, 36 yıl sürecek olan kanlı olaylar zinciri başladı. Abenez'in devrilmesinin ardından, önce yedi sendika lideri öldürüldü ve sonra tüm sendikalar yasaklandı. Clinton'un "özüründen" kısa bir süre sonra yeniden başlayacak olan olaylar 1996'da durdurulduğu zaman, 11 milyon nüfusu olan Guatemala'da 200 bin kişi öldürülmüştü ve 50 bin kişi de kayıptı. Birleşmiş Milletler Gerçeği Ortaya Çıkartma Komisyonu, tüm katliam ve işkence olaylarının yüzde 93'ünün sorumluluğunun CIA tarafından örgütlenen hükümet güçlerine ait olduğunu kanıtladı. Kayıplar listesindeki 50 bin kişiyi yokedenler de aynı güçlerdi. Hükümet güçleri tarafından alındıktan sonra kaybolanlar arasında Profesörler, aydınlar, sendika liderleri vardı. 1980 yılında başkent Guatemala'da, 27 sendika lideri güpegündüz aynı anda kaçırılıp katledildiler. Gözaltında kaybolanların yakınları her sene toplanıyorlar ama, değişen birşey yok.

Diktatör Samoza 1930'lu yıllarda ABD'nin elleri ile Nikaragua'nın başına oturtuldu. İşkence görenlerin çılgınlıklarını duymaktan rahatsız olduğu için örgütü terkettiğini söyleyen eski CIA ajanı Phil Agee, Nikaragua halkının başına bela edilen Contras'ın da CIA tarafından örgütlendiğini anlatıyor. 3,5 milyon nüfusu olan Nikaragua'da 35000 kişinin ölümünden sorumlu olan Contras'ın kurbanlarının çoğu kadınlar ve çocuklardı. Samoza'nın ulusal muhafızları esas alınarak örgütlenen ve kriminal unsurlardan oluşan Contras, CIA tarafından silahlandırılıp, besleniyordu. 1984 yılında Amerikan Kongresi'nin Contras'a silah yardımını yasaklamasına karşın, ABD Güvenlik Konseyi (NSC) yasağı gizlice deldi. Söz konusu Ulusal Güvenlik Konseyi'nin 1986 yılında İrandaki

mollalar rejimi ile gizlice anlaştığı sonradan açığa çıktı. Bu anlaşma sonucu İran'a resmi olmayan kanallarla Amerikan silahları verilirken, Lübnandaki Şia örgütleri de ellerindeki Amerikalı tutukluları serbest bırakmışlardı. Yine aynı anlaşma ile İran, Nikaragua'daki Contras'a 48 milyon Dolar yardım yapmıştı. İran'ın Contras'a verdiği paranın karşılığı olan silahlar da, Çin Halk Cumhuriyeti gemileri aracılığıyla sahiplerine taşınmıştı. Olay açığa çıkınca, sadece Ulusal Güvenlik Konseyi'nin (NSC) şefi McFarlanes ve emrinde çalışanlardan küçük rütbeli Oliver North adlı kişi göstermelik olarak tutuklanıp yargılandılar. Zamanın ABD Başkanı Reagan yakalandığı Alzheimer hastalığı nedeniyle artık hiçbir şey hatırlamıyor ama, Phil Agee CIA'nın tüm operasyonlarından ABD başkanlarının haberdar olduklarını ve onların onayları olmadan hiçbirşey yapılamayacağını söylüyor.

Halka ve halkın üretim araçlarına, mallarına saldıran Contras, komşu ülke Honduras'da üsleniyordu. Ağustos 1999'da, Honduras'da ABD'ye ait El Aguacate havaalanında, Contras'ın kullandığı bir binada işkence odaları ve işkence aletleri bulundu. 1980'li yıllarda askerler tarafından katledildikten sonra cesetleri yakılan insanların gömüldükleri mezarlar açığa çıkarıldı. Araştırmayı yapan ekibin sözcüsü Avukat Sandra Ponce, aranan kayıplar arasında sadece Nikaragualılar değil, Honduralılar, Salvadorlular, Guatemalalılar, Ekvadorlular ve Venezuelalılar olduğunu söylüyor. Pinochet'in İspanyaya iadesini isteyen yargıç Baltazar Gazron, ABD arşivlerinde cinayetlerle ilgili 1.500 sayfalık kanıt bulunduğunu anlatıyor. Bunlar arasında Paraguay diktatörü General Alfredo Stroessner'in karşıtlarını yoketme planları, Bolivya diktatörü Hugo Benzer'e ait bilgiler var. ABD ile yakın işbirliği

içerisinde olan altı Latin Amerika diktatörü, "Condor Operasyonu" adını taşıyan gizli bir plan çerçevesinde rakiplerini yoketmeye çalışmışlar. ABD Senatosu'nun 1979 tarihli Dış İlişkiler Raporu, Şilili General Carlos Prats'ın ve Bolivyalı General Juan Jose Torres'in "Condor Operasyonu" çerçevesinde katledildiklerini açığa çıkartıyor. Arşivde sayısız işkence ve cinayet olaylarının kayıtları var. Başkan Clinton, olan tüm bu yanlışlıklar için henüz özür dilemedi.

1 Temmuz 1999 günün Washington, 5.800 sayfa tutan gizli Pinochet belgelerini yayınladı. Sözkonusu CIA belgeleri, Şili'de öldürülen muhalif sayısını 10 bin civarında gösteriyor. Gerçek sayının gösterilenin üzerinde olduğunu herkes biliyor. Binlerce insan da kayıp ve katledildikten sonra kuzeydeki Atacama çölünün tuzlu toprağına gömüldükleri için tam bozulmamış cesetler bulunuyor. Allende'ye karşı darbenin geriye sayımını başlatan Kamyon Şoförleri Sendikası'na greve gitmesi için paraları CIA'nın ödediği kanıtları ile ortada. Salvador Allende'nin en büyük günahı, bakır işletmelerini millileştirmek oldu. Allende, yoksul halkın durumunu biraz düzeltebildi, gelişme çağında olan bütün çocukların günde bir bardak bedava süt içmelerini sağladı. Bu kadarı, Şili bakır işletmelerini elinde tutan ABD'nin ITT tekelinin, uluslararası finans kuruluşlarının ve CIA'nın harekete geçmeleri için yeterli oldu. 11 Eylül 1973 günü tanklar ve uçaklar Allende'nin içinde olduğu başkanlık sarayını bombalarlarken, gizli polis ve askerler insanları avlamakla meşguldüler. Darbeciler, ABD desteği arkalarında olduğu için son derece rahat ve acımasızdılar. Buna karşın şimdi sadece Pinochet yargılanmak isteniyor. Daha fazlasına kimsenin gücü yetmiyor.

Phil Agee'in ifadesi ile CIA, mafya örgütleri ile sıcak ilişkiler içerisinde idi. Kastro'ya ve Çin Dışişleri Bakanı Cho Enli'ye karşı başarısız süikast girişimleri örgütledi. Kendisinden uzaklaşan Dominik diktatörü Tru Heyo'yu başarılı bir operasyonla yoketti. Demokratik yöntemlerle ve geniş halk desteği ile seçilen Kongo'nun yurtsever Başbakanı Patrice Lumumba'da CIA tarafından öldürüldü Phil Agee'e göre. Afrika'nın en büyük ve en zengin ülkesi olan Kongo (Zaire), ham petrol, kobalt, bakır, altın, elmas, kahve üretip ihraç ediyor. ABD tarafından stratejik madenler kategorisine sokulan ve depolanan kobaltın çok geniş bir kullanım alanı var. Dünyadaki kobalt üretiminin yüzde 50'sini Kongo (Zaire) sağlıyor. Bu kadar zengin bir ülkenin halkı ise derin bir yoksulluk içerisinde yaşıyor.

30 Haziran 1960'da Kongo Belçika'dan bağımsızlığını kazanınca, savaşı yürüten ve başarıya ulaştıran Kongoluların Ulusal Eylemi adlı parti seçimlerde salt çoğunluğu kazanarak iktidara geldi. Ulusal kurtuluş hareketinin ve adı geçen partinin önderi olan Patrice Lumumba doğal olarak Başbakanlığa seçildi. Cumhurbaşkanlığı mevkiinde ise emperyalist güçlerin adamı olan Joseph Kasavubu oturmakta idi. Lumumba'nın partisine üye olan Silahlı Kuvvetler komutanı Joseph Mobutu (Mobutu Sese Seko), CIA tarafından satın alındı. Böylece CIA, Mobutu ile Kasavubu'yu birleştirdi ve Lumumba hükümetine karşı darbe örgütledi. 7 Mart 1997'de New York Harlem'de konuşan Patrice Lumumba'nın oğlu Francois Lumumba, "... O (Patrice Lumumba), CIA'nın planlayıp örgütlediği bir darbe ile 1961 yılında koltuğundan indirildi", dedi. Lumumba'nın suçu da Allende'nin günahından farklı değildi. Kongo'nun zenginliklerinden halkının da yararlanmasını istemişti ve diğer karakterler gibi kendini satmamıştı.

2 Aralık 1960 günü Lumumba tutuklandı ve 17 Ocak 1961'de uçakla Katanga'ya nakledilirken Mobutu'nun adamları tarafından öldürüldü. CIA kuklası Mobutu 1965'de tek başına iktidara sahip oldu. 17 Mayıs 1997'de Kabila liderliğindeki halk hareketi tarafından devrilinceye dek Zaire'yi (Kongo'yu) hem emperyalist güçlere soydurttu, hem de kendisi soydu. İtalya'da yaşayan Mobutu, insan haklarını ayaklar altına alan kanlı bir diktatörlükle yönetti ülkeyi. "İnsan hakları aşığı" ABD, İngiltere vs., Mobutu'nun işlerini olumlu karşıladılar. Öldürülüş, biçimi halen gizli tutulan Lumumba, eşine yazdığı ve hedefine ulaşip ulaşamadığından emin olamadığı son mektubunda şu satırlara yer veriyordu: "... Tarih birgün sözünü söylediği zaman, bunlar, Brüksel, Paris, Washington veya Birleşmiş Milletler salonlarında anlatılmak istenenler olmayacaktır ama, sömürge sisteminden ve onun kuklalarından kurtulan ülkelerin öğreteceği gerçekler olacaklardır. Afrika kendi tarihini yazacaktır; yazılanlar Sahra'nın güneyi için de, kuzeyi için de zaferin ve onurun belgesi olacaktır." Lumumba, kötülüklerini saçan Pandora kutusunun dibinde gülümseyen umut gibi halkların yüreğine yerleşti. Yaşarken ölmüş olan Mobutu ise arkasında kanlı ve kirli bir iz bırakarak 23 Mayıs 1997'de Fas'da son kez öldü. Zaire'de (Kongo'da), Birleşmiş Milletler'in gözleri önünde, "insan hakları aşığı" güçler tarafından kışkırtılan kanlı bir savaş sürüp gitmektedir.

Batı Afrika'da, Kongo'nun güneyindeki Angola'da, 1950'li yıllarda Portekiz sömürgeciliğine karşı kurtuluş savaşı başladı. Bağımsızlık direnişini Angola'nın Kurtuluşu İçin Halk Hareketi (MPLA) örgütledi ve önderlik etti. 1974 yılında Portekiz'de demokratikleşmenin kapısını açan bir askeri darbe yapıldı. Darbeyi gerçekleştiren genç subaylar eski Portekiz sömürgelerini tasfiye etmeye başladılar. Böylece Angola 1975 yılında özgürlüğüne kavuştu.

MPLA iktidara gelirken, hekim, şair ve ressam olan Agostinho Neto Cumhurbaşkanlığına seçildi. Sözkonusu gelişme doğal olarak CIA'yı çok rahatsız etti. CIA, kısa bir süre önce Mobutu'nun Kongosunda Roberto adlı birine "Angola'nın Kurtuluşu İçin Ulusal Cephe" (FNLA) adında bir örgüt kurdurtmuştu. Cebinde ABD Dolarları ile dolaşan Roberto, CIA'nın istemi ile kuzeyden özgürlüğünü kazanan Angola'ya saldırdı. Fakat CIA ve Roberto, hiç beklemedikleri bir sürprizle karşılaştılar. Cephede Angola'ya yardıma gelen Kübalılar vardı. Roberto'nun 30 bin kişilik ordusu dağılarak kaçtı. Kuzeyden yapılan başarısız saldırının ardından, aynı yıl ırkçı Güney Afrika rejiminin ordusu ağır silahlarla Nabibya üzerinden Angola'ya saldırdı. Onlarda bozguna uğrayıp kaçınca, CIA, Jonas Savimbi adlı yeni bir kukla buldu. Savimbi'ye, Angola'nın Tam Bağımsızlığı İçin Ulusal Birlik (UNITA) adlı kriminal unsurlardan oluşan bir örgüt kurdurttu. İleride Nikaragua'da kurulacak olan Kontras'ın veya Kosova'da kurulacak olan UCK'nın bir benzeri idi UNITA ve ülkenin güneyinde, ırkçı Güney Afrika'dan rahatça yardım alabileceği alanlarda yerleşip örgütlendi. Soğuk Savaş sonrası açıklanan belgelere göre, o yıllardaki ABD yönetiminin istemi ve ricası ile ırkçı Güney Afrika Devleti Savimbi'nin UNITA'sına yardımcı başladı. Ülkesinde siyah halkını boğazlayan Güney Afrika Devleti, 1976 yılından itibaren Savimbi'ye ve UNITA'ya her türlü yardımı yaptı. Siyah Savimbi, kendisini ve askerlerini hayvanlardan farksız görerek aşağılayan beyaz ırkçılardan yardım alarak Angola'nın ekonomisini tahrip etmeye, halkı katletmeye başladı. CIA'dan ve ırkçı Güney Afrika Devleti'nden yardım alarak "tam bağımsızlık" uğruna savaştığı yalanını söyleyen Savimbi ve UNITA'sı, çoğu sivil halktan olan bir milyondan fazla insanı öldürdü, Angola'nın ekonomisine çok büyük zararlar verdi. Uluslararası müdahale ile 1994 yılında Savimbi durdurulduğu zaman, çatışmalarda 1,56 milyon insan öldürülmüştü.

1998 yılında Savimbi yeniden saldırıya geçti, halka yönelik katliam hız kazandı. 2 Mayıs 1999 günü Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi, yeniden başlayan çatışmalar nedeniyle Angola'da 950 bin kişinin göçettiğini duyurdu. Bunların 600 bin tanesi Kasım 1998'den sonra göçedenlerdi. Savimbi bu ay saldırılarına hız vermişti. Artık Güney Afrika'da ırkçı rejim varlığını sürdürmüyordu ama, ABD ve CIA eskisinden daha güçlü idi. UNITA zengin batılı ülkelere kaçak yollarla yılda yaklaşık yedi milyar İsveç Kronu (yaklaşık bir milyar US Doları) değerinde elmas ihraç ediyor ve kazandığı paralarla istediği silahları alabiliyordu. Bu nedenle Savimbi rahatça saldırabilirken, Angola'da sahnelenen trajediden hiç kimsenin haberi olmuyordu. ABD'nin tekelindeki haber organları olayı bilinçli olarak duyurmuyorlardı. Güvenlik Konseyi'nin 24 Ağustos 1999 günlü ve SC/6715 numaralı basın bildirisi, "Güvenlik Konseyi, UNITA'nın silahsızlandırılmasını ve kontrol ettiği bölgelere devlet otoritesinin girmesine izin vermesini istiyor", başlığı ile yayınlandı. Aynı bildirinin Başkanlık Demeci başlıklı bölümünde, "... Ülke içinde yerinden edilen insanların sayısı dramatik bir yükselişle iki milyona ulaşmıştır. Girilemeyen bölgelerdeki göç hareketi bilinmediği için bu sayıya dahil değildir", ifadesi yeralıyordu. Güvenlik Konseyi'nin sözkonusu basın bildirisinden on hafta kadar önce, NATO ve ABD, Kosova ve Yugoslavyaya 22 bin ton bomba yağdırmışlar, yüzmilyarlarca Dolarlık maddi kayba, bir milyona yakın insanın göç etmesine neden olmuşlardı. Clinton, Blair ve Cook, "insan haklarını, birey haklarını, demokrasiyi koruma zorunluluğunu" saldırılarının gerekçesi olarak göstermişlerdi. Anlaşılan, Angola'da neler olup bittiğini henüz duymamışlardı(!) Kuklaları Savimbi ile ilgili haberleri duymaları biraz zor-du.

Arkasına-ABD desteğini almış olan ırkçı Güney Afrika, 1976-1995 yıllarında Doğu Afrikadaki Mozambik'e de saldırdı ve büyük ekonomik yıkıma, 50 bin kişinin ölümüne neden oldu. "İnsan hakları savuncusu" güçlerin Afrika kıtasında yarattıkları yıkımlar saymakla bitecek gibi değildi. Doğu Afrika'da büyük göller yöresindeki Ruanda, 1880'li yılların sonunda Alman sömürgesi olmuştu. Bu küçük ülkenin nüfusunun yüzde 90'a yakını Hutu adlı halk, yüzde 10 kadarını Tutsi adını alanlar ve yüzde 1'ini de 1.50 cm boyundaki Twa diye de anılan cüce Pigmeler oluşturuyordu. 1400'lü yıllardan itibaren ülkeyi merkezi-askeri bir disiplinle Tutsi aristokrasisi yönetmişti. Almanlar'da aynı güce dayanarak ülkeyi yönettiler. 1916'da Kongo (Zaire) üzerinden gelerek ülkeyi ele geçiren Belçikalı sömürgeciler de aynı güce dayandılar. Fakat Almanlardan biraz farklı davranarak yerli halka değişik resmi statüler verdiler. Böylece 1994 yılında gerçekleşecek olan büyük soykırım olayının psikolojik temellerini daha o zaman attılar. Tutsiler yönetici durumda idiler ama, iki halkın kültürleri karışmıştı ve aynı dili konuşuyorlardı. Irk ayrımı denen olaydan ise zerre kadar haberleri yoktu ve birbirlerine böyle bir üstünlük taslamıyorlardı. Fakat gelen Avrupalılar, Belçikalılar, ırkçı düşüncelere sahiptiler. Darwin'in türlerin evrimi ile ilgili teorisi bilimsel bir araştırmanın ürünü idi ama, aynı teoriyi doğadaki biyolojik evrimden tamamen farklı olan sosyal yaşamdaki evrime uygulamaya kalktığınız zaman ırkçılığın temellerini atıyordunuz. Avrupa üst sınıfları bu yanlışlığı yapmışlardı ve o yıllarda Avrupa'da Sosyal Darwinizm moda idi. Belçikalı beyaz sömürgeciler, sahip oldukları ırkçı düşüncelere uygun olarak, ten renkleri biraz daha açık olan ve dış görünüşleri kendilerine daha çok benzeyen Tutsilerin evrim basamağının daha üst kademelerinde olduğunu sandılar.

Şüphesiz "en üstün ırk" kendileri idiler ama, hesaplarına göre Tutsiler Hutulara, Hutular da Twalara (Pigmelere) göre daha "üstün ırk" idiler. Bu nedenle Tutsilere okuma, yükselme olanakları sağladılar. Taşınması zorunlu olan kimlik kartlarına da, kişilerin hangi halk guruba dahil olduklarını kaydettiler. Bu ırk ayırımı politikası toplumu derinden etkiledi, psikolojik sarsıntılara, sapmalara, düşmanlıklara yolaçtı. İleride sahnelenecek olan trajedilerin temelleri bu şekilde atıldı.

1950'li yıllarda eski sömürgecilik Afrika'da tasfiye edilirken, Tutsi monarşisi yıkıldı. Yararlarını korumak isteyen emperyalist güçler, bu kez Hutuların safında yer aldılar. Böylece Hutuların baskıları ve katliamları ile geçen bir süreç başladı. Komşu ülkelere kaçan 600 bin kadar Tutsi, eski yönetici günlerine geri dönme düşü ile Ruanda Yurtsever Cephesi (RPF) adında bir örgüt kurarak silahlı eylemler başlattılar. 1973 yılında, gelişen politik istikrarsızlıktan yararlanan General Juvénal Habyaramina askeri bir darbe ile yönetimi aldı ve ülkede tek partili bir diktatörlük dönemi başladı. Tüm soğuk savaş yılları boyunca Habyaramina liderliğindeki Hutu diktatörlüğü, NATO ve ABD'nin safında yer aldı, Doğu Afrika'da bu gücün yararlarını korudu ve ABD yardımı ile varlığını sürdürdü. 1990'lı yılların başında soğuk savaş son bulunca, ABD bu kez Tutsileri desteklemeye başladı.

Mayıs 1992'de önde gelen ABD'li politikacı Herman Cohen bölgeyi ziyaret etti ve RPF liderleri ile görüştü. Silahlı mücadele veren Tutsi liderleri ile görüşmesinin ardından Cumhurbaşkanı Habyaramina ile buluşan Cohen, O'na, "Batılı ülkelerin isteminin Ruanda hükümeti ile RPF arasında ciddi ilişkilerin başlatılması", olduğunu ilettiler. Bu istemin ardından, 600 Tutsi RPF askeri Birleşmiş milletler gözetimi altında başkent Kigali'ye

sokuldu. Ruanda ordusunun üst ve alt yönetimlerinde, parlamento ve hükümet içinde Tutsilere sayıları ile orantılı olmayan ölçüde fazla kontenjan ayrıldı. Diğer yandan Dünya Bankası ve IMF "demokratikleşme sürecini zorlama" bahanesi ile Ruanda'ya vermeleri gereken kredileri ertelediler. Afrika'nın en yoksul ülkelerinden olan Ruanda'nın ekonomisi kahve fiyatlarındaki düşüş nedeniyle kriz içerisinde idi ve verilmesi gereken krediler dondurulunca kriz çok daha fazla derinleşti. ABD'nin politik ve ekonomik baskıları ile toplumdaki tansiyonun yükselmeye başladığı sıralarda, 7 Nisan 1994 günü, Cumhurbaşkanı Habyaramina'yı taşıyan uçak başkent Kigali havaalanına iniş yaparken yerden açılan ateşle vurulup düşürüldü. Aynı uçakla yolculuk eden komşu Burundi'nin Cumhurbaşkanı ve Ruanda Genelkurmay Başkanı'da Habyaramina ile birlikte öldüler. Havaalanı yakınında iki adet ABD yapımı SA-16 roket atıcısı bulundu. Bu karmaşık yapıdaki silahı etkili olarak kullanabilmek için özel bir eğitim ve yeterli atış talimi gerekiyordu. SA-16 roketini Tutsilerin, RPF askerlerinin kullanmaları olanaksızdı. Bu roketlerin kimlere satıldığı belli idi ve bunlar ABD'nin en yakın bağlaşıkları idiler. Olay, 1988 yılında Pakistan diktatörü Ziya-ül Hak'ın katledilişini çağırıyordu. FBI, Ziya-ül Hak suikasti ile ilgili bulgularının hiçbirini açıklamamıştı. Fakat bu cinayetin ardından Pakistan'ın özellikle Afganistan politikasında köklü değişiklikler olmuş, Taliban örgütlenip politik arenaya sürülmüştü. Anlaşılan, gereğinden fazla güçlenen ve politik manevra yapabilen Habyaramina ABD'nin Doğu Afrika politikasında problemler yaratmaya başlamıştı.

Hem Washington'a ve hemde Birleşmiş Milletler'e katilinin gelmekte olduğu önceden rapor edildi. Gelen tüm ayrıntılı raporlara karşın, 1993 yılında Birleşmiş Milletler

bayrağı altında Barışı Koruma Gücü olarak Ruanda'ya yerleştirilen Fransız, İtalyan ve Belçika askerleri geri çekildiler. Hiçbir tepki göstermeden geriye çekilen Barışı Koruma Gücü askerlerinin gözleri önünde Hutular, otomatik silahlarla, machetalarla, demir çubuklarla ve bulabildikleri tüm ilkel silahlarla Tutsileri katlediyorlardı. RPF de hakim olduğu bölgelerde Hutuları öldürüyordu. Tam yüz gün içinde ezici çoğunluğu Tutsi olan bir milyon insan vahşice öldürüldü. Yine olaylar günü gününe Washington'a ve Birleşmiş Milletler'e rapor edildi. Buna karşın her iki merkez de sessizliğini korudu, harekete geçmedi. Nasıl olsa siyahlar siyahları katlediyordu ve olay "insan haklarını koruma" kapsamının dışındaydı(!) Katliamı önlemek bir yana, göllerde yüzen ve salgın hastalıklara neden olan cesetleri bile toplatmadılar. Çünkü cesetleri toplamak için kiralayacakları botlara 100 bin dolar ödemeleri gerekiyordu. Fakat beş yıl sonra, Kosova ve Yugoslav halklarının kafasına değeri bir ile iki milyon Dolar arasında değişen roketleri cömertçe yağdıracaklardı. NATO Avrupa Kuvvetleri Komutanı Wesley Clark, "Savaş yapmıyoruz, çek kesiyoruz!", diye böbürlenecekti. Uzman kişilere göre, Ruanda soykırımı, Nazilerin İkinci Dünya Savaşı'nda yaptıklarının hemen arkasında ikinci sırayı alıyordu. İki Milyon insan da komşu ülkelere göç etmişti.

Yine 1990'lı yıllarda küçük Batı Afrika ülkesi Sierra Leone'de bir milyon insan öldürüldü, ülke içinde 1,5 milyon insan göçe zorlandı. Sudan'da sürmekte olan iç savaş sonucu bugüne dek 1,5 milyon kişi öldürüldü. 1990 yılından beri Irak'a uygulanan ambargo nedeniyle, Nisan 1999'a dek 1,5 milyon insan öldü. Ambargonun neden olduğu beslenme ve ilaç yetersizliği sonucu her ay ölen beş yaşından küçük çocuk sayısı 6 bine yükseldi. Ambargodan önce aynı sayı sadece 546 idi. Irak Sağlık

Bakanlığı'nın açıklamasına göre, Ağustos 1999'da ölen beş yaşından küçük çocuk sayısı 7.632'ye yükseldi. Ambargo ticareti engellediği için, sadece Irak toplumuna değil, içinde NATO üyesi Türkiye'nin de olduğu tüm komşu ülkelere ve sözde "korunan" Kürt halkına da zarar vermektedir. Bölgedeki tüm kaçak ticarete karşın, ABD'nin en yakın bağlaştığı ve NATO üyesi Türkiye'nin ambargo nedeniyle kayıpları yaklaşık 40 milyar Dolara ulaşmıştır.

Türk basınının Newswek'den aktardığına göre, 1961-1971 yıllarında Vietnam'ın güneyindeki çok geniş bir bölgeye ABD uçakları ve helikopterleri ile zehirli bir madde olan dioksin içerikli portakal gazı (Agent Orange) ve diğer zehirli gazlar püskürtüldü. Ormanlar yokoldu, bölgede yaşayan beş milyon insanın bir kısmı yedikleri balıklardan ve diğer etlerden zehirlenerek öldüler. Savaş 25 yıl önce bittiği halde, halkın "Amerikan otu" adını verdiği ve hayvanlar tarafından bile yenmeyen bir bitki yetişmektedir bölgede sadece. Doğada halen etkisini sürdüren zehir nedeniyle ölümler sürmekte, düşükler ve erken doğumlar normalden çok fazla olmaktadır. Sayısı çok kabarık sakat çocuk doğumları olurken, 600 bin insan aynı zehir nedeniyle ağır hastalıklarla pençeleşmektedir. Encyelopedia Britanica'ya göre 170 kilo dioksin içeren 50 milyon litre civarında Agent Orange (portakal gazı) Vietnam topraklarına püskürtüldü. Kontur Gerilla adlı yasa dışı NATO örgütünün mimarlarından olan ve 1990'lı yılların sonunda şüphelerle dolu karanlık bir "kaza" sonucu ölen CIA eski Direktörlerinden William Colby, "Fenix Operasyonu" adı verilen bir eylemle CIA tarafından örgütlenmiş özel birliklerin Vietnam'da 40 bin kişiyi öldürdüklerini açıkladı (Fenix veya Phoenix: Kökleri eski Mısır'a uzanan, güneşi sembolize eden, yandıktan sonra kendi küllerinden yenisinden doğabilen mitolojik kartal). Anlaşılan CIA, Heredot

Tarihi'nde anlatılan mitolojiden esinlenerek tüm Viet-nam'ı yakmayı, moral olarak çökmüş, kriminal unsurlardan oluşan kendisine uygun yeni bir Vietnam yaratmayı düşlemişti. Fakat esin kaynakları ile yaptıkları iş arasında bir uyum yoktu ve ancak çoğunluğu sivil halk olan 3 ile 5 milyon arasında Vietnamlıyı öldürebildikten sonra kaçmak zorunda kalacaklardı. Yeniden doğan Vietnam onların isteminin tamamen zıddı idi.

1971 yılında Vietnam'da savaşıyan ABD askerlerinin üçte biri eroin kullanıyordu ve bunu onlara CIA satıyordu. Askerler dertlerini "unuturken", şirketin (CIA'nın) ve özel ajanların kasalarına bol bol Dolar akıyordu. Bölgeden ABD'ye sokulan eroin de aynı kanaldan geliyordu. Başka bir halkı yokedenlerin "kendi halklarına" karşı sevgi ve sorumluluk taşımaları beklenemezdi. Daha doğru bir ifade ile, böylelerinin halkı olmazdı ama, soyulacak "vatanları" olurdu. Dillerindeki "Vatan", "millet", "ulusal yararlar" gibi ifadeler, tekellerin, küçük bir elitin, kendi özel yararlarının savunulması için keşfedilmiş yalanlardı sadece. Dillerinden düşürmedikleri "insan hakları" sözcüğünün onlar için gerçek anlamı, her türlü kötülük uğruna yalanın rahatça söylenebilme hakkı idi.

1976-1979 yıllarında Pol Pot'un önderliğindeki Kızıl Kırmızı Kamboçya'da işledikleri cinayetlerin en büyük suç ortaklarından birincisi, o yılların ABD liderliğidir. Pol Pot yönetimi 1,5 milyon insanı, ülke nüfusunun yaklaşık dörtte birini üç yıl içinde katletti. 1978'den 1979 yılına girildiği gün, Vietnam ordusu Kamboçya'ya girdi ve halkı daha da büyüyecek olan katliamdan kurtardı. İktidarı yitiren Pol Pot, 30 bin askeri ile Tayland sınırına yakın sık ormanların bulunduğu bölgeye kaçarak, Kamboçya ekonomisini tahribe yönelik bir savaş başlattı. Bunun üzerine ABD, cezalandırma amacı ile Vietnam'a karşı ağır

ekonomik ve politik yaptırımlar uygulamaya başladı. ABD'nin diplomatik desteğini alan Çin, kuzeyden Vietnam topraklarına girdi. Vietnam'a karşı saldırısında 45 bin asker yitiren Çin ordusu, prestiji kırılmış biçimde kaçmak zorunda kaldı. Çin ve ABD, Pol Pot'u gerektiği gibi koruyamamışlardı ama, desteklerini sürdürdüler.

"İnsan hakları" ve "demokrasi"nin yılmaz savunucusu ABD, kendini "Demokratik Kamboçya" olarak adlandıran 1,5 milyon insanın katili Pol Pot yönetimini Kamboçya'nın resmi hükümeti olarak tanımayı sürdürdü. Pekin'de yaşamını sürdüren Pol Pot, ABD yönetiminin desteği ile Prens Sihanuk'u yanına alarak 1982 yılında "Sürgünde Koalisyon Hükümeti" kurdu. Pol Pot, ABD, Çin ve ABD kuklası Tayland'ın desteği ile Kamboçya halkına karşı cinayetlerini sürdürdü. 1990'lı yıllarda ABD'nin Pol Pot'a gereksinimi kalmadı. Artık gücü tamamen tükenmiş olan Pol Pot'un Kamboçya içindeki yerini herkes biliyordu. Buna karşın, Pol Pot'u ve ne de en yakın çalışma arkadaşlarını yargılamaya kimsenin gücü yetmedi. "İnsan hakları aşığı" ABD'nin böyle bir kalkışmasını beklemek sadece ahmaklık olurdu. Pol Pot'u yargılamak, ABD'yi yargılamak ile eş anlamlı bir davranıştı.

Stokholm Uluslararası Barış Araştırmaları Enstitüsü (SIPRI) verilerine göre, 1995 yılında dünyamızın 30 değişik bölgesinde önemli silahlı çatışma vardı. Aynı olayla ilgili sayılar 1996 için 27, 1997 için 25, 1998 yılı için de 28 olarak verilmektedir. Birleşmiş Milletler verilerine göre, dünyamızda her 20 dakikada birkişi anti-personel mayınlarının kurbanı olmaktadır. Söz konusu mayınların satışından kâr sağlayanlar, "insanhakları savunucusu" Batı Avrupa ülkeleri ve ABD'dir. Sattıkları mayınlar nedeniyle her yıl yaklaşık 25 bin kişi ölmekte veya sakat kalmaktadır. Bunların altı bin tanesi çocuktur. Bir anti-personel

mayın üç dolara satılmaktadır ama, aynı mayını temizlemek için bin dolar harcanmaktadır. Bir protez (takma bacak) beş bin dolara malolmaktadır. 1998 yılının ortasındaki verilere göre, son 10 yılda iki milyon çocuk savaşlar nedeniyle ölmüştür. Altı milyon çocuk aynı nedenle sakat kalmıştır. Bir milyon çocuk evsiz kalırken, 10 milyon çocuk ciddi psikolojik rahatsızlıklara yakalanmıştır. Uluslararası Af Örgütü'nün ve UNICEF'in 1999 yılı başındaki verilerine göre, halen sürmekte olan irili-ufaklı 44 çatışma da 10-13 yaşları arasında 300 bin çocuk savaşmaktadır. Savaşlardan kaçan 14 milyon çocuk zor koşullarda göçmen yaşamı sürdürmektedir. 1997 yılında Birleşmiş Milletler Mülteci Komiserliği, savaşlardan kaçan 22 milyon dış göçmene yardım vermiştir. Aynı nedenlerle göçedenlerin sayıları 1999 yılında 24 milyona yükselmiştir. Sınır Tanımayan Doktorlar'ın hesabına göre, savaşlardan kaçanların sayıları iç göçle birlikte 50 milyon bulmaktadır. Savaşlardan asıl kârları sağlayanlar ise, başta ABD olmak üzere "insan hakları savunucusu" zengin ülkelerin silah üreten tekelleridir.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) Temmuz 1999'da yayımlanan raporuna göre, 1960 yılında yoksul ülkeler ile zengin ülkeler arasındaki fark otuz misli iken, 1990'da fark 60 misline, 1997'de ise 74 misline yükselmiştir. Dünyanın en zengin yüzde yirmisi üretilen tüm değerlerin yüzde 86'sını elde etmektedir. Dünya üretiminin neredeyse tümünü on adet uluslarüstü tekel yönlendirmektedir. Dünyanın en zengin iki kişisi, nüfusu 600 milyonu bulan 48 ülkenin toplam ulusal gelirinden daha fazla paraya sahiptirler. Bu nedenle, globalleşme denen olay az sayıda tekelin tüm ulusal pazarları yıkarak dünya çapında hakimiyet kurmalarından başka birşey değildir. Pazar tekleşip bütünleşirken, toplumsal

uçurumlar derinleşmekte, sosyal yaşam çok daha derin çatlaklarla parçalanmaktadır. Dünya pazarlarının yüzde 82'si sayıları 10'u aşmayan uluslarüstü tekelin eline geçerken, kapitalizmin "serbest rekabet" prensibi tamamen tarih olmakta, demokratik süreçler yokedilmektedir. söz-konusu tekellerin politikasını yürüten aktörler, Clinton ve benzerleri, tekellerin yolunu açabilmek için tüm demokratik süreçleri kan ve ateşle yıkarlarken, "insan hakları" ve "demokrasi" söylemlerine demagojik olarak sarılmaktadırlar. İkinci Dünya Savaşı deneyimini de yaşamış olan tekeller, artık Hitler gibi ürkütücü tipler değil, Clinton ve Blair gibi her koşulda suratlarındaki sempati maskesini düşürmeyen ve çok rahat yalan söyleyebilen kişileri ön plana çıkartmaktadırlar. Neo Nazi örgütlenmelerin merkezi ve esin kaynağı artık Almanya değil, ABD'dir. Evrensel olanlarla birlikte yerel geleneksel baskı yöntemlerini de kullanan, tarihî ve dinsel motiflerle kamufle edilen diktatörlüklerin ezici çoğunluğu, "gelişmekte olan" veya yoksul ülkelerde gözüken aşırı sağcı ve faşist diktatörlüklerin neredeyse tümü ABD bağlantılıdır veya en azından vaktiyle bu bağ yardımıyla güç kazanmışlardır.

Son Asya krizi ile birlikte açların sayısının 1,5 milyarı aştığı bir dünyada, 200 zenginin 2,5 milyar insanın -dünya nüfusunun yüzde 41'inin- toplam gelirin sahip olduğu bir dünyada, temel tüketim mallarının pazarı daralır. Açlar ve yoksullar en gerekli gıda, giyim ve barınma maddelerini bulmakta zorluk çekerlerken, lüks tüketim mallarının pazarı genişler. Lüks mallar gerçek değerlerinin üzerinde alıcı bulurlar. Günümüzde lüks tüketim mallarının başında gelenler ise, sofistike silahlar (ileri teknolojiye dayalı karmaşık yapıda roketler, savaş uçakları vs.) ve uyuşturucu maddelerdir. Bu nedenle, dünyada cirosu en yüksek olan ve en fazla kârı sağlayan ticaret bu iki mal ile

ilgilidir. Bunun yanında, toplumsal uçurumların bu ölçüde derinleştiği dünyamızda en kârlı bir diğer alanda, üretici olmayan spekülâtif işler, hisse senetlerinin ve paranın hiçbir yeni değer yaratılmadan kolayca bir cepten öbürküne akmasıdır. Bu alanda elde edilen kolay ve yüksek kazançlar hiçbir zaman üretime yatırılmadığı gibi, sayılan ilk iki sektörü de yanına alarak kara ekonomileri devasa boyutlara ulaştırmakta, mafya örgütlenmeleri ile devletler arasındaki çizgiyi ortadan kaldırmaktadır. "Demokrasi" ve "insan hakları" söylevleri ile birlikte giderek artan ölçüde post modern bir faşizmin gölgesi gezegenimizin üzerine düşmektedir. Bu süreci durdurabilecek güçler ise, pratikte ve düşünsel olarak gelmekte olan felakete henüz hazırlıklı değildirler. Yıkılmakta olan ulusal sınırların boyutlarını çok aşan birlikleri oluşturmak o kadar kolay değildir. Ulusal sınırların içine saklanarak kurtulmak da mümkün değildir.

Yalanın en büyük güç olduğu, yabancılaşmanın en derin boyutlara ulaştığı, tüm ahlaki-insani değerlerin büyük bir hızla erozyona uğradığı bu derin çelişkiler dünyasında köle ticaretinin dirilmesi hiç de garipsenecek bir olay değildir. Merkezi Londra'da bulunan Uluslararası Kölelikle Mücadele Derneği Raporu'nun Türk basınına yansıyan özetine göre, 200 milyondan fazla insan köle pazarlarında satılmaktadır. Kasım 1997'de Viyana'da yayınlanan Birleşmiş Milletler Raporu'nda da aynı bilgiler vardır. Köle pazarlarının en popüler malları, batılı turistlere seks kölesi olarak satılan veya zengin Batı'nın vitrinlerini süsleyen lüks halıları üreten çocuklardır. Yaptıkları yıpratıcı işler ve bakımsızlık nedeniyle kırk yaşına varmadan ölen bu insanlar, Filipinler, Tayland, Pakistan, Haiti, Dominik gibi ülkelerde satılmaktadırlar. Bu ülkelerin tümü de, "demokrasi" ve "insan hakları aşığı" ABD'nin sistemi içe-

risindedirler. Buradaki rejimler ABD yardımı ile varlıklarını sürdürebilmektedirler. Köle pazarı genişlemekte, toplumsal uçurumların derinleşmesine ve artan yoksullaşmaya koşut olarak ABD sistemi içindeki diğer ülkelerde de köle ticareti hızla yayılmaktadır. Yalnız insanlar değil, insanların organları da satılmaktadır. Bir böbrek zengin Batı'da 160 bin dolara alıcı bulabilmektedir. Yoksul ülkelerin insanları ise sözkonusu organlarını bin veya en çok iki bin dolara mafyaya satmaktadırlar. Aldatılarak ameliyat masalarında organlarını yitirenler veya cinayetlere kurban gidenler ise organ ticaretinin bir başka yüzüdürler.

Birleşmiş Milletler'e bağlı ve merkezi Cenevre'de olan uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) verilerine göre, her yıl bir milyondan fazla insan iş kazalarında can vermektedir. Sözkonusu sayının burada verilenden çok daha fazla olması gerekir. Fakat kara işler nedeniyle kazalarda can verenlerin önemli bir kısmının istatistiklere geçmediği anlaşılmaktadır. Hergün yoksul ülkelerde beş yaşın altında 33 bin çocuk ölmektedir. Bu çocukların kurtarılabilmeleri için günde sadece yaklaşık 1.1.000 TL (bir Amerikan Dolarının yüzde 2'si veya 3'ü, bir İsveç Kronunun yüzde yirmisi veya 30'u) tutarında ilaç masrafı yeterlidir. Oxfam International adlı kuruluşun verilerine göre, dünyamızda 275 milyondan fazla çocuk (dünyadaki çocukların yaklaşık dörtte veya beşte biri) hiç okula gidememektedirler. Üçte ikisi kız olan bu çocukları okutabilmek için on yılda sekiz milyar dolarlık bir bütçe gereklidir. Başka bir deyişle, Yugoslavya'nın bombalanması için harcanan paranın yaklaşık yedide biri ile dünyamızın eğitim sorununu çözmek mümkündür. Bu, aynı zamanda, B-1 bombardıman uçağının dört adet daha az üretilmesi ile de çözülebilecek bir sorundur. Çocukların bilimsel insancıl bir eğitimden

geçmeleri, dünyanın güvenli geleceği açısından tüm B-1 uçaklarının, tüm füzelerin ve diğeri silahların varlığından daha garantilidir. Sonuçta tüm bu silahları üretenler ve kullananlar da insanlardır. İnsancıl bir eğitimle yetişmiş nesillerin varlığı silah tekellerinin yokluğu demek olacağı için, tekellerin B-1 bombardıman uçağını dört adet daha az üretmelerini beklemek olanaksızdır şüphesiz.

Merkezi New York'da olan Birleşmiş Milletler Çocuk Vakfı'nın (UNICEF) verilerine göre, dünyada yaşayan insanların yarısından fazlası içme suyu ve kanalizasyon şebekelerinden yoksundurlar. Beş milyara yakın insanın yaşadığı ve üçüncü dünya ülkeleri olarak bilinen yoksul toplumlarda çocukların beşte biri gelişmeleri için gerekli proteini ve kaloriyi alamamaktadırlar. Üç milyar insan günde 10 Fransız Frangının (yaklaşık 1,5 ABD Dolarının veya 12 İsveç Kronunun) altında bir gelirle yaşayarak açlık çekmektedir. İki milyar insanda kan yetersizliği (anemi) hastalığı vardır. Birleşmiş Milletler'e bağlı Dünya Sağlık Örgütü'nün (WHO) 1996 yılı raporuna göre, 500 milyon insan malarya (sıtma), 300 milyon insan hepatit-B (sarılık), 200 milyon insan hepatit-C hastalığı çekmektedirler ve sayılar zaman içinde artmaktadır. Artan yoksulluğa bağlı olarak verem (TBC) hızla yayılmaktadır. Ünlü LeMonde Diplomatique'nin yazdığına göre, her yıl 30 milyon insan sadece açlıktan ölmektedir. Aralık 1998'de Birleşmiş Milletler'in yayınladığı bir rapora göre, dünyanın en zengin 225 kişisi gelirlerinin sadece yüzde dördünü varlık vergisi olarak verseler, dünyadaki yoksulların gıda, içme suyu, sağlık ve eğitim sorunlarını çözmek mümkün olacaktır. Söz konusu yoksullara yeterli gıda ve sağlık hizmetlerini götürebilmek için sadece 13 milyar dolar gereklidir. Bu miktar, ABD ve AB ülkelerindeki yıllık parfüm harcamalarına eşittir. Yugoslavya'nın iki haftalık

bombardıman masrafları da yaklaşık aynı ölçüdedir. Aralık 1998'de Birleşmiş Milletler'in sözkonusu raporu yayınlandığı zaman, İnsan Hakları Bildirgesi'nin 50nci yılı kutlanmaktaydı. 50nci yılı kutlanan İnsan Hakları Bildirgesi'nin 25nci maddesinde şunlar yazılı idi: "Herkesin kendisine ve ailesine sağlıklı ve güvenli bir yaşam sürme olanağı sağlayacak tarzda beslenme, giyim, barınma, sağlık hizmetleri ve diğer sosyal ihtiyaçlarını karşılayabilme hakkı vardır."

Başta ABD olmak üzere "demokrasi" ve "insan hakları" savunucusu rolü oynayan ülkelerin insan soyuna verdiği zararlar yukarıda kısaca sıralananlarla sınırlı değildir. Dünya nüfusunun sadece yüzde 10'una sahip zengin endüstri ülkelerinin artıkları nedeniyle dünyanın ekolojik dengesi de bozulmuştur. 1998 yılında daha önce görülmemiş büyük sel, fırtına, kuraklık ve yangın felaketleri yaşanmıştır. Bu felaketlerin etkisi ile 1998 yılında 52.850 insan yaşamını yitirmiştir. Bir yandan insanları zararlı ışıklardan koruyan atmosferdeki ozon tabakası delinirken, öbür yandan dünyamızın akciğeri olan okyanuslar kirletilmiş, yağmur ormanları tahrip edilmiştir. Hava kirliliğinin yarattığı camekan etkisi ile dünyamızın ortalama ısısı yükselmeye başlamıştır. Dünyanın ortalama ısısının giderek yükselmeye başlaması kutuplardaki buzulların bir kısmının erimesine neden olacağı için, yoğun insan nüfusu olan bazı bölgelerin sular altında kalma tehlikesi doğmuştur. Şimdiden bazı okyanus adaları sular altında kalarak kaybolmaya başlamışlardır. Doğa felaketlerinin yaşandığı yerler asıl olarak yoksul ülkelerdir. Buna karşın yoksul ülkelere yapılan felaket yardımları son beş yılda yüzde 40 oranında azaltılmıştır. Birleşmiş Milletler'deki İsveç elçilerinden Anders Wijkman'ın yazdığına göre, Worldwatch Institute (Dünyayı Gözleme Enstitüsü) rapor-

ları, 2010 yılında ekilebilir toprakların kişi başına yüzde 20, ormanların yüzde 30, avlanan balıkların yüzde 10 azalacağını bildirmektedir. Bunun yanında, sözkonusu insani ve doğal felaketlerin asıl sorumluları olan zengin ülkelerin yoksullara verdiği ekonomik yardımlar da gide- rek düşmektedir. Birleşmiş Milletler, yapılan yardımların ulusal gelirin yüzde 0,7'si oranında olmasını öngörmekte- dir. 1990'da ABD, sözkonusu oranı kendi yardımlarında yüzde 0,3'e indirmiştir. Gelişmiş OECD ülkeleri içinde en az yardım veren ülke ABD'dir. 1994 yılında OECD ülkele- rinin tüm yardımları 56,7 milyar Dolarla en düşük düze- yine ulaşmıştır. Buna karşın ABD ve Batı Avrupa ülkele- ri, sadece pazarı açmak için verdikleri yardımın on misli oranında, 500 milyar Dolar değerinde reklam masrafı yapmaktadırlar. Sokağa atılan bu reklam masrafı da satıl- lan malların fiyatlarına eklenerek tüketicilere ödettiril- mektedir.

Sözkonusu zengin ülkelerin yoksul ülkelere yaptıkları ekonomik yatırımlar ise reklam masraflarının üçte birin- den daha azdır ve sadece 150 milyar Dolar civarında bir- şeydir. Bir yandan pek de ileri olmayan teknolojilerle üre- time yönelik son derece düşük ölçüde yatırımlar yaparlar- ken, öbür yandan yüksek faizlerle borçlar verip bu ülke- leri soymaktadırlar. Örneğin 11 Afrika ülkesinin ulusal gelirlerinin yüzde 40'ı sadece borç ve borç faizlerini öde- meye gitmektedir. Durumları bunlarınkinden daha kötü olan Afrika ülkeleri de vardır. Madagaskar ulusal gelirin- in yüzde 151,6'sını, Guinea-Bissau ulusal gelirin- in yüzde 145,8'ini, tanzania yüzde 79'unu, Nigeria yüzde 75,9'unu borç ve borç faizi olarak ödemek zorundadırlar. Ağustos 1999'da Afrika'dan gelip Bürüksel havaalanına inen bir uçağın tekerlek kapağında 14 ve 15 yaşlarında iki siyahi çocuğun cesetleri bulunmuştur. Kapağa saklanarak

yolculuk etmek isterlerken donarak ölen çocuklardan birinin cebinde bulunan mektupta, yoksul Afrika'ya yardım elinin uzatılması ve okuma istemleri yazılıdır. Fakat bu istem uluslar üstü tekellerin azami kâra göre işleyen yapılarına ters düşmektedir. Söz konusu tekellerin yararlarını temsil eden "insan hakları" savunucusu politikacıların dillerinde sıcak yalanlar, yüreklerinde ise Hans Kristian Anderssen'in "Kibritçi Kız" masalındaki büyüklerin soğukluğu vardır. Böyle olduğu için Afrika borçlarını ödeyemez, açlıktan, hastalıklardan ve savaşlardan kırılırken, ABD bütçesi 1999 yılında 150 milyar Dolar fazlalık vermiştir. ABD kökenli uluslarüstü büyük tekellerin kârları aynı yılın ilk yarısında ikiye katlanmıştır. Dünya da 1,5 milyar insan kesin bir açlığın pençesinde kıvrılır ve her yıl bu nedenle 30 milyon insan ölürken, ABD Tarım Bakanlığı'nın verilerine göre, ülke de yenilen gıdaların dörtte biri çöpe atılmaktadır. Çöpe atılan gıdaların sadece yüzde beşi ile her gün dört milyon insanın karnı doyurulabilir.

Bütçesi 150 milyar dolar fazlalık veren, aynı bütçeden askeri harcamalara 281 milyar Dolar ayıran 265 milyon nüfuslu ABD'de, 1979 yılında yardıma muhtaç 21,6 milyon insan yaşarken, yardıma muhtaçların sayısı 1990'da 30,5 milyona yükselmiştir. Bunların yüzde 49'u 18 yaşın altındaki çocuklardır. Yoksulların, yardıma muhtaç insanların sayısı giderek artmaktadır. ABD yöneticileri tüm dünyada "insan haklarını savunurlarken", aynı ülkenin Adalet Bakanlığı'nın verilerine göre, 1998 yılında cezaevlerindeki tutuklu ve hükümlü sayısı yüzde 4,8 oranında artmıştır. 1 milyon 800 binden daha fazla insan cezaevlerindedir. İşledikleri suç oranları ve tipleri tamamen aynı olmasına karşın, siyah veya renkli ABD vatandaşları, İngiliz-Alman kökenli protestan beyazlardan çok daha ağır

cezalara çarptırılmaktadırlar. Bunların cezaevlerindeki oranları toplumdaki mevcut sayılarına göre daha yüksektir. Örneğin, 20 yaş civarındaki her 10 bin zenci vatandaşın 8.630'u cezaevindedir. Aynı sayı Latin Amerika kökenliler için 2.703, beyaz Amerikalılar içinse sadece 868'dir. Suç oranlarının ve tiplerinin aynı olmasına karşın ortaya çıkan bu tablo, ABD adalet sisteminin ne ölçüde ırk ayrımı yaptığının, ABD'deki beyaz ırkçılığın hangi boyutlara vardığının en somut göstergesidir. Sözkonusu gerçekler çok daha ayrıntılı olarak Uluslararası Af Örgütü'nün 1997 yılı ABD raporunda yer almaktadır.

1996 yılı sonunda ABD cezaevlerinde idama mahkum 3.150 kişi vardı. 1997 başına dek bunların 358 tanesi idam edildi. Yukarıda anılan rapora göre, ırk ayrımı politikası idam cezaları verilirken de uygulandı. New Jersey Yüksek Mahkemesi, 1982 yılından 1997'ye dek görülen 341 cinayet davası üzerine bir araştırma yaptı. Araştırmanın sonuçlarına göre, beyazlardan oluşan mahkeme jüri-leri, tüm faktörler kesinlikle aynı olmasına karşın siyah sanıklara beyazlara oranla on kez daha fazla idam cezası vermişlerdi. Şüphesiz bu son derece açık bir ırk ayrımı politikası idi. Yugoslavya'ya "insan haklarını savunmak için" 22 bin ton bomba yağdıran Clinton Amerikasında, 1997 yılında 74, 1998 yılında 68 ve 1999'un ilk yarısında 48 kişi elektrikli sandalye, zehirli gaz veya zehirli iğne ile idam edildi. İdam da kullanılan yöntemlerin tümü de işkenceli uzun ve zor ölümlere neden olmaktaydı. İdam sırasında elektrik verilirken 45 dakika yaşayıp en korkunç işkenceleri çeken insanlar vardı. Ancak elektrik işkencesine maruz kalmış olanlar bu kişinin acılı ölümünü biraz anlayabilirlerdi. Çekilen acı lokal değil, vücudun her hücresinin ayrı ayrı, milim milim patlayıp parçalanması

duygusu veren en yüksek dozda bir acı idi. Uluslararası Af Örgütü'nün raporuna göre, Georgia'da elektrik verilerek idam edilen Larry Louchar, 45 dakikayı aşan bir süre sözkonusu acıları çekerek öldü. Yine aynı rapora göre, Indiana'da zehirli iğne yapılarak idam edilen Tommie Smith, bir saati çok aşan acılarla dolu bir süre sonunda ölebildi ancak.

1996 yılında ABD'de 15 federe devletin cezaevlerinde 18 yaşından küçük iken suç işlediği halde idam cezasına çarptırılmış 47 genç insan vardı. Chiristopher Burger 18 yaşından küçük olduğu sırada suç işlemiş olmasına karşın 12 Aralık 1993'de idam edildi. 1998 yılında Uluslararası Af Örgütü'nün Uluslararası Çocuk Günü nedeniyle yayınladığı "ABD Adalet Sistemi İçinde Çocuklar" adlı rapora göre, 1998 yılında ABD cezaevlerinde 18 yaşına erişmediği sırada suç işlemesine karşın idam cezasına çarptırılmış ve idamını bekleyen 70 kişi vardı. Aynı rapora göre, çocuk oldukları sırada suç işleyen insanların idam edilmeleri uluslararası insan hakları yasasının açıkca ihlal edilmesi idi. 15 Şubat 1995 tarihine göre ABD cezaevlerinde 84 binden fazla çocuk tutuklu ve hükümlü vardı. Bunların yüzde 30'u mahkeme tarafından sorguları yapılmadığı halde cezaevinde olanlardı. Örneğin, 1997 yılında Georgia'da 11 yaşında bir oğlan çocuğu öğretmenini tehdit ettiği, 12 yaşında bir başka oğlan çocuğu telefonla öğretmenini rahatsız ettiği, 14 yaşında bir kız çocuğu duvarlara yazı yazdığı için polis tarafından mahkeme kararı olmadan alıkonulmuşlardı. Liste uzayıp gidiyordu. Daha yargı süreci başlamadan yaklaşık 7.000 çocuk sürekli cezaevlerinde oldu. 28 federe devletin sınırları içinde 50 binden fazla çocuk üzerinde yapılan bir araştırma, bunların yarısından fazlasının uyuşturucu kullandığını gösterdi.

ABD'de çocukların önemli bir kısmı büyüklerin yargılandığı sıradan ceza mahkemelerinde yargılanmakta ve yetişkinlerle birlikte hapsedilmektedirler. 1899 yılında Illinois'de bir gençlik mahkemesi kurulmuş ve sistem diğer federe devletler tarafından da adapte edilmişti. Son yirmi yılda sözkonusu uygulama bir kenara itilerek çocuklar büyüklerle aynı mahkemelerde yargıldılar. Bir hukuk yorumcusu uygulamayı, gençliğe karşı savaş, olarak tanımladı. Son yapılan hesaplara göre, 200 bin çocuk genel ceza mahkemelerinde yargıldılar. 11 binden fazla çocuk yetişkinler için inşa edilmiş cezaevlerinde onlarla birlikte yattılar. Büyüklerle yanyana hapsedilen çocuklar değişik baskı ve işkence olaylarına maruz kalıyorlar, cinsel tecavüze uğruyorlar. South Dakota State Cezaevi'nde sözkonusu çocuklardan biri olan 15 yaşındaki Paul Jensen, 1997 yılında yargıcına yazdığı ve olayları anlatan mektubunda, "... Lütfen beni buradaki tüm bu yetişkinlerle birlikte bırakma!", diye yalvarıyordu. Buna karşın, yaşına uygun bir cezaevine nakledilmedi ve Jensen'in annesi bu nedenle 1998 yılında uluslararası Af Örgütüne başvurdu. Aynı yıl 38 federe devletin cezaevlerinde 2.800'den fazla çocuk yetişkinlerle birlikte kalmaktaydı. Anlaşılan "insan hakları savunucusu" Clinton tüm bu olaylardan haberdar değildi.

Eski bir Çin deyişi, "Kartal vuran ok kanadından yapılır!", demektir. Dünyaya her türlü şiddeti, ırkçılığı, dinsel köktenciliği, aşırı sağcı ve faşist ideolojileri ihraceden, islami köktenciliği destekleyen, yoksul ülkelerdeki aşırı sağcı veya faşist diktatörlüklerle yakın işbirliği içinde olan ABD'nin aynı gericiliğin ve şiddetin kurbanı olmayacağını hiçbir garantisi yoktur. Bu olgunun işaretleri şimdiden gözükmeye başlamıştır bile. Alabama'da bir ders kitabının önsözüne, kitapta yeralan

"Darvin'in türlerin evrimi konusundaki teorisinin gerçeği yansıtmadığı", notu düşüldükten sonra baskısı yapılmıştır. Bu olayın Arkasından, Kansas Eğitim Kurulu, sözkonusu evrim teorisinin öğretilmesini engelleyen bir karar almıştır. Tamamen bilim dışı çılgınca görüşleri savunan tarikatların ve bu tarikatlara üye olanların sayıları hızla artmaktadır. Neo-Nazi yarı-askeri örgütler giderek güçlenmekte, özel üniformaları ve modern silahları ile serbestce eğitim yapmaktadırlar. ABD Ulusal Silah Birliği'nin Birleşmiş Milletler Genelkurulu'na verdiği rapora göre dünyada, polis, ordu ve diğer resmi silahlı güçlerin kullanımı dışında, sıradan insanların elinde 500 milyon taşınabilir silah vardır. Sözkonusu silahların 223 milyonu, nüfusu sadece 265 milyon olan ABD'dedir. ABD'de her yıl ateşli silahlarla öldürülenlerin 5.280 tanesi 19 yaşın altında olan çocuklardır. Aynı olayla ilgili sayı Fransa'da 109, Almanya'da 57, İngiltere'de ise sadece 19'dur. ABD'deki cinayet suçlarının grafiği de giderek yükselmektedir. 1910 yılında her 100 bin kişiye düşen cinayet sayısı 5 iken, oran 1930'da 10 kişiye yükselmiştir. 1980'de 10 sayısı da aşılmıştır. Daha sonra bir süre düşen grafik, 1990'da yeniden yükselmeye başlamıştır. 1996'da ateşli silahların kurbanı olanların sayısı 34 bini bulmuştur. 1999 yılı verilerine, göre her 100 bin kişiden 15'i ateşli silahlarla yapılan saldırılar sonucu yaşamını yitirmiştir. Bu, bir yılda 40 bin kişinin ateşli silahlarla öldürüldüğü anlamına gelmektedir ve görüldüğü gibi savaşıyor veya iç savaş yaşayan birçok ülkedeki kurban sayısından çok daha yüksek bir miktardır. Şüphesiz ateşli olmayan silahlarla işlenen cinayetler de vardır. Her yıl yaklaşık 1 milyon 119 bin insana karşı silahlı şiddet suçu işlenmektedir. ABD dünyada suç işleme şampiyonudur. ABD içindeki rekor ise Washington DC'ye aittir.

Pentagon Yugoslav halkının kafasına bomba ve roket yağdırırken, 20 Nisan 1999 günü 18 yaşlarında iki öğrenci genç, Denver'de okul arkadaşlarını otomatik silahlarla taradılar ve 25 tanesini öldürdüler. Dylan Klebold ve Ed Harris adındaki Neo-Nazi gençler, ABD'de yaygın şiddet kültürü ile uyumlu olarak Hitler'in 110'ncu doğum yıldönümünü kutlamışlardı. Sözkonusu kutlamayı benzer başka okul katliamları izledi. "Kahramanlıklarını" Yugoslavya'da gösterme olanağına sahip olamayan gençler, güçlerini arkadaşları üzerinde deniyorlardı.

İspanyolca konuşanların sayılarının 40 milyonu aştığı, bundan daha fazla Afrika kökenlinin ve diğer etnik gurupların yaşadığı ABD'de yükselen beyaz ırkçılık, zaman ayarlı bir bombaya benzemektedir. Bu gerçeğe, gelişen islamî örgütlerin gücünü ve diğer inanç ayrılıklarının örgütlü varlıklarını da eklersek, ABD'nin geleceği konusunda iyimser olmayan bir tablo çıkar ortaya. Dünya hakimiyeti için stratejik önem taşıyan bölgelere yerleşebilmek, enerji kaynakları ve yolları üzerinde denetim kurmak, uluslar üstü tekellerin pazarlarını genişletebilmek amaçları ile hiçbir ölçü tanımadan hertürlü dinsel ve etnik çelişkiyi kışkırtan, islamî köktenciliğin en karanlık olanlarına açık destek veren ABD, kendi ülkesinde aynı silahlarla vurulmasının koşullarını bu şekilde hazırlamaktadır. Giderek ufalan dünyamızda iç ve dış politikaların birbirleri ile olan bağları daha sıkılaşmakta, iç ve dış süreçler çok daha karmaşık biçimde içiçe geçmektedir. ABD'nin dış politikasında uyguladığı şiddetin ve desteklediği gericiliğin iç bünyesinde gelişmeye başladığı, ihraç edilenin aynı zamanda ithal edildiği, ülkenin kanlı karanlık bir kaosa doğru sürüklendiği hissedilmektedir. Büyük Amerikan yazarı Jack London (1876-1916), tek bilim kurgu romanı olan Demir Ökçe'de (1908), böyle kanlı bir iç savaşı tasvir

etmiştir. ABD toplumuna hakim olan şiddet kültürü, Jack London'a kanlı bir devrim ve karşı devrim süreci düşündürmüştür. Yaşanan günlerin verileri ABD'de devrim olasılığı üzerine düşünmeyi zorlaştırmaktadır. Buna karşın, değişik etnik gurupların, inanç guruplarının ve kriminal unsurlarla iç içe yükselen ırkçı-faşist örgütlerin karışacakları kanlı bir kaosu yakın gelecek de ABD'de yaşanabileceği rahatça düşünülebilir. Jack London'un Amerikan toplumunun geleceği ile ilgili tablosu günümüzde hissedilen ABD'nin geleceği ile ilgili olasılıklara tıpatıp uymasa bile, yaşanması olanaklı olayları temel karakterleri ile doğru olarak vermiştir.

ABD'NİN DÜNYA HAKİMİYETİ POLİTİKASI VE BALKANLAR

Yugoslavya'ya karşı sürdürülen hava operasyonunun bitiminde, ABD Savunma Bakanı William Cohen, gazetecilerin suallerine karşın, bölgede ne kadar süre kalacakları konusunda bir açıklama yapmadı. Dışişleri Bakanı Madeline Albright'ında aynı konuda açıklama yapmaktan kaçınması, ABD'nin bölgede çok uzun süre kalmayı planladığını düşündürttü. ABD politikalarını yakından tanıyan deneyimli Türkiye Başbakanı Bülent Ecevit, "Bana öyle geliyorki, Avrupalıların hoşuna gitsin veya gitmesin, ABD askeri varlığı ile Balkanlara adamakıllı yerleşme hazırlığında", dedi. Böylece Ecevit, ABD'nin Balkanlar'a yerleşmesinden Avrupa'nın memnurluk duymadığını dolaylı biçimde ifade etti. Balkanlardaki yeni sınır değişikliklerinin Avrupa'yı olumsuz etkileyeceğini ve buna kesinlikle karşı olduklarını, söyleyen İspanyol asıllı eski NATO Genel Sekreteri Javier Solana'nın sözlerinin adresi Beyaz Saray idi. Arka bahçeleri olan Balkanlardaki istikrarsızlık ve

çatışmaların Avrupa ülkelerini olumsuz etkilediği kesindi ama, aynı istikrarsızlık ABD'nin işine yarıyor, üstün askeri teknolojisine dayanarak bölgede ve Avrupa'da varlığını sürdürmesine yardımcı oluyordu. Bu nedenle ABD, yaratacağı sonuçları bilerek Rambouillet'de sınırların değiştirilmesi yönünde adım attı. Güvenlik Konseyi 1244 numaralı kararı ile bu adımı geçersiz kıldı ama, ABD aynı yönde sessizce çabalarını sürdürmektedir. Prof. Haluk Ulman haklı olarak, Kosovanın bağımsızlığının Makedonyayı ve Yunanistan'ı olumsuz etkileyeceğini, Balkanlar'da yeni çatışma nedenleri yaratacağını söylemektedir. Fakat ABD'nin isteğinde budur zaten. Robert Fisk, "NATO mezarı girene dek gerçek bir Avrupa savunma gücü asla olmayacaktır, NATO varolduğu sürece Birleşmiş Milletler'den insancıl amaçlı operasyonlar beklemek mümkün olmayacaktır", derken, sadece kendi duygu ve düşüncelerini değil, Avrupa Birliği içindeki bazı güç odaklarının düşünüp de söyleyemediklerini de ifade ediyordu. Oluşmakta olan yeni güç ile eski büyük güç arasında yolların ayrılmakta olduğu, giderek kristalize olan çekişmede Balkanlar'ın önemli bir güç faktörü olduğu daha açık gözüküyordu.

ABD'nin Balkanlardaki askeri varlığı, Avrupa ve Doğu Avrupa'daki askeri varlığını tamamlamaktadır. Bu varlık sadece Slav-Ortodoks dayanışmasını parçalamaya yönelik değil, aynı zamanda Avrupa Birliğini denetim altında tutmaya yöneliktir. ABD, Doğu Avrupa ülkelerini NATO'ya alarak doğuya doğru genişler, Balkanlara yerleşirken, sadece Rusya'nın etrafında bir çember örmeye değil, aynı zamanda Avrupa ile Rusya arasında yeni bir Berlin duvarı yükselterek Avrupanın Asya pazarlarına açılan tüm yollarını denetimi altına almaya çalışmaktadır. Rus taygasının, Kafkaslar'ın ve Orta Asya'nın eşsiz zenginliklerine

rakipsiz ulaşmayı düşlemektedir. Bu nedenlerle ABD, Balkanlardaki varlığının tehlikeye girdiğini hissettiği an, gerisinde Avrupayı zora sokacak kanlı çatışmalar bırakarak çekilmekten çekinmeyecektir. Sözkonusu yeni felaketler zincirinin kapısını açacak olan anahtar da Kosova'nın bağımsızlığıdır. ABD bu anahtarı devamlı elinde tutmak istemektedir.

Balkanlar'ın ve Avrupa'nın Beyaz Saray politikası içindeki büyük önemini kavrayabilmek için, ABD'yi yönetenlerin düşünce tarzlarını ve onları kanlı serüvenlere iten motivasyonları doğru kavrayabilmek gerekmektedir. Bunu kavrayabilmek için de, ABD ekonomisinin biçimlenişini koyu renkleri ile görebilmek kadar, Avrupa ve ABD üst sınıflarının, yönetici elitin tarih içindeki davranışları, toplumsal olaylara ve mücadelelere yaklaşımları hakkında - ayrıntılı olmasa bile- doğru bilgilere sahip olmak şarttır. Ayrıca, ABD'nin emperyalist dünya politikasını kalın çizgileri ile bütünselliği içinde kavramadan, Balkanların ABD açısından taşıdığı büyük önemi kavramaya olanak yoktur.

1800'lü yılların ikinci yarısında doğa bilimlerindeki bazı gelişmelerin toplumsal yaşama şematik olarak uygulanması sonucu, ırkçı düşünceler sistematikleşip gelişme olanağı bulmuşlardır. Yine aynı dönemde doğmaya başlayan tekelci kapitalizm, emperyalizm, sözkonusu ırkçı düşünceleri paylaşım savaşlarının, saldırganlığının haklı gerekçesi haline getirmiştir. Aynı güçler, ülkenin coğrafi konumu ve "ırkın üstünlüğü" ile sermayenin yeni pazarlar ve hammadde kaynakları ele geçirme hırsı arasında bağlantı kuran eklektik, spekülatif "teoriler" üretmişlerdir. Uluslararası politikada devletlerin coğrafi konumlarını ön plana çıkartan, sözkonusu "coğrafi konumun uluslararası güç ilişkilerini belirlediğini" iddia eden bilim dışı

disiplinin adı jeopolitik olarak konmuştur. Doğal olarak içinde -bütünle uyumsuz- bazı bilimsel öğeler bulunsa da, Jeopolitik asıl olarak Sosyal Darwinizm'den ve savaşları, soykırımları haklı gösteren Malthüscü teoriden etkilendiğiştir. Jeopolitik terimini ilk bulan ve "Canlı Organizma Olarak Devlet" (1916) adlı kitabında kullanan kişi, İsveçli Profesör Rudolf Kjellén (1864-1922) olmuştur. Sağcı görüşlere sahip olan Kjellén'i derinden etkileyen karakter ise, Alman coğrafyacı ve etnoğrafyacı Friedrich Ratzel'den (1844-1904) başkası değildir. Ratzel, "insan gurupları ile içinde yaşadıkları coğrafi alan arasında çok derin bir bağ olduğunu" iddia etmiştir. Bu teoriye göre, "yaşam alanı (Lebensraum) adını alan coğrafi alan içindeki insan gurupları aynen diğer canlı varlıklar gibi güçleri oranında yaşayıp gelişmekte, aynı biçimde etki alanlarını genişletmektedirler." Söz konusu iddiaya karşın, doğadaki türlerin davranışları insanlarınki gibi bilinçli ve planlı değildir. Yine bu türlerin davranışları, varoldukları çevreleri ile uyumlu biyolojik biçimlenişleri ile diğer doğa koşulları arasında verilen -tesadüflerle dolu- kör bir yaşam kavgasıdır sadece. Bu türlerin hareket alanları, azami genişleme alanları veya revirleri belirlidir. Doğanın, evrenin süreç içerisinde genişleyen ve derinleşen boyutlarla kendi bilincine varmasının ve kendini yeniden bir üst düzeyde sürekli üretmesinin aracı olan insan soyunun ise, doğadaki diğer organik varlıklar gibi belirlenmiş bir reviri, yaşam alanı, coğrafi bölgesi yoktur. İnsan soyunun davranışları, doğadaki diğer varlıklar gibi verili koşullara pasif olarak uyum sağlayan ve iç bağlantıları açıklanamayan sayısız tesadüflerle gelişmezler. İnsanlar, doğruları, yanlışları veya eksikleri de olsa, kişisel, sınıfsal veya daha geniş toplumsal yararlarına uygun olarak tamamen planlı biçimde davranırlar ve yaşamı sürekli yeniden biçimlendirirler.

Bu nedenle, Jeopolitik teorilerinin tüm dayanakları tamamen bilim dışıdır ama, emperyalist yayılma politikalarını temsil eden politik elitin, üst sınıfların böyle yalanlara gereksinimleri olduğu için jeopolitik teorileri doğmuşlar ve zaman içinde yeni katkılarla günümüze dek varlıklarını sürdürmüşlerdir.

Sözkonusu jeopolitik teorilerine göre: "Coğrafi konumlarından güç alan devletler, bu güçleri ile orantılı olarak diğer canlı organizmalar gibi savaşıp varlıklarını sürdürürler ve etki alanlarını yayarlar. Devletlerin varoldukları bazı coğrafi alanlar diğerlerine göre daha büyük önem taşımaktadırlar ve daha etkili güç kaynağı olmaktadır. Bazı coğrafi bölgelere hakim olmak dünya hakimiyeti için gereklidir vs. Yeterli enerjiye, güce sahip olmayan devletler, doğadaki zayıf organizmalar gibi ayıklanıp yokolurlar." Görüldüğü gibi, Sosyal Darwinizm ve Malthüscü görüşlerden etkilenen jeopolitik, güçlü devletlerin zayıfları yoketmesini ve savaşları haklı göstermeye çalışmaktadır. Bir İngiliz protestan papazı, iktisatçısı ve demografı olan Malthüs (1776-1834), "gıda üretiminin sürekli olarak nüfus artışının çok gerilerinde kalacağını", iddia ederek, "açlıklar, salgın hastalıklar, savaşlar ve soykırımlar yoluyla nüfusun azaltılması" eylemine haklılık kazandırmaya çalışmıştır. Nüfusun en yüksek düzeyine ulaştığı günümüzde, bilim ve teknikteki ilerlemeler nedeniyle, üretimin artan nüfusun gereksinimlerinin çok üzerinde olduğu, buna karşın açlığın ve yayılan salgın hastalıkların toplumsal adaletsizlik ve dünya yüzeyinde demokrasi eksikliği ile bağlı olduğu kesin verilerle bellidir. Malthüs'ün yaşadığı dönemde de gerçek bundan farklı değildi ama, üst sınıflardan gelen ve Doğu Hint Şirketi Koleji'nde Profesör olan Malthüs, sosyal çevresinin yapısına ve Hindistan'ın kanını emen İngiliz sömürgeciliğinin doğasına uygun olarak

düşünüyordu. Mathüscülüğün açık etkileri de dikkate alınarak, Jeopolitik teorilerinin saf ırkçı görüşlere sahip olduklarını söylemek yanlış olmaz. Bu bilgilerin ışığında, Ruanda'da yüz günde bir milyon insan katledilirken ABD'nin ve Birleşmiş Milletler'in neden müdahale etmediklerini, üç zengin Batılı ülkenin askerlerini neden geri çektiklerini daha iyi anlayabiliriz. Aynı güçlerin Körfez savaşında ve Kosova'da neden DU'lu (Tüketilmiş Uranyumlu) mermiler kullandıklarını, kara mayınlarını ve kitle imhasına yönelik gelişmiş silahları hangi mantıkla rahatca üretip satabildiklerini anlarız. Hitler'in, Nazizmin katliamlarının temelinde yatan düşünceyi anlayabiliriz.

Jeopolitiğin temel taşları olan Sosyal Darwinizm ve "üretimin aritmetik, nüfusun ise geometrik diziye göre arttığını" iddia eden Malthüscü teori, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nın (UNDP) 1999 yılı raporuna mantıki bir açıklama getiremez. Söz konusu rapora göre, son elli yılda dünya üretimi on misli artmıştır. Hızlı nüfus artışına karşın, kişi başına gelir üçe katlanmıştır. Buna karşın, zenginlerle fakirler arasındaki uçurum derinleşmiş, günde bir Doların altında gelire yaşamak zorunda olan açların sayısı 1,5 milyara yükselmiştir. Bunun açıklaması, giderek üretimin çok daha fazla toplumsallaşmasına karşın, üretim araçları mülkiyetindeki tekelleşmede ve buna koşut olarak anti-demokratik süreçlerdeki gelişmede yatmaktadır. Üretim araçlarının bireysel mülk olması ve tekelleşme, üretimin insanların temel gereksinimlerine göre değil, azami kâr motivasyonuna göre biçimlenmesine neden olmaktadır. Savaşların ve dünya hakimiyeti düşüncelerinin asıl nedenleri, devletlerin coğrafi konumları ile ilgili değildir ama, yukarıda kısaca açıklanan toplumsal antagonizma ile, üretimin artan ölçüde toplumsallaşmasına karşın üretim araçlarının mülkiyetinin

alabildiğine tekelleşmesi ile bağlıdır. Devletlerin coğrafi konumlarında herhangi bir değişiklik olmamasına karşın politikalarında sürekli değişiklikler olması da gerçeğin bir diğer yüzüdür.

Toplumların erişebildikleri bilimsel ve teknolojik gelişme düzeylerine, üretimde kullandıkları enerji kaynaklarının tarzına ve ekonomilerinin biçimlenişine göre, dünya yüzeyindeki zenginliklerin önemi insanlar açısından göreceli olarak artmakta veya azalmaktadır. Doğal olarak bu zenginlikler tüm coğrafi alanlara eşit biçimde paylaştırılmamışlardır. Bu nedenle, tamamen toplumların gelişmişlik düzeylerine, kullandıkları teknolojilerin gereksinimlerine bağlı olarak bazı coğrafi bölgelerin önemleri göreceli olarak artmakta veya azalmaktadır. Yaşadığımız dönemde ağırlıklı olarak petrol, doğalgaz, kömür vs. gibi fosil ürünleri olan organik maddeler temel enerji kaynaklarıdır. Bu nedenlerle özellikle petrol ve doğalgaz yataklarının bulunduğu bölgeler, bu bölgelerdeki ham maddeyi pazarlara, veya endüstri merkezlerine ulaştıracak yollar, sözkonusu ileri çağdaş endüstriye sahip ülkeler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu kaynakların bulunduğu bölgeler ve yollar üzerinde hakimiyet kurma amacıyla büyük bir kavgaya verilmektedir. Fakat kavganın asıl nedeni, enerji kaynakları veya enerji kaynaklarının varolduğu coğrafyalar değil, ileri endüstri ülkelerindeki, dünyadaki temel ekonomik yapılanmanın tekelleri kapitalizm olması, mevcut ekonomilerin azami kâr hırsı ile yönelmeleridir. Aksi mevcut olsa, dünya düzeyinde ekonomik ve politik anlamda demokratik bir yapılanma varolsa, mevcut enerji kaynaklarının işbirliği içinde kavgasız-gürültüsüz kullanılmaları mümkündür. Yarın daha farklı teknolojilere geçildiği zaman, güneş, su, rüzgar, diğer doğa güçleri ve maddeleri ve uzaydan elde edilecek enerjiler ağırlıklı olarak

gündeme geldikleri zaman, bu coğrafi bölgelerin hiçbir özellikleri ve göreceli ekonomik önemleri kalmayacaktır. Coğrafi konumları değişmeyecek olan devletlerin politikaları, ekonomideki ağırlıkların değişimine koşut olarak değişecektir. Bu nedenle, coğrafi bölgeleri politikanın temel direği yapmaya çalışan jeopolitik teorilerinin emperyalist savaşlara ve yayılma politikalarına haklı gerekçeler yaratmaya çalışan yalanlar olduğunu bir kez daha hatırlatmakta yarar vardır. Çünkü, dünya hakimiyeti politikası izleyen emperyalist ABD başta olmak üzere tüm emperyalist güçler halen aynı yalana sarılmaktadırlar.

Friedrich Ratzel ve Rudolf Kjellén'in jeopolitik teorilerine İngiliz politik coğrafyacısı Sir Halford John Mackinder (1861-1947) İngiliz ütopya geleneğine uygun bir katkı yapmıştır. Mackinder'e göre: "Nüfus bakımından yoğun olan Eurasia'ya (Avrasya'ya) ve Afrika'ya hakim olan tüm dünyaya hakim olur. Sözkonusu bölgelere hakim olabilmek için de, 'merkez ülke' (heartland) veya 'eksen ülke' (pivot area) durumunda olan Rusya'ya hakim olmak gerekir. Sibirya ve Orta Asya'yı da içine alan Rusya veya 'merkez ülke', müthiş koruyucu doğal engellerle çevrilidir, buraya denizlerden ulaşma ve saldırı olanakları yoktur. Sözkonusu ülke kendi kendini besleyebilir. 'Merkez ülke', sadece Doğu Avrupa üzerinden yapılacak hava saldırıları ile yaralanabilir. Doğu Avrupa üzerindeki kontrol, 'merkez ülke' veya 'eksen ülke' üzerindeki kontrolü tamamlar, dünya hakimiyetinin yolunu açar." Ratzel, Kjellén ve özellikle Mackinder'in görüşleri, Karl Ernst Haushofer adlı Alman subayını derinden etkilemiştir. "Jeopolitik İçin Gazete" (Zeitschrift für Geopolitik) adlı bir yayını yöneten ve Münih Üniversitesinde Jeopolitik Enstitüsü'nün başkanı olan Haushofer, Hitler'i ve diğer Nazi ideologlarını etkilemiştir. İsveçli Profesör Rudolf Kjellén'in ırk temeli üzerine

oturttuğu "yaşam sahası" (lebensraum) tezi ve İngiliz Mackinder'in "merkez ülke" veya "eksen alan" adını alan Avrasya ile bağlantılı "dünya hakimiyeti teorisi", Haushofer aracılığı ile Hitler'in düşüncelerinin merkezine yerleşmiş ve Alman Nazizmi tarafından pratiğe geçirilmiştir. Sonuç ise büyük bir trajediden başka birşey olmamıştır.

Amerikalı Amiral Alfred Thayer Mahan (1848-1929), "denizlerde güçlü olanın dünya ticaretini, zenginliklerini ve ekonomik kaynaklarını daha rahatlıkla denetleyebileceğini ve savaşları kazanacağını", iddia etmiştir. Amiralin teorisini geliştirdiği zaman dilimi, ABD emperyalizmine kendi kıtasının sınırlarının dar gelmeye başladığı, deniz aşırı ülkelere yayıldığı ve güçlü bir donanmaya gereksinim duyduğu döneme denk düşmektedir. Mackinder'in "dünya hakimiyeti" için Rusya'yı "merkez ülke" olarak gösteren ve Doğu Avrupa'nın önemini altını çizen teorisi, NATO komuta kademesinin ilgisini çekmiştir. Fakat Mackinder sözkonusu görüşlerini ileriye sürdüğü zaman, nükleer başlıklı kıtalararası balistik füzeler henüz savaş teknolojisine girmemişlerdi. Dünyamız casus uyduların gözetimi altında bu ölçüde küçülmemiştir. Dünyanın merkezini Kuzey Amerika olarak gören yeni Amerikan jeopolitiği, sözkonusu nedenlerle uzay hakimiyetine ağırlık vermektedir ama, sömürülmesi gereken zenginlikler halen yeryüzündedir. Karada askeri hakimiyet kurulmadan bu zenginliklerin denetim altında tutulmaları mümkün değildir. Uzay hakimiyeti, karadaki hakimiyetin en önemli yardımcı unsuru olarak varolmaktadır ve Mackinder'in görüşleri uzay boyutu eklenerek ABD tarafından kullanılmaktadır.

İkinci dünya savaşı öncesi, İtalya "İmparatorluk", Japonya "birlikte refah küresi" (co-prosperity sphere), Almanya "yaşam alanı" (lebensraum) tezleri veya yalanları ile diğer ülkelere saldırırlarken, savaşı coğrafi konumları

nedeniyle değil, hızlı gelişen ekonomilerine yeni pazarlar açma, yeni kaynaklar bulma, eski emperyalist ülkelerin elindeki alanları yeniden paylaşma amacı ile çıkartıyorlardı. Ünlü savaş teorisyeni Carl Von Clausewitz (1780-1831), "Savaş politikanın zorla sürdürülmesinden başka birşey değildir!", derken gerçeği ifade ediyordu. Sözkonusu politikanın temelinde ise, belli bir sosyal sınıfın ekonomik çıkarları vardır. Fakat savaşa yolaçan politikaların üreticisi sosyal sınıf, kitleleri ölüme giden yolda peşinde mobilize edebilmek için, kendi özel yararlarını tüm toplumun yararları imiş gibi sunar. Sözkonusu gerçekler ABD yönetimi, Pentagon tarafından da bilinmektedir şüphesiz. Fakat hiç de sır olmayan gerçeklerin kitleler arasında yayılmaları, emperyalist politikaların yararına değildir. Yönetici elitin kitleleri kendi kârlı ve kanlı serüvenleri uğruna mobilize edebilmesi için, eski yalanlara benzer yeni yalanlar gereklidir. ABD emperyalizminin süsleyerek ortaya attığı yeni tez veya yalan, "küreselleşme"den başka birşey değildir. Şüphesiz dünyanın demokratik bir anlayışla bü-tünselleşmesi, sınırların yokolması, insan soyunun kaynaşması özlenen çok güzel bir idealdir. Fakat burada öne sürülen "küreselleşme" sloganı, ikinci dünya savaşı öncesi Almanya'nın "yaşam alanı", Japonya'nın "birlikte refah küresi" veya İtalya'nın "imparatorluk" tezlerinden farklı değildir ve ABD'nin dünya imparatorluğu düşüne hizmet etmektedir sadece.

Üst üste gelen bilimsel teknolojik devrimlerin de etkileri ile uluslarüstü tekellerin sayısı artar, rekabet şiddetlenir, aşırı bir üretim fazlası ve mali istikrarsızlıklar ortaya çıkar, yoksullarla zenginler arasındaki uçurum derinleşirken, pazarlar daralmaktadır. Ortaya çıkan üretim fazlalıklarını ve krizleri engelleyebilmek için, yoksul ülkelerin borçlarının silinmesi, bunlara yapılan ekonomik

yardımların arttırılması, dünyada daha dengeli vedemokratik bir ekonomik yapının oluşturulabilmesi çözüm yollarından biridir. Fakat bu yol, azami kâr motivasyonu tarafından güdülen uluslarüstü tekellerin, özellikle askeri-sanayi komplekslerin seçimi olamaz. O zaman tek seçenek, tüm ulusal ekonomilerin yıkılması sonucu yeni pazarların açılması ve yeni savaşların çıkarılması olmaktadır. "Küreselleşme" adı altında ulusal pazarların kapısı... çalan bu yeni Wilsonculuğun yaşama geçirilmesi o kadar kolay değildir ama, Sovyetler birliği'nin rekabete dayanamayarak çöküşü, sözkonusu emperyalist politikaya daha geniş manevra olanakları sağlamıştır. Yugoslavya gibi direnen küçük ülkelerin yıkımları kolaylaşmıştır. Fakat yine de Rusya halen nükleer silahlara ve kıtalararası roketlere sahip bir güçtür. Hindistan gibi bölgesel büyük güçler vardır. Çin gibi henü ekonomik ve hemde askeri olarak dünya gücü olma yolunda devletler vardır. Öbür yandan, ileride kendi savunma gücünü de oluşturmayı planlayan Almanya ağırlıklı Avrupa Birliği (AB) büyük bir güç merkezidir. Güneydoğu Asya Milletleri Birliği (ASEAN), Japonya ve Çin'in etkisine açık bir ekonomik güç merkezi olma yolundadır. Bu koşullarda, tüm ileri askeri teknolojisine, havadaki üstünlüğüne karşın, ABD hegemonyasında tek bir dünya pazarının oluşması o kadar kolay bir iş değildir. O nedenle ABD, daha büyük kavgalar için belli mevizilere yerleşmeye çalışmaktadır. Yerleşmeye çalıştığı mevizilerin en önemlilerinden birisi de Balkanlar'dır.

ABD kökenli uluslarüstü tekellerin yollarının açılması, ulusal ekonomilerin yıkılması yolunda atılan en önemli adımlardan biri, Kuzey Amerika Serbest Ticaret Birliği'nin (NAFTA) kurulması olmuştur. Ulusal ekonomilerin direnişlerini daha da kırmak amacıyla NAFTA'ya ek olarak Çok Taraflı Yatırım Anlaşması (MAI) bir kurum olarak

biçimlenmiştir. ABD'nin denetimindeki mâlî merkezler olan IMF ve Dünya Bankası'nda değişik baskılarla sözkonusu kurumların ulusal ekonomilere saldırılarına katkı yapmaktadırlar. MAI, ulusal ekonomilerin ve doğal kaynakların olabildiğince çok yabancı mülkiyetine açılması için bir takım şartlar dayatmaktadır. Kapital hareketlerine karşı tüm sınırların kaldırılması, yabancı firmalara hakkaniyetli ve eşit davranılması, sözkonusu yabancı firmalara yatırım yaptıkları ülkenin hükümetlerine karşı uluslararası bir jürinin önünde dava açma hakkının tanınması, kamulaştırmalara karşı tam ve uygun bir tazminatın alınması zorunlu kurallar olarak dayatılmaktadır. Bunların tümü de uluslarüstü tekelleri savunan, ufak firmaların, tekel dışı yerel endüstrilerin gelişmesini engelleyen, iflaslarına kapıyı açan, tüm çalışanların, işçilerin ve işsizlerin haklarını çiğneyen tamamen anti-demokratik tek taraflı baskılardır. Devletlere sözkonusu anlaşma imzalatılmadan yabancı yatırımlar başlatılmamaktadır. Bunu imzalayan devletinde ülkesi üzerindeki iktidarları giderek göstermelik duruma gelmektedir. Bu süreç, işsizliği, yoksulluğu, sınıflar arası uçurumu arttırmaktadır. Ulusal devletin zayıflaması, sözkonusu ulusal devletin değişik ölçülerde baskısı altındaki etnik gurupların özgürlüklerini kazanmalarına yol açacakmış gibi gözükse de, pratikte işleyiş tersine olmaktadır. Ulusal baskı altındaki etnik gurup kendisini değişik ölçülerde ezen devletin baskısından belirli bir dönem için kurtulsa bile, bu kez çok daha büyük bir gücün denetimini ve baskısını kabul etmek zorunda kalmaktadır. Örneğin, Bosna-Hersek ve Kosova halkları Yugoslav federe devletinin parçası oldukları günlerden daha özgür değillerdir. Ozamanki vatandaşlık haklarından yoksundurlar, daha da yoksullaşmışlardır. Bosna-Hersek, sömürge valisi rolü üslenen bir

Yüksek Temsilci tarafından yönetilmektedir asıl olarak (The Office of the High Representative: <http://www.ohr.int/index.html>).

Yaşanılan tekelleşme ve tekelci rekabet koşullarında, ABD'nin mevcut durumunu koruyabilmesi gibi bir alternatif sözkonusu olmadığı gibi, böyle bir alternatif başka güçler içinde yoktur. Bu nedenle ABD saldırı halindedir ama, ileri savaş teknolojilerinin ve nükleer silahların yaygınlığı, Hitler tarzı bir saldırganlığı ve İkinci Dünya Savaşına benzer savaşları olanaksız kılmaktadır. ABD'nin hesapladığı dünya hakimiyeti politikasında böyle birşeye gerek de yoktur. Belirli güç merkezlerinin değişik yollarla denetim altında tutulmaları, yeni ekonomik-politik-askeri birliklerin ve güç merkezlerinin doğuşunun engellenmesi, gelişmiş ekonomilerin kanı durumundaki enerji kaynaklarının ve yollarının denetim altında tutulmaları, uzaydaki hakimiyetin arttırılarak sürdürülmesi, ABD kültürünün ve propoganda mekanizmasının aracı olan haberleşme ve iletişim tekelinin sürdürülmesi, ABD hakimiyetinin daha fazla yayılarak sürdürülmesi anlamına gelmektedir. Müdahale edilen ülkelerde etnik ve dinsel çatışmaların kışkırtılması, alternatif "liderler" yaratılması, öncelikle politikacıların, etkili gazetecilerin ve basın organlarının, önde gelen askeri ve sivil bürokratların satın alınmaları en etkili ve en az tepki çekecek yöntemler olarak ön plana çıkmaktadır. Dünyanın her yerine aynı ölçüde asker yığmaya gerek yoktur. Hareket halindeki araçlardan da atılabilen kıtalar arası nükleer başlıklı füzeler bir tehdit oluşturlarken, dünyanın belirli sınır merkezlerinde askeri güç bulundurmak yeterlidir. ABD'nin uluslarüstü tekellere pazarı açmak için "küreselleşme" adı altındaki ekonomik saldırısı, ancak böyle bir askeri denetimle rayına oturtulabilmektedir.

Süper güç olarak varlığını korumak ve yeryüzündeki iktidarını yaymak amacıyla ABD'nin denetlemesi gereken birinci en önemli güç merkezi Avrupa Birliği'dir. Avrupa Birliği, İngiltere, Fransa, Almanya üç ayağı üzerinde durmaktadır ve bunlardan ilk ikisi aynı zamanda nükleer güçtür. Bunların arasında liderliğe ve süper güç olmaya aday olan Almanyadır. ABD'nin denetlemesi gereken ikinci büyük güç merkezi, Japonya, Çin, Güney Kore ve Endonezya dahil sahil boyu Asya kuşağı devletleri, ASEAN ülkeleridir. Orta Asya devletleri ile birlikte Rusya, denetlenmesi gereken daha alt katagoride bir güç merkezidir. Hindistan ve Afrika, orta ve Latin Amerika lokal güç kategorileri içindedirler. Bunun yanında, Türkiye, İran gibi göreceli bağımsız davranabilen ve diğer güçlerle birleşmeleri durumunda önemli güç merkezleri yaratabilecek olan denetlenmesi zorunlu devletler vardır. Yıllardır ABD dış politikasının çizilmesine derin katkıları olan Zbigniew K. Brezinski'ye göre, Avrasya (Eurasia) dünyadaki mücadelelenin kaderini tayin edecek olan merkezdir. Brezinski'nin bu görüşü, Mackinder'in "merkez ülke" (heart land) tezini ve Hitler'in düşlerini çağrıştırmaktadır. Mackinder'in jeopolitik teorisinin ABD ideologları tarafından kullanıldığı bellidir. Daha açık ifade ile Brezinski, "Avrupa Kıtasından Orta Asya ve Sibirya'nın içlerine dek uzanan kara parçasını, ya da bu topraklardaki miktarı açıklanmayan zenginlikleri denetleme gücüne sahip olan dünyanın gelecekteki hakimi olacaktır", demektedir. Başka bir deyişle Brezinski, "Avrasya'ya hakim olan dünyanın da hakimi olacaktır", tezini savunmaktadır. İsveç Dışişleri Bakanlığı yayınlarının redaktörü olan ve Birleşik Devletler Topluluğu içindeki gelişmelere özel ilgi gösteren Ebba Sävborg Romare, "Kafkaslar ve Orta Asya ABD dış politikasının merkezinde durmaktadır ve söz konusu alanlar

resmi ağızlar aracılığıyla ABD için 'ulusal ilgi alanı' olarak belirlenmişlerdir", diye yazmıştır. Şüphesiz bu bölgeler sadece ABD için ilgi alanı değildir. Bu bilgilerin ışığında, coğrafi konumları nedeniyle Balkanların ve Türkiye'nin ABD dış politikası açısından ne ölçüde büyük önem taşıdıkları daha iyi anlaşılır.

Giderek petrol ve doğalgaz tüketimi artan ABD'nin kendi ulusal sınırları içindeki rezervleri tükenmeye yüz tutmuştur. 1998 sayılarına göre ABD'nin petrol rezervleri 22,5 milyar varil civarında iken dünyadaki tüm petrol rezervleri 1020,1 milyar varildir. Bu miktarın çoğu Orta Doğu, Kafkaslar ve Orta Asya topraklarındadır. Uzmanların hesaplarına göre, Hazar havzasında 200 milyar varil veya dünya petrol rezervlerinin beşte biri kadar ham petrol vardır. Aynı miktarda rezerv Kuveyt'de ve ayrıca Irak'da vardır. Orta Asya'da da petrol, özellikle Türkmenistan'da olağanüstü büyük miktarda doğalgaz kaynakları bulunmaktadır. Dünyamızdaki bilinen toplam doğalgaz rezervleri ABD'de varolandan yaklaşık 3,5 kez daha fazladır. Aynı kaynaklar hızla gelişen Çin ekonomisinde ilgisini çekmektedir. Sözkonusu kaynakların kontrolü amacıyla ABD, Avrupa, Rusya ve Çin arasında giderek büyüyen bir rekabet vardır. Sovyetler birliği süper güç olarak varlığını sürdürdüğü sürece Çin'i destekleyen ABD, aynı ülkeyi artık ekonomik ve askeri açıdan gelişen en büyük rakibi olarak görmektedir. Jane's Defence Weekly'de yayımlanan bilgilere göre Çin, gelişmiş bir roket teknolojisine sahiptir. Çin Halk Kurtuluş Ordusu (PLA), kısa süre içinde denizaltılardan atılabilen nükleer başlıklı kıtalararası roketleri kullanmaya başlayacaktır.

Görüldüğü gibi, ABD'nin dünya hakimiyeti planları içerisinde üç kara parçası ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birincisi, Avrupa Kıtası'nın doğusu ve Balkanlar'dır. İkincisi, Kafkaslardan Basra Körfezine dek inen hat olmaktadır. Üçüncüsü ise, Doğu Asya ve Pasifik Okyanusundan Hint Okyanusuna uzanan sahil çizgisidir. Bu üç bölge, hem Avrasya'nın, hem de ABD'ye rakip veya rakip olabilecek güçlerin kolayca denetlenmesini sağlayacak merkezlerdir. Pasifikteki askeri güç, Avrupa'daki NATO gibi Japonya'yı ABD şemsiyesi altında tutmaya yaramaktadır. Bu yanında, politik baskılarla ve mali manipölasyonlarla Japon ekonomisinin rekabeti sınırlandırılmaya, iç pazarı ABD mallarına açılmaya çalışılmaktadır. Tayvan, Filipinler ve Taylan'daki ABD askeri üsleri ile, diğer Güneydoğu Asya ülkeleri ve asıl olarak Çin çembere alınmaktadır. Pasifik ile Hint Okyanusu arasındaki geçitleri kontrol eden Endonezya adalarına da, etnik halka 25 yıldır yapılan baskılar yeni hatırlanarak 1999 yılı içinde girilmeye başlanmıştır. Tayvan ordusu ile ortak manevralar yapan ABD, Çin'i vurabilecek ileri teknoloji ürünü roketlerini bu adaya yerleştirmiştir. Filipinler'de 23 Amerikan askeri üssü olmasına karşın, yeni üsler inşa edilmeye başlanmıştır. Filipinler hava kuvvetleri ve deniz filosu güçlendirilmektedir. Filipinler silahlı kuvvetleri ile Amerikalılar ortak askeri tatbikatlar yapmaktadır. ABD'nin denetimindeki Filipinler, Japonya'nın yayılmasını ve ASEAN ülkeleri içinde daha etkili olmasını frenleyebilir.

Nükleer bomba denemeleri yapan Hindistan, elindeki teknolojiyi İsrail'in yardımları ile geliştirmiştir. Hindistan'ın Çin ile çatışması ve İsrail'in ABD ile yakınlığı herkes tarafından bilinmektedir. Hindistan elindeki nükleer bombalarla ABD'yi vuramaz ama, Çin'i ve Pakistan'ı rahatlıkla vurabilir. Hindistan'ın elindeki bomba, ABD'nin

bölgedeki yararları için, Çin'in büyüyen askeri gücünün dengelenmesi anlamına gelir sadece. Bunun yanında, Hindistan'ın elindeki bomba ABD'nin bağlaştığı Pakistan için de bir tehdit oluşturmaktadır ama, Pakistan'ın da Çin ile geleneksel bir yakınlığı vardır. Pakistan'a yönelen nükleer tehdit, ABD'nin bu ülke üzerindeki nüfuzunu arttırmasına yardımcı olabilir. Kuzeyindeki Afganistan'ı da yanına almış nükleer bombaya sahip Pakistan, Hint-İran-Rus-Orta Asya ülkeleri arasında kurulacak ekonomik ve politik bağları baltalayabilir, daha büyük güç merkezlerinin oluşmasını frenleyebilir. Anlaşılacağı gibi, Afganistan ve Pakistan ABD açısından birlikte önem taşımaktadırlar. ABD'nin İran ile olan uzlaşmazlıkları sürdükçe, sözkonusu iki ülkenin ABD açısından önemleri artarak sürecektir. ABD, Zengin Türkmen doğal gazını boru hattı ile Afganistan ve Pakistan üzerinden Hint Okyanusu ile bağlantılı Arap Denizi'ne indirmeyi planlamaktadır. Sözkonusu projenin başarılması, Birleşik Devletler Topluluğu'nun parçalanması, Rusya'nın ve İran'ın Orta Asya devletleri üzerindeki etkilerinin zayıflaması anlamına gelecektir. Rusya'nın ve İran'ın ABD karşısında gerilemeleri, Hem Avrupa Birliği'nin, hem Türkiye'nin ve hem de Hindistan'ın politik manevra olanaklarını azaltır. Orta Asya ülkeleri üzerinde ABD nüfuzunun artması, aynı zamanda da -sınırları içinde değişik ulusları barındıran- Çin'in bütünlüğü için de tehdit oluşturmaktadır. ABD'nin sıralanan hesaplarına yönelik olarak Afganistan, Orta Asya içlerine ve Kafkaslar'a kökten dinci islami akımları ihrac eden bir ABD üssü olarak kullanılmaktadır. ABD, sadece Orta Asya ve Hazar Havzası'nın zenginliklerini ele geçirmek için değil, aynı zamanda sözkonusu zenginliklerden Rusya, Çin, İran gibi ülkelerin yararlanamaması için de savaşım

vermektedir. ABD'in tüm bölgede yıkıcı rolünü oynayabilmesi için varlığını sürdürmesi gereken önemli sınır merkezlerinden biri de Afganistan'dır. Orta Asya devletlerinin ve çevresindeki devletlerin ekonomik birliklerini baltalayan yıkıcı Amerikan gücü Afganistan'daki Taleban iktidarı ile kendini göstermektedir.

Avrupa-Asya Afrika kıtalarını birleştiren iki önemli kapı ve kapılar arasında bir koridor vardır. Batıdaki kapının adı Balkanlar'dır. Doğudaki kapı ise, Kafkasları ve Kürt halkının yaşadığı bölgeleri içine alan hattır. Bu hattın bir ucu Akdeniz'in doğusuna uzanırken, diğer ucu Basra Körfezi aracılığıyla Hint Okyanusu'na inmektedir. Aradaki koridor ise Türkiye'dir. ABD, zengin petrol yataklarına ve bu zenginliği pazara ulaştıracak yollara sahibolan doğudaki kapıyı elinde tutabildiği ölçüde, gelişmiş endüstri ülkeleri ve Batı Avrupa üzerindeki kontrolünü sürdürebilecek ve Rusya'yı zayıflatabilecektir. 1991 Kuveyt Operasyonu sırasında ABD Başkanı George Bush, "Körfez Savaşı küçük bir ülke ile sınırlı değildir, yeni dünya düzeni ile ilgilidir.", derken, endüstri ülkelerinin petrolü ancak ABD'nin askeri şemsiyesi altında elde edebileceklerini ifade ediyordu. Kuveyt Savaşı ile ABD, bir yandan tüm başkaldırma eğilimi olan ülkelere gözdağı verirken, diğer yandan da enerji musluklarını elinde tutarak Avrupa'nın ve dünyanın tek patronu olduğunu ilan ediyordu. Özellikle Avrupa üzerindeki gücünü korumak ve dünya egemenliğini güçlendirmek için ABD'nin Körfezdeki petrol yataklarını elinde tutabilmesi kadar, Kafkaslar'da olanları da eline geçirmesi gerekmektedir. The New York Times'ın Ağustos 1999'da verdiği habere göre, sekiz ay boyunca ABD-İngiliz uçakları Irak'taki 359 hedefe aralıksız 1100 füze atmışlardır. Bombalanan sadece Yugoslavya değildir, aynı süre içinde Irak sürekli bombalanmıştır ve saldırı

sürmektedir. ABD'nin sözde aradığı Usama bin ladin'e bağlı kökten dinci Vahhabi güçleri Çeçenistan'da ve Kuzey Dağıstan'da eylem yapmaktadırlar. (İslama fanatik ve tutucu bir yorum getiren Vahhabi tarikatının kurucusu Muhammed ibn al-Vahhab 1703 veya 1704 yılında Suudi Arabistan'da doğmuştur -ölüm tarihi üzerine 1787, 1792, 1795 gibi değişik yıllar verilmektedir. Bu tarikat kendi dışındaki tüm islami inançlara karşı kanlı şiddet eylemleri uygulamıştır. Suudi Arabistan devletinin kuruluşunda itici ideolojik güç olmuştur. İngiliz ve ABD yönetimlerinin bölgedeki en sadık işbirlikcisi olan Kırıl ailesi ve Suudi Arabistan halkının ezici çoğunluğu bu tarikattandır. Çeçenistan'a ve Kosova'ya asker yollayan Usama bin Ladin'de aynı tarikattandır). Çeçenistan'da savaşanların asıl amaçları, Rusya'nın Hazar petrollerini Novorosisk limanı ve Balkanlar aracılığı ile Avrupa pazarlarına ulaştırmasını engellemektir. Ruslara karşı bölgede savaşanların en az yarısı, Pakistanlı, Afganistanlı, Suudi Arabistanlı kişilerdir ve başlarında bu ülkelerden olan savaş lordları vardır. İnternetteki Hint kaynaklarına göre, Kafkaslar'da Ruslara karşı savaşanların finansmanını, ABD'nin en yakın bağlaştığı Suudi Arabistan, Pakistan ve Türkiye yapmaktadır. Rusya ile ilişkilerini dostça sürdürmeyi düşünen Türkiye'nin ifade edilen yönde resmi bir politikası yoktur ama, söylenen işi yapabilecek güçler Türkiye'de vardır. Sonuçta, Kafkaslardaki kökten dinci islami saldırının gerisinde duran asıl güç, enerji kaynaklarına elkoymaya çalışan ABD'dir.

375 milyon toplam nüfusu ile NATO'dan ayrı olarak kendi savunma gücünü oluşturmayı planlayan Avrupa Birliği, ABD'nin en büyük potansiyel rakibidir. Bu gücün en önemli zaafı ise, ABD gibi ileri askeri teknolojiye, özellikle uzay teknolojisine sahip olmayışıdır. ABD ise, Doğru

Avrupa ülkelerini NATO'ya katarak ve yeni "düşmanlar" yaratarak, Avrupa'nın farklı askeri güç oluşturup kendi etkisinden uzaklaşmasını engellemeye çalışmaktadır. ABD, NATO'yu üçüncü dünya ülkelerine karşı bir nükleer müdahale gücü haline getirerek, Avrupa devletlerinin kendi ortak savunma güçlerini oluşturmalarını engellemeye, NATO'ya daha fazla mali kaynak ayırmalarını sağlamaya çalışmaktadır. NATO aracılığı ile Avrupa üzerinde hegemonyasını sürdürmeye çalışan ABD, Doğu Avrupa'ya ve Avrupa'nın arka bahçesi Balkanlar'a yerleşerek sözkonusu egemenliğini perçinlemek istemektedir. Doğu'nun batı, batının doğu, güneyin kuzey, kuzeyin de güney ucu olan Balkanlar, Avrupa'nın Afrika, Asya ve Hint Okyanusu ülkelerinin zenginliklerine açılan kapısı olduğu kadar, Rusya'nın da Akdeniz'e, Afrika'ya ve Avrupa'ya açılan kapısıdır. Doğu Avrupa'ya ve Balkanlar'a yerleşen ABD, hem Avrupa Birliği üzerinde hem de birleşik Devletler topluluğu üzerinde baskı oluşturma şansına kavuşmaktadır. Amerika, NATO'nun varlığını Baltık ülkelerine dek genişleterek Rusya'yı tam anlamıyla çembere almaya çalışırken, kurduğu yeni Berlin Duvarı ile Avrupa Birliği ile Rusya arasında özgür ekonomik ilişkilerin gelişmesini engellemeye çalışmaktadır. Afganistan'daki ABD varlığı nasıl İran, Rusya, Orta Asya Ülkeleri ve Hindistan arasında kurulabilecek birlikleri baltalamaya yarıyorsa, Balkanlardaki ABD varlığı da Avrupa Birliği ile Birleşik Devletler Topluluğu ve çevredeki diğer ülkeler arasında oluşabilecek birlikleri baltalamaya yöneliktir. Slav-Ortodoks birliğinin parçalanması ise daha tali bir amaçtır. ABD, tüm bu nedenlerle Bosna-Hersek ve Kosova sorunlarını Avrupa'nın arka bahçesi olan Balkanlar'a birer saatli bomba gibi yerleştirmiştir. Almanya önderliğindeki Avrupa Birliği ile Birleşik Devletler Topluluğu yakınlaşması varolabilecek güç

merkezlerinin en büyüğünü yaratacağı için, ABD açısından Balkanlar elde tutulması gereken en önemli sinir merkezidir. Bu sinir merkezinde denetimi kaybedeceğini hisseden ABD, Kosova ve Bosna - Hersek bombalarını patlatmaktan kaçınmayacaktır. Balkanlardaki ABD denetiminin kaybolması, diğer tüm sinir merkezlerini de etkileyecek, Brezinski'de ifadesini bulan ABD'nin Avrasya ve dolayısı ile dünya hakimiyeti düşünüyü tehlikeye sokacaktır.

ÇIKIŞ YOLLARI ÜZERİNE AYRINTILI OLMAYAN DÜŞÜNCELER

Ulusal ve uluslararası planda derin ekonomik ve toplumsal uçurumlarla parçalanmış, sınıfsal antagonizmalarla bölünmüş böyle bir dünya da "çıkış yolu" sözcüğü değişik gruplar için farklı bir anlam içerebilir. Benim burada ifade etmek istediğim "çıkış yolu", ezilen halklar ve uluslar, alta düşenler için çıkış yoludur. İnsan soyunun çoğunluğu için aranan bu çıkış yolu, en geniş anlamı ile dengeli demokratik bir dünya düzeni yaratılması anlamına geldiği için insanlığın tümü yararına da çıkış yoludur. Bu yolda çoğunluğun yararları ortak bir paydada birleşmektedir ama, zor olan bu formülün kurulabilmesidir.

İnsan toplumlarının diyalektiğini doğadaki diğer süreçlerden ayıran temel özellik, sadece katı bir determinizmin (gerekirliğin) olmaması, aynı zamanda bir voluntarizmin (iradeciliğin) bulunmasıdır. Kişiler, zümreler, sosyal sınıflar, uluslar, daha geniş anlamda birlikler tüm davranışlarını görebildikleri yararları ile uyumlu olarak özgür iradeleri ile planlarlar ve ona göre davranırlar.

Şüphesiz bu en geniş anlamda birliklerin, ulusların, sınıfların, zümrelerin ve bireylerin manevra olanakları, verili tarihsel ve toplumsal koşullarla, kendi gelişmişlik düzeyleri ile sınırlıdır. Başka bir ifade ile, insanlar voluntorizmlerini sınırlayan bir determinizm içinde seçimlerini yapabilirler. Bu nedenle, belirli sınırları olsa da, toplumların önlerinde seçilebilecek değişik yollar vardır ve tarihte olanlar illede olması gerekenler değildir. Sözkonusu determinizme bağlı olarak yine de tarihin belirli bir gelişme çizgisi vardır ve olaylar zaman zaman birbirlerine çok beneyerek tekrarlanıyorlarmış gibi gözükseler de, zaman zaman kısa süreli geriye dönüşler olsa da, tarihin helezonu, insan soyunun kendisini, içinde varolduğu tüm çevresini ve evreni daha derin boyutlarla keşfetmesi, kontrol altına alması bir üst düzeyde, yeniden üretmesi yönündedir. Tarihin gelişme çizgisi, geçtikleri yolların tüm zenginliklerini birlikte taşıyarak okyanuslarda birleşen ırmaklar gibi insan soyunun da çok daha zengin ve uyumlu bir bütünsellik içinde birleşmesi yönündedir. Nasıl ırmaklar yataklarını değiştirerek aksalarda sonuçta aynı denizlere ulaşıyorlarsa, insan soyu da hedefine doğru devamlı tamamlanan eksik bir bilinçle ilerlerken, tarihini, verili sınırlar içinde değişik serüvenler yaşayarak yazma olanaklarına sahiptir. İnsan soyunun mutlaka büyük trajediler yaşaması, çok büyük acılar çekmesi şart değildir. İnsanlar, belli tarihi geçitlerde kendi yarattıkları ağır baskıların ve çözümsüzlüklerin ürünü olan peygamberce öngörüler veya ütopya ürünü şematik cennetlerle geleceklerini yakalamaya çalışmak yerine, yaşadıkları zengin toplumsal süreçleri doğru çözümleyebildikleri ölçüde daha az acılar çekerek tarihlerini yaratabilirler. Bu nedenle, "çözüm yolları" derken, tarikat broşürlerindeki önceden belirlenmiş bir

yolu insanların önüne sürmek benim haddim değildir. Çünkü hazır hiçbir yol yoktur ama, açılacak yollar vardır. Yeni yolların döşenen her taşı da yaşamı yeniden biçimleyeceği için, bilinmesi gereken yeni gerçekler yaratacaktır. Yaptıklarının bilincine varmaya çalışarak yolunda ilerleyen insan soyu geçmişinin ve yaşadığı anın bilincine ne ölçüde zengin varabilirse, yolunun yeni taşlarını da o ölçüde acısız döşeyebilecektir.

Bir yandan bilimsel teknolojik devrimlerin de etkisi ile büyüyen ve hız kazanan tekelleşme sürecini durdurmaya veya geriye çekmeye olanak yoktur. 1800'lü veya 1900'lü yılların ulus devletlerini yaşatmaya, en azından aynı yapıları ile yaşatmaya, milliyetçiliğin temelleri çoktan çürümüş kalelerine sığınarak gelmekte olanı durdurmaya olanak yoktur. Fakat gelmekte olanı yeniden biçimlemeye, denetim altına almaya, demokratikleştirmeye, ezilen ulusların, alta düşen halk yığınlarının yararına işler tarzda yeniden örgütlemeye olanak vardır. Mümkün olanı doğru görüp onun için mücadele etmek, enerjinin boşa harcanmasını engelleyeceği kadar, provokasyonların ve gereksiz trajedilerin de yolunu tıkar.

Bugün dünyanın asıl sorunu, bilimin ve 'teknik'in gelişmesinden ve bu gelişmenin yarattığı tekelci rekabet koşullarına uyum sağlayabilmek için şirketlerin birleşmesinden değil, oluşan bu devasa yapıların sosyal yaşamda anti-demokratik süreçleri güçlendirip hızlandırmasından kaynaklanmaktadır. Bir yandan sürece uyum sağlayamayan daha küçük ekonomik birimlerin, firmaların iflasları, öbür yandan emeğin verimliliğini arttıran ileri teknolojilerin çok daha az emek gücüne gerek duymaları, iş saatlerini azaltmak ve yaratılan değerlerin dengeli bölüşümünü sağlamak gibi demokratik çözümler sağlanamadığı için,

işsizliği ve yoksulluğu hızla arttırmaktadır. Sermaye birleşirken, yığınlar kendi mevcut örgütlülüklerini dahi yitirmekte, vaktiyle kazanılmış sosyal hakları ellerinden uçup gitmektedir. Sendikalar zayıflarlarken, yüksek emek verimliliği ile işleyen ileri teknolojilere sahip büyük şirketler çok daha az işçi ile artı değer oranlarını yükselmekte, kârlarını katlamaktadırlar. Bu sürece karşı sadece ulusal plandaki sendikalarla, kitle örgütleri ile, siyasi partilerle, hatta ulusal devletlerle bile mücadele etmek olanaksızdır. Yeni koşullar, dil sorununa, tüm kültürel zorluklara karşın çok daha büyük uluslararası birliklerin oluşmasını zorunlu kılmaktadır. Bu birlikler, birtakım kişilerin arada bir biraraya gelerek bilgilerini gösterdikleri bireysel tatmin sağlama toplantıları biçiminde değil, en geniş yığınları ortak eyleme sokabilecek uyumla çalışan, süreklilikleri olan örgütlenmeler olabilmelidir. En geniş uluslararası örgütlenmeler sadece meslek kuruluşlarını, sendikaları değil, işsiz yığınlarını, çevrecileri, hertürlü toplumsal örgütlenmeyi ve katmanı içine alabilmelidir, bunun yolları bulunmalıdır.

Ulusal ekonomileri sözkonusu uluslarüstü tekellerin saldırısına uğrayan, siyasi iktidarlarını ve ekonomik güçlerini yitirme yolunda olan, gümrük duvarları yıkılarak iç pazarları tekel ürünlerinin istilasına uğrayan, ham maddelerini, tarım ürünlerini, tekstil ve benzeri tüketime yönelik üretimlerini çok düşük fiyatlarla dış pazarlara satmak zorunda kalan devletlerin tek çıkış yolları da daha fazla demokratikleşmektir. Ucuza ihracaat yapma hevesi ile sendikaları zayıflatmak, kara ekonomiye gözyummak, çocuk işçileri sömürmek, tüm kitlesel örgütlenmelere saldırmak, kendi çöküşlerini hızlandırmaktan, sözkonusu tekellerin ekmeğine yağ sürmekten başka işe yaramamaktadır. Bu devletlerin baskı altındaki diğer

ekonomilerle işbirliklerini geliştirebilmeleri, demokratikleşmenin kapılarını açarak yığınların desteğini almaları, uluslar üstü tekellerin çok yönlü saldırılarının frenlenmesini sağlayacaktır. Demokratikleşme ve yığınların uluslararası örgütlenmelere gidebilmelerinin kapılarını açmak, ezilen ulusların ve halkların, ulusal ekonomileri darbe yiyen devletlerin mücadele güçlerini yükseltecektir sadece. Bilimin ve tekniğin insan soyunun yararına kullanılması için olanakları arttıracaktır. Avrasya'nın zenginliklerine gözdiken uluslarüstü tekeller, ABD, bu toprakları hiçbir zaman kendi yurtları olarak görmemişlerdir ve göremezlerde. Onlar için buraları, zenginlikleri alınacak, talan edilip bırakılacak alanlardır sadece. İşbirliği yaptıkları güçler dahil, buradaki halkların hiçbirini dost olarak göremezler. İşleri bittiği, fosil enerjilerin devri kapandığı zaman, gerilerinde sadece sömürölüp çölleştirilmiş bir doğa değil, bölge halkları arasında onarılması çok zor düşmanlıklar bırakarak uzaylı yaratıklar gibi çekip gideceklerdir. Bu nedenle, bu tekellerin, ABD'nin peşine takılarak onların sömürdüğü zenginliklerden pay alacağını sananlar, sadece bölge halklarına değil, kendi halklarına ve kendi kendilerine de ihanet içinde olacaklardır. Bölgede birlikte yaşamak zorunda olan halkların, ulusların işbirliğini ön plana çıkartmak, yapılabilecek olanların en akıllıcası olacaktır.

Gelişen bilim ve teknik insan soyunu ağır, yıpratıcı el emeğinin yükünden kurtararak çok daha fazla özgürleştirmekte, beynini, yaratıcı gücünü hızla geliştirmesine olanaklar sağlamaktadır. Üretimi olağanüstü arttırarak geniş halk yığınları için çok daha rahat ve sağlıklı bir yaşamın kapılarını açmaktadır. Kitlelerin eğitim ve iletişim olanaklarını arttırmakta, dünyayı küçültmektedir. Fakat pratikte işleyiş hiç de böyle olmamaktadır. Bilimin ve tekniğin belli tekellerin denetiminde oluşu, sözkonusu

tekellerin tek amaçlarının azami kâr sağlamak olması, gelişen bilim ve teknikle insan soyunun çoğunluğunu karşı karşıya getirmektedir. Ateş çoğunluğu ısıtmamakta, yakmaktadır sadece. Bu çelişkinin çözümü, yığınları temsil eden demokratik yapıların tekellerin üretim araçları üzerindeki iktidarlarına son vermesi, her alanda demokratikleşme ile mümkündür. Ateş, tanrıların elinden alınıp insanlara verilmelidir. En geniş yığınların, demokratik kuruluşların, dünyayı yeniden paylaşmak, Avrasya'daki enerji kaynaklarına tek başına elkoymak gibi sorunları yoktur. Yığınların asıl sorunları daha iyi, daha sağlıklı, daha güvenli bir yaşama kavuşmaktır. Böyle bir yaşam, dünya halklarının, uluslarının, devletlerinin dengeli ve demokratik birlikleri, dünyamızın zenginliklerinin adaletli paylaşımı ile sağlanabilir ancak. Diktatörler bombalarla değil, yığınların demokratik eylemleri ile yıkılabilir. Dünyanın zenginliklerinin adaletli paylaşımı, demokratik bir dünya düzeni, insan enerjisinin ve üretiminin sokağa atılması ve sadece yıkıma hizmet etmesi anlamına gelen tüm nükleer silahları, kıtalar arası füzeleri, sofistike silahları gereksiz kılacaktır. Yeni bilimsel araştırmaların, uzayın derinliklerinin çok daha büyük bir hızla keşfinin, yeryüzünde yeni kaynakların yaratılmasının ve dolayısıyla olağanüstü büyük kitlesel bir refahın yolunu açacaktır. Prometheuslar, insan haklarını savunan güçler Amerika'da da, dünyanın başka köşelerinde de vardır. Önemli olan, sözkonusu güçlerin modern iletişim tekniklerinden de yararlanarak işbirliklerini geliştirebilmeleri, bu işbirliğini demokratik yığınsal eylemlere dönüştürebilmeleridir.

Büyük Amerikalı yazar Herman Melville (1819-1891), "Moby Dick" veya "Beyaz Balina" adlı romanını ABD'de tekelleşme sürecinin başladığı yıllarda, 1851'de yazmıştır. Kaptan Ahab'ın büyük bir tutku ve açgözlülükle peşinde

koştuğu dev "Beyaz Balina", tekellerin azami kâr hırsının simgesidir aynı zamanda. Ahab aynı kârın peşinde koşarken tek bacağına yitirmiştir daha önce ve gözünü karartmış olan kâr hırsını tayfalarına da aşılarmıştır. Azami kâr hırsının motive ettiği serüvenin ulaşacağı hedef, parçalanan geminin Ahab ve tayfaları ile birlikte denizin dibini boylaması olacaktır. İleriyi sezebilen "barbar" zıpkıncının kendisi için hazırladığı tabut, Ahab'ın serüveni bize "aktaran" kahramanın kurtuluşu olmuştur. Birçok büyük insan gibi tekellerin propaganda mekanizmaları içinde unutulmaya terk edilen Herman Melviller, engin zekası ve duyarlılığı ile tek elci gelişmenin başlangıcında geleceği sezmış ve anlatmıştır. Uzaydaki yörüngesinde seyreden dünya gemisi, "Beyaz Balina"nın peşinde koşun kaptan "Ahablar"ın elinde iki büyük tehlikeli serüven yaşamış ve yeterince sakatlanmıştır. Fakat Ahab'ın hırsı artarak sürmektedir, yeni rotası Avrasya'dır. Avrasya, "Beyaz Balinalar"ın en büyüğü ve en tehlikelidir. Ya Ahab Kaptan Köşkünden indirilerek rota yeniden çizilecektir, ya da kendi tabutlarına sarılarak kurtulabilenler zorunlu olarak yeni rotada gideceklerdir.

30 Eylül 1999

YARARLANILAN KAYNAKLAR

Kitaplar:

- Herodotos, Heredot Tarihi, İstanbul 1983
- René Grousset, Bozkır İmparatorluğu Attila/Cengiz Han/Timur, İstanbul 1980
- Standford J. Shaw, Osmanlı İmparatorluğu ve Modern Türkiye 1-2, İstanbul 1982-1983
- Stefanos Yerasimos, Azgelişmişlik Sürecinde Türkiye, Bizanstan 1971'e, İstanbul 1980
- Ernst Werner, Büyük Bir Devletin Doğuşu - Osmanlılar (1300-1481), İstanbul 1986
- Doç. Türkkaya Ataöv, Amerika NATO ve Türkiye, Ankara 1969
- Dr. Hikmet Kıvılcımlı, Tarih Devrim Sosyalizm, İstanbul 1965
- Gilgames - eposet, Uppsala 1962
- Marskal av Sovjetunionen Georgij Zjukov, Minnen och Reflexioner 1-2, Progress Moskva 1988
- Edward Mead Earle, Bağdat Demiryolu Savaşı, İstanbul 1972
- Doç. Dr. Sina Akşin, 100 Soruda Jön Türkler ve İttihat ve Terakki, İstanbul 1980
- Stalin-Churchil-Roosevelt, Dokument Kommentarer, Progress Moskva 1988
- Ernst Nolte, Three Faces of Fascism, London 1965
- Winston S. Churchill, The Second World War, London 1959
- Tredje Riket, Fälttaget på Balkan, Av redaktionen för Time-Life Books, Spanien 1992
- Sten Lundberg' Tyskland under hundra år från Bismarck til Brandt, Stockholm 1970
- Per Ragnar, Hitler, Stockholm 1994
- Av Redaktionen Rangvald Lundström, Torolf Elster, Minister Peter Skov, Prof. Herbert Tingsten, Kriget 1939-1945, 1-2-3-4, Stockholm 1945
- Tor Åhman, Utrikes Politisk Uppslagsbok, Falun 1994
- Världens Krig, Utrikespolitiska Institutet, Stockholm 1997
- Världens Energi, Stockholm 1994
- Världens Barn, Stockholm 1991
- Världens Vatten, Stockholm 1997
- Örjan Sturesjö, Jugoslavien-Konflikt Utan Slut, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1992

- Kjell Magnusson, Den Bosniska Tragedin, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1993
- Zdenek Cervenka, Tragedin Rwanda - Burundi, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1993
- Bertil Nelhans, Den makedonska frågan, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1994
- Diana Madunic, Kroatiens svåra väg mot demokrati, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1995
- Kristian Gerner, Nationalismen i Östeuropa, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1996
- Lena Jonson, Ryssland och OSS, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1996
- Kjell Magnusson, Nittio dagar som skakade Serbien, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1997
- Björn Kumm, Krig och fred i Guatemala, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1997
- Stefan Strömberg, Chile - på väg eller på drift?, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1997
- Örjan Sturesjö & Sebastian Scheiman, Den albanska frågan, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1997
- Mats Sandberg & Erik Windmar, Bosnien tre å efter Dayton, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1998
- Göran Leijonhufvud, KINA - på tröskeln till ett nytt årtusende, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1998
- Ebba Sävborg Romare, Spelet om den kaspiska oljan, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1998
- Carl Johan Gardell, Högerextremism i Europa, Utrikespolitiska Institutet, Kalmar 1998
- Sigurd Evensmo, Öster om Väst och Väster om Öst - Jugoslaviens Under Tito, Stockholm 1957
- Rodney Castleden, År för År-När hände vad i världshistorien, Södertälje 1996
- Kai Petersen, När Händelse Vad? - Världshistorisk uppslagsbok 1500-1982, Borås 1984
- Eris Reske - Nielsen, Världshistoria efter 1945, Utrikespolitiska Institutet, Stockholm 1968

- Ö. Appelqvist, M.P. Boëthius, K. Carlqvist, I. Carlsson, N. Chomsky, M. Chossudovsky, P. Gahrton, T. Heyman, D. Johnstone, G. Jönsson, A. Larsen, V. Matic, J. Myrdal, M. Norlin, J. Pilger, S. Ramphal, S. Sommeliüs, K. Wegestål, E. Wijk, H. Zinn, J. Oberg, Fredsbomber Över Balkan - Konflikten om Kosovo, Danmark 1999.
- Konstantin Tarnovskij, Rysland - Sovjet, Presstjänsten Novosti förlag 1982
- Carl von Clausewitz, Savaş Üzerine, İstanbul 1975
- B. Byely, Y. Dzyuba, G. Fyodorov, Y. Khomenko, T. Kondratkov, S. Kozlov, V. Kulakov, Y. Medvedev, Morozov, K. Spirov, Y. Sulimov, N. Susko, S. Tyuzkeviç, D. Volkogonov, Askerlik Bilimi 1-2, İstanbul 1977-1978
- Dominique Eudes, KAPETANIOS - Yunan İç Savaşı 1943-1949, İstanbul 1985
- V. I. Lenin, Valda Verk I Tre Band, 3, Progress Moskva 1975
- V. I. Lenin, Nisan Tezleri ve Ekim Devrimi. Ankara 1979
- Hermann Weber, III. Enternasyonal, Belgeler 1919-1943, İstanbul 1979
- Edgar Snow, Röd stjärna över Kina, Borås 1971
- Peter P. Rohne, Krig och kriser i Mellanöstern, Halmstad 1970
- Hugh Thomas, Suezkrisen, Malmö 1978
- Robert J. Donovan och Los Angeles Times redaktion, Sex Dagar I juni
- Leo A. Müller, Gladio - Soğuk Savaşın Mirası, İstanbul 1991
- Petra Radenkova, Georgi Dimitrov, Sofia Press 1982
- Stella Blagoeva, Georgi Dimitrov, Sofia 1961
- Hristo Hristov, Bulgaria 1300 Years, Sofia 1980
- Mircea Eliade, Shamanism, Princeton University Press 1974
- Nationalencyklopedin 1-20, Bokförlaget Bra Böcker AB, Höganäs 1989-1996
- FOCUS 98, CD, Norstedts Förlag AB, Stockholm 1997
- Encyclopedia Britannica, CD- 97, copyright 1996
- Stefan Ewald, Professordr G Denzler, Dr. A Lohner, Prof. Dr. W. Graf Religionslexikonet, Stockholm 1996

Dergiler:

- Prof. Alpaslan Işıklı, Yugoslavya Örneği, Mülkiye, Mayıs-Haziran 1999
- Dr. İlhan Uzgel, Uluslararası Rekabet ve Ulusal Egemenliğin Kırılma Noktası Olarak NATO'nun Yugoslavya Müdahalesi, Mülkiye, Mayıs-Haziran 1999
- Alper Görmüş, Öyle de böyle de III. Balkan Savaşı mı?, Aktuel 15/4, 1999
- Erhan Başyurt, Bu Operasyon Çok Konuşulacak, Aksiyon 3/4-9/4, 1999
- Melih Kafa, Londra'ya Kurt İndi, Aktuel 14/5, 1999
- Ali Selçuk Göltaşlı, Barış Kaç Yugoslaviye Sürecektir?, Aksiyon 6/6-12/6, 1999
- Mehmet Ali Eren, Ülke Korku Psikozuna İtiliyor, Aksiyon 31/7-5/8, 1999
- Rosalie Bertel, Radioaktiv krigföring i Jugoslavien - Depleted uranium DU, Kivinnor för Fred Nr 88, 1999
- USA visar sin "humanitet" med Spilitterbomber och radiaktiva missiler, Riktpunkt nr 8, 8/6, 1999
- Vapen för ett fridfullt liv, Riktpunkt nr 10, 11/8, 1999
- Fattigdom Kriminaliseras, Riktpunkt nr 15, 30/9, 1999
- Frihetens Land, USA-Special, ETC nr 4, 1999

Gazeteler:

- Peter Bratt, "Marknaden en myt", Dagens Nyheter 14/9, 1996
- Bengt Albons, Asien riskerar att bli ny krutdurk, Dagens Nyheter 9/11, 1996
- Peter Bratt, Herman Doly, "Frihandeln hotar jorden", Dagens Nyheter 7/12, 1996
- Fyra områden världens främsta oros härdar, Metro 29/10, 1998
- Per Jönson, diplomatiskt spel i kulisserna, Dagens Nyheter 6/4, 1999
- Tom Heyman, NATO:s tolkning hotar FN:s existens, Svenska Dagbladet 14/4, 1999
- Håkan Forsberg, Optimism hos vapentillverkarna, Svenska Dagbladet 17/4, 1999
- Anders Hvidfeldt, Nato: vi anföll två flyktingkonvojer, Aftonbladet 20/4, 1999

- NATO: vi anfall två flyktingkonvojer, Aftonbladet 20/4, 1999
- 25 sköts till, Aftonbladet 21/4, 1999
- Bakslag för freden, Dagens Nyheter 18/5, 1999
- Bengt Albons, Natos krigstaktik fel från början, Dagens Nyheter, 22/5, 1999
- Per Ahlin, Diplomati i Stockholm och bomber i Kosovo, Dagens Nyheter 25/5, 1999
- Per Jönson, Log ger jugoslavisk press en fristad, Dagens Nyheter 26/5, 1999
- Bengt Albons, Nato beslut om fredsstyrka, Dagens Nyheter, 26/5, 1999
- Nästan en miljon människor på flykt, FN lägger skuld på Unita, 28/5, 1999
- USA har visat vem som bestämmer, Svenska Dagbladet 2/6, 1999
- Maths Lundegård, Misstro mot diplomatin, Dagens Nyheter 2/6, 1999
- Per Jönson, Framgångar för UCK, Dagens Nyheter 2/6, 1999
- Per Jönson, Belgrad accepterar Natos krav, Dagens Nyheter 4/6, 1999
- Lennart Pehrson, Dämpad optimism i USA, Dagens Nyheter 4/6, 1999
- Hans-Henrik Rönnow, Nato fortsätter bomba, Dagens Nyheter 7/6, 1999
- Per Jönsson, UCK-gerillan i styrkeuppvisning, Dagens Nyheter 7/6, 1999
- Per Jönsson, UCK enda förloraren, Dagens Nyheter 9/6, 1999
- Mats Holmberg, Enighet om fredsförslag, Dagens Nyheter 9/6, 1999
- Lennart Pehrson, Kina kan fälla freds-planen, Dagens Nyheter 9/6, 1999
- Lennart Pehrson, FN-beslut beseglade freden, 11/6, 1999
- Man talar om fred i Kosovo, Dagens Nyheter 11/6, 1999
- Timothy Garton Ash, Trodde ni att kriget var över, 11/6, 1999
- Per Jönsson, Freden bara ett delmål för UCK, Dagens Nyheter 12/6, 1999
- Disa Håstad, Krigets kostnader - Hårt slag för svaga ekonomier, 13/6, 1999

- Mats Lundegård, Starka känslor mötte Nato, Dagens Nyheter 13/6, 1999
- Erik Ohlsson, Jeltsin kan ha planerat intåget, 13/6, 1999
- Världsnaturfonden: donausvatten kan vara förgiftat, Aftonbladet 14/6, 1999
- Bengt Albons, Ryska käppar i Natos hjul, Dagens Nyheter 15/6, 1999
- Hans-Henrik Rönnow, Jackson nöjd med serberna, Dagens Nyheter 15/6, 1999
- Mats Lundegård, Nato låter gerillan ta över, Dagens Nyheter 16/6, 1999
- Per Jönsson, Serbernas uttåg följer tidtabellen, Dagens Nyheter 16/6, 1999
- Bengt Albons, Eupora är hopplöst efter USA, Dagens Nyheter 19/6, 1999
- Per Jönsson, Avtal klart om rysk trupp, Dagens Nyheter 19/6, 1999
- Mats Lundegård, "Serberna har en roll att spela", Dagens Nyheter 19/6, 1999
- Mats Holmberg, Inget bistånd till Serbien, Dagens Nyheter 20/6, 1999
- Per Jönsson, Gerillan hämnas på civila serber, Dagens Nyheter 20/6, 1999
- Per Jönsson, Avväpning politisk flint, Dagens Nyheter 22/6, 1999
- Lennart Pehrson, Krig mot vapenhandeln, Dagens Nyheter 1/7, 1999
- Ulf Bjereld & Marie Demker, "Farlig hänsyn till etniska grupper", Dagens Nyheter 22/7, 1999
- Peter Myrdal, Folkmord fick kyrklig stöd, Dagens Nyheter 31/7, 1999
- Magnus Hölj, Säkerhetssystem skapas för nätet - USA: s president Bill Clinton satsa miljarder på nytt övervakningssystem, Metro 3/8, 1999
- Per Ahlin & Ulf Bjereld & Marie Demker, USA behövs i FN och Nato, Dagens Nyheter 9/8, 1999
- Oljans väg skapar strid, Dagens Nyheter 14/8, 1999
- Kongo - ett splittrat land: Kaos hotar om skaking vapenvila brister, Dagens Nyheter 4/9, 1999

- Johan Schück, världsbankens årsrapport: Fattigdomen fortsätter att öka, Dagens Nyheter 16/9, 1999
- Bülent Mumay, Tam Yüzsüzlük, Hürriyet 12/12, 1998
- Mine Esen, NATO'nun orta yaş bunalımı, Cumhuriyet 13/3, 1999
- Aslı Aydıntaşbaş, UÇK Türkiye'ye minnettar, Radikal 27/3, 1999
- Duygu Sezer Bazoğlu, NATO'nun misyonu değişti, Milliyet 27/3, 1999
- Darko Tanasković (Yugoslavya'nın Ankara Büyükelçisi), 'Kosova bizim beşiğimiz', Cumhuriyet 28/3, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Balkan Batağında Son Tango, Cumhuriyet 29/3, 1999
- Şükrü Elekdağ, Kosova ve Güneydoğu, Milliyet 29/3, 1999
- Trayan Petrovski (Ankara'daki Makedonya Büyükelçisi), NATO topraklarımızı kullanamaz, Cumhuriyet 30/3, 1999
- Lebedev (Rusya'nın Ankara Büyükelçisi), 'ABD yanlış yapıyor', Cumhuriyet 31/3, 1999
- Wall Street de bayram yapıyor, Sabah 31/3, 1999
- Yağmur Atsız, Yol Ayrımı, Milliyet 31/3, 1999
- NAFTA 5 yılda neler getirdi, neler götürdü?, Cumhuriyet 1/4, 1999
- Moskova dışını gösteriyor, Milliyet 1/4, 1999
- Uğur Dündar, Yeni Dünya'da Savunma Koşulları ve Çatışma Olasılıklarının Ekonomik Boyutları, Cumhuriyet 1/4, 1999
- 21. Yüzyıl Ekonomisinin Resmi Çiziliyor, Cumhuriyet 1/4, 1999
- Dinç Üner, Montreux Andlaşması, Milliyet 1/4, 1999
- Egemen bir ülkeye müdahale hakkı, Radikal 2/4, 1999
- Rugova sırrı çözülemiyor, Radikal 3/4, 1999
- Müttefikler Rugova Şaşkını, Milliyet 3/4, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Mantık Burkulması, Cumhuriyet 5/4, 1999
- Yıkım Zamanı, Sabah 5/4, 1999
- Yağmur Atsız, Savaşın Çehresi, Milliyet 5/4, 1999
- Savaşın Karanlığında, Milliyet 5/4, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Global Politikültür, Cumhuriyet 7/4, 1999
- Prof. Tuncer Güvenç, NATO ve Kosova'nın düşündürdükleri, Cumhuriyet 7/4, 1999
- Aileler parçalanıyor, Sabah 8/4, 1999

- Onlar için yarın yok, Milliyet 9/4, 1999
- NATO'nun hesapları, Radikal 9/4, 1999
- Ekonominin kağıttan bebeği: ABD, Sabah 11/4, 1999
- Operasyonun bilançosu, Hürriyet 14/4, 1999
- Blair, ABD'dan uzaklaşıyor, Radikal 17/4, 1999
- Albright ailesi nazilerden kaçıp Sırplar'a sığınmış, Hürriyet 17/4, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Kosova'da radyoaktif silah, Cumhuriyet, 18/4, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Kosova: Bir Ara Değerlendirme, Cumhuriyet 19/4, 1999
- ABD masrafların % 67'sini ödüyor, Hürriyet 27/4, 1999
- Vietnam savaşı halâ öldürüyor, Cumhuriyet 28/4, 1999
- Zafer Arapkirli, Irkçı terör alarmı, Milliyet 28/4, 1999
- Ferai Tınç, İki milliyetçilik ve NATO konsepti, Milliyet 30/4, 1999
- Mazot ticaretinde yasal statü arayışı, Cumhuriyet 1/5, 1999
- Zafer Arapkirli, Irkçı teröre lanet, Milliyet 2/5, 1999
- Şükrü Elekdağ, Pax Amerikana, Milliyet 3/5, 1999
- NATO Başkomutanı: Savaş yapmıyoruz, çek kesiyoruz, Hürriyet 4/5, 1999
- İlk kez grafit bombası kullanıldı, Hürriyet 4/5, 1999
- Duygu Bazoğlu Sezer, Güvenlik alanında da Avrupa'dan kopuyoruz, Milliyet 11/5, 1999
- Sami Kohen, Savaşın 'temizi' olur mu?, Milliyet 11/5, 1999
- Çin: Operasyon derhal dursun, Cumhuriyet 12/5, 1999
- 50 günün bilançosu, Hürriyet 14/5, 1999
- NATO'da dört kriz, Sabah 14/5, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Gelecek Mali Krizin Tohumları, Cumhuriyet 17/5, 1999
- Robert Fisk, NATO'nun amacı ne?, Radikal 17/5, 1999
- Şükrü Elekdağ, Türkiye'nin Jeopolitik Kimliği, Milliyet 17/5, 1999
- Dünya Turu, Milliyet 18/5, 1999
- Guatamala'nın kirli savaş'ı, Cumhuriyet 22/5, 1999
- Serkan Demirtaş, Orta Asya'da nüfuz mücadelesi, Cumhuriyet 23/5, 1999

- Tada Muammeri, Çatışmanın ortasında beş gün, Hürriyet 24/5, 1999
- Aslı Aydıntaşbaş, UÇK'nun gözü Türkiye'de, Radikal 30/5, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, NATO, MAI, Milosevic... Biraz da Felsefe, Cumhuriyet 31/5, 1999
- Prof. Suna Kili, Başkan Clinton - Kosova ve ABD'nin Dışpolitika-sı, Cumhuriyet 1/6, 1999
- Sayılarla Kosova Savaşı, Hürriyet 5/6, 1999
- Yugoslavya'ya 45 yılda 150 milyar US doları gerekli, Sabah 6/6, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Çin ve Rusya'da Yeni Stratejik Arayışlar, Cum-huriyet 14/6, 1999
- Enis Berberoğlu, Kosova Ordusu ve Balkan Yolu, Hürriyet 14/6, 1999
- Enis Berberoğlu, Kosova'da zor ittifak, Hürriyet 15/6, 1999
- Moskova ipleri geriyor, Cumhuriyet 16/6, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Kosova: Büyük Sorunlar Yumağı, Cumhuriyet 17/6, 1999
- Henry A. Kissinger, Zaferin ardındaki tehlike, Radikal 19/6, 1999
- Bilge Egemen, Kosovalılar bizden şanslı, Milliyet 22/6, 1999
- CIA'nın Pinochet'le işbirliği kanıtlandı, Hürriyet 2/7, 1999
- Pinochet'in cinayetleri belgelendi, Milliyet 2/7, 1999
- Yasemin Congar, ABD'den silahlanma baskısı, Milliyet 9/7, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Vatandaşlığın Ölümü, Cumhuriyet 12/17, 1999
- CIA'nın eli Kıbrıs'ta, Sabah 15/7, 1999
- Zafer Arapkirli, ABD bölünmüş Kıbrıs istiyordu, Milliyet 15/7, 1999
- İhalede telekulak var, Hürriyet 18/7, 1999
- Zafer Arapkirli, Kosova Avrupa'nın Kolombiyası, Milliyet 25/7, 1999
- İşte Clinton doktrini, Hürriyet 28/7, 1999
- Sırplar akın akın gidiyor, Milliyet 29/7, 1999
- Ergin Yıldızoğlu, Yeni Jeopolitik, Cumhuriyet 9/8, 1999
- Zafer Arapkirli, Robin Cook'a yayılım ateşi, Milliyet 13/8, 1999
- Irak'a sekiz ayda 1100 füze, Hürriyet 14/8, 1999
- ABD'nin günahları, Milliyet 15/8, 1999

- Taşeron casusun itirafları korkuttu, Milliyet 16/8, 1999
- 'Tanrı ölüyor mu?', Sabah 16/8, 1999
- Yasemin Congar, ABD'de cezaevi nüfusu kabarıyor, Miliyet 17/8, 1999
- Cephede ölüm kusan çocuklar, Milliyet 12/9, 1999
- Güven Özalp, Washington AB'ye yeter dedi, Milliyet 20/9, 1999

(Basında yararlanılan kaynaklar yukarıda sıralananlardan çok daha fazladır. Altı büyük Türkiye gazetesinin tüm 1998 ve Eylül sonuna dek tüm 1999 sayıları taranmıştır. Dört büyük İsveç gazetesi de aynı şekilde gözden geçirilmiştir. Tüm kaynakları göstermek çok geniş yer kaplayacağı için sadece bazı daha önemli görülenler listeye alınmıştır. Y. Küpeli.)

İnternet sayfaları:

- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Superonline World 10/12, 1998, www.superonline.com/netha
- Universal déclaration of human rights
- Den allmanna förklaringen om mänskliga rättigheter, Texten hämtad ur Svenska FN-förbundet
- İşte Kosova'nın 600 yıllık kanlı tarihi, Süper Haber, Superonline World 24/3, 1999, www.superonline.com/netha
- Kurt politikacı Kissinger operasyona karşı, Anadolu Ajansı, Superonline World 27/3, 1999
- Rugova Miloseviç ile anlaştı, Anadolu Ajansı, Superonline World 1/4, 1999
- ABD'den 'Ticari engelleri kaldırın' baskısı, Anadolu Ajansı, Superonline World 2/4, 1999
- Yugoslavya ekonomisi savaşa vuruldu, Anadolu Ajansı, Superonline World 4/4, 1999
- NATO 50. yıldönümünü bombalarla kutluyor, Anadolu Ajansı, Superonline World 4/4, 1999
- İsrail Kosova'nın bağımsızlığına karşı, Anadolu Ajansı, Superonline World 6/4, 1999
- Tarımsal fiyatlar uluslararası piyasalarda geriliyor, Anadolu Ajansı, Superonline World 10/4, 1999
- Solana, Balkanlar için istikrar paketi istedi, Anadolu Ajansı, Superonline World 11/4, 1999

- NATO birinfiği, NTV-Kosova 17/4, 1999, www.ntv.com.tr/
- NATO'nun 500 yıllık kilometre taşları, Anadolu Ajansı, Superonline World 22/4, 1999
- Kosova kavşasında NATO, Süper Haber, Superonline World 22/4, 1999
- Kosova krizinde çözüm için olumlu adım, Anadolu Ajansı, Superonline World 2/5, 1999
- Human Rights Watch NATO'yu kınadı, Anadolu Ajansı, Superonline World 12/5, 1999
- Kosova savaşının Balkanlara zararı 30 milyar dolar, Anadolu Ajansı, Superonline World 14/5, 1999
- NATO kara operasyonunda uzlaşma sağlanamıyor, Anadolu Ajansı, Superonline World 18/5, 1999
- Yugoslavya G8 prensiplerini kabule etti, Anadolu Ajansı, Superonline World 29/5, 1999
- Global kriz dünyayı daha da yoksullaştırdı, Anadolu Ajansı, Superonline World 3/6, 1999
- Sırp ekonomisi ikinci dünya savaşı sonrasına döndü, Anadolu Ajansı, Superonline World 7/6, 1999
- Dr. İlhan Uzgel, ABD'nin Balkan Politikası ve Kosova, Super Haber, Superonline World 8/6, 1999
- NATO operasyonunun 78 günlük kronolojisi, Anadolu Ajansı, Superonline World 11/6, 1999
- Kosova barış planının ayrıntıları, Anadolu Ajansı, Superonline World 11/6, 1999
- Dr. İlhan Uzgel, Kosova'da Ne Oldu?, Super Haber, Superonline World 14/6, 1999
- Solana: Kosova'ya bağımsızlık verilemez, Anadolu Ajansı, Superonline World 17/6, 1999
- UÇK'da kanlı hesaplaşma, Anadolu Ajansı, Superonline World 29/6, 1999
- Kürşat Akyol, 'Yeni dünya düzeni'nde Kıbrıs, Super Haber, Superonline World 10/7, 1999
- Afrikalı çocukların ölüm çılgılığı, Anadolu Ajansı, Superonline World 4/8, 1999
- Kosova'ya atılan NATO bombaları kanser nedeni, Anadolu Ajansı, Superonline World 13/8, 1999
- Yugoslavya'yı çevre felaketi bekliyor, Anadolu Ajansı, Superonline World, 15/8, 1999

- ABD cinayetinde de dünya lideri, Anadolu Ajansı, Superonline World 17/8, 1999
- New York Times: ABD Irak'ı 8 aydır vuruyor, Anadolu Ajansı, Superonline World 18/8, 1999
- İngiltere tarihi ayıbın peşinde, Anadolu Ajansı, Superonline World 19/8, 1999
- Irak: BM ambargosu geçen ay 7 bin 600 çocuğu öldürdü, Anadolu Ajansı, Superonline World 19/9, 1999
- Kosovo News, www.rnw.nl/foreing/eng/kosovo/index.html
- Francis Rolt, History, march 1998, www.rnw.nl/foreing/eng/kosovo/flashpoint.html
- Kosovo Links, www.rnw.nl/foreing/eng/kosovo/html/links.html
- Facts About Kosovo and Metohia, History; Demographic Trends; Manipulations With Statistical Data; Why a New Albanian State?; Information in Albania; Terrorism in Kosovo and Metohia; Organized Crime in Kosovo and Metohia; Who rejects the dialogue?; Summary, www.serbia-info.com/news
- Prof. Dusan T. Batakovic, The Kosovo Chronicles, kosovo.serb-host.org/chronicles.htm
- Prof. Dusan T. Batakovic, Cantonization of Kosovo-Metohija
- Prof. Dusan T. Batakovic, Serbia In The 21st Century: The Problem of Kosovo-Metohija, Belgrade, july 1995, suc.suc.org/sucinfo/press/sixth_convention/Batakovic.html
- Zarko G. Bilbija, The Serbs and Yugoslavia, www.suc.suc.org/sucinfo/press/sixth_convention/Bil
- Wars for Succesion of Yugoslavia
- NATO's aggression on Yugoslavia, www.suc.suc.org/~kosta/tar
- Kosovo and Metohia, www.spc.org.yu/Novosti/kosovoe.html
- Serbian Unity Congress, 6-8 October 1995 San Francisco, California, suc.suc.org/sucinfo/press/sixth_convention/
- History of Balkan, 25 Lecture, URL=[http:// / www.lib.msu.edu/sovars/balkan/lecture.html](http://www.lib.msu.edu/sovars/balkan/lecture.html)
- The General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina, Initialed in Dayton on 21 Novenber 1995 and signed in Paris on 14 December 1995
- Office of the High Representative (OHR), www.ohr.int/index.html
- Vasilije Krestic, Through Genocide To a Greater Croatia, www.suc.org/culture/library/genocide/index.html

- USTASHA Movement. From 1991 to now: New Independent State Croatia, www.cypress.mcsr.olemiss.edu/~eesrdan/ndh-from1991.html
- The People of Yugoslavia, www.montenet.org/geograph/youpeople
- History of Montenegro, August 1997, www.montenet.org/history/hiprehys.htm
- Montenegro, After NATO Bombing, www.montenet.org/home/inde
- World War II in Yugoslavia, 21 September 1999, www.inet.hr/steelpanthers/ww2/
- Losses of population of Yugoslavia in World War 2, www.inet.hr/steelpanthers/ww2/losses/index.htm
- Genocide Against the Serbs: From World War II to the Wars of the Yugoslav Breakup, www.geocities.com/Athens/Troy/3757/serbia/genocide.html
- The Truth About the Serbs and Yugoslavia, www.geocities.com/Athens/Troy/3757/serbia/
- Voice of Kosovo and Metohia, www.kosovo.com/
- Central Europe Online, in Kosovo Crisis, www.centraleurope.com/special/kosovow/intro.php3
- Martin McLaughlin, What really has happened in Kosovo, 14 May 1999, www.wsws.org/articles/1999/may1999/y
- David North, After Slaughter: Political Lessons of the Balkan War, 14 June 1999, www.wsws.org/articles/1999/June1999
- Dispatches: Kosovo and Yugoslavia, www.oneworld.org/dispatches/kosovo/index.html
- Noam Chomsky, Bakom Retoriken, Epsilon Press 11/5-1999, www.epsilonpress.se/ncart/nckosovo.htm
- Noam Chomsky, Chomsky Answers Some Queries About Moral Principles and International Law, Epsilon Press 10/5-1999, [Texterav@om.noam.chomsky, info@epsilonpress.se](mailto:Texterav@om.noam.chomsky.info@epsilonpress.se)
- Noam Chomsky, The Gulf War, What Uncle Sam Really Wants, 1993, Z Net
- Chronology of Events, albanian.com/man/history/chronology.html

- Andras J. Riedlmayer, A Brief History of Bosnia-Herzegovina, Harvard University, Summer 1993
- Tobias K. Vogel, Konflikt in Kosovo, May 1999, www.h-net.msu.edu/reviews/showrev.chi?path=25103926967841
- David Binder, "In Yugoslavia, Rising Ethnic Strife Brings Fears of Worse Civil Conflict", The New York Times, 1/11-1987
- Kosovo: History of a troubled region, BBC News, 9/3-1998
- Kosovo: Chronology of recent events, BBC News, 9/3-1998
- Michael Hirs and Mark Dennis, Kosovo-Balking in the Balkans, Newsweek.com
- Morton I. Abramowitz, Abramowitz testimony, The Balkan Institute, 24/6-1998, www.balkaninstitute.org
- Who rejects the dialogue?, Serbia Info News - Kosovo and Metohia, www.serbia-info.com
- Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo (Rambouillet "negotiations"), February 23, 1999
- Understanding the Rambouillet Accords, U.S. Department of State, Washington, DC March 1. 1999, www.state.gov/www/regions/eur/fs_99031_rambouillet.html
- Paris Meeting & Rambouillet Meeting, www.france.diplomatie.fr/actual/evenements/rambouillet.gb.html
- Ramboillet accord, www.usmcug.usm.maine.edu/lists/issues-1/0213.html
- TROUBLING QUESTIONS ABOUT RAMBOUILLET, www.accuary.org/press_releases/P
- Rambouillet Closing Statement, February 23. 1999, www.iwpr.net/balkans/news/bcr190299_6_eng
- Rambouillet-A Process Analysis, TFF Press Info 56, February 21, 1999, www.transnational.org/pressinfo/pf56.html
- What Reporters Knew About Kosovo Talks - But Didn't Tell, FAIR Fairness & Accuracy In Reporting, www.fair.org/press-releases/kosovo-talks.htm
- Institute for Public Accuary, Troubling Questions About Rambouillet, April 16. 1999, www.members.tripod.com/IFATCA/troubli

- Was Rambouillet Another Tonkin Gulf? June 2, 1999, FAIR Media Advisory, www.zmag.org/crisescurevts/fair_media_advisory.htm
- FAIR Media, www.fair.org/
- The End of the Kosovo Conflict, Security Council Resolution 1244, 10 June 1999, Source: The White House, Office of the Press Secretary
- Religious History, www.georgetown.edu/labyrinth/subjets/relig/relig.htm
- Short History of Bosnian Bogomils, www.members.xoom.com/_XOOM/krstjani/bogomils.html
- Bogomil's Memorial, www.members.xoom.com/_XOOM/krstjani/bogomils.html
- Bogomils, The Ecole Glosory, www.cedar.evansville.edu/~ecoleweb/glossary/bogomils.htm
- Bogomils, www.members.xoom.com/_XOOM/krstjani/bogomils.html
- Bogomilism in Macedonia, www.unet.com.mk/mian/bogomili.htm
- L.P.Brockett, Bogomils of Bulgaria and Bosnia, www.geocities.com/Heartland/7626/bogomils.html
- Tore Kjelin, Mani
- Tore Kjelin, Manichaeism
- Don Mabry, Austria-Hungary, Mississippi State University, 25 Aug-1996, (Historical Text Archive 1-35), www.msstate.edu/Archives/History/hungary/austria/contacts.htm
- Jim Loy, Hitler and The Bomb, www.men.net/~jimloy/bomb.html
- Jane's new Special Report, Balkans Reconstruction, 4/6-1999, www.janes.com/geopol/geohome.html
- B-2 Sees First Combat, ABCNEWS.com
- The Cost of Kosovo, ABCNEWS.com
- The World Geopolitics of Drugs 1995/1996-Annual Report, www.suc.org/politics/kosovo/html/ogd95-96report.html
- United Nations, Commission On Crime Prevention And Criminal Justice-Report, Viena 21-31 Maj 1996

- U.S. Department of Justice, Drug Enforcement Administration
The Supply of Illicit Drugs to the United States, Europe, THE
NNICC REPORT 1996, www.suc.org/politics/kosovo/html/ogd95-96report.html
- Spiegel: Spider's net of the Albanian Mafia in Germany, 8/8-1999,
www.serbia-info.com/news
- German Press-So-called KLA (Kosovo Liberation Army) Involved
in Mafia Business, 13/8-1999, www.serbia-info.com/news
- Charles Krauthammer, The Clinton Doctrine, TIME Magazine,
5/4-1999, TIME.com
- Robert L. Borosage, Money Talks: Implications of U.S. Budget,
The Progressive Response, Vol. 3, No.31, August 27, 1999,
www.ourfuture.org
- Peace Action Education Fund, Military Budget Action Alert, Op-
pose Extra Billions For The Pentagon, www.webcom.com/peace-act/budget_alert.html
- Peace Action Education Fund, Clinton Burgles Billions From So-
cial Security For The Pentagon
- Peace Action Education Fund, Hawks Cry Wolf Over Pentagon
Spending \$ 8.3 Billion Extra For The Pentagon
- Peace Action Education Fund, Factshee: Military Budget Quotes
- Arms Sales Monitoring Project, Federation of American Scientist,
Governmental Report To Congress Highlights U.S. Arms Exports:
U.S. Weapons Sales Fuel Conflicts And Arms Races Worldwide,
13/7, 1999
- Jim Wurst, The ABCs of Disarmament: Controlling Conventional
Weapons, [disarmtimes @ igc.apc.org](mailto:disarmtimes@igc.apc.org)
- SIPRI YEARBOOK 1996, Stockholm 11/6-1996, www.sipri.se/pubs/yb96/pr1.html
- SIPRI YEARBOOK 1997, 25/6-1997, www.sipri.se/pubs/yb97/ch14.html
- SIPRI YEARBOOK 1998, 25/5-1998, www.sipri.se/pubs/yb98/pr1.html
- SIPRI YEARBOOK 1999, 14/6-1999, www.sipri.se/pubs/yb99/pr99.html
- Zinoviev's Think Tank, Power Centers in The World of Today
- Seymour Johnson, China Seeks Technology For Next-Generation
Missile, Jane's new 9/9-1999, www.janes.com/geopol/geohome.html

- Jane's Defence Weekly, Manila looks to USA for help over spratlys; Democracy is Taiwan's best shield against Chia's Threat; China's Aerospace Industry, jdw.janes.com/
- Alejandro Alonso, Geopolitics, Department of Geography University of Southern California, www-bcf.usc.edu/~aalonso
- Gearo-id Ó, Critical Geopolitics
- Central Asia Newest Chapter of the Great Game
- The Atlantic Monthly, www.theatlantic.com/free/issues/current/contents.htm
- John K. Fairbank, China: Atlantic Monthly, April 1957, www.theatlantic.com/unbound/flashbks/china/fairbank.htm
- The Fairbank Center for East Asia Research, www.fas.harvard.edu/~fairbank/Introduction.html
- Harun Kazaz, On the way to NATO's 50 th anniversary summit in Washington, Turkish Daily News 20/4-1999, www.turkishdailynews.com/
- Center for Defense Information, Fiscal Year 1999 Pentagon Budget Request, www.cdi.org/issues/budget/fy99/topline.html
- Center for Defense Information, america's foremost independent military research organization, www.cdi.org/
- Center For Defence Information, Defence and Foreign Policy, Nuclear Issues, Arms Trade Issues, Military Spending, European Issues, Military Forces and Strategy, International Peacekeeping, www.cdi.org/Issues/
- Return to Star Wars
- Hot off the Presses - America's Editors Oppose New Star Wars Plans, June 3, 1996, Contact: Joseph Cirincione, (202)223-5956
- Council for a Livable World, Peace PAC, www.clw.org/pup/clw/index.html
- Foreign Policy In Focus, www.foreignpolicy-infocus.org/briefs/ifbrfndx.html
- Campaigning For America's Future, www.ourfuture.org/Global
- Global Beat, Resource Service For The Global Journalist, October 4, 1999, www.nyu.edu/globalbeat/index.html
- William Hartung, The Military-Industrial Complex, World Policy Institute, The Progressive Response, Vol 3, No.23, July 2, 1999, www.foreingpolicy-infocus.org
- Dana Priest, Cohen Says U.S. Will Build Missile Defense, Washington Post, 21/1-1999

- David Hoffman, Russia Says STAR II Is Imperiled, Washington Post Foreign Service, 22/1-1999 www.washingtonpost.com/
- The most recent text of the MAI as of April 23, 1998, www.oecd.org/daf/cmismis/negtext.htm
- Good source of relatively unbiased background information on MAI, directed towards Canada though, www.island-net.com/~ncfs/maisite/overview.htm
- OECD's MAI site lost of great articles and information, www.oecd.org/daf/cmismis/mai/mainindex.htm
- The United States Council for International Business is a major U.S. group promoting MAI, www.uscib.org/index.html
- The Sierra Club has a bunch of articles opposing MAI, www.sierraclub.ca/national/mai
- Friends of the Earth have an extensive collection of articles and some letters too, www.foe.org/ga/mai.html
- MAI. No Thanks...! Is a really big Canadian Anti-MAI site, www.flora.org/mai-not/library
- New York Solidarity has a great site that is really informative and union oriented, www.crisny.org/not-for-profit/unions/mai.htm
- ASEAN FOCUS GROUP, www.aseanfocus.com/profile/about.asp
- World Events & Oil Prices, WTRG Economics 1998, www.wtrg.com
- Price 1981-1990, The Silver Institute, www.silverinstitute.org
- James L. Williams, History and Analysis-Crude Oil Prices, www.wtrg.com
- Amnesty International, www.amnesty.org/
- United States Of America, Amnesty International External Archive, info@amnesty.se
- United States Of America-Death Penalty Developments in 1996, Amnesty International External Archive, info@amnest.se
- Amnesty International Links, www.amnesty.org/ailib/intcan/juvenile/links.htm
- Betraying The Young: Children in the U.S. Justice System, Amnesty International, November 1998
- Fifth the Death Penalty in USA, www.pip.dknet.dk/~pip1019/dp
- Murders per 100.000 population
- Crime In New York City, www.geocities.com/SoHo/Lofts/5551/crime.htm

- Leave None to Tell the Story Genocide in Rwanda, Human Rights Watch, Marc 1999, www.hrw.org/
- Kevin Reid, Crisis in Africa's Great Lakes Region-Human Rights 13/5-1999
- Africa News, Rwanda, ww.africa.news.org/east/rwanda
- Africa Direct Conference: July 27th: London
- Genocide in Rwanda, www.st2.yahoo.net/hrwpubs/nonleftotels.html
- Mobutu Sese Seko, www.Star.net/People/~cousy/pool97/Seko.htm
- Security Council says UNITA must demilitarize, Press Release SC/6715
- 1.5 million Iraqi citizens have died due to sanctions, Iraq, Health 4/8-1999, Arabic News.com
- UN official describes sactions effect on Iraq is as devastating, Turkish Daily News, 4/4-1999, www.turkishdailynews.com
- Sanjay S. Rajput, Interview with former CIA agent Phil Agee, www.math.utk.edu/~srajput/agee1.html
- www.the.times.co.uk
- www.guardianunlimited.co.uk
- www.independent.co.uk
- www.telegraph.co.uk

Dökümanter Televizyon Filmleri:

- CIA-USA:s hemliga krigare, Producenter, M. Levin, A. Levin, S. Stept, D. Pinkerson, K. Davidov, Discovery Communications INC 1997, Rapportredaktionen 1999
- America In The 50s - Femtotalets Amerika, Written and directed by Alex Gibney 1997, STV 1, 1999
- En Extrem Resa Till Höger, Producer Tamsin Moufflet, BBC worldwide, STV 2, 1999
- Cold War-Kalla Kriget, Vietnam 1954-1968, Writer William Shawcross, BBC London, STV 2, 1999
- Dokumenter Utifrån-Rwanda, Redaktör Olof Dahlberg, Rapport-redaktionen 1999

Her yone açılan yollar üzerindeki konumu Balkanlar'ın kültürel zenginliklerinin kaynağı olduğu kadar, yaşadığı toplumsal tarihsel trajedilerin asıl nedenlerinden biridir. Avrupa'daki tüm büyük güçler, Asya'nın, Doğu Akdeniz'in, Afrika'nın, güney ve güneydoğudaki sıcak denizlerin zenginliklerine ulaşabilmek ve kendi güvenliklerini garanti altına alabilmek için Balkanlar uğruna yüzyıllar süren kanlı bir savaş yürütmüşlerdir. **Balkanlar'da hakimiyet, Akdeniz, Kuzey Afrika, Kızıl Deniz ve Hint Okyanusu'ndan geçen ticaret yolları üzerindeki hakimiyetin tamamlayıcısıdır. Yaşadığımız günlerde bu olguya, enerji yolları üzerinde kontrol sağlama kavgası eklenmiştir.** Balkan ülkeleri içinde sayılmayan Girit'in ve Kıbrıs'ın kaderleri de Balkanlar'ın kaderi ile sıkı sıkıya bağlıdır. Tüm bunların ötesinde Balkanlar'ın kendine özgü zenginlikleri de vardır. Balkanlar'da 500 yıldan fazla süre kalan Türkler, problemsiz, kavgasız tek bir gün dahi geçirmemişlerdir. "Balkanlaşmak" deyimini, politik terminolojide istikrarsızlaşmak sözcüğü ile eş anlamlı kullanılmaya başlanmıştır.

ISBN 975-6783-07-9